

ВЕЧНИТЕ ДЕТСКИ РОМАНИ

Анн от фермата „Грийн Гейбълс“

ЛУСИ МОНТГОМЪРИ

ПАИ

ЛУСИ М. МОНТГОМЪРИ АНН ОТ ФЕРМАТА „ГРИЙН ГЕЙБЪЛС“

Превод: Сидер Флорин

chitanka.info

Марила и Матю Кътбърт решават да си вземат момче от сиропиталище, което да им помага в работата на полето. Но във фермата им „Грийн Гейбълс“ пристига момиче с рижи плитки и лунички — Анн Шърли. То е дете с живо въображение, силен характер и любящо сърце, което храбро си проправя път в живота.

Луси Монтгомъри (1874–1942) е канадска писателка. Родена е на остров Принц Едуард, където прекарва детството и младежките си години. Нейният първи роман — „Анн от фермата Грийн Гейбълс“ (1908) ѝ спечелва, световна слава. Авторката — написва още няколко книги за Анн — „Анн от Авонлий“ — (1909) „Анн от острова“ (1915) и други. Марк Твен нарича Анн „най-доброто и най-обичано дете в литературата след безсмъртната Алиса“.

ПЪРВА ГЛАВА

Г-ЖА РЕЙЧЪЛ ЛИНД Е ИЗНЕНАДАНА

Госпожа Рейчъл Линд живееше точно където главният път за Авонлий се спускаше в долчинка, обрасла от всички страни с елши и обички, с минаващо през нея поточе, което извираше далеч в гората в старото имение на Кътбърт. То беше прочуто със стремителното си криволичене в началото на пътя през гъстака, със скрити в мрачината вирчета и прагове, но докато стигнеше низината на Линд, превръщаше се в спокойна, кротка рекичка, защото дори и поток не можеше да мине край вратата на госпожа Рейчъл Линд, без да окаже дължимото внимание на благоприличието: вероятно то си даваше сметка, че госпожа Рейчъл седи на прозореца и зорко следи всичко, което минава, като започнеш от поточето и децата, и че ако забележи нещо странно или нередно, няма да се успокои, докато не издири всичките породили го „защо“ и „поради какво“.

В Авонлий и другаде има предостатъчно хора, които могат да се занимават с чуждите работи, като пренебрегнат своите; обаче госпожа Рейчъл Линд бе едно от тези способни създания, които успяват да се справят с личните си грижи, а отгоре на това и с грижите на други хора. Тя беше забележителна къщовница, нейната работа винаги беше свършена и свършена добре; тя „водеше“ кръжока по шев, помагаше да се ръководи Неделното училище и беше една от най-сигурните опори на Църковното благотворително дружество. И въпреки всичко това госпожа Рейчъл намираще предостатъчно време да седи с часове на кухненския прозорец, да прави килимчета на памучна основа (била направила вече шестнадесет, както често казваха с особено уважение домакините от Авонлий), без да сваля бдителния си поглед от главния път, който пресичаше долчинката и извиаше по стръмното нагорнище отвъд. Понеже Авонлий беше разположен на малък триъгълен полуостров, издаден в залива Свети Лавренти, заграден с море от двете му страни, всеки натам или обратно трябваше да мине по този хълмист

път и да се изложи на невидимия безмилостен поглед на всевиждащите очи на госпожа Рейчъл.

Тя седеше там един следобед в началото на юни. Слънцето навлизаше през прозореца топло и ярко; на склона под къщата в градината, облякла розово-бяла сватбена премяна, жужаха безбройни пчели. Томас Линд, мекушавият и дребен съпруг, когото жителите на Авонлий наричаха „мъжът на Рейчъл Линд“, сееше късна ряпа на стръмната нива отвъд обора; Матю Кътбърт също би трябвало да сее ряпа на голямата червена нива отатък фермата „Грийн Гейбълс“. Госпожа Рейчъл знаеше, че би трябвало, защото го бе чула да казва на Питър Морисън предишната вечер в дюкяна на Уилям Дж. Блеър в Кармоди, че иска да сее ряпа на другия следобед. Разбира се, Питър го беше попитал, защото за Матю Кътбърт се знаеше, че никога в живота не е съобщавал нещо, без да го попитат.

И ето го Матю Кътбърт в три и половина следобед в работен ден пресичаше долчината и се изкачваше по нанагорнището, и нещо повече — беше с бяла яка и най-хубавите си дрехи, явно доказателство, че заминава от Авонлий, и караше кабриолета с дорестата кобила, което значеше, че отива доста далече. Че къде ли отиваше Матю Кътбърт и защо отиваше там?

Да беше, който и да е друг от Авонлий, като прехвърляше набързо едно-друго в ума си, госпожа Рейчъл Линд би могла с доста голяма сигурност да отговори и на двата въпроса. Но Матю толкова рядко напускаше дома си, че това вероятно бе нещо наложително и необикновено, та да го изкара от къщи; той беше най-свитиият човек на света и мразеше да се намери между непознати или някъде, където може да му се наложи да приказва. Матю с бяла яка и в кабриолет беше нещо, което не се случваше често. Госпожа Рейчъл, колкото и да си блъскаше главата, не можеше да измисли нищо и следобедът ѝ беше развален.

„Ще прескоча до фермата «Грийн Гейбълс» след чая и ще разбера от Марила къде е отишъл и защо — реши най-после тази почтена жена. — Той обикновено не ходи в града по това време на годината и никога не ходи на гости; ако му се е свършило ряповото семе, нямаше да се облича официално и да вземе кабриолета, за да търси още; не караше чак толкова бързо, както се отива за лекар. И все пак нещо трябва да се е случило от снощи, че да го подкара. Не мога нищичко да

измисля и толкоз, а няма да имам минутка спокойствие, докато не разбера какво е накарало Матю Кътбърт да замине днес за Авонлий.“

И така, след чая госпожа Рейчъл излезе; нямаше да ходи надалече: голямата, проснала се нашироко, закътана в овощна градина къща, където живееше Кътбърт, беше на някаква си четвърт миля нагоре по пътя от долчината Линд. Разбира се, дългата пътека правеше разстоянието много по-голямо. Бащата на Матю Кътбърт, свит и мълчалив, както после и синът му, когато се залови да строи своя дом, беше се дръпнал колкото можеше по-далече от хората, без съвсем да се скрие в гората. Къщата „Грийн Гейбълс“ бе изградена в най-далечния край от разчистената площ и там си стоеше до този ден, почти невидима от главния път, край който в дружеско съседство бяха разположени всички други къщи на Авонлий. Госпожа Рейчъл Линд казваше, че животът на такова място изобщо не е *живот*.

— То е само живуркане, ето какво е — каза си тя, както крачеше по дълбоките коловози на тревистата пътека, обрасла от двете страни с шипки. — Нищо чудно, че Матю и Марила и двамата са малко особени, живеят чак тука съвсем сами. С дърветата не може много да се другарува, макар че ако можеше, има ги колкото щеш. Бих предпочела да се виждам с хора. Положително Матю и Марила като че ли не се задоволяват с тях, но предполагам, че са свикнали с това. Човек свиква на всичко, дори и с обесване, както казват ирландците.

С тези думи госпожа Рейчъл влезе от пътеката в задния двор на фермата „Грийн Гейбълс“. Много зелен, чист и уреден беше този двор, заграден от едната страна с огромни стари върби, а от другата с гордо изправени тополи. Не се виждаше нито една изоставена случайно клечка или камък, защото ако имаше, госпожа Рейчъл щеше да ги види. Вътрешно тя беше убедена, че Марила мете двора всеки път, когато мете къщата. Човек можеше да яде на земята, без да усети и една песчинка да му скръцне в зъбите.

Госпожа Рейчъл почука рязко на кухненската врата и влезе, след като я поканиха. Кухнята в „Грийн Гейбълс“ беше приятна стая... или щеше да бъде, ако не беше чиста до такава степен, щото да имаше вид на неизползвана гостна. Прозорците ѝ гледаха на изток и на запад; през западния, който гледаше към задния двор, нахлуваха меки юнски лъчи; а източният, през който се виждаха разцъфтели бели вишневи дървета в градината отляво и кимащите стройни брези долу в ниското

до поточето, се зеленееше от сплелите се над него лози. Тука седеше Марила Кътбърт, когато изобщо посядаше, защото винаги изпитваше леко недоверие към слънчевия блясък, който ѝ се струваше твърде игрив и непостоянен за свят, създаден да се приема сериозно; тука седеше тя и сега, плетеше, а масата зад нея бе сложена за вечеря.

Госпожа Рейчъл, преди още да затвори вратата, си взе бележка за всичко на масата. Сложени бяха три чинии, тъй че Марила сигурно очакваше някого да дойде у тях с Матю на чай, но чиниите бяха от всекидневните и на масата имаше само мармалад от киселици и един вид кейк, тъй че очакваният гост нямаше да бъде някой по-виден посетител. И все пак, защо беше бялата яка на Матю и дорестият кон? На госпожа Рейчъл кажи-речи ѝ се замая главата от тази необикновена мистерия в свършено немистериозните „Грийн Гейбълс“.

— Добър вечер, Рейчъл — оживено я посрещна Марила. — Вечерта е чудесна, нали? Няма ли да поседнете? Как са всички у вас?

Между Марила Кътбърт и госпожа Рейчъл винаги бе съществувало нещо, което, поради липса на друга дума, би могло да се нарече приятелство, въпреки или тъкмо поради различието на двете.

Марила беше висока, слаба жена, ъгловата, а не закръглена; в тъмната ѝ коса се забелязваха побелели кичури и тя бе винаги увита на стегнат малък кок на тила, забоден здраво с два телени фуркета. Имаше вид на жена с малка житейска опитност, каквато си беше; но имаше нещо около устата, което, ако беше поне съвсем мъничко по-ясно очертано, би могло да се сметне за признак на чувство за хумор.

— Всички сме добре — каза госпожа Рейчъл. — Но аз малко се уплаших, че вие не сте, като видях Матю да тръгва днес. Помислих си, че може да отива за доктор.

Марила разбра и присви устни. Беше очаквала госпожа Рейчъл да дойде: тя знаеше, че видяното необяснимо заминаване на Матю ще бъде твърде много за любопитството на съседката ѝ.

— О не, нищичко ми няма, макар да имах силно главоболие вчера — отговори тя. — Матю отиде на Брайт Ривър. Ние вземаме едно момченце от сиропиталище в Нова Скоша и то пристига с влака тая вечер.

Ако Марила беше казала, че Матю е отишъл да посрещне кенгуру от Австралия, госпожа Рейчъл нямаше да се смяе повече. Тя направо онемя за пет секунди. Не можеше да се повярва, че Марила ѝ

го казва на подигравка, но госпожа Рейчъл се видя почти принудена да го предположи.

— Сериозно ли го казвате, Марила? — рязко запитва тя, когато можа да проговори.

— Да, разбира се — отговори Марила така, като че ли вземането на момчета от сиропиталища в Нова Скоша беше част от пролетната работа на кое да е добре поддържано стопанство в Авонлий, а не някаква нечувана новост.

Госпожа Рейчъл чувстваше, че е претърпяла силно умствено сътресение. Мислите ѝ се редяха с удивителни знаци. Момче! Не други, а Марила и Матю Кътбърт осиновяват момче! От сиропиталище! Светът положително се обръща с главата надолу! След това нищо не ще може да я изненада! Нищо!

— Откъде, за Бога, ви е дошло на ум такова нещо? — попита тя с неодобрение.

Това е било направено, без да се поиска съвет от нея и така или иначе трябваше да се порицае.

— Ами ние го обмисляхме известно време... всъщност цялата зима — отвърна Марила. — Преди Коледа един ден госпожа Спенсър беше се отбила у нас и каза, че напролет щяла да си вземе момиченце от сиропиталище в Хоуптаун. Тя има там братовчедка, госпожа Спенсър ходи при нея на гости и разбра как става всичко. Та Матю и аз все сме си приказвали за това оттогава. Решихме да си вземем момче. Матю напредва с годинките, нали знаете — той е на шестдесет — и вече не го бива както едно време. Все по-често има проблеми със сърцето си. А вие знаете, че е станало ужасно трудно да намериш платени работници. Все не можеш да намериш някого, освен тия глупави расли-недорасли френски момчета, а щом вкараш някого от тях в пътя и го научиш на едно-друго, току те напусне и отиде във фабриките за консервиране на раци или в Щатите. Първо Матю предложи да си вземем едно от тия полуарабски момчета... Но аз направо отрязах това предложение. „Може да са добри — не казвам, че не са, — но лондонски улични врабчета не са за мен — казах. — Поне тукашно дете да е. Риск ще има каквото и да вземем. Но по-малко ще ме тревожи и ще спя по-добре нощем, ако е родом от Канада.“ Та в края на краищата решихме да помолим госпожа Спенсър да ни избере някое, като отиде да си вземе момиченцето. Миналата седмица чухме,

че ще заминава, и ѝ пратихме дума по роднините на Ричард Спенсър в Кармоди да ни доведе отворено, надеждно десет-единадесетгодишно момченце. Решихме, че това ще е най-добрата възраст: достатъчно голямо, за да върши работа, без да се разтакава, и достатъчно малко, за да научи всичко както трябва. Смятаме да му създадем добър семеен живот и да го изучим. Днес получихме телеграма от госпожа Спенсър — раздавачът я донесе от гарата — съобщават ни, че те пристигат със следобедния в пет и половина. Та Матю отиде да го посрещне. Госпожа Спенсър ще го остави там. Разбира се, тя самата ще продължи за Белите пясъци.

Госпожа Рейчъл се гордееше с това, че винаги казва мнението си без заобикалки; и сега, след като попрехвърли тази изумителна новина през ума си, заговори:

— Е, Марила, само ще ви кажа направо, че според мене вие правите страшно глупаво нещо, рисковано нещо, това е то! Вие не знаете какво ще получите. Приемате непознато дете в своя дом и семейство, а не знаете нищичко за него, нито за характера му, нито какви са били родителите, нито какво ще излезе. Ами че едва миналата седмица четох във вестника как един човек и жена му на запад от Острова взели момче от сиропиталище и то през нощта подпалило къщата — подпалило я нарочно, Марила, — и насмалко не ги направило на въглен в леглата им. А знам един друг случай, когато осиновено момче изсмуквало яйцата и не могли да го отучат от това. Ако бяхте поискали от мен съвет за тази работа — което не направихте, Марила — щях да ви кажа Господ да ви пази ѝ да помисляте за такова нещо, това е то!

Това злокобно утешение сякаш нито засегна, нито разтревожи Марила. Тя продължаваше спокойно да плете.

— Няма да отрека, че има нещо в думите ви, Рейчъл. Самата аз изпитвах някои опасения. Но Матю ужасно много държеше на това. Толкова рядко се случва на Матю да си науми нещо, че когато го намисли, винаги ми се струва, че съм длъжна да му отстъпя. А колкото за риска, риск има горе-долу във всичко, с което човек се залови на тоя свят. Ако говорим за това, риск има да си родиш и собствени деца: и те невинаги излизат добри. А пък Нова Скоша, ей я до самия Остров. Не е като да го вземем от Англия или от Щатите. Не може да бъде много по-друго от нас самите.

— Е, надявам се всичко да се нареди добре — каза госпожа Рейчъл с тон, в който ясно прозвучаха дълбоките ѝ съмнения. — Само да не речете, че не съм ви предупредила, ако изгори фермата „Грийн Гейбълс“ или сложи стрихинин в кладенеца: бях чула за такъв случай в Ню Брънсуик, където едно дете от сиропиталище направило такова нещо и цялото семейство умряло в страхотни мъки. Само че този път е било момиче.

— Да, но ние не взимаме момиче — възрази Марила, сякаш отравянето на кладенци е чисто женски похват и не представлява заплаха при едно момче. — Никога не би ми дошло на ум да взема за гледане момиче. Чудя се за това на госпожа Спенсър. Но на нея и окото не би мигнало да осинови цяло сиропиталище, ако си го науми.

На госпожа Рейчъл ѝ се искаше да остане докато Матю се прибере с взетото сираче. Но като помисли, че до пристигането му ще минат не по-малко от цели два часа, реши да отиде нагоре по пътя до семейството на Бел и да им разправи новината. Тя ще бъде несравнима сензация, а госпожа Рейчъл обичаше да възбужда сензации. Затова тя си тръгна, донякъде за облекчението на Марила, защото усещаше съмненията и страховете ѝ отново да се събуждат, повлияни от песимизма на госпожа Рейчъл.

— Гледай, как да предположи човек такова нещо! — възкликна госпожа Рейчъл, когато вече стигна пътеката. — Направо да си помисля, че сънувам! Честна дума, жал ми е за бедничкото дете. Матю и Марила нямат понятие от деца и ще искат от него да бъде по-умно и разумно. От собствения му дядо, ако изобщо някога е имал дядо, в което се съмнявам. Както и да е, вижда ми се някак чудно, като си представя дете във фермата „Грийн Гейбълс“; там никога не е имало дете, защото Матю и Марила бяха големи, когато построиха новата къща, ако изобщо *са били деца* някога, което трудно може да се повярва, като ги погледне човек. За нищо на света не бих искала да бъда на мястото на това сираче. Божичко, колко ми е жал за него, това е то.

Така от все сърце увери госпожа Рейчъл шипковите храсти; но ако би могла да види детето, което търпеливо чакаше на гарата Брайт Ривър точно в същия миг, състраданието ѝ щеше да бъде по-дълбоко и проникновено.

ВТОРА ГЛАВА

МАТЮ КЪТБЪРТ Е ИЗНЕНАДАН

Матю Кътбърт и дорестата кобилка се друсаха, без да бързат по осемте мили до Брайт Ривър. Това беше хубав път, проточил се между спретнати стопанства и тук-там те минаваха през горичка от балсамови ели или долчинка, където диви сливи протягаха над тях мъглата на белия си цвят. Въздухът бе, напоен със сладкия дъх на множество ябълкови градини, ливадите се снишаваха надалече към бисерно-червеникавите мъгли на хоризонта, а:

*„Птиченцата пееха тъй, сякаш беше
в годината най-хубавият летен ден.“*

Матю се наслаждаваше на пътуването по свой собствен начин, освен в моментите, когато срещаше жени и трябваше да ги поздрави, защото на остров Принц Едуард е прието да кимнеш на всекиго, когото срещнеш по пътя, без разлика дали го познаваш, или не.

Матю изпитваше страх от всички жени, освен от Марила и госпожа Рейчъл: имаше неприятното чувство, че тези загадъчни създания тайно му се присмиват. Може би беше съвсем прав да мисли така, защото имаше чудновата външност, беше тромав наглед, имаше дълга стоманеносива коса, която стигаше до увисналите му рамене, и голяма, мека кестенява брада, която беше пуснал още на двадесет години. Всъщност, на двадесет години беше изглеждал почти така, както и на шестдесет, ако не се беше прошарил.

Когато стигна в Брайт Ривър, от влак нямаше и помен; той реши, че е подранил, затова върза коня в двора на малкия брайтривърски хотел и отиде на гарата. Дългият перон беше почти безлюден; единственото живо същество, което видя, беше момиче, седнало на купчина шинди в отгатышния край. Матю, само като забеляза, че е

момиче, мина колкото можеше по-бързо, без да го погледне. Ако го беше погледнал, надали би могъл да не забележи напрегнатата скованост на очакване в позата и изражението му. То седеше там в очакване на нещо или някого и понеже това беше единственото нещо, което можеше да прави, седеше и чакаше с всичките сили на волята си.

Матю се натъкна на началника на гарата, който заключваше билетното гише и се канеше да отива за вечеря, и го запита дали влакът в пет и половина ще дойде скоро.

— Влакът от пет и половина дойде и замина преди половин час — отговори деловитият служител. — Но той остави една пътничка за вас, едно момиченце. То седи ей там, на шиндите. Поканих го да отиде в женската чакалня, но то сериозно ме осведоми, че предпочита да остане навън. „Тук има по-голям простор за въображение“ — каза ми то. Интересна птичка, да ви кажа.

— Аз не чакам момиче — отговори Матю учтиво. — Дойдох тук за едно момче, което трябваше да пристигне с влака. Жената на господин Александър Спенсър трябваше да ми го доведе от Нова Скоша.

Началникът на гарата подсвирна.

— Сигурно има някаква грешка — каза той. — Госпожа Спенсър слезе от влака с това момиче и го остави на моите грижи. Каза, че вие и сестра ви го взимате от едно сиропиталище, за да го осиновите и че след малко ще бъдете тук. Аз зная само толкова за тая работа... и, кълна ви се, нямам никакви други скрити сирачета.

— Нищо не разбирам — безпомощно отвърна Матю, на когото се искаше Марила да му е тук под ръка, за да се справи с това положение.

— Е, по-добре ще е да питате момичето — подхвърли нехайно началникът на гарата. — Смятам, че то ще може да обясни: то си има език, това е положително. Може да им са се свършили такива момчета, каквото вие искате.

Той си тръгна с бързи крачки, понеже беше гладен, и остави нещастния Матю да направи това, което беше за него по-трудно, отколкото да излезе срещу някой лъв — да се доближи до едно момиче, непознато момиче, сираче, и да му зададе въпроса защо не е момче. Матю изстена вътрешно, обърна се и мудно повлече крака по перона към детето.

Момичето бе наблюдавало Матю още откакто той мина край него и сега не сваляше очи от него. Матю не го поглеждаше, а и нямаше да може да го прецени, дори да го беше загледал, но ето какво щеше да види един обикновен наблюдател:

Детето беше около единадесетгодишно, облечено с много къса, много тясна, много грозна рокличка от жълтеникаво-сива полувълнена фланела. Носеше избеляла кафява моряшка шапка, а изпод шапката на гърба му падаха две плитки гъста и определено червена коса. Лицето беше малко, бяло и слабо, и много луничаво; устата беше голяма, големи бяха и очите, които при известна светлина и настроения изглеждаха зелени, а при други — сиви.

Толкова от обикновения наблюдател: един изключителен наблюдател можеше да види, че брадичката е заострена и ясно очертана; че големите му очи са много одухотворени и живи; че устата му са сочни и изразителни; че челото е открито и високо; с една дума, нашият проницателен изключителен наблюдател би могъл да заключи, че душата, обитаваща тялото на тази невръстна женичка, от която стеснителният Матю Кътбърт така нелепо се боеше, не е обикновена.

Матю обаче бе пощаден от мъчението да заговори пръв, понеже щом реши, че той идва при него, момичето се изправи, стисна с едната си слаба почерняла ръка дръжката на опърпана старомодна пътна чанта, а другата протегна към него.

— Предполагам, че вие сте господин Матю Кътбърт от фермата „Грийн Гейбълс“? — заговори то с особено ясен, приятен глас. — Много се радвам да ви видя. Бях започнала да се страхувам, че няма да дойдете да ме вземете и си представях какви ли не неща, които може да са се случили и да са ви попречили. Бях решила, ако не дойдете да ме вземете тази вечер, да отида по пътеката до онази голяма дива вишна на завоя, да се покатеря и да остана там цялата нощ. Нямаше ни най-малко да ме е страх и щеше да е чудесно да спя на лунна светлина върху дива вишна, обсипана цялата с бял цвят, не сте ли съгласен? Човек би могъл да си представи, че живее в мраморни зали, нали? И бях съвсем сигурна, че ще дойдете за мен сутринта, ако не дойдете тази вечер.

Матю стисна непохватно мършавата ръчица и в същия миг реши какво да прави. Не можеше да каже на това дете със светнали очи, че е станала грешка; щеше да го заведе и да остави това на Марила. Не

можеше в никакъв случай да го зареже в Брайт Ривър, каквато ще да е била грешката, тъй че всички въпроси и обяснения можеше спокойно да се отложат докато се завърне благополучно във фермата „Грийн Гейбълс“.

— Съжалявам, че закъснях — свенливо рече той. — Хайде ела. Конят е ей там в двора. Дай ми чантата си.

— О, аз мога да си я нося — живо откликна детето. — Не е тежка. Събрала съм в нея всичките си земни притежания, но не е тежка. Пък ако не я нося по точно определен начин, дръжката се измъква, та по-добре ще е да си я държа аз, като зная как трябва. Това е ужасно стара чанта. Ох, много се радвам, че дойдохте, макар че щеше да бъде хубаво да спя на дива вишна. Ние има доста да пътуваме с колата, нали? Госпожа Спенсър ми каза, че пътят до дома ви бил осем мили. Радвам се, защото обичам да се возя. О, струва ми се толкова чудесно, че ще живея с вас и ще бъда ваша. Винаги съм била ничия... наистина. Но сиропиталището беше най-лошото. Бях там само четири месеца, но то беше достатъчно. Мисля, че никога не сте били сирак в приют и сигурно не знаете какво е то. По-лошо от всичко, което можете да си представите. Госпожа Спенсър каза, че не бива да говоря така, но аз не съм искала да бъда лоша. Много лесно е да бъдеш лоша, без да го разбираш, нали? Те бяха добри, знаете... тия хора от сиропиталището. Но в едно сиропиталище има толкова малко простор за въображението — можеш да мислиш само за другите сирачета. Наистина, интересно беше да си представяш разни неща за тях... да си представяш, че момичето, което седи до тебе, може всъщност да е дъщеря на високопоставен граф, отвлечено още като бебе от жестоката му бавачка, която умряла, преди да успее да си признае. Често се събуждах нощем да си представя такива неща, защото денем няха време. Мисля, че може затова да съм толкова мършава — аз съм страшно мършава, нали? На костите ми няма нито мръвка. А пък обичам да си представям, че съм пълничка, с трапчинки на лактите.

С тези думи спътничката на Матю спря да говори, отчасти защото не можеше да си поеме дъх, и отчасти защото бяха стигнали при кабриолета. Тя не промълви вече нито дума, докато не излязоха от селото и не тръгнаха надолу по стръмен малък хълм. Част от пътя се беше врязала толкова дълбоко в меката почва, че бреговете му, обрасли

с нацъфтели диви вишни и стройни бели брези, се издигаха няколко стъпки над главите им.

Детето протегна ръка и отчупи клонка дива слива, която се удряше в колата.

— Не е ли прекрасно? За какво ви накара да си помислите дървото, навело се от брега, цялото бяло и дантелено?

— Ами, не знам — рече Матю.

— Разбира се за младоженка, младоженка, цялата в бяло, с чудно прозрачно було. Никога не съм виждала това, но мога да си представя как би изглеждало. Не вярвам някога да стана младоженка. Толкова съм грозна, че никой няма да поиска да се омъжи за мен... освен ако е някой чужденец-мисионер. Мисля си, че един чуждестранен мисионер може да не бъде толкова придиличлив. Но все се надявам, че някой ден ще имам бяла рокля. Това е най-възвишеният ми идеал за земно блаженство. Много обичам красиви рокли. А не мога да си спомня някога в живота си да съм имала красива рокля... Но, разбира се, така имам толкова повече за какво да мечтая, нали? Освен това мога да си представям, че съм разкошно докарана. Сутринта, когато напусках сиропиталището, ужасно ме беше срам с тази ужасна стара фланелена рокля. Знаете, всички сирачета трябва да ги носят. Миналата зима един търговец в Хоуптън подари на сиропиталището триста ярда фланела. Някои разправяха, че го е направил, защото не можел да я продаде, но аз бих мислила, че го е направил по-скоро поради доброто си сърце, не мислите ли и вие така? Когато се качихме на влака, струваше ми се, че всички ме гледат и ме съжаляват. Но реших да си представя, че съм с бледосиня копринена рокля, защото когато човек си въобразява, нищо не му пречи да си въобразява нещо, което си струва; и голяма шапка с цветя и поклащащи се пера, и златен часовник, и велурени ръкавици и обувки. Веднага се утеших и пътуването до Острова надали можеше да бъде по-приятно. На парахода ни най-малко не ми прилоша. Нито на госпожа Спенсър, макар общо взето и да ѝ прилошавало. Каза, че нямало време да ѝ прилошее, като трябвало през цялото време да гледа аз да не падна през борда. Каза, че не можела да ми хване дирите както съм се мушкала навсякъде. Но щом това я е запазило от морската болест, то е било направо благословия, че съм се мушкала, нали? А пък аз исках да видя всичко каквото имаше за виждане на тоя параход, защото не знаех дали ще ми се падне друг такъв случай.

— Ах, има толкова много нацъфтели вишневи дървета! Тоя остров е най-нацъфтялото място. Аз вече направо се влюбих в него и толкова се радвам, че ще живея тук! Много пъти съм чувала, че островът Принц Едуард бил най-красивото място на света, и все си представях, че живея тук, но никога не съм помисляла, че ще стане така. Прекрасно е, когато мечтата ти се сбъдне, нали? Но тия червени пътища са толкова странни! Когато се качихме на влака в Шарлоттаун и червените пътища започнаха да се мяркат край нас, аз попитах госпожа Спенсър какво ги прави червени, а тя каза, че не знае и много ми се моли да не ѝ задавам повече въпроси. Каза, че трябва да съм ѝ задала вече не по-малко от хиляда. Аз мисля, че това е вярно, но как можеш да разбереш всичко, ако не задаваш въпроси? А какво наистина прави пътищата червени?

— Ами, не зная — отговори Матю.

— Е, това е едно от нещата, които трябва да разбере някой път. Не е ли чудесно като си помислиш за всичките неща, които трябва да разбере? Това направо ме кара да се радвам на живота — светът е толкова интересен! Нямаше да е и наполовина толкова интересен, ако знаехме всичко за всяко нещо, нали? Тогава нямаше да има простор за въображението, нали? Но не приказвам ли прекалено много? Хората вечно ми го казват. Може би предпочитате да не говоря. Ако ми кажете, че е така, ще млъкна. Аз мога да мълча, когато реша, макар и да е трудно.

Колкото и да му беше чудно, Матю се наслаждаваше. Както повечето мълчаливи хора, той обичаше приказливите, когато бяха склонни да приказват самите те, без да очакват от него да поддържа разговора. Но никога не беше помислял, че ще му доставя удоволствие обществото на едно малко момиче. Жените бяха лоши без всякакво съмнение, но малките момичета бяха по-лоши. Мразеше начина, по който те се промъкваха плахо край него, поглеждайки го под око, сякаш ги беше страх, че ще ги лапне на един залък, ако се осмелят да се обадят. Такива бяха добре възпитаните момиченца в Авонлий. Но това луничаво дяволче беше много по-различно и макар за по-бавния му ум да беше доста трудно да не изостава от живите му мисловни процеси, струваше му се, че „май ми харесва неговото дърдорене“. Затова той каза стеснително, както винаги:

— О, можеш да говориш колкото си искаш. Аз нямам нищо против.

— Ах, толкова се радвам! Зная, че ние с вас ще се разбираме чудесно. Толкова е хубаво да говориш, когато ти се иска, без да ти кажат, че децата трябва да ги виждаш, а не да ги слушаш. Това са ми го казвали милион пъти, когато съм заговаряла. И хората ми се смеят, защото съм употребявала големи думи. Но щом имаш големи идеи, трябва да употребяваш големи думи, за да ги изразиш, нали?

— Ами, май че е правилно — отговори Матю.

— Госпожа Спенсър каза, че моят език трябва да е халтаво закачен по средата. Но то не е вярно — той е здраво закачен с единия си край. Госпожа Спенсър ми каза, че вашето стопанство се казва „Грийн Гейбълс“. И каза, че от всички страни наоколо има дървета. Аз страшно много се зарадвах. Ужасно обичам дървета. А около сиропиталището съвсем нямаше никакви, само няколко нещастни мънинки-мънинки стъбълца пред сградата с нещо като малки белосани кафези около тях. Те също приличаха на сирачета, тези дръвчета. На мен винаги ми се доплакваше като ги погледнех. „Ах вие, нещастни дребосъчета! Ако бяхте във, в голямата ширна гора, обиколени от всички страни с други дървета, с мъхчета и камбанки, покарали над корените ви, и поточе близко до вас, и птички, които да пеят в клонките ви, бихте могли да растете, нали? Но тук, където сте, не можете. Аз зная точно как се чувствате, дръвченца.“ Беше ми жал да ги напусна тази сутрин. Човек се привързва към такива неща, нали? Има ли рекичка някъде близо до фермата „Грийн Гейбълс“? Забравих да попитам за това госпожа Спенсър.

— Ами да, точно долу пред къщата.

— Я гледай! Това е винаги една от моите мечти — да живея близо до някой поток. Обаче никога не съм очаквала тя да се сбъдне. Мечтите не се сбъдват често, нали? Нямаше ли да бъде хубаво, ако се сбъдваша? Но тъкмо сега се чувствам почти съвсем щастлива. Не мога да се почувствам съвършено щастлива, защото... — добре, какъв цвят бихте казали, че е това?

Момичето изви една от дългите лъскави плитки през слабото си рамо и я вдигна пред очите на Матю. Матю не беше свикнал да определя оттенъците на женските коси, но в случая нямаше място за големи съмнения.

— Червен, не е ли? — запита той.

Малката пусна плитката обратно на гърба си с въздишка, която човек би казал, се е издигнала от пръстите на краката и събрала в себе си всичките вековечни скърби.

— Да, червен — отрони тя с примирение. — Сега разбирате защо не мога да бъда свършено щастлива. Никой, който има червена коса, не може да бъде щастлив. Не съм чак много против всичко друго: луничките, и зелените очи, и това, че съм мършава. Мога да си представя, че всичко това го няма. Мога да си представя, че лицето ми има цвета на розови листенца и очите ми са чудно виолетови като звезди. Но *не мога* да си представя, че косата ми не е червена. Много се мъча. Мисля си: „Ето, косата ми е възхитително черна, черна като гарваново крило.“ Но все си *зная*, че е най-обикновено червена и това ме кара да се чувствам нещастна. Това ще ме измъчва цял живот. Преди време четох в един роман за момиче, което било цял живот нещастно, но не било заради червена коса. Нейната коса била чисто злато и се спускала на къдрици по алабастровото му чело. Какво е алабастрово чело? Досега не съм могла да го разбера. Можете ли да ми кажете?

— Ами, боя се, че не мога — отговори Матю, който започваше леко да се замайва. Чувстваше се, както веднъж се беше почувствал в безразсъдната си младост, когато друго момиче го беше увлякло на един излет да се качи на въртележка.

— Е, каквото и да е било, трябва да е било нещо хубаво, защото момичето било божествено красиво. Представяли ли сте си някога, какво трябва да е да се чувстваш божествено красив?

— Ами не, не съм — искрено си призна Матю.

— А пък аз съм си представяла, често. Какъв бихте предпочели да бъдете, ако можехте да избирате: божествено красив или смайващо умен, или ангелски добър?

— Ами не мога... не мога да кажа точно.

— И аз не мога. Никога не мога да избира. Но всъщност то няма никакво значение, защото надали някога ще бъда от трите. Положително никога няма да бъда ангелски добра. Госпожа Спенсър казва... о, господин Кътбърт! О, господин Кътбърт! О, господин Кътбърт!

Това не беше, каквото бе казала госпожа Спенсър; нито детето бе паднало от кабриолета, нито Матю бе направил нещо изненадващо. Те бяха просто минали завоя на пътя и излезли на „Алеята“.

„Алеята“, наречена така от жителите на Нюбридж, бяха четиристотин-петстотин ярда от пътя с огромни ябълкови дървета от двете страни, образуващи свод с широко протегнали се клони, посадени преди години от един ексцентричен стар фермер. Над главите им се беше проснал плътен навес от снежнобял благоуханен цвят. Под клоните във въздуха цареше виолетов полумрак, а далеч напред едно късче облачено небе светеше като грамаден розов прозорец в края зад олтара на някоя катедрала.

От тази красота детето сякаш онемя. То се облегна назад в кабриолета, стиснало мършавите ръчички пред себе си, с личице, вдигнато прехласнато към бялото великолепие горе. Дори когато бяха излезли от „Алеята“ и пътуваха надолу по дългия склон към Нюбридж, момичето нито се помръдна, нито проговори. Все още с унесено изражение, то седеше загледано в залеза далече на запад, с очи, пред които се трупаха разкошни видения на пламналия небосвод. През Нюбридж, оживено селце, където кучетата ги лаеха, малките момчета свиркаха и любопитни лица надзъртаха през прозорците, те минаха все още в мълчание. Бяха оставили още три мили зад гърба си, детето все още не бе проговорило. Личеше, че умее да мълчи толкова напрегнато, както и да говори.

— Струва ми се, че доста си се уморила и огладняла — най-после се реши да заговори Матю, като отдаваше дългото й замълчаване на единствената причина, на която може да го отдаде. — Но нямаме много път напред, само една миля.

Момичето се изтръгна от своя унес с дълбока въздишка и го погледна с мечтателния поглед на душа, която е блуждала далече, водена от звездите.

— О, господин Кътбърт — пошепна то, — това място, през което минахме... това бяло място... какво беше то?

— Ами, сигурно мислите за „Алеята“ — отговори Матю след няколко мига дълбока размисъл. — То е едно хубаво място.

— Хубаво ли? О, хубаво като че ли не е правилната дума за него. Нито дори „красиво“. Те не са достатъчно силни за него. О, то беше чудно... чудно! Това е първото такова нещо, което някога съм видяла:

то не би могло да се украси с въображение. То направо ме пресити тука... — момичето сложи едната си ръка на сърцето, — то ми причини една странна, чудновата болка, но това беше приятна болка. Чувствали ли сте някога такава болка, господин Кътбърт?

— Ами, просто не мога да си спомня някога да съм усещал.

— Аз я изпитвам не знам колко пъти: всеки път, когато видя нещо неописуемо красиво. Но не е трябвало да нарекат това прекрасно място „Алея“. В едно такова име няма съдържание. Трябвало е да го нарекат... чакайте да видя... „Белия път на възхищението“. Не е ли това хубаво, образно име? Когато не ми харесва името на някое място или човек, винаги си измислям ново и в мислите си винаги го наричам така. В сиропиталището имаше едно момиче, което се казваше Хепзиба Дженкинс, но аз винаги я наричах мислено Розалия де Вер. Други хора може да наричат това място „Алея“, но аз винаги ще го наричам „Белия път на възхищението“. Наистина ли ни остава още само една миля до дома? Радвам се и съжалявам. Съжалявам, защото това пътуване беше толкова приятно, а винаги съжалявам, когато приятните неща свършват. Понякога след тях може да дойде нещо по-приятно, но никога не можеш да бъдеш сигурен. А колко често се случва то да не е по-приятно. На мен поне се е случвало. Но аз се радвам, като си помисля, че отивам у дома. Виждате ли, никога не съм имала свой дом, откакто се помня. Аз пак усещам тая приятна болка само като си помисля, че отивам наистина у дома. О, не е ли красиво това!

Бяха прехвърлили билото на хълма. Долу под тях се откри езеро, което изглеждаше почти като река, толкова беше дълго и лъкатушно. На половината път през него минаваше мост и оттам до долния му край, където редица кехлибарени песъчливи ридове го отделяха от тъмносиния залив отвъд, представляваше великолепието от безброй променливи багри — най-леки оттенъци на минзухарено, розово и въздушнозелено с други недоловими отсенки, за които и досега още не е намерено име. Нагоре от моста стигаха поръбили го горички от ели и кленове и всичко лежеше там тъмно прозирно в техните полюшващи се сенки. Тук и там дива слива се свеждаше от брега като облечена в бяло девойка, тръгнала към собственото си отражение. От заблатения горен край на езерото се чуваше ясният скръбно-сладък хор на жабите. Малка сива къщурка надзърташе иззад бяла ябълкова градина на

склона по-нататък и макар и да не беше още много се стъмнило, в един от прозорците бляскаше светлинка.

— Това е езерото на Бари — обади се Матю.

— О, и това име не ми харесва. Аз ще го нарека... чакайте да видя... „Езерото на бляскавите води“. Да, това е тъкмо име за него. Зная, че е така от тръпката, която ме побие. Когато намеря име, което приляга точно, побива ме тръпка. А вие усещате ли някога тръпки?

Матю поразмисли.

— Ами, да. Винаги ме побива един вид тръпка като видя ония гадни бели червеи, дето се натрупват в лехите с краставици. Не мога да ги гледам.

— О, мисля, че това не може да е същия вид тръпки. Не мислите ли и вие така? Като че ли не може да има много общо между червеи и езера с бляскави води, нали? Но защо другите хора го наричат „Езерото на Бари“?

— Сигурно защото господин Бари живее там в тая къща. „Градинския склон“ е името на това стопанство. Ако не беше тоя голям храст отзад, щеше да видиш „Грийн Гейбълс“ оттук. Ама трябва да минем по моста и да обиколим по пътя, та има още към половин миля.

— Господин Бари има ли някакви малки момиченца? Е, не чак толкова малки, горе-долу колкото съм аз?

— Има едно към единадесетгодишно. Казва се Дайана.

— О-о! — дълбоко пое въздух момичето. — Какво прекрасно име!

— Ами, не зная. Мисля, че има нещо ужасно дивашко в него. Бих предпочел Джейн, или Мери, или друго обикновено име като тях. Но когато Дайана се роди, при тях живееше един учител и те оставиха той да избере името, та той я нарече Дайана.

— Жалко, че не е имало такъв учител, когато съм се родила аз. О, ето че сме на моста. Ще си затворя очите. Винаги ме е страх да минавам по мостове. Без да искам си представям, че точно когато стигнем до средата, той ще хлътне пречупен и двата края ще се затворят като джобно ножче и ще ни прережат. Затова си затварям очите. Но после въпреки всичко трябва пак да ги отворя, когато смятам, че приближава средата. Защото, знаете, ако мостът наистина хлътне, бих искала да го видя как хлътва. Колко хубаво бучи! Винаги обичам бученето. Не е ли прекрасно, че в света има толкова много

неща за харесване? Ето, минахме. Сега ще се озърна. Лека нощ, скъпо Езеро на бляскавите води. Аз винаги казвам „лека нощ“ на нещата, които обичам, също като на хора. Мисля, че то им харесва. Тази вода изглежда така, като че ли ми се усмихва.

Когато се качиха на отсрещния хълм и минаха завоя, Матю каза:

— Сега сме доста близо до дома. Ето я „Грийн Гейбълс“...

— О, не ми казвайте — задъхано го прекъсна детето, стисна го за повдигнатата ръка и затвори очи, да не може да види накъде сочи. — Нека сама отгатна. Сигурна съм, че няма да сбъркам.

Тя отвори очи и се огледа. Бяха на билото на хълма. Слънцето беше залязло преди малко, но всичко се виждаше още ясно в мекия здрач. На запад тъмен черковен шпиц се издигаше в златистото небе. Долу имаше малка долина, а отвъд — дълъг, леко издигащ се склон и по него пръснати спретнати сгради на редица стопанства. Очите на детето се стрелкаха с нетърпение и копнеж от една към друга. Най-после те спряха върху една, която далече вляво, много настрана от пътя, се белееше смътно от нацъфтели дървета в полумрака на обикалящата я гора. Над нея, в безоблачното югозападно небе, като пътеводен и благожелателен светлик, грееше голяма кристално бяла звезда.

— Това е, нали? — посочи я момичето.

Матю с възхищение плесна дорестия кон с поводите по гърба.

— Ами, ти отгатна! Но сигурен съм, че госпожа Спенсър ти я е описала, та да можеш да я познаеш.

— Не, не е, наистина не е! Повечето от това, което тя ми каза, можеше да важи за всички други места наоколо. Нямах истинска представа как изглежда. Но щом я видях, усетих, че това ще е моя дом. О, струва ми се, че сънувам. Знаете ли, ръката ми трябва да е черно-синя от лакета нагоре, защото толкова много пъти съм се щипала днес. Цялото време току усещах, че ми прилошава, и толкова ме беше страх, че го сънувам това. Тогава се оципвах, за да се уверя, че е истина, докато изведнъж си казах, че дори да го смятам само за сън, по-добре ще е да продължавам да сънувам докато мога. Тогава спрях да се оципвам. Но то е истина и ние сме почти у дома.

Тя въздъхна от прехласване и потъна в мълчание. Матю гузно се размърда. Радваше се, че Марила, а не той, ще трябва да каже на това бездомно сираче, че домът, за който копнее, в края на краищата няма

да бъде неин. Отминаха Линдовия дол, където беше вече доста тъмно, но не толкова, че госпожа Върнън да не може да ги види от своя пост на прозореца, изкачиха нагорнището и тръгнаха по дългия път в землището на „Грийн Гейбълс“. Докато стигнат до къщата, Матю с непонятен страх се свиваше все повече пред очакващия го разговор. Нито за Марила, нито за себе си мислеше той, нито за неприятностите, които вероятно щеше да им създаде грешката, а за разочарованието на детето. Като си помислеше как ще угасне в неговите очи пламъчето на възхищение, изпитваше някакво чувство на виновност, че той ще участва в убиването на нещо — почти същото чувство, което го обземаше, когато трябваше да заколи агне или теленце, или някоя друга невинна животинка.

Дворът беше съвсем тъмен, когато свиха в него, и тополовите листа шумоляха като копринени от всички страни.

— Чуйте как си говорят насън дърветата — пошепна момиченцето, когато той го свали на земята.

След това, стиснало здраво чантата, в която бяха „всичките му земни притежания“, влезе подир него в къщата.

ТРЕТА ГЛАВА

МАРИЛА КЪТБЪРТ Е ИЗНЕНАДАНА

Марила пъргаво се запъти към тях, когато Матю отвори вратата. Но щом погледът ѝ се спря върху чудноватата фигурка с лошо скроената грозна рокличка, с дългите плитки червена коса и нетърпеливо светнали очи, тя се закова на място от изумление.

— Матю Кътбърт, кого си довел? — възкликна тя. — Къде е момчето?

— Нямаше никакво момче — виновно отговори Матю. — Там беше само *тя*.

Той кимна към детето и се сети, че не беше го питал дори как се казва.

— Нямаше момче! Но е *трябвало* да има момче — настоя Марила. — Ние помолихме госпожа Спенсър да доведе момче.

— Е, тя не е довела. Довела е нея. Аз питах началника на гарата. И трябваше да я доведе у дома. Не можех да я оставя там, каквато грешка и да е станала.

— Да, и това ако не е каша! — пак се ядоса Марила.

Докато двамата си говореха, момичето остана мълчаливо, очите му се устремяваха ту към единия, ту към другия, цялото оживление на лицето му угасна. Изведнъж то като че ли разбра цялото значение на всичко казано. То пусна скъпоценната си чанта на пода, направи рязко крачка напред и стисна ръце.

— Вие не ме искате! — извика то. — Вие не ме искате, защото не съм момче! Можех да очаквам това. Никой никога не ме е искал. Трябваше да го зная, всичко беше твърде хубаво, за да се сбъдне. Трябваше да си зная, че никой никога не ме иска. О, какво ще правя? Сега ще се разплача.

И тя наистина се разплака. Седна на един стол до масата, просна ръцете си върху нея, захлупи в тях лицето си и неудържимо зариде. Марила и Матю се спогледаха укорно от двете страни на печката. И

двамата не знаеха какво да кажат или да направят. Най-после Марила се помъчи някак да поправи положението:

— Е, добре де, няма защо толкова да плачеш за това.

— О да, *има* защо! — малката бързо вдигна глава и откри мокро от сълзи лице и треперещи устни. — *Вие* също щяхте да плачете, ако бяхте сираче и бяхте дошли някъде, където сте мислили, че ще намерите домашен кът, и сте разбрали, че не ви искат, защото не сте момче. О, това е най-трагичното нещо, което ми се е случвало!

Нещо като неволна усмивка, доста скована, понеже отдавна не е била използвана, смекчи суровото изражение на Марила.

— Хайде, недей плака вече. Няма да те изпъдим вънка тая вечер. Ще трябва да останеш докато я разберем тая работа. Как ти е името?

Детето се поколеба за миг.

— Ще ме наричате ли, моля ви се, Корделия? — попита напрегнато.

— Да те наричам Корделия! Така ли се казваш?

— Не-е-е, не се казвам точно така, но много бих искала да ме наричат Корделия. То е толкова елегантно име.

— Да ме убият, не зная какво искаш да кажеш. Щом не е Корделия, как ти е името?

— Анн Шърли — каза със запъване собственичката на името, — но моля ви се, о, моля ви се, наричайте ме Корделия. На вас трябва да ви е все едно как ме наричате, щом ще остана тук само за малко, нали? Пък Анн е толкова неромантично име.

— Неромантично, дрън-дрън! — отвърна ѝ коравосърдечно Марила. — Анн е истинско, хубаво, просто, разумно име. Няма защо да те е срам от него.

— О, мен не ме е срам от него — обясни Анн, — само че Корделия ми харесва повече. Винаги съм си въобразявала, че се казвам Корделия... — поне винаги напоследък. Когато бях по-малка, представях си, че се казвам Джералдайн, но сега Корделия ми харесва повече. Обаче ако ме наричате Анн, моля ви се, нека бъде Анн с две „н“-та.

— Каква разлика има как ще е написано? — запита Марила пак със скована усмивка и взе чайника.

— О, разликата е много голяма! Изглежда толкова по-хубаво. Когато чувате да се произнася някое име, не можете ли да го видите в

ума си също като че е напечатано? Аз мога и А-н изглежда ужасно, но А-н-н изглежда толкова по-забележително! Ако сте съгласни да ме наричате А-н-н, писано с две „н“-та, ще се помъча да се помирят с това, че не ме наричате Корделия.

— Добре тогава, Анн, написано с две „н“-та, можеш ли да ни кажеш сега как е станала тая грешка? Ние казахме на госпожа Спенсър да ни доведе момче. Нямахме ли момчета в сиропиталището?

— О, да, имаше предостатъчно. Но госпожа Спенсър каза *изрично*, че сте искали момиче на около единадесет години. И директорката каза, че аз съм подходяща. Вие не знаете какъв възторг предизвика това у мен. От радост не можах да заспя цяла нощ. О! — добави тя, като се обърна с упрек към Матю. — Защо не ми казахте на гарата, че не ме искате, и не ме оставихте там? Ако не бях видяла Белия път на възхищението и Езерото на Бляскавите води, нямаше да е толкова трудно.

— Какво, за Бога, иска да каже? — запита Марила, забила поглед в Матю.

— Тя... тя само споменава един разговор, дето водихме по пътя — побърза да обясни Матю. — Аз отивам да прибера кобилата, Марила. Пригответи чая докато се върна.

— Доведе ли госпожа Спенсър някого, освен тебе? — продължи Марила, след като Матю излезе.

— Доведе Лили Джоунс за себе си. Лили е само на пет години и е много красива. Има кестенява коса. Ако аз бях красива и имах кестенява коса, щяхте ли да ме задържите?

— Не! Ние искаме момче, да помага на Матю в стопанството. От момиче нямаше да имаме никаква полза. Свали си шапката. Ще я оставя с чантата ти на масата в хола.

Анн послушно свали шапката си. Матю скоро се върна и те седнаха да вечерят. Но Анн не можеше да яде. Напразно отхапваше трошичка по трошичка от хляба с масло и гребваше по мъничко мармалад от киселици, сложен в малка стъклена купичка до чинията ѝ. Вечерята никак не ѝ спореше.

— Ти нищо не ядеш — забеляза остро Марила, сякаш това беше сериозен недостатък.

Анн въздъхна.

— Не мога. Аз съм потънала в отчаяние. Вие можете ли да ядете, когато сте потънали в отчаяние?

— Никога не съм потъвала в отчаяние и затова не мога да ти кажа — отвърна Марила.

— Не сте ли? Добре, опитвали ли сте се някога да си *представите*, че сте потънали в отчаяние?

— Не, не съм.

— Тогава мисля, че не можете да разберете какво е то. То е много, много неприятно чувство. Когато се мъчите да ядете, една топка ви засяда на гърлото и нищичко не можете да преглътнете, дори ако е шоколадов бонбон. Веднъж преди две години ядох шоколадов бонбон и той беше чудесен. След това често сънувам, че имам много шоколадови бонбони, но винаги се събуждам, когато се каня да ги изям. Надявам се, няма да ми се обидите, че не мога да ям. Всичко е извънредно хубаво, и пак не мога да ям.

— Сигурно е уморена — обади се Матю, който не беше проговорил след завръщането си от обора. — Най-добре ще е да я сложиш да спи, Марила.

Марила беше се чудила къде да сложи Анн. Беше приготвила кушетка в стаичката до кухнята за желаното и очаквано момче. Но макар и да беше спретната и чиста, не ѝ се виждаше никак си съвсем подходяща, за да настани там момиче. Обаче да сложи в стаята за гости едно такова бездомно дете, не можеше и дума да става, тъй че оставаше само източната таванска стая. Марила запали свещ, подкани Анн да дойде с нея и тя плахо я послуша, като взе пътем шапката и чантата си от масата в хола. Холът беше страхотно чист; таванската стаичка, в която след малко се намери, изглеждаше още по-чиста.

Марила остави свещта на трикрака триъгълна масичка и направи леглото.

— Предполагам, че имаш нощница? — попита тя.

Анн кимна.

— Да, имам две. Уши ми ги директорката. Ужасно са ми малки. В сиропиталището никога няма достатъчно дрехи, затова винаги всичко е малко... поне в бедно сиропиталище като нашето. Аз мразя тесни нощници. Но и в тях можеш да сънуваш също както в хубави и дълги, с набори на врата, това все пак е утешение.

— Е, събличай се колкото може по-бързо и лягай. След две-три минути ще дойда да взема свещта. Не смея да те оставя ти да я гасиш. Току-виж, че си запалила къщата.

Когато Марила излезе, Анн тъжно се огледа. Варосаните стени бяха тъй непоносимо голи и празни, че сигурно страдаха от собствената си голота, помисли си момичето. Подът беше също гол, с изключение на кръгло поръбено чердже по средата, каквото Анн не беше виждала преди. В единия ъгъл беше леглото, високо, старомодно, с четири тъмни, извити надолу стълбчета. В другия ъгъл беше споменатата триъгълна масичка, украсена с дебела възглавничка за игли от червено кадифе, достатъчно твърда, за да изкриви върха на най-острата игла. Над нея висеше малко огледалце. На стената между леглото и масичката имаше прозорец с леденобяло муселиново воланче над него, а на отсрещната страна беше умивалникът. От цялото помещение вееше строгост, която не можеше да се опише с думи, но от която Анн изтръпна до мозъка на костите. Със сподавано ридание тя смъкна бързо дрехите си, облече късата нощничка и се качи на леглото, където се захлупи с лицето надолу във възглавничката и се покри през глава. Когато Марила се качи за свещта, различните неугледни части от облеклото, разпръснати най-безредно на пода, и някаква необузданост във вида на леглото единствени подсказваха, че в стаята има някой друг, освен нея.

Тя умишлено бавно вдигна дрехите на Анн, спретнато ги нареди на жълт стол с права облегалка, след това взе свещта и отиде при леглото.

— Лека нощ — рече тя малко сковано, но не и грубо. Бялото личице и големите очи на Анн се появиха изпод завивките с неочакван устрем.

— Как можете да ми пожелаете лека нощ, като знаете, че тя сигурно ще е най-лошата в живота ми? — с укор отговори тя.

След това се мушна долу и стана пак невидима.

Марила слезе бавно в кухнята и се зае да мие чиниите от вечерята. Матю пушеше — сигурен признак на умствена възбуда. Той пушеше рядко, понеже Марила беше решително против пушенето — то било отвратителен навик; но в известни моменти и положения той чувстваше нужда от него и тогава Марила си затваряше очите, като си

даваше сметка, че всеки мъж трябва да има някакъв отдушник за емоциите си.

— Е, и това ако не е бъркотия — заговори тя ядно. — Ето какво става, когато съобщиш чрез някого, вместо да отидеш лично. Робърт Спенсър и жена му някак са объркали молбата ни. Един от нас ще трябва да отиде утре да се види с госпожа Спенсър, това е едно на ръка. Ще трябва да изпратим момичето обратно в сиропиталището.

— Да, предполагам — отговори някак принудено Матю.

— Ти *предполагаш*! Не си ли съгласен?

— Ами, тя е много мило дете, Марила. Някак жалко е да я върнем, щом толкова иска да остане тук.

— Матю Кътбърт, да не искаш да кажеш, че според тебе би трябвало да я задържим?

Изумлението на Марила надали би могло да бъде по-голямо, ако Матю беше изразил намерение да застане на главата си.

— Ами, не. Не, предполагам... не съвсем — замънка Матю, видял се натясно пред исканото точно обяснение. — Предполагам... надали би могло да се иска от нас да я задържим.

— Положително не. С какво би могла да ни бъде полезна?

— Ние бихме могли да бъдем малко полезни на нея — изведнъж неочаквано отговори Матю.

— Матю Кътбърт, струва ми се, че това дете те е омагьосало! На мен ми е съвсем ясно, че искаш да я задържим.

— Ами, тя е наистина интересно хлапе — настоя Матю. — Трябваше да я чуеш да говори, когато идвахме от гарата.

— О, тя знае да говори достатъчно много. Видях го веднага. И то не е в нейна полза. Не обичам деца, дето знаят толкова много. Не искам сираче момиче, а и да исках, тя не е такава каквато бих избрала. У нея има нещо, което не мога да разбера. Не, тя трябва веднага да бъде изпратена обратно там, откъдето е дошла.

— Бих могъл да наема френско момче да ми помага на мен — предложи Матю, — а тя да бъде дружка за теб.

— Аз не мечтая за дружка — отрязва Марила. — И нямам намерение да я задържа.

— Ами, разбира се, както ти кажеш, Марила — съгласи се Матю, стана и остави лулата си. — Отивам да си легна.

Матю отиде да си легне. Марила прибра чиниите и отиде да си легне със сковано намръщено лице. А горе, под източната част на покрива, гладно за обич, самотно дете се приспа със сълзите си.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

СУТРИН В „ГРИЙН ГЕЙБЪЛС“

Вече съвсем се беше развиделило, когато Анн се събуди и седна в леглото, загледана объркано в прозореца, през който нахлуваше поток от весела слънчева светлина, а във нещо бяло и пересто се люшкаташе пред мяркащите се сини небеса.

За миг тя не можа да си спомни къде е. Първо я облада възхитителна тръпка за нещо много приятно, после — ужасен спомен. Това беше „Грийн Гейбълс“ и те не я искаха, защото не е момче!

Но беше утро и — да! — това пред прозореца ѝ беше вишнево дърво, цялото обсипано с цвят. С един скок тя се намери на пода и прекоси стаята. Анн бутна прозореца и той се отвори бавно и сковано, сякаш не е бил отварян много отдавна (което беше вярно), и се задържа толкова плътно, че нямаше нужда да го подпре с нещо.

Анн се отпусна на колене и загледа юнското утро навън с блеснали от възхищение очи. О, не беше ли то прекрасно? Не беше ли чудно това място? Ами ако тя наистина не остане тук! Ще си въобразява, че е останала. Тук има простор за въображение.

Огромно вишнево дърво растеше във тѣй близо, че клоните му опираха стените, и беше тѣй гъсто нацѣфтяло, че не се виждаше кажи-речи нито един лист. От двете страни на къщата имаше големи овощни градини — едната ябълкова, а другата вишнева, също отрупани с цвят, а тревата под тях бе цялата изпѣстрена с глухарчета. В градината долу имаше люляци, морави от цвят и сутрешният ветрец носеше замайващия им сладък дѣх към прозореца.

Под градината се спускаше поле с буйна детелина, а в долния край течеше поточето и десетки бели брези се издигаха, поникнали безгрижно от гѣсталаци, които подсказваха за папрати, мъхове и какви ли не горски растения. Отвѣд имаше хѣлм, зелен и прошарен със смърчове и ели; имаше и една пролука, където се виждаше сивата странична стена на къщурката, която Анн беше зърнала от другия бряг на Езерото на бляскавите води.

По-нататък наляво бяха големите обори, а зад тях, зад надолнището със зелените ниви, тук-там искреше синьо море.

Обичащите красотата очи на Анн се спираха на всичко това и жадно го поглъщаха: бедничката беше виждала толкова много непривлекателни неща в живота си, а това беше по-хубаво от всичко, което бе видяла някога в своите мечти.

Тя остана на колене там, без да вижда нищо друго, освен красотата наоколо, докато се стресна от една ръка на рамото си. Марила беше влязла, без да я усети малката мечтателка.

— Трябваше вече да си облечена — каза тя строго.

Марила всъщност не знаеше как да говори на детето и непохватното ѝ неумение я правеше рязка и суха, без да е имала такова намерение.

Анн се изправи и бавно, дълбоко въздъхна.

— Ах, не е ли великолепно! — промълви тя и с движение на ръката обгърна чудесния свят отвън.

— Голямо дърво е — откликна Марила — и цъфти чудесно, но вишните не са никога чак толкова много... дребни и червиви.

— О, аз не мислех само за дървото; разбира се, то е прекрасно... да, то е сияйно хубаво... цъфти с всички сили... но аз мислех за всичко, за цветята и за овощната градина, и за поточето и гората, за целия ширен, чуден свят. Не чувствате ли, че в утро като днешното ей тъй обичате света? И аз мога чак тук горе да чуя как се смее поточето. Не сте ли забелязали какво весело нещо са поточетата? Те винаги се смеят. Дори зимно време съм ги чувала под леда. Толкова се радвам, че има поточе до „Грийн Гейбълс“! Може да си мислите, че това няма значение за мен, щом няма да ме задържите, но то има значение. Аз винаги с удоволствие ще си спомням, че край „Грийн Гейбълс“ има поточе, макар и да не го видя никога пак. Ако нямаше поточе, щеше да ме преследва неприятното чувство, че би трябвало да има. Тази сутрин не съм потънала в отчаяние. Сутрин никога не мога да се чувствам тъй. Не е ли прекрасно нещо, че има сутрини? Но ми е много тъжно. Тъкмо бях си представила, че в края на краищата сте искали именно мен и че аз ще остана тук завинаги и винаги. То беше голямо утешение, докато трая. Но най-лошото като си представяш разни неща е, че идва време, когато трябва да спреш и от това боли.

— По-добре ще е да се облечеш, да слезеш долу и да не си представяш повече — каза Марила, щом ѝ се удаде да я пресече. — Закуската чака. Умий си лицето и си среши косата. Остави прозореца отворен и обърни завивките върху гърба на леглото. Колкото можеш по-бързо.

Анн явно умееше да бъде и бърза, защото след десет минути беше вече долу, спретнато облечена, със сресана и сплетена на плитки коса и завладяло душата ѝ приятно съзнание, че е изпълнила всичките заръки на Марила. Всъщност обаче беше забравила да обърне завивките на леглото.

— Тази сутрин съм много гладна — заяви тя, когато се отпусна на стола, сложен за нея от Марила. — Светът не ми се вижда чак такава мрачна пустиня както снощи. Радвам се, че утрото е слънчево. Но аз много обичам и дъжделиви сутрини. Всякакви сутрини са интересни, не сте ли съгласни? Човек не знае какво ще се случи през деня и има голям простор за въображението. Но аз се радвам, че днес не вали, защото е по-лесно да бъдеш весел и да понасяш несрети в слънчеви дни. Струва ми се, че ще трябва да изтърпя доста нещо. Хубаво е да четеш за скърби и да си представяш, че ги понасяш героично, но не е толкова хубаво, когато наистина те сполетят, нали?

— За Бога, дръж си езика — обади се Марила. — Ти приказваш твърде много за едно малко момиче.

След това Анн си сви езика толкова послушно и съвсем мълкна, та продължителното ѝ мълчание подейства на нервите на Марила, сякаш в това имаше нещо неестествено. Матю също си сдържаше езика, но това поне беше естествено, — тъй че закуската беше твърде мълчалива.

Постепенно Анн ставаше все по-замислена и по-замислена, ядеше механично, с големите неподвижни и невиждащи очи, забити в небето през прозореца. Това правеше Марила по-нервна от всеки друг път: тя изпитваше неприятно чувство, че макар телом това странно дете да беше там, на масата, духом то беше в някакво далечно, въздушно царство, носено върху крилата на въображението. Кой би искал да има такова дете у дома си?

А Матю пък искаше да я задържи — най-непонятното от непонятните неща! Марила чувстваше, че той го иска не по-малко, отколкото миналата вечер, и че ще продължава да го иска. Матю си

беше такъв — като си науми нещо, продължава да държи на него с най-удивително мълчаливо постоянство — постоянство десетократно по-силно и резултатно със самата му мълчаливост, отколкото ако беше говорил за него.

Когато закуската свърши, Анн се изтръгна от своя унес и предложи да измие чиниите.

— Можеш ли да миеш чиниите добре? — попита Марила с недоверие.

— Доста добре. Обаче по-добре ми върви да гледам деца. Там имам голям опит. Толкова жалко, че нямате тука, за да ги гледам.

— Май че не ми се иска да имам за гледане повече деца, отколкото ги имам сега. Да си кажа правичката, и ти си ми достатъчна. Не знам какво да те правя. И Матю ако не е смешен човек!

— Аз мисля, че той е чудесен — с укор каза Анн. — Той толкова ми допада. Нямаше нищо против моите приказки, те като че ли му харесаха. Аз почувствах, че той е сродна душа, още щом го видях.

— И двамата сте достатъчно смахнати, ако това е, което разбираш под „сродни души“ — подхвърли Марила. — Можеш да измиеш чиниите. Няма да пестиш горещата вода и гледай добре да ги избършеш. Аз имам достатъчно работа тази сутрин, защото следобед ще трябва да отида до „Белите пясъци“ да се видя с госпожа Спенсър. Ти ще дойдеш с мен и ще решим какво трябва да направим с теб. След като свършиш с чиниите, иди горе и си оправи леглото.

Анн изми чиниите достатъчно сръчно, както забеляза Марила, която под око следеше работата ѝ. След това оправи леглото си с по-малък успех, защото никога не я бяха учили на изкуството да се бори с пухен юрган. Но и това някак го направи и го заглади и тогава Марила, за да се отърве от нея, ѝ каза, че може да излезе навън и да се забавлява до обяд.

Анн хвъркна към вратата със светнало лице, с блеснали очи. Но на самия праг внезапно спря, обърна се кръгом, върна се и седна на масата, като цялата светлина и пламък в очите ѝ бяха съвършено заличени, сякаш някой ги бе загасил с едно духване.

— Какво има сега? — строго попита Марила.

— Не смея да изляза — отговори Анн с тон на великомъченица, която се отказва от всички земни радости. — Щом не мога да остана тук, няма смисъл да обикна „Грийн Гейбълс“. А пък ако отида там,

навън, и се запозная с всичките тези дървета и цветя, и с градината, и с поточето, няма да мога да не ги обикна. То ми е трудно и сега, не искам да го направя още по-трудно. Толкова много ми се иска да изляза... всичко сякаш ме вика „Анн, Анн, ела с нас, ние искаме другарче“, но по-добре ще е да не отивам. Няма смисъл да обикваш разни неща, щом ще те откъснат от тях, нали? А е толкова трудно да се опазиш и да не ги обикваш, нали? Точно затова така се бях зарадвала, когато си помислих, че ще живея тук! Мислех си, че ще има толкова много неща, които да обичам, и нищо няма да ми пречи. Но тази краткотрайна мечта свърши. Аз съм се примирила със съдбата си сега и затова мисля да не излизам, защото ме е страх, че няма да удържа на примирението си. Моля ви се, как се казва това мушкато там на прозореца?

— Това е мушкато с ябълков дъх.

— О, не съм мислила за такова име. Мислех за онова име, с което сте го нарекли самата вие. Не сте ли му дали някакво име? Може ли да му го дам аз? Може ли да го нарека... чакайте малко... „Гиздавец“ ще му приляга... може ли да го наричам Гиздавец докато съм тук? О, нали ми позволявате?

— Божичко, за мен няма значение. Но какъв е смисълът, за Бога, да дадеш име на едно мушкато?

— Ах, аз обичам всяко нещо да си има име, с което да се обръщаш към него, било то и само едно мушкато. Това ги прави да изглеждат повече като хора. Отде знаете дали на мушкатото не му е обидно да го наричат само „мушкато“, и нищо друго? На вас не би ви харесало да ви наричат постоянно само „жена“, и нищо друго. Да, аз ще го наричам Гиздавец. Тази сутрин дадох име на вишната пред прозореца на моята спалня. Нарекох я „Снежна царица“, защото е толкова бяла. Разбира се, тя не може винаги да цъфти, но човек може да си я представи цъфнала, нали?

— Никога през целия си живот не съм виждала, нито чувала такова нещо — промърмори Марила и потърси спасение в мазето, за да вземе картофи. — Тя е някак си интересна, както казва Матю. Усещам вече, че се чудя какво ли, за Бога, ще каже след малко. Ще ме омагьоса и мене. Омагьосала е Матю. С тоя поглед, дето ми хвърли на излизане, той повтори всичко, което ми каза или загатна снощи. Бих искала да е като другите мъже и да си казва каквото мисли. Човек би могъл да му

отвърне и да му напълни главата. Но какво може да се направи с един мъж, който само гледа?

Анн отново се беше унесла, подпряла брадичката си с двете ръце и забила очи в небето, когато Марила се върна от мазето. И тя остави момичето там, докато ранният обед бе сложен на масата.

— Смятам, че мога да взема кобилата и кабриолета, след като се нахраним? — попита Марила.

Матю кимна и тъжно погледна Анн. Марила забеляза погледа и неумолимо продължи:

— Ще отида до „Белите пясъци“ и ще уредя този въпрос. Ще взема Анн със себе си и госпожа Спенсър вероятно ще направи нужното веднага да я изпрати обратно в Нова Скоша. Аз ще приготвя чая за тебе и ще се върна навреме да издоя кравите.

Матю пак не каза нищо и Марила изпита чувството, че напразно е похабила думи и дъх. Няма нищо, което да дразни повече, отколкото човек, отказващ да поведе спор, освен ако този човек е жена.

Матю, без да се бави, впрегна дорестата кобилка в кабриолета и Марила и Анн потеглиха. Матю им отвори портата и когато те минаваха през нея, каза като че ли не се обръща към някого в частност:

— Малкият Джери Бюот от Крийк се отби отзарана и аз му казах, че може да го взема на работа през лятото.

Марила не отговори, но шибна дорестата кобила така ожесточено с камшика, че нещастното конче, несвикнало на такова отношение, възмутено препусна надолу по пътя с опасна бързина. Марила се озърна веднъж, когато кабриолетът се понесе напред и видя проклетия Матю, облегнал се на портата, да гледа тъжно подире им.

ПЕТА ГЛАВА

ИСТОРИЯТА НА АНН

— Знаете ли — заговори простосърдечно Анн, решила съм да се радвам на това пътуване. От опит зная, че човек може почти винаги да се радва на всичко, ако твърдо е решил да се радва. Разбира се, трябва да го решите твърдо. Аз няма да мисля за връщането в сиропиталището докато пътуваме. Ще мисля само за пътуването. Я, вижте, има една цъфнала мъничка шипка! Не е ли прекрасна? Не мислите ли, че тя сигурно се радва, че е шипка? Нямаше ли да е чудесно, ако шипките можеха да говорят? Сигурна съм, че биха могли да ни разкажат такива чудесни неща. И не е ли розовият най-омайният цвят на света? Аз много го обичам, но не мога да го нося. Червенокосите хора не могат да носят розово, дори и във въображението си. Познавали ли сте някога жена, чиято коса е била червена на младини, но е добила друг цвят, когато е пораснала?

— Не, мисля, че никога не съм познавала — отговори безмилостно Марила, — и не вярвам, че може да се случи и на тебе.

Анн въздъхна.

— Е, още една загубена надежда. Моят живот е гробище на погребани надежди. Това е изречение, което прочетох веднъж в една книга, и си го повтарям, за да се утеша всеки път, когато се разочаровам в нещо.

— Не виждам какво утешение може да има в това — каза Марила.

— Ами защото звучи толкова хубаво и романтично, също като че ли съм героиня в някоя книга, знаете... Аз толкова обичам романтичните неща, а гробище, пълно с погребани надежди, е горедолу най-романтичното нещо, което човек може да си представи, нали? Аз много се радвам, че имам такова нещо. Ще минем ли днес през Езерото на бляскавите води?

— Няма да минаваме през Езерото на Бари, ако то е, което наричаш Езерото на бляскавите води. Ще минем по крайбрежния път.

— Крайбрежен път звучи хубаво — каза Анн замечтано. — Дали е толкова хубав, както звучи? Щом го казахте „крайбрежен път“, аз веднага го видях в ума си като картинка. И „Белите пясъци“ е красиво име също, но не ми харесва както Авонлий. Авонлий е прекрасно име. То звучи като музика. Колко далече са „Белите пясъци“?

— Пет мили, и понеже явно си решила да говориш, нищо не би ти попречило да говориш за нещо по-полезно и да ми разкажеш какво знаеш за себе си.

— О, това, което зная за себе си, съвсем не заслужава да се разказва — припряно отговори Анн. — Стига да ме оставите да ви разкажа какво си представям за себе си, ще се съгласите, че е много-много по-интересно.

— Не, не искам никакви твои измислици. Искам да се придържаш до голите факти. Започни от самото начало. Къде си се родила и на колко си години.

— През март навърших единадесет — започна Анн с малка въздишка, придържайки се до голите факти. — И съм се родила в Болингброук, Нова Скоша. Баща ми се казваше Уолтър Шърли и беше учител в гимназията в Болингброук. Майка ми се казваше Бърта Шърли. Не са ли Уолтър и Бърта прекрасни имена? Много се радвам, че родителите ми са имали хубави имена. Би било направо наказание баща ти да се казва... е, да речем Джедедайа, нали?

— Аз смятам, че няма никакво значение как се казваш, стига да се държиш прилично — забеляза Марила, която се чувстваше задължена да насажда добродетелни и полезни нрави.

— Аз не съм сигурна — Анн доби замислен вид. — Четох веднъж в една книга, че розата, каквото име и да носеше, щеше да има същият сладък дъх, но все не мога да повярвам. Не вярвам, че розата щеше да бъде пак толкова хубава, ако се наричаше „магарешки бодил“ или беше някое смрадливо растение. Вярвам, че баща ми можеше да бъде добър човек, дори да се казваше Джедедайа, но сигурна съм, че за него е щяло да бъде неприятно. Както и да е, майка е била също гимназиална учителка, но когато се омъжила за татко, разбира се, се отказала от учителството. Един съпруг е достатъчно голямо задължение. Госпожа Томас разправяше, че били две деца и бедни като черковни мишки. Те се заселили в една мъничка жълта къщурка в Болингброук. Никога не съм я видяла тази къща, но съм си я

представяла хиляда пъти. Мисля, че трябва да е имало орлови нокти над прозореца на всекидневната, люляци в предния двор и момини сълзи до самата порта. Да, и муселинови перденца на всичките прозорци. Муселиновите пердета придават на къщата такава атмосфера! Аз съм се родила в тази къща. Госпожа Томас казваше, че съм била най-грозното бебе, което е виждала. Била съм толкова мършава и мъничка, само едни очи, но майка ми ме мислела направо за красива. Аз бих казала, че една майка може да отсъди по-добре, отколкото някоя бедна чистачка, нали? Аз се радвам, че е била доволна да ме има все пак; би ми било много тъжно, ако мислех, че е била разочарована от мене... защото, знаете, не е живяла много дълго след това. Тя умряла от треска, когато съм била само на три месеца. Много ми се иска да беше живяла достатъчно дълго, за да си спомням как съм я наричала „мама“, не сте ли съгласна? А татко умрял четири дена след нея, също от треска. Така съм останала сираче и госпожа Томас казваше, че хората просто не знаели какво да правят. Виждате ли, никой не ме е искал още тогава. Изглежда такава ми е съдбата. Татко и мама били и двамата от далечни места и всички знаели, че нямали живи сродници. Най-после госпожа Томас казала, че ще ме вземе, макар и да била бедна и мъжът ѝ бил пияница. Отгледала ме с биберон. Знаете ли дали има нещо особено в това да бъдеш отгледана с биберон, което прави хората, отгледани така, по-добри, отколкото другите? Защото всеки път, когато бях непослушна, госпожа Томас ме питаше как мога да бъда толкова лошо момиче, след като тя ме е отгледала с биберон, казваше го като упрек.

Господин и госпожа Томас се преместили от Болингброук в Мерисвил и аз живях при тях докато станах осемгодишна. Помагах им да гледат децата си — те имаха четири, по-малки от мене — и мога да ви кажа, че искаха много гледане. После господин Томас умря, прегазен от влак, и майка му предложи да вземе госпожа Томас и децата, но мен не ме искаше. На госпожа Томас не ѝ стигнал ума — тя така казваше, — какво да прави с мене. Тогава госпожа Хамънд, която живееше по-горе по реката, дойде долу при нас и каза, че ще ме вземе, като вижда, че се оправям с децата, и аз отидох горе да живея у тях, на малко сечище между пъновете. Беше много усамотено. Сигурна съм, че никога не бих могла да живея там, ако нямаш въображение. Господин Хамънд имаше малка дъскорезница там горе, а госпожа

Хамънд имаше осем деца. Три пъти беше раждала близнаци. Аз обичам бебета с мярка, обаче близнаци три почти едно след друго е *твърде много*. И го казах на госпожа Хамънд решително, когато се родиха последните двама. Ужасно се изморях да ги разнасям насам-натам.

Живях горе на реката при госпожа Хамънд повече от две години и тогава господин Хамънд умря, а госпожа Хамънд се отказа от семейния живот. Тя разпредели децата между роднините си и отиде в Щатите. Аз трябваше да отида в сиропиталището в Хоуптън, защото никой не искаше да ме вземе. Те не ме искаха и в сиропиталището; казах, че било претъпкано, което си беше вярно. Но трябваше да ме вземат и аз останах там четири месеца, докато дойде госпожа Спенсър.

Анн свърши с още една въздишка, този път въздишка на облекчение. Личеше й, че не обича да говори за преживяното в един свят, който не я искаше.

— Ходила ли си някога на училище? — поиска да знае Марила, като подкара дорестата кобила по крайбрежния път.

— Не кой знае колко. Ходих малко през последната година при госпожа Томас. Когато отидох горе на реката, ние бяхме толкова далече от училище, че не можех да се придвижвам дотам през зимата, а през лятото имаше ваканция, тъй че можех да ходя само през пролетта и есента. Но, разбира се, ходих докато бях в сиропиталището. Аз чета доста добре и знаа безброй стихотворения наизуст... „Битката при Хохенлинден“, „Единбург след Флоден“, „Бинген на Рейн“, много от легендите за Крал Артур, „Годишните времена“ от Джеймс Томпсън. Не обичате ли поезия, от която ви полазват тръпки по гърба? Има едно стихотворение в Петата читанка — „Падението на Полша“ — пълно с неща, от които да потрепериш. Разбира се, аз още не бях стигнала до Пета читанка, учех само от четвъртата, но големите момичета ми даваха техните да почета.

— Бяха ли тия жени, госпожа Томас и госпожа Хамънд, добри с теб? — попита Марила, като поглеждаше Анн с крайчеца на окото.

— У-у-уф! — запъна се Анн. Чувствителното й лице внезапно се изчерви и на него се изписа смущение. — О, те *искаха* да бъдат... аз знаа, че са искали да бъдат колкото могат по-добри и мили. А когато хората искат да бъдат добри към тебе, мъчиш се да им простиш, ако не са съвсем... винаги. Те си имаха достатъчно много неща да ги

тревожат, нали знаете. Много мъчително е да имаш мъж пияница, разбирате ли, и трябва да е много мъчително да имаш три пъти наред близнаци, не сте ли съгласна? Но съм сигурна, че са искали да бъдат добри с мене.

Марила спря да задава въпроси. Анн изпадна в мълчалив възторг от крайбрежния път, а Марила, дълбоко замислена, разсеяна караше кабриолета. В сърцето ѝ внезапно се събуждаше състрадание към детето. Колко беден, лишен от обич е бил животът му: тежка работа, немотия и изоставеност; защото Марила бе достатъчно прозорлива, за да чете историята на Анн между редовете и да долавя истината. Нищо чудно, че Анн е била така възхитена от изгледите да има истински дом. Жалко, че трябва да я изпрати обратно. Какво ли ще е, ако тя, Марила, угоди на Матю и се съгласи с необяснимото му хрумване да приеме момичето? Той го беше решил за себе си; а детето изглеждаше да е мило, схватливо създанийце.

„Много обича да говори — мислеше си Марила, — но човек можеше да я отучи от това. Пък и няма нищо невъзпитано или просташко в това, което казва. Държи се вежливо. Вероятно родителите ѝ са били порядъчни хора.“

Крайбрежният път беше „горист, запуснат и безлюден“. Отдясно нискорасли ели, яки и устойчиви след дълги години борба със заливните ветрове, растяха нагъсто. Отляво стръмните червени пясъчникови скали на места се издигаха толкова близо до пътя, че по-неспокоен кон от дорестата кобила би могъл да хаби много повече нервите на хората зад нея. Долу, в основата на скалите, имаше купища размити от прибоя отломки от канарите или малки дупки в пясъчника, инкрустирани с камъчета като с океански брилянти; отвъд се простираше морето, трепкащо и синьо, а над него прехвърчаха чайки и крилата им бляскаха сребристи на слънцето.

— Не е ли чудно морето? — заговори Анн, изтръгнала се от продължителния си мълчалив унес, с широко отворени очи. — Веднъж, когато живеях в Мерисвил, господин Томас нае голяма кола, фургон, и ни закара всичките да прекараме деня на морето, на десет мили от дома. Всеки миг от този ден беше наслада, макар и да трябваше през цялото време да наглеждам децата. Аз го преживях в щастливи мечти много дълго. Но тоя бряг е по-хубав от брега край Мерисвил. Не са ли прекрасни тия чайки? Бихте ли искали да бъдете

чайка? Мисля, че и аз бих искала... искам да кажа, ако не можех да бъда момиче. Не мислите ли, че би било чудесно да се събудиш по изгрев-слънце и да литнеш над водата, далече, и да летиш над тази чудесна синева цял ден; а после, привечер, да се върнеш в гнездото си? О, аз мога да го видя във въображението си. Каква е тази голяма къща точно пред нас, моля ви се?

— Това е хотелът „Белите пясъци“. Държи го господин Кърк, но сезонът още не е започнал. Сума американци идват в него за лятото. Те смятат този бряг за много приятен.

— Беше ме страх да не е къщата на госпожа Спенсър — печално проточи Анн. — Не искам да стигнем там. Не знам защо, но то ще бъде като край на всичко за мен.

ШЕСТА ГЛАВА

МАРИЛА ВЗИМА РЕШЕНИЕ

Обаче те все пак стигнаха там след известно време. Госпожа Спенсър живееше в голяма жълта къща в Залива Белите пясъци и излезе на вратата с изписали се на лицето ѝ изненада и любезност.

— Гледай, гледай! — възкликна тя. — Днес най-малко съм ви очаквала, но много се радвам да ви видя. Ще разпрегнете ли коня? А как си ти, Анн?

— Добре съм, много добре, благодаря ви — отговори Анн, без да се усмихне. Изглеждаше като попарена от слана.

— Ще поостанем малко да си почине кобилката — отговори Марила, — но аз обещах на Матю да не се бавя. Работата е там, госпожа Спенсър, че е станала някаква странна грешка и дойдох да разбера откъде е дошла. Ние ви обадохме, Матю и аз, да ни доведете от сиропиталището едно момче. Казахме на брат ви Робърт да ви съобщи, че искаме десет или единадесетгодишно момче.

— Какво разправяте, Марила Кътбърт! — възкликна разтревожена госпожа Спенсър. — Ами че Робърт ни прати дума по дъщеря си Нанси и тя каза, че сте искали момиче... не беше ли така, Флора-Джейн? — обърна се тя към дъщеря си, която беше излязла на стълбите.

— Точно така беше, госпожо Спенсър.

— Много жалко, но грешката положително не е моя, както виждате, госпожо Кътбърт. Аз направих всичко, каквото можах, и мислех, че изпълнявам вашите нареждания. Нанси е страшно лекомислено същество. Много често ми се е случвало да ѝ се карам за голямото ѝ нехайство.

— Грешката си е била наша — рече примирително Марила. — Трябвало е да дойдем при вас и да не оставяме такова важно съобщение да се предава от уста на уста по този начин. Както и да е, грешката е станала и сега остава само да я поправим. Можем ли да

върнем детето в сиропиталището? Предполагам, че ще го приемат, нали?

— Предполагам — каза замислено госпожа Спенсър, — но мисля, че няма да се наложи да я изпращаме обратно. Съпругата на Питър Блюет беше тука при нас вчера и разправяше колко много съжалявала, че не ме е помолила да ѝ доведе някое малко момиче да ѝ помага. Госпожа Блюет има голямо семейство, както знаете, и ѝ е трудно да си намери домашна помощничка. Анн е точно момиче като за нея. Аз казвам, че това е направо работа на провидението.

На Марила не ѝ личеше много да вярва, че провидението има пръст в тази работа. Имаше неочаквано удобен случай да се освободи от това нежелано сираче, а не се почувства благодарна за това.

Тя познаваше госпожа Блюет само отдалече, като дребна, свадлива жена, без нито една излишна мръвка плът по костите. Но беше чувала за нея. „Страхотна в работата и експлоатирането“ — говореше се за нея; уволнени от нея слугини разправяха невероятни истории за нейния нрав и скъперничество и за нейните устати и заядливи деца. Марила изпита угризения на съвестта да остави Анн на нейните „нежни“ грижи.

— Тогава да вляза и да поговорим по този въпрос — каза Марила.

— И ако това не е госпожа Блюет, дето идва тъкмо сега насам по пътя! — възкликна госпожа Спенсър, като въвеждаше посетителките си през хола в гостната, откъдето ги лъхна такъв леден студ, сякаш въздухът се е прецеждал толкова дълго през тъмнозелените, плътно затворени капаци, че е загубил и сетната частица топлина, която някога е имал.

— Това е голям късмет, защото можем да уредим въпроса още сега. Заповядайте тука на креслото, госпожице Кътбърт. Анн, седни там на кушетката и не се върти. Нека взема шапките ви. Флора-Джейн, иди и сложи чайника. Добър ден, госпожа Блюет. Тъкмо си говорехме какъв късмет е, че случайно дойдохте. Да ви запозная вас двете. Госпожа Блюет, госпожица Кътбърт. Моля да ме извините само за миг. Забравих да кажа на Флора-Джейн да извади кифличките от фурната.

Госпожа Спенсър изтича навън, след като вдигна транспарантите. Анн седеше напълно безмълвно на кушетката, стиснала силно ръце на скута, и гледаше като омагьосана госпожа

Блюет. Нима ще я оставят на грижите на тази жена с остри черти и остър поглед? Усещаше в гърлото ѝ да се надига буца и очите болезнено да я смъдят. Започваше да се страхува, че не ще може да задържи сълзите, когато госпожа Спенсър се завърна зачервена, сияеща, напълно готова незабавно да се пребори, с каквото да било затруднение — физическо, умствено или нравствено.

— Изглежда, че във връзка с това момиченце е станала грешка, госпожо Блюет — каза тя. Аз имах впечатлението, че господин и госпожа Кътбърт искат да приемат момиченце. На мен положително се каза така. Но те са искали момче. Тъй че ако вие все още не сте се отказали от вчерашното си решение, мисля, че това момиче ще бъде тъкмо подходящо за вас.

Госпожа Блюет стрелна поглед към Анн и я огледа от глава до крака.

— На колко си години и как се казваш? — поиска да знае тя.

— Анн Шърли — отговори със запъване свилото се дете, без да посмее да спомене уговорката за двойното „н“, — и съм на единадесет години.

— Хм! Не си чак много едра. Но си жилава. Не зная, но в края на краищата жилавите са най-добри. Е, ако те взема, ще трябва да бъдеш добро момиче, нали знаеш: добра, пъргава и почтителна. Ще искам да си печелиш прехраната без всякакви извъртания. Да, струва ми се, че няма защо да не ви освободя от нея, госпожице Кътбърт. Бебето ми е ужасно капризно и вече не ми остават сили да го гледам. Ако искате, мога да я взема със себе си още сега.

Марила погледна Анн и се смекчи, като видя бледото лице на детето с изражение на безмълвна мъка — мъката на безпомощно малко създание, което се вижда отново хванато в капана, от който е избягало. У Марила се събуди тревожно убеждение, че ако отблъсне молбата на този поглед, той ще я преследва до сетния ѝ ден. Толкова повече, защото госпожа Блюет не ѝ харесваше. Да даде едно чувствително, сантиментално дете на такава жена! Не, тя не можеше да поеме отговорността за такова нещо!

— Как да ви кажа, не зная — отговори тя бавно. — Не съм казала, че Матю и аз окончателно сме решили да не я задържим. Всъщност мога да кажа, че Матю е разположен да я задържим. Аз дойдох само за да разбера как е станала грешката. Мисля, че ще е по-

добре да я отведа пак у дома и да го обсъдим с Матю. Чувствам, че не би трябвало да взимам никакво решение, без да се посъветвам с него. Ако решим да не я оставим у нас, ще я доведем или ще ви я изпратим утре вечер. Ако това не стане, ще знаете, че тя остава у нас. Ще ви бъде ли удобно така, госпожо Блюет?

— Ще трябва да се съглася — беше неучтивият отговор на госпожа Блюет.

Докато Марила говореше, слънчев изгрев беше започнал да озарява лицето на Анн. Първо угасна изражението на отчаяние, след това слабо проблесна надежда и очите ѝ станаха по-дълбоки и бляскави, като утринни звезди. Детето съвсем се преобрази, а след миг, когато госпожа Спенсър и госпожа Блюет излязоха да търсят някаква рецепта, заради която беше дошла съседката ѝ, тя скочи и изтича през стаята при Марила.

— О, госпожице Кътбърт, наистина ли казахте, че може би ще ми позволите да остана в „Грийн Гейбълс“? — задъхано попита тя шепнешком, сякаш говоренето на висок глас можеше да провали тази прекрасна възможност. — Наистина ли го казахте? Или само си го въобразих?

— Мисля, че ще е по-добре да се научиш да обуздаваш това твоё въображение, Анн, щом не можеш да правиш разлика между това, което е действително, и което не е — отговори Марила сърдито. — Да, чула си ме да казвам това и нищо повече. То още не е решено и ние може да решим в края на краищата да оставим да те вземе госпожа Блюет. Тя положително има по-голяма нужда от теб, отколкото аз.

— Бих предпочела да се върна в сиропиталището, вместо да отида да живея при нея! — неудържимо се изтръгна от Анн. — Тя изглежда също като... като свредел!

Марила сподави усмивката си, водена от убеждението, че Анн трябва да бъде смърнена за такива приказки.

— Срамота е малко момиче като теб да говори така за една жена, при това непозната — каза тя строго. — Върни се на мястото си, седи тихичко, не давай воля на езика си и се дръж както трябва да се държи едно възпитано момиче.

— Ще се мъча да правя и да бъда всичко, каквото вие поискате, само и само да ме задържите — каза Анн и се върна на канапето.

Когато си дойдоха вечерта обратно в „Грийн Гейбълс“, Матю ги посрещна на пътя. Марила беше го забелязала отдалече да крачи там и се беше досетила защо. Беше подготвена за облекчението, което прочете по лицето му, когато той видя, че поне е довела Анн обратно със себе си. Но не му каза нищо във връзка с този въпрос, докато не останаха двамината насаме във, зад обора, за да доят кравите. Тогава му разказа накъсо историята на Анн и резултата от разговора с госпожа Спенсър.

— Аз не бих дал и куче, което ми харесва, на тая Блюет — необичайно рязко каза Матю.

— Аз също не обичам такива като нея — призна Марила, — но трябва или да се съгласим, или да я задържим у нас, Матю. И понеже ти като че ли я искаш, струва ми се, че съм съгласна... или трябва да се съглася. Аз размишлявах за това положение, докато свикнах с него. То е един вид мой дълг. Никога не съм отглеждала дете, особено пък момиче, и сигурно съвсем ще объркам конците. Ще направя всичко, каквото мога. Що се отнася до мене, Матю, тя може да остане!

Свенливото лице на Матю светна от радост.

— Ами, да ти кажа, аз смятах, че ще го видиш в тази светлина, Марила — каза той. — Тя е толкова интересно дребосъче.

— Много по-на място щеше да бъде, ако можеше да кажеш, че е толкова полезно дребосъче — отвърна му Марила, — но аз ще си поставя задачата да я науча и на това. И да си го знаеш, Матю, няма да ми се бъркаш в моите методи. Може една стара мома да не разбира много от възпитаване на дете, но смятам, че разбира повече от един стар ерген. Тъй че ще ме оставиш да се оправям с нея. Когато не сполуча, все още ще има достатъчно време да помогнеш и ти.

— Хайде, хайде, Марила, можеш да правиш каквото ти си знаеш — успокои я Матю. — Само бъди добра и мила с нея колкото можеш, без да я глезиш. Мен ми се струва, че е от тия, с които можеш да правиш каквото си искаш, стига да ги накараш да те обикнат.

Марила изсумтя, за да изрази презрението си към възгледите на Матю относно каквито и да било женски работи, и се отдалечи с млякото.

„Тая вечер няма да ѝ кажа, че може да остане — размишляваше тя, докато пресилваше млякото в центрофугите. — Така ще се възбуди, че няма да мигне. Марила Кътбърт, няма вече отървяване. Мислила ли

си някога, че ще дойде ден да си вземеш сираче за щерка? Това е изненадващо, но къде по-изненадващо е, че всичко това става заради Матю, тоя, дето винаги като че ли е изпитвал смъртен страх от малки момиченца. Както и да е, решихме да направим опит и само Господ знае какво ще излезе от него.“

СЕДМА ГЛАВА

АНН ЧЕТЕ МОЛИТВИТЕ СИ

Когато заведе Анн да си легне тази вечер, Марила ѝ каза строго:

— Знаеш, Анн, снощи забелязах, че като си се събличала, си захвърлила дрехите си, където завариш по пода. Това е много неспретнат начин и аз не мога да позволя такова нещо. Щом свалиш нещо от дрехите си, сгъни го и го сложи на стола. Не ми трябва момиченца, които не са спретнати.

— Снощи толкова страдах, че изобщо не съм мислила за дрехите — отговори Анн. — Ще ги наредя хубаво тая вечер. Винаги са ни карали да го правим в сиропиталището. Обаче през ден, през ден забравях: толкова много бързах да легна удобно и тихичко и да си представям разни неща.

— Ще трябва да помниш всичко малко по-добре, ако живееш тук — предупреди я Марила. — Ето, така изглежда добре. Сега си прочети молитвите и лягай.

— Аз никога не чета молитви — заяви Анн.

Марила беше ужасно изумена.

— Как така, Анн, какво искаш да кажеш? Никога ли не са ви учили да казвате молитвите си? Господ винаги иска малките момиченца да четат молитвите си. Нима не знаеш кой е Господ, Анн?

— Бог е дух, безграничен, вечен и непроменен в своето същество, мъдрост, могъщество, святост, справедливост, любов и истина — без да се забави и без да се запъне откликна Анн.

Марила си поотдъхна.

— Ти все пак знаеш нещо, слава Богу! Не си съвсем неук. Къде си го научила това?

— О, в Неделното училище на сиропиталището. Караха ни да научим целия катехизис. Много го харесах. Има нещо прекрасно в някои от думите. „Безграничен, вечен и непроменен.“ Не е ли величествено? Звукът така прелива в тях — също като че ли свири

голям орган. Не може да се нарече точно поезия, мисля, но звучи почти така, нали?

— Ние не говорим за поезия, Анн, ние говорим за четенето на твоите молитви. Не знаеш ли, че е ужасно греховно да не четеш молитвите си всяка вечер? Страх ме е, че си много лошо момиченце.

— Щяхте да видите, че е по-лесно да бъдеш лоша, отколкото добра, ако бяхте червенокоса — рече Анн с укор. — Тия, дете не са червенокоси, не знаят каква беля е то. Госпожа Томас ми казваше, че Господ направил косата ми червена нарочно и аз съм го разлюбила оттогава. И без това винаги съм била много уморена вечер, за да се сещам за молитви. От хора, които трябва да се грижат за близнаци, не можеш да очакваш да четат молитви. Кажете, наистина ли мислите, че може?

Марила реши, че с верското обучение на Анн трябва да се започне веднага. Явно нямаше време за губене.

— Докато си под моя покрив, трябва да четеш молитвите си, Анн.

— Ами, разбира се, щом вие го искате — радостно се съгласи Анн. — За вас съм готова да направя всичко. Но този път ще ми помогнете, защото не зная какви думи трябва да казвам. След като си легна, ще измисля истински хубава молитва, която да казвам винаги. Вярвам, че ще бъде много интересна, като си мисля сега за нея.

— Трябва да коленичиш — смутено каза Марила.

Анн коленичи в краката на Марила и вдигна към нея сериозен поглед.

— Защо хората трябва да коленичат, когато се молят? Ако наистина ми се поиска да се помоля, ще ви кажа какво бих направила. Бих излязла на голямо, широко поле съвсем сама, или дълбоко, дълбоко в гората, и бих вдигнала очи нагоре към небето... нагоре... нагоре... нагоре към това прекрасно синьо небе, което изглежда така, сякаш няма край за неговата синева. И тогава щях именно да почувствам, че се моля. Е, аз съм готова. Какво трябва да кажа?

Марила се смути, както никога досега. Беше имала намерението да научи Анн на класическото детинско „Сега лягам аз в леглото“. Но у нея имаше, както ви казах, проблясъци на чувство за хумор, което е просто друго наименование на чувство за съответствие на нещата, и изведнъж ѝ стана ясно, че тази простичка малка молитва, свята за

детенце с бяла нощничка, което я срича, коленичило пред майка си, беше свършено неподходяща за тази луничава малка вещица, която не знаеше и пет пари не даваше за божията любов, никога не беше стигнала до нея чрез посредничеството на човешка обич.

— Ти си достатъчно голяма, за да се молиш сама, Анн — най-после каза тя. — Само му поблагодари за изпратената ти благодат и го помоли смирено за това, което желаеш.

— Добре, ще се постарая колкото мога — обеща Анн и зарови лице в скута на Марила. — Милостиви Отец наш небесен — така казват свещениците в черквата, затова мисля, че то е правилно в лична молитва, не е ли? — добави тя, като вдигна за миг глава.

„Милостиви Отец наш Небесен, благодаря Ти за Белия път на възхищението и за Езерото на бляскавите води, за Гиздавеца и Снежната царица. Наистина съм безкрайно благодарна за тях. И това е цялата благодат, за която се сецам да Ти благодаря сега. А колкото за нещата, които желая, те са толкова много, че би ми отнело много време да ги изброя всичките, затова ще спомена само двете най-важни. Моля Ти се позволи ми да остана в «Грийн Гейбълс» и моля Ти се нека бъда хубава, когато порасна. Оставам с уважение.

Твоя Анн Шърли“

— Ето, добре ли го намислих? — попита тя със затаен дъх и се изправи. — Можех да го направя много по-цветисто, ако имах малко повече време да го обмисля.

Бедната Марила успя да не припадне, само като си спомни, че това не беше непочитание, че единствено липса на духовно обучение бе виновно за тази необичайна канцеларска молба. Тя зави детето в леглото и вече излизаше със свещта от стаята, когато Анн я повика.

— Ей сега се сетих. Трябваше да кажа „Амин“, вместо „с уважение“, нали?... Както казват свещениците. Бях го забравила, но се сетих, че трябва някак да завърша молитвата, затова казах другото. Мислите ли, че има значение?

— Аз... аз мисля, че няма значение — отговори Марила. — Сега да спиш като добро дете. Лека нощ.

— Тая вечер мога да кажа „лека нощ“ с чиста съвест — промълви Анн и се сви сладко в завивките.

Марила слезе в кухнята, рязко остави свещта на масата и се тросна на Матю:

— Матю Кътбърт, май че е време някой да осинови това дете и да го научи на едно-друго. Тя е кажи-речи съвсем безбожна. Ще ми повярваш ли, че преди тая вечер никога в живота не се е молила? Утре ще ида при свещеника да поискам назаем детско молитвениче и някои други книжки, ето какво ще направя. И ще я пратя на Неделното училище, щом смогна да ѝ направя подходящи дрехи. Предвиждам, че без работа няма да остана. Да, да, не можем да си караме живота на тоя свят без нашия дял грижи. Животът ми е бил доста лек досега, но ето че е дошло и моето време и май ще трябва да се потрудя колкото мога.

ОСМА ГЛАВА

ВЪЗПИТАВАНЕТО НА АНН ЗАПОЧВА

Поради съображения, известни единствено на самата нея, Марила до следващия следобед не каза на Анн, че тя ще остане в „Грийн Гейбълс“. До обяд тя държа детето заето с разни задачи и я наблюдаваше с остър поглед, докато ги изпълняваше.

До пладне стигна до заключението, че Анн е пъргава и послушна. Работи с желание и бързо се учи; най-сериозният ѝ недостатък като че ли е склонността да се унася в мечти сред работата и съвсем да забравя за нея, докато не бъде върната на земята от рязко смърмяне или сторена голяма грешка.

След като свърши миенето на чиниите от обеда, тя се изправи неочаквано срещу Марила с вид на човек, взел непоколебимо решение да научи най-лошото. Слабото ѝ дребничко телце трепереше от глава до крака, лицето ѝ пламтеше, а очите ѝ бяха така разширени, че изглеждаха почти черни. Тя стисна силно ръцете си и заговори с умоляващ глас:

— Ах, моля ви се, госпожице Кътбърт, няма ли да ми кажете дали ще ме изпратите обратно, или не? Цялата сутрин съм се мъчила да бъда търпелива, но чувствам, че не мога да издържа повече, без да го зная. Това е ужасно чувство. Моля ви се, кажете ми!

— Не си изплакнала кърпата за чинии с чиста гореща вода, както ти казах — невъзмутимо отвърна Марила. — Иди да я изплакнеш, преди да ми задаваш други въпроси, Анн.

Анн отиде да изплакне кърпата. После се върна при Марила и заби умоляващ поглед в лицето ѝ.

— Е — започна Марила, като не можа да намери друго извинение да забави още отговора си, — струва ми се, бих могла да ти кажа, че Матю и аз решихме да те задържим... разбира се, ако се стараеш да бъдеш добро момиченце и да бъдеш благодарна. Чакай, детенце, какво има пък сега?

— Аз плача — отговори Анн смутено. — Не мога да кажа защо. Толкова се радвам, че повече не може. Ах, струва ми се, че „радвам се“ съвсем не е точната дума. Аз се радвах на Белия път и на вишневия цвят... но това! О, то е нещо по-голямо от радост. Аз съм толкова щастлива! Аз ще се мъча да бъда толкова добра! Сигурно ще бъде трудно, защото госпожа Томас често казваше, че съм страхотно проклета. Но ще се старая с всички сили. Обаче можете ли да ми кажете защо плача?

— Предполагам, защото си прекалено възбудена и развълнувана — обясни неодобрително Марила. — Седни тук на стола и се помъчи да се успокоиш. Боя се, че и плачеш, и се смееш прекалено лесно. Да, можеш да останеш тук и ние ще се стараем да бъдем добри с теб. Трябва да ходиш на училище, но само след две седмици започва ваканция, та за тебе няма смисъл да тръгваш сега, а през септември, когато отново отварят училището.

— Как да ви наричам? — запита Анн. — Винаги ли ще казвам „госпожице Кътбърт“? Може ли да ви наричам „леля Марила“?

— Не, ще ме наричаш просто „Марила“. Не съм свикнала да ме наричат „леля Марила“ и то ще ме нервира. И ще ми говориш на „ти“.

— Ужасно неучтиво звучи да казвам само „Марила“ — протестира Анн.

— Струва ми се, че няма да има нищо неучтиво в това, стига да внимаваш и да говориш учтиво. Всички в Авонлий, и млади, и стари, ме наричат „Марила“, всички, освен свещеника. Той казва „госпожице Кътбърт“... когато не забрави.

— Много бих искала да ви наричам „леля Марила“ — каза Анн замислено. — Никога не съм имала леля или изобщо някакви роднини, дори и баба. Така бих се чувствала, че съм наистина ваша. Не може ли да ви наричам „леля Марила“?

— Не. Не съм ти леля и мисля, че не е правилно да наричаш хората с имена, които не са техни.

— Но ние бихме могли да си представяме, че сте ми леля.

— Аз не бих могла — непреклонно отрече Марила.

— Никога ли не си представяте нещата по-други, отколкото са наистина? — попита Анн с широко отворени очи.

— Никога.

— О! — Анн дълбоко въздъхна. — О, госпожице... Марила, колко много губите!

— Мисля, че не е правилно да си представяш нещата по-други, отколкото са наистина — сопна се Марила. — Когато ни изправя пред известни обстоятелства, Господ не желае да си представяме, че ги няма. А, това ме подсеща нещо. Иди в гостната, Анн, ама хубаво да си избършеш краката и да не пуснеш вътре никакви мухи, и ми донеси илюстрираната картичка, дето е на камината. На нея има „Отче наш“ и днес следобед през свободното си време ще го научиш наизуст. Да няма вече такива молитви, каквито чух снощи.

— Сигурно не съм сполучила — опита се да се извини Анн, — но нали знаете... нали знаеш, никога не бях се молила. Не може да искаш човек да се моли много добре още от първия път, нали? След като си легнах, измислих чудесна молитва, както бях обещала. Беше дълга почти като на свещеника и толкова поетична! Но ще повярвате ли... ще повярваш ли? Не можах да си спомня нито една думичка, когато се събудих сутринта. А ме е страх, че никога вече не ще мога да измисля друга като нея. Не знам защо нещата не са толкова добри, когато ги измисляш за втори път. Никога ли не си забелязала това?

— Да ти кажа нещо, за което да си вземеш бележка, Анн. Когато ти заръчам да направиш нещо, искам да ме послушаш веднага, не да стоиш като закована и да разсъждаваш. Хайде, върви и направи каквото ти казах.

Анн тозчас се запъти към гостната на другата страна на хола, но не се върна; след като я чака десетина минути, Марила остави плетивото си и се запъти подире ѝ със строго изражение. Тя завари Анн застанала неподвижно пред закачена между два прозореца картина; с ръце, стиснати на гърба, и лице, вдигнато нагоре, със замечтани очи. Белите и зелените светлинни петна, процедили се отвън през ябълковите дървета и преплетените лози, озаряваха унесената фигурка с почти неземно сияние.

— Анн, за какво си се замислила? — остро я попита Марила.

Анн се стресна и се завърна на земята.

— За това — пророни тя и посочи картината, една доста жива литография, озаглавена „Христос благославя децата“. — И тъкмо си представях, че съм една от тях, че съм момиченцето със синята рокличка, дето стои самичко там в ъгъла, сякаш си няма никого, като

мене. Изглежда самотно и тъжно, нали? Трябва да е било без баща и без майка. Но е искало да го благословят и него, затуй е застанало плахо настрана от насъбралите се, с надеждата, че само Той ще го забележи. Сигурна съм, че знаей точно как се е чувствало. Сърцето му трябва да е било разтуптяно и ръцете трябва да са били изстинали, като моите, когато те питах дали мога да остана. Било го е страх, че Той може да не го забележи. Но Той сигурно е забелязал, не мислиш ли? Аз се мъчех да си представя всичко това: как то цялото време се приближава малко по малко, докато е вече съвсем близо до Него, и после Той ще го погледне и ще сложи ръка на косичката му, и — о! — как то ще изтръпне от радост! Но бих искала художникът да не беше Го нарисувал толкова скръбен. Навсякъде го рисуват така, ако си забелязала. Но аз не вярвам, че може да е изглеждал толкова тъжен, защото децата са щели да се страхуват от него.

— Анн — каза Марила, учудена, че не се е намесила отдавна в тези разсъждения, — не бива да говориш така. То е непочтително... много непочтително.

В очите на Анн блесна изненада.

— О, не, бях почтителна, по-почтителна от това не можех да бъда! Положително не съм искала да бъда непочтителна.

— Добре, мисля, че не си искала, но не звучи хубаво да говориш така свободно за подобни неща. И друго, Анн: когато те изпратя за нещо, донасяй го веднага, без да се разтакаваш и размишляваш пред картини. Помни това. Вземи тая картичка и ела веднага в кухнята. Сега седни в ъгъла и научи молитвата наизуст.

Анн опря картичката на кана, пълна с ябълков цвят, който беше донесла, за да украси обедната маса (Марила беше изгледала украсата накриво, но не беше казала нищо), опря брадичката на двете си ръце и се зае да учи съсредоточено за няколко мълчаливи минути.

— Харесва ми — заяви тя най-после. — Красива е. Чувала съм я и преди... Чух веднъж да я казва директорът на Неделното училище в сиропиталището. Но тогава не ми хареса. Имаше дрезгав глас и я прочете толкова печално. Тогава бях сигурна, че той смята четенето на молитви за много неприятно задължение. Това не е поезия, но ме кара да се чувствам съвсем така, както и от някои стихотворения.

„Отче наш, който си на небето, да се свети името Ти.“

Това е също като музика. О, тъй съм доволна, че ме накарахте да го науча, госпожице... Че ме накара, Марила.

— Хубаво, научи го и не приказвай много-много — прекъсна разговора Марила.

Анн наведе вазата с ябълковия цвят достатъчно, за да допре с лека целувка розовата чашка на една пъпка и прилежно се зае да учи за още няколко мига.

— Марила — запита тя след малко, — мислиш ли, че ще си намеря някога сърдечна приятелка в Авонлий?

— Какво... каква приятелка?

— Сърдечна приятелка, интимна приятелка, нали разбираш, истински сроден дух, пред която да мога да разкрия душата си. Цял живот съм мечтала да я срещна. Никога наистина не съм вярвала, че ще успея, но толкова много от най-скъпите ми мечти се сбъднаха всичките накуп, та може би ще се сбъдне и тази. Мислиш ли, че е възможно?

— Дайана Бари живее на Градинския склон и е горе-долу на твоята възраст. Тя е много мило момиче и може да ти стане другарка за игра, когато се върне у дома. Сега е на гости при леля си в Кармоди. Ще трябва обаче да внимаваш с държането си. Госпожа Бари е много взискателна жена. Тя позволява на Дайана да играе само с възпитани и добри момиченца.

Анн гледаше Марила през ябълковия цвят с очи, блеснали от любопитство.

— Как изглежда Дайана? Косата ѝ не е червена, нали? Ах, надявам се, че не е! Стига ми и това, че моята коса е червена, но положително не бих могла да го търпя у една сърдечна приятелка.

— Дайана е много хубаво момиченце. Има черни очи и коса и розови бузки. И е добра и умна, което е повече, отколкото да бъдеш хубава.

Марила обичаше добрите обноски, както Херцогинята в „Страната на чудесата“, и беше толкова убедена, че трябва да се подчертават във всяка забележка, която се прави на възпитавано от някое дете.

Но Анн остави съвсем непоследователно въпроса за обносните настрана и спря вниманието си само върху възхитителните възможности, споменати преди него.

— О, толкова се радвам, че е хубаво. След като си хубава самата ти — а в моя случай това е невъзможно, — най-доброто е да имаш хубава сърдечна приятелка. Когато живеех при госпожа Томас, тя имаше в гостната си шкаф за книги със стъклени вратички. В него нямаше книги; госпожа Томас държеше в него най-хубавия си порцелан и бурканите със сладко, когато имаше сладко. Една от вратичките беше счупена. Господин Томас я счупи една вечер, когато беше пийнал. Но другата беше здрава и си представях, че моето отражение в нея е друго момиченце, което живее вътре. Аз я нарекох Кейти Морис и бяхме много близки. Приказвах ѝ с часове, особено в неделя, и ѝ разправях всичко. Кейти беше източникът на успокоение и утеха в моя живот. Ние си представяхме, че книжният шкаф е омагьосан, и само да знаех заклинанието, щях да мога да отворя и да вляза направо в стаята, където живее Кейти Морис, вместо да се озова на полиците с бурканите и порцелана на госпожа Томас. После Кейти Морис щеше да ме хване за ръка и да ме заведе на едно чудесно място, пълно с цветя, слънце и феи, и ние, щастливи, щяхме да заживеем там завинаги. Когато се преселих у госпожа Хамънд, умрях от мъка, че напускам Кейти Морис. На нея също ѝ беше ужасно мъчно, знаейки го, защото плачеше, когато се целунахме за сбогом през стъклената вратичка. У госпожа Хамънд нямаше шкаф за книги. Но само малко по-нагоре от къщата край реката имаше дълга зелена долчинка и там живееше най-прекрасно ехо. То повтаря всяка дума, която кажеш, дори ако говориш съвсем тихо. Тогава си представих, че това е едно момиченце, Виолета, и ние бяхме големи приятелки, и я обичах почти толкова, колкото Кейти Морис... не съвсем, но почти, разбираш, нали? Вечерта, преди да отида в сиропиталището аз се сбогувах с Виолета и нейното „сбогом“ се върна при мене в — о! — толкова тъжен, тъжен тон. Бях се така привързала към нея, че сърце не ми даваше да си представя нова приятелка в сиропиталището, при все че имаше голяма възможност да си представя.

— Аз пък мисля, че колкото е имало, толкова е и нямало — каза сухо Марила. — Не одобрявам такива работи. Ти като че ли наполовина вярваш в това, което си въобразяваш. За тебе ще е добре да

имаш истинска жива приятелка и да не си пълниш главата с такива глупости. Но гледай госпожа Бари да не те чуе да говориш за твоите Кейтита Морис и твоите Виолети, защото ще си помисли, че говориш глупости.

— О, няма! Не бих могла да разказвам за тях на всекиго — трябва да пазя тяхната памет свята. Но си помислих, че бих искала ти да знаеш за тях. Я виж, една голяма пчела току-що се търкулна от ябълков цвят. Само си помисли, какво прекрасно място за живеене — в ябълков цвят! Представи си как спиш в него, когато вятърът го полюшва. Ако не бях човешко момиче, мисля, че бих искала да съм пчела и да живея сред цветята.

— Вчера искаше да си чайка — присмя й се Марила. — Струва ми се, че си много непостоянна. Казах ти да научиш молитвата, а не да бърбориш. Но ти май не можеш да спреш да говориш, ако има някой, който да те слуша. Хайде, иди в своята стая и я научи.

— О, аз я зная почти цялата сега, цялата, освен последния ред.

— Добре, няма значение, прави каквото ти казвам. Иди в своята стая, научи я докрай както трябва и остани там, докато те повикам долу да ми помогнеш да сложа масата за чая.

— Може ли да взема ябълковия цвят с мене, да ми прави компания? — помоли Анн.

— Не, не ти трябва стаята ти да е претрупана с цветя. Преди всичко, трябвало е да ги оставиш на дървото.

— Донякъде и аз си мислех същото — каза Анн. — Някак си ми се струваше, че не бива да скъсявам прекрасния им живот, като ги откъсна: аз не бих искала да ме откъснат, ако бях ябълков цвят. Но изкушението беше твърде голямо. Какво може да се направи, когато изпитваш непреодолимо изкушение?

— Анн, чу ли като ти казах да се прибереш в своята стая?

Анн въздъхна, отиде в източната таванска стая и седна на стол пред прозореца.

— Ето, научих молитвата. Последното изречение научих, докато се качвах по стълбите. Сега ще си въобразявам разни неща в тази стая, така че да останат винаги тук. Подът е покрит с бял кадифен килим с розови розички, а на прозорците има розови копринени завеси. Стените са украсени с гоблени от златен и сребърен бродат. Мебелите са от махагон. Никога не съм виждала махагон, но думата звучи тъй

богато. Това е кушетка, отрупана с разкошни копринени възглавници, розови и сини, и пурпурни, и златисти, и аз съм полегнала грациозно на тях. Мога да видя отражението си в това великолепно огледало, закачено на стената. Аз съм висока и царствено облечена с бяла дантелена рокля с дълъг шлейф, с бисерен кръст на гърдите и бисери в косата. Косата ми е тъмна като нощ, а кожата чиста и бледа като слонова кост. Името ми е лейди Корделия Фицджералд. Не, не е... не мога да направя това да изглежда истинско.

Тя отиде с танцови стъпки до малкото огледалце и се загледа в него. Острите ѝ луничави черти и сериозни сиви очи се възряха обратно в нея.

— Ти си само Анн от фермата „Грийн Гейбълс“ — твърдо заговори тя, — и аз те виждам точно каквато изглеждаш сега, всеки път, когато се мъча да си представя, че съм лейди Корделия. Но да бъдеш Анн от фермата „Грийн Гейбълс“ е милион пъти по-хубаво, отколкото Анн от никое определено място, нали?

Тя се наведе, целуна нежно отражението си и се доближи до отворения прозорец.

— Мила Снежна царице, добър ден. Добър ден и на вас, мили брезички там в долчината. И добър ден, мила сива къща горе на хълма. Чудя се дали Дайана ще стане моя сърдечна приятелка. Надявам се, че ще стане и аз много ще я обичам. Но не бива никога съвсем да забравя Кейти Морис и Виолета. Те ще се чувстват обидени, ако ги забравя, а аз не бих искала да обиждам никого, дори и малкото момиченце от шкафа за книги, нито малкото момиченце-ехо. Трябва грижливо да ги помня и да им изпращам по една целувка всеки ден.

Анн изпрати с крайчеца на пръстите си две въздушни целувки край ябълковия цвят и се унесе в щедрия безкрай на мечтите.

ДЕВЕТА ГЛАВА

ГОСПОЖА РЕЙЧЪЛ ЛИНД Е БЕЗКРАЙНО УЖАСЕНА

Анн прекара в „Грийн Гейбълс“ две седмици, преди госпожа Линд да дойде да я огледа. Госпожа Рейчъл, да ѝ признаем, не беше виновна за това. Остър и ненавременен пристъп на грип беше задържал тази добродетелна дама в дома ѝ от деня на последното ѝ посещение във фермата „Грийн Гейбълс“. Госпожа Рейчъл не боледуваше често и се отнасяше с твърдо определено презрение към хората, които боледуваха, обаче грипът, твърдеше тя, не прилича на никоя друга болест на земята и може да се приеме за едно от най-тежките изпитания на провидението. Веднага щом лекарят ѝ позволи да стъпи въвн от къщи, тя забърза към „Грийн Гейбълс“, готова да се пръсне от любопитство да види сирачето на Матю и Марила, за което какви ли не истории и предположения бяха плъзнали из Авонлий.

Анн беше използвала без остатък всеки буден миг от тези две седмици. Тя вече познаваше всяко дърво и храст по тези места. Беше открила, че една пътека започва под ябълковата градина и отива нагоре през горист пояс; беше я изследвала до самия край с всичките ѝ възхитителни капризни подробности — поток и мостче, елова горичка и извивка, обрасла с диви ягоди, кътчета с гъсталаци от папрат и разклоняващи се пътечки с клен и офика. Беше се сприятелила с извора ниско в долчинката — този чуден, дълбок, бистър, леденостуден извор; той беше заграден с гладък червен пясъчник с големи, подобни на палми, купчинки водна папрат, а отвъд имаше мост от дървени трупи през потока.

Този мост изведе Анн с танцовите ѝ стъпки през гористия хълм оттатък, където цареше вечен полумрак под гъстите прави ели и смърчове; единствените цветя там бяха безбройните нежни най-скромни и най-благоуханни горски камбанки и по някое и друго подобно на звезда цвете, сякаш останки от миналогодишния цвят.

Паяжинки просветваха като нишки сребро между дърветата, а еловите клонки и снопчета игли сякаш отправяха дружески думи.

Всичките тези прехласнати изследователски блуждения ставаха през случайните полчасови почивки, които ѝ се даваха за игра, и Анн докарваше Матю и Марила до оглушаване със своите открития. Не че Матю се оплакваше, положително — той изслушваше всичко с безмълвна усмивка на наслада; Марила допускаше „дърдоренето“, докато сметнеше, че започва да се интересува от него твърде много; тогава винаги незабавно пресичаше Анн, като ѝ заповядваше рязко да си затвори устата.

Анн беше в овощната градина, когато дойде госпожа Рейчъл, и блуждаеше свободно на воля сред буйните трепетни треви, озарени на петна с червеникава вечерна светлина, тъй че любезната съседка имаше прекрасна възможност да разкаже най-подробно за болестта си и да опише всяка болка и всяко пулсиране с такова явно удоволствие, че според Марила и грипът се отплаща с известно удовлетворение. След като изчерпа подробностите, госпожа Рейчъл спомена истинския повод за посещението си.

— Дочувам някои изненадващи неща за вас и Матю.

— Не вярвам да сте повече изненадана, отколкото самата аз — отговори Марила. — Сега вече се съвземам от изненадата си.

— Жалко, че беше станала такава грешка — продължи съчувствено госпожа Рейчъл. — Не сте ли могли да я върнете?

— Предполагам, че сме могли, но решихме да не го правим. Тя се хареса на Матю. Трябва да кажа, че и самата аз я харесвам, макар да признавам, че тя си има своите недостатъци. Къщата вече изглежда съвсем друга. Тя е наистина слънчево дете.

Марила каза повече, отколкото бе възнамерявала да каже, когато започна, защото бе прочела неодобрение в чертите на госпожа Рейчъл.

— Много голяма отговорност сте поели — мрачно изрече тази дама, — особено след като не сте имали никакъв опит с деца. Вие знаете много малко за нея и за истинския ѝ характер, предполагам, пък то не може да се отгатне какво ще излезе едно такова дете. Но аз положително не искам да ви обезкуражавам, Марила.

— Не се чувствам обезкуражена — беше сухият отговор на Марила. — Когато решавам да направя нещо, то си остава решено. Мисля, че бихте искали да видите Анн. Ще я повикам.

Анн дотича след малко с лице, светнало радостно от обикалянето на овощната градина. Но, смутена от неочакваното присъствие на непозната жена, спря объркана на вратата.

Тя действително правеше впечатление на чудновато създанийце с късата тясна поличка, която беше донесла от сиропиталището, под която мършавите ѝ крака изглеждаха неугледно дълги. Луничките ѝ се бяха умножили и биеха на очи повече от друг път; вятърът беше разрошил непокритата ѝ с шапка коса в блестящо безредие: тя никога не беше изглеждала по-червена, отколкото в този миг.

— Да, не са те избрали зарад твоята хубост, това си личи! — отсъди недвусмислено госпожа Линд. Госпожа Рейчъл бе една от тези очарователни и популярни личности, които се гордеят с това, че изказват мнението си без страх и пристрастие. — Тя е ужасно мършава и грозна, Марила. Ела тука, дете, ела да те погледна. Божичко, дали някой е виждал някога такива лунички? А косата ѝ червена като моркови! Ела тука, дете, казвам ти.

Анн „дойде там“, но не точно тъй, както бе очаквала госпожа Рейчъл. С един скок тя прекоси кухнята и се изправи пред госпожа Рейчъл с лице, алено от гняв, устните потръпващи и цялото слабо телце, разтреперано от глава до крака.

— Аз ви мразя — извика тя със задавен глас и тупна с крак. — Мразя ви! Мразя ви! Мразя ви!!! — повтаряше, като тупаше с крак все по-силно при всяко потвърждаване на омразата. — Как смееете да ме наричате мършава и грозна? Как смееете да казвате, че съм луничава и червенокоса? Вие сте груба, неучтива, безсърдечна жена!

— Анн! — възкликна Марила, обзета от ужас.

Но Анн продължаваше да стои пред госпожа Рейчъл, безстрашна, с вдигнатата глава, очите пламнали, ръцете стиснати в юмруци, с лъхащо от нея страстно възмущение.

— Как смееете да казвате за мен такива неща! — повтори тя буйно. — Как би ви се видяло да кажат такива неща за вас? Как би ви се видяло да ви кажат, че сте дебела и недодялана и вероятно нямате капка въображение в главата си? Пет пари не давам като го казвам! Надявам се, че ви оскърбявам. Вие ме оскърбихте повече, отколкото съм била оскърбявана преди от пияния мъж на госпожа Томас. И аз никога няма да ви го простя, никога!

Туп! Туп!

— Дали някой е виждал някога такъв гняв! — възкликна ужасената госпожа Рейчъл.

— Анн, върви в своята стая и остани там, докато се кача горе — изрече Марила, възвърнала с усилие способността си да говори.

Анн избухна в сълзи, втурна се към вратата за хола, затръшна я така, че ламарините на входната врата задрънчаха от съчувствие, и мина като вихър през хола и нагоре по стълбите. Приглушено хлопване горе подсказа, че вратата на източната таванска стая е била затворена със същия устрем.

— Да, не ви завиждам за задачата да го възпитате това, Марила — каза госпожа Рейчъл с неописуема тежест.

Марила отвори уста да каже, че не знае как да се извини и да осъди Анн. Това, което действително каза, беше изненада за нея тогава и през целия ѝ живот.

— Не трябваше да я осмивате за външността ѝ, Рейчъл.

— Марила Кътбърт, да не искате да кажете, че я поддържате в такава страхотна проява на гняв, каквато видяхме току-що? — запита с възмущение госпожа Рейчъл.

— Не — бавно отговори Марила. — Аз не се мъча да я извиня. Тя се държа много лошо и ще трябва да я нахокам за това. Но трябва да бъдем снизходителни към нея. Нея никога не са я учили как трябва да се държи. И вие бяхте твърде безмилостна към нея, Рейчъл.

Марила не можа да се въздържи и наблегна на това последно изречение, макар да се изненада пак от себе си, че го направи. Госпожа Рейчъл стана с вид на уязвено достойнство.

— Е, виждам, че след това трябва да съм много внимателна в приказките си, Марила, тъй като нежните чувства на докарани Бог знае откъде сирачетата трябва да се вземат под внимание преди всичко друго. О, не, не съм се ядосала, не се тревожете. Съжалявам ви твърде, за да мога и да ви се сърдя отгоре на всичко. Вие ще си имате достатъчно грижи с това дете. Но ако се вслушате в моя съвет, което предполагам няма да направите, макар че съм отгледала десет деца и погребала две, трябва да го напердашите със здрава брезова пръчка. Бих казала, че това ще бъде най-подходящият език за такова едно дете. Нейният нрав е лика-прилика с червената коса. Е, приятна вечер, Марила. Надявам се, че ще ме спохождате честичко, както обикновено. Но не можете да очаквате аз да дойда тук скоро, щом има вероятност да се нахвърлят

отгоре ми и да ме оскърбяват по такъв начин. Това е нещо ново в моя житейски опит.

С тези думи госпожа Рейчъл се понесе към вратата и навън, ако за една дебела жена, която почти винаги се клати като гъска, би могло да се каже „понесе се“. А Марила с много строг вид се запъти към източната таванска стая.

Докато се качваше горе, тя размишляваше с притеснение какво би трябвало да направи. Беше поразена от разигралата се току-що сцена. Колко лошо стана Анн да се покаже толкова несдържана не пред друга, а пред госпожа Рейчъл Линд! Тогава Марила изведнъж си даде сметка, че изпитва повече унижение, отколкото съжаление след откриването на такъв сериозен недостатък в характера на Анн. А как трябва да я накаже? Дружелюбното предложение за брезовата пръчка — от въздействието, на която всичките собствени деца на госпожа Рейчъл биха могли да покажат болезнени доказателства — не се харесваше на Марила. Тя не вярваше, че би могла да набие едно дете. Не, трябваше да намери някакъв друг начин за наказване, който да накара Анн добре да разбере колко голямо е било провинението ѝ.

Марила завари Анн, проснала се по очи на леглото, горчиво да ридае, без да обръща никакво внимание на калните обувки върху покривката.

— Анн — промълви тя сурово.

Никакъв отговор.

— Анн — много по-строго, — веднага да станеш от това легло и да чуеш какво имам да ти кажа.

Анн се смъкна от леглото и седна сковано на стола до него. Лицето ѝ беше подуто и мокро от сълзи, а очите заковани упорито в пода.

— Чудесен начин да се държиш, Анн! Не те ли е срам?

— Тя нямаше никакво право да ме нарича грозна и червенокоса — уклончиво и непокорно се тросна Анн.

— Ти нямаше никакво право да изпаднеш в такава ярост и да ѝ говориш по такъв начин, Анн. Ти ме засрами... ужасно ме засрами. Аз исках да се държиш добре с госпожа Линд и вместо това ти ме изложи. Съвсем не разбирам какво те е накарало да загубиш така самообладанието си, само защото госпожа Линд каза, че си червенокоса и грозна. Самата ти го казваш достатъчно често.

— О, но има такава разлика, когато кажеш нещо сама и когато чуеш да го казват други — ридаше Анн. — Може да знаеш, че нещо е така, но неволно все се надяваш, че другите хора не са съвсем уверени, че е. Ти сигурно мислиш, че имам ужасен характер, но аз не можах да се сдържа. Когато тя каза всичко това, нещо просто се надигна у мене и ме задави. Аз трябваше да се нахвърля върху нея.

— Да, чудесно се представи, трябва да ти кажа. Госпожа Линд ще има чудесна история за тебе да я разправам навред, и ще я разправам като нищо. Беше ужасно да загубиш така самообладанието си, Анн.

— Представи си само как би се почувствала, ако някой ти каже в лицето, че си мършава и грозна — защитаваха се със сълзи Анн.

Един стар спомен възкръсна изведнъж пред Марила. Била е много малко дете, когато бе чула една леля да казва на друга за нея: „Колко жалко, че е толкова черно и грозно дребосъче.“ Много дни трябваше да минат, докато жилото се загуби в този спомен.

— Не искам да кажа, че госпожа Линд беше съвсем права да каже това, което каза, Анн — призна тя с по-мек тон. — Рейчъл е прекалено пряма. Но това не оправдава толкова държане от твоя страна. Тя беше непознатата, възрастна жена и моя гостенка — и трите са сериозни основания да се държиш спрямо нея с уважение. Ти беше груба и безочлива, и — и тука на Марила дойде спасителното вдъхновение за подходящо наказание — ти ще трябва да отидеш при нея и да ѝ кажеш, че много съжаляваш за лошото си държане и да я молиш да ти прости.

— Това никога не мога да го направя — решително и мрачно каза Анн. — Можеш да ме накажеш както искаш, Марила. Можеш да ме затвориш в тъмно и влажно подземие, пълно със змии и жаби, и да ми даваш само хляб и вода, и аз няма да се оплаквам. Но не мога да се моля на госпожа Линд за прошка.

— Ние нямаме навика да затваряме хора във влажни тъмници — каза Марила сухо, — особено пък защото те са много малко в Авонлий. Но да се извиниш на госпожа Линд си длъжна и ще останеш тука, в твоята стая, докато ми кажеш, че си съгласна да го направиш.

— Тогава ще трябва да остана тука завинаги — отговори печално Анн, — защото не мога да кажа на госпожа Линд, че съжалявам за това, което съм ѝ казала. Как мога? Аз не съжалявам. Съжалявам, че съм ядосала тебе, но се *радвам*, че ѝ казах на нея точно това, което

казах. Дори съм много доволна. Не мога да кажа, че съжалявам, щом не съжалявам, нали? Не мога дори *да си представя*, че съжалявам.

— Може би въображението ти ще работи по-добре утре сутрин — рече Марила и стана да си отиде. — Имаш на разположение нощта да прецениш своето поведение и да оправиш настроението си. Ти обеща да бъдеш много добро момиче, ако те задържим във фермата „Грийн Гейбълс“, но трябва да ти кажа, че съвсем не приличаше на такова нещо тази вечер.

Изпратила тази сетна стрела да смъди в бурната душа на Анн, Марила слезе в кухнята с мъчително разтревожен ум и с болка в душата. Беше я яд на себе си толкова, колкото и на Анн, защото колчем си спомнеше втрещеното изражение на госпожа Рейчъл, устните ѝ се присвиваха в доволна усмивка и изпитваше осъдително желание да се изсмее.

ДЕСЕТА ГЛАВА

ИЗВИНЕНИЕТО НА АНН

Вечерта Марила не каза на Матю нищо за случилото се, но когато Анн продължи да упорства на другата сутрин, наложи и се да даде някакво обяснение за отсъствието на детето от трапезата на закуска. Марила разказа на Матю цялата история, като се помъчи да му внуши колко неимоверно грозно е било държанието на Анн.

— Много хубаво, че е посрязала Рейчъл Линд; тя е натрапчива стара клюкарка — бе утешителният отговор на Матю.

— Матю Кътбърт, ти ме смайваш! Ти знаеш, че държанието на Анн е било страхотно, и въпреки това вземаш нейната страна! Предполагам, че сега ще кажеш още, че не би трябвало да я наказваме изобщо.

— Ами... не... не точно така — гузно отговори Матю. — Смятам, че би трябвало да бъде наказана, малко. Но не бъди прекалено строга с нея, Марила. Помни, че тя никога не е имала някого, който да я учи как да се държи. Ти... нали ти ще й дадеш нещо да яде?

— Чул ли си някога да съм учила хората на добро държане с гладуване? — възмутено го попита Марила. — Тя ще си получава храната редовно и аз сама ще й я нося горе. Но ще стои там, докато се съгласи да се извини на госпожа Линд, и толкоз, Матю!

Закуската, обедът и вечерята бяха много мълчаливи, защото Анн все още продължаваше да упорства. Всеки път, когато ставаше от трапезата, Марила занасяше препълнена табла в източната таванска стая и я сваляше с неособено намалено съдържание. Матю я изгледа последния път с тревожен поглед: яла ли е Анн изобщо нещо? Когато Марила отиде тази вечер да докара кравите от задното пасище, Матю, който се навърташе около оборите, се вмъкна в къщата с вид на крадец и тихичко се качи горе. Общо взето, обикновено Матю се движеше главно между кухнята и малката спалня отатък хола, където спеше; от време на време се решаваше да влезе плахо в гостната или всекидневната, когато свещеникът идваше на чай. Но никога не беше

се качвал горе в собствената си къща след пролетта, когато беше помагал на Марила да сложи тапетите в спалнята за гости, а това е било преди четири години.

Той мина през хола на пръсти и спря за няколко минути пред вратата на източната стая, докато събере смелост да почука, и след това отвори вратата и надзърна вътре.

Анн седеше на жълтия стол до прозореца, загледана печално навън, в градината. Изглеждаше толкова мъничка и нещастна, че сърцето на Матю се сви. Той тихо затвори вратата и на пръсти отиде при нея.

— Анн — прошепна той, като че го беше страх някой да не го чуе, — как я караш, Анн?

Анн тъжно се усмихна.

— Горе-долу добре, представям си доста много неща и това помага да мине времето. Разбира се, малко е самотно. Но пък може и да свикна на това.

Тя отново се усмихна в смелото очакване на предстоящите ѝ дълги години самотен затвор.

Матю си спомни, че трябва да каже, без да губи време, това, което беше дошъл да ѝ каже, преди Марила случайно да се върне порано.

— Ами, Анн, не мислиш ли, че е по-добре да го направиш, та да се свърши всичко? — пошепна той. — То ще трябва да се направи рано или късно, нали знаеш, защото Марила е ужасно твърда жена... ужасно твърда, Анн. Направи го веднага, казвам ти, и да се свърши.

— Искаш да кажеш, да се извиня пред госпожа Линд?

— Да... да се извиниш... това е точната дума — потвърди Матю нетърпеливо. — Просто да загладиш положението, така да се каже. Точно това се мъчех да ти обясня.

— Предполагам, че бих могла да го направя само заради теб — проточи замислено Анн. — Ще бъде достатъчно да кажа, че съжалявам, защото наистина съжалявам сега. Снощи не съжалявах ни най-малко, бях направо побесняла и бях ядосана цялата нощ. Зная го, защото се събуждах три пъти и бях все така разярена всеки път. Но тази сутрин всичко ми беше минало. Не бях вече ядосана... и беше останало нещо като ужасна отпадналост. Беше ме толкова срам от себе си. Но просто не можех да помисля да отида и да го кажа на госпожа

Линд. Щеше да бъде толкова унижително. Реших, че по-скоро ще остана завинаги затворена тука, но няма да го направя. Но все пак... готова съм да направя всичко зарад теб... ако наистина го искаш.

— Ами, разбира се, искам. Долу е страшно самотно без теб. Просто ще отидеш и ще го загладиш... така те искам, моето момиче.

— Добре тогава — каза Анн примирено. — Ще кажа на Марила щом дойде, че съм се разкаяла.

— Правилно... правилно, Анн! Но недей казва на Марила, че съм говорил нещо за това. Може да си помисли, че се бъркам в нейните работи, пък съм обещал, че няма да го правя.

— Никаква сила не ще може да изтръгне тайната от мен — тържествено обеща Анн. — А как може някаква сила да изтръгне от човек една тайна изобщо?

Но Матю си беше отишъл, уплашен от собствения си успех. Той избяга презглава в най-далечния край на конското пасище, да не би Марила да подозре, че е бил горе. Самата Марила, когато се завърна у дома, бе приятно изненадана от жалостиво гласче, което я викаше през перилата: „Марила!“

— Е? — рече тя на влизане в хола.

— Аз съжалявам, че загубих самообладанието си и наговорих грубости, и искам да отида и да го кажа на госпожа Линд.

— Много добре — в отзивистия отговор на Марила нищо не подсказваше за облекчението ѝ. Беше се чудила, какво за Бога ще трябва да направи, ако Анн не отстъпи: — Ще те заведа, след като издоим кравите.

И така, след доенето, ето ги Марила и Анн вървят по черния път, първата изправена и тържествуваща, втората умърлушена и мрачна. Но изведнъж на половината разстояние потиснатостта на Анн изчезна като по махване на вълшебна пръчка. Тя вдигна глава и запристъпва леко напред, очите ѝ вперени в залеза, обзета от сдържано оживление. Марила неодобрително забеляза тази промяна. Това не беше смирена разкаяла се грешница, каквато трябваше да представи пред лицето на оскърбената госпожа Линд.

— За какво мислиш, Анн? — попита я тя остро.

— Мъча се да си представя какво трябва да кажа на госпожа Линд — отговори Анн унесено.

Отговорът беше задоволителен... или би трябвало да бъде. Но Марила не можеше да се отърве от чувството, че нещо в намисленото от нея наказание не е съвсем в ред. Анн нямаше защо да има такъв унесен и сияещ вид.

Тя остана унесена и сияеща, докато двете не се озоваха пред самата госпожа Линд, която плетеше на кухненския си прозорец. Тогава сиянието угасна. Скръбно разкажание се изписа на всяка черта от лицето ѝ. Без да пророни и дума, Анн неочаквано коленичи пред изумената госпожа Рейчъл и умолително протегна към нея ръце.

— О, госпожо Линд, аз безкрайно съжалявам — заговори тя с треперещ глас. — Никога не бих могла да изразя цялото си съжаление, не, дори да използвам цял речник. Вие трябва да си го представите. Аз се държах с вас ужасно... и посрамах скъпите си приятели Матю и Марила, които се съгласиха да остана в „Грийн Гейбълс“, макар че не съм момче. Аз съм страхотно лошо момиче и заслужавам да бъда наказана и отритната завинаги от почтените хора. Беше ужасно лошо от моя страна да изпадна в гняв, защото вие ми казахте истината. Косата ми е червена и аз съм луничава, мършава и грозна. Това, което казах на вас, също беше истина, но не е трябвало да го казвам. О, госпожо Линд, моля ви се, моля ви се, простете ми! Ако ми откажете, ще скърбя за това цял живот. Вие не бихте искали да потопите в скръб до живот едно бедно сираче, нали, дори то да е ужасно опърничаво? О, сигурна съм, че не бихте искали! Моля ви се, кажете ми, че ми прощавате, госпожо Линд!

Тя склочи ръце, сведе глава и зачака присъдата си.

Човек не можеше да се усъмни в искреността ѝ — тя дишаше във всеки звук на гласа ѝ. И Марила, и госпожа Линд я доловиха безпогрешно. Обаче Марила разбра с уплаха, че Анн всъщност се наслаждава на самоунижението, че се опива от пълното си принизяване. Къде беше благотворното наказание, с което тя, Марила, вътрешно се гордееше? Анн беше го превърнала в своеобразно положително удоволствие.

Госпожа Линд не се отличаваеше с голяма проникателност и не забеляза това. Тя само разбра, че Анн много сърдечно поиска от нея прошка и цялото негодувание се стопи в благото ѝ, макар и малко натрапчиво, сърце.

— Хайде, хайде, стани, дете — каза тя приветливо. — Разбира се, аз ти прощавам. Така или иначе, сигурно съм била малко жестока спрямо тебе. Но аз съм толкова пряма. Просто не трябва да ми обръщаш внимание, и толкова. Не може да се отрече, че твоята коса е ужасно червена, но едно време познавах момиче — всъщност беше моя съученичка, — чиято коса беше до косъм червена като твоята, когато беше млада, но когато порасна, потъмня и доби хубав истински кестеняв цвят. Няма ни най-малко да се изненадам, ако и твоята стане такава... няма да се изненадам.

— О, госпожо Линд! — Анн пое дълбоко дъх и се изправи. — Вие ми вдъхвате надежда. Винаги ще ви чувствам като моя благодетелка. О, бих могла да понеса каквото и да било, само да можех да повярвам, че косата ми ще стане хубава кестенява, когато порасна. Ще ми е толкова по-лесно да бъда по-добра, ако имам хубава кестенява коса, не сте ли съгласна? А сега може ли да отида в градината ви и да седна на онази пейка под ябълковите дървета, докато вие си приказвате с Марила? Там има толкова простор за въображението.

— Боже, разбира се! Тичай, детенце. И ако искаш, можеш да си набереш букет от онези бели нарциси, юнски лилии ги наричаме, ей ги там в ъгъла на градината.

Когато вратата се затвори зад Анн, госпожа Линд живо се вдигна да запали лампа.

— Тя е наистина странно девойче. Седнете на този стол, Марила, той е по-удобен от онзи, на който седите сега; аз го държа само за ратайчето. Да, тя положително е странно дете, но все пак има в нея нещо такова, привлекателно. Не съм вече толкова изненадана, че вие и Матю я задържахте, нито ви съжалявам за това. Може да излезе добро момиче. Разбира се, тя се изразява по много чудноват начин... малко прекалено... е, един вид пресилено, разбирате ли; но това сигурно ще се оправи сега, след като е дошла да живее сред цивилизовани хора. И после, май е доста избухлива, но има и нещо утешително: едно избухливо дете, което пламва и веднага му минава, почти никога не е хитро или лъжливо. Господ да ме пази от хитро дете, това е то! Общо взето, Марила, тя някак ми харесва.

Когато Марила си тръгваше, Анн излезе от дъхавия полумрак на овощната градина с куп бели нарциси в ръце.

— Аз се извиних доста добре, нали? — каза тя гордо, когато двете се запътиха към дома. — Помислих си, щом вече трябва да го направя, ще го направя както трябва.

— Ти го направи както трябва, достатъчно добре — бе преценката на Марила. Марила бе смаяна, когато изпита желание да се изсмее за случилото се. Изпитваше също неловко чувство: би трябвало да смърри Анн, че се е извинила толкова добре. Но пък това беше направо смешно. Тя направи компромис със съвестта си, като забеляза:

— Надявам се, че няма да имаш случай да поднасяш много други такива извинения. Надявам се, че ще се мъчиш да сдържаш яда си занапред, Анн.

— То нямаше да е толкова трудно, ако хората не ме закачаха за моята външност — с въздишка отговори Анн. — Аз не се ядосвам за други неща, но ми е омръзнало да ми подмятат за косата и това ме кара веднага да кипвам. Вярваш ли, че косата ми ще стане хубава и кестенява, когато порасна?

— Не би трябвало да мислиш толкова много за външния си вид, Анн. Страх ме е, че си много суетно момиченце.

— Как може да съм суетна, щом зная, че съм грозна? — протестира Анн. — Аз обичам хубавите неща и мразя да погледна в огледалото и да видя нещо, което не е хубаво. То ме кара да се натъжавам, също както се чувствам, когато гледам нещо грозно. Аз го съжалявам, че не е красиво.

— Хубав е този, който хубаво се държи — подхвърли пословицата Марила.

— Това са ми го казвали и преди — забеляза Анн и помириша нарцисите си. — Ах, не са ли чудесни тези цветя! Беше много мило от госпожа Линд да ми ги подари. Не изпитвам нищо лошо към госпожа Линд сега. Да се извиниш и да ти простят — това поражда приятно чувство на облекчение, нали? Не светят ли звездите много ярко тази вечер? Ако живееше на звезда, коя би си избрала? Аз бих избрала тази хубава и ясна голяма звезда ей там, над тъмния рид.

— Анн, моля ти се, млъкни — рече Марила, изтощена докрай от усилието да следва скоковете в мислите на Анн.

Анн не проговори, докато не свърнаха в отклонението на пътя към тяхната къща. Заблудил се повеи на вятъра лъхна насреща им, напоен с острия дъх на мокра от роса папрат. Далече в сянката между

дърветата проблесна весела светлинка от кухненския прозорец на „Грийн Гейбълс“. Анн поривисто се доближи до Марила и мушна ръката си в коравата длан на възрастната жена.

— Прекрасно е да си отиваш у дома и да знаеш, че това е твой дом — каза тя. — Аз вече обикнах „Грийн Гейбълс“ и никога не съм обичала друга къща досега. Никоя къща не съм чувствала като свой дом. О, Марила, толкова съм щастлива! Бих могла да се моля ей сега и ни най-малко няма да ми е трудно.

Нещо топло и приятно изпълни сърцето на Марила при докосването на слабата ръчица до нейната ръка — може би неизживян от нея майчински трепет. Неговата непривичност и сладост я развълнува. Тя побърза да възстанови обичайното спокойствие на чувствата си с поучителна забележка:

— Ако бъдеш добро момиче, винаги ще си щастлива, Анн. И никога не би трябвало да ти се вижда трудно да си прочетеш молитвите.

— Да четеш молитви не е съвсем същото нещо, както да се молиш — отговори Анн замечтано. — Но ще си представя, че съм вятърът, който духа там, в онези върхари на дърветата. Когато ми дотегнат дърветата, ще си представя, че лекичко се люшкам тук долу в папратите... после ще отлетя ей там, в градината на госпожа Линд и ще накарам цветята да танцуват... а после с един голям полъх ще мина над детелиновата ливада... а след това ще задухам над Езерото на бляскавите води и ще го набраздя цялото с блещукащи вълнички. О, какъв простор за въобразяване има във вятъра! Затова няма повече да приказвам сега, Марила.

— Хвала на Господа за това! — отдъхна си Марила с искрено облекчение.

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

ВПЕЧАТЛЕНИЯТА НА АНН ОТ НЕДЕЛНОТО УЧИЛИЩЕ

— Е, харесват ли ти? — запита Марила.

Анн стоеше в таванската стая, загледана сериозно в три нови роклички, наредени на леглото. Една от тях беше от раиран памучен плат в тютюнев цвят, който Марила се беше съблазнила да купи от амбулантен търговец, защото изглеждаше толкова здрав; втората беше от кариран черно-бял сатен, който беше харесала на една разпродажба през зимата; а третата беше от плътна грозносинкава басма, която беше купила тази седмица от дюкян в Кармоди.

Беше ги ушила сама и трите бяха съвсем еднакви: права пола, набрана в кръста, и ръкави — прави и от тесни по-тесни, също като кръста и полата.

— Ще си представя, че ги харесвам — сдържано отговори Анн.

— Не искам да си го представяш — каза обидено Марила. — О, виждам, че роклите не ти харесват! Какво не им е в ред? Не са ли спретнати, чисти и нови?

— Да.

— Тогава защо не ги харесваш?

— Те... те не са... хубави — пророни със запъване Анн.

— Хубави! — намуси се Марила. — Не съм си давала труд да измислям за теб хубави рокли. Не искам да подхранвам суетност, Анн, да ти го кажа още сега. Тези рокли са добри, прости, здрави, без всякакви волани и джувки, и това е всичко, което ще получиш това лято. Кафявата и синята басма ще ти служат, когато тръгнеш на училище. Сатенената е за черква и за Неделното училище. Искам да ги пазиш спретнати и чисти и да не ги късаш. Мислех си, че ще бъдеш благодарна да получиш каквото и да било след омалелите басмени дрешки, дето ги носиш сега.

— О, аз съм благодарна — протестира Анн. — Но щях да бъда още много, много по-благодарна, ако беше направила само едничка от тях с буфан ръкави. Буфан ръкави са много на мода сега. За мене, Марила, щеше да е толкова вълнуващо това — да съм с рокля с буфан ръкави.

— Е, ще трябва да минеш без твоето вълнение. Нямах толкова плат, та да го изхабя за буфан ръкави. Според мен те без друго са смешно нещо. Предпочитам простите, свестни дрехи.

— Но аз бих предпочела да изглеждам смешна, когато всички други са смешни, отколкото само аз да бъда с проста и сваятна рокля — настояваше Анн тъжно.

— Вярвам това! Добре, закачи тези рокли внимателно в своя килер и седни да научиш урока за Неделното училище. Получих от господин Бел тримесечният план за теб и ти отиваш в Неделното училище утре — и тя изчезна ядосана надолу по стълбите.

Стиснала ръце, Анн загледа роклите.

— Толкова се надявах, че ще има една бяла с буфан ръкави — прошепна тя безутешно. — Молих се да има такава, но не вярвах да стане. Не вярвах, че Господ ще има време да се занимава с роклята на едно малко сираче. Знаех си, че може да се надявам само на Марила. Е, за щастие мога да си представям, че една от тях е от снежнобял муселин с чудесни дантелени волани и тройни буфани.

На другата сутрин признаци на засилващо се главоболие попречиха на Марила да отиде в Неделното училище с Анн.

— Ще трябва да се отбиеш и да повикаш госпожа Линд, Анн — каза тя. — Тя ще се погрижи да не сбъркаш класа. Внимавай, дръж се както трябва. Остани за проповедта след това и помоли госпожа Линд да ти покаже нашите места в черквата. Не се заглеждай в хората и не се върти. Ще искам да ми разкажеш за какво е била проповедта като се върнеш.

Анн тръгна, безупречно докарана, с роклята от плътен кариран сатен, която, макар да беше прилична по отношение на дължината и положително не можеше да се нарече тясна, успяваше да подчертае всяка ъгловатост и извивка в слабата ѝ фигурка. Шапката ѝ беше плитка, лъскава, с малка, извита нагоре периферия и съвършено плоска, което също много разочарова Анн, защото си беше позволила тайно да мечтае за панделка и цветя. С цветя обаче тя се снабди, преди

да стигне шосето, защото, видяла се на половината път пред буйно нацъфтели златни лютичета и великолепни шипки, Анн незабавно и щедро разкраси шапката си с тежък венец. Каквото и да си помислеха другите хора, Анн беше доволна и стъпваше леко из пътя с гордо вдигната червенокоса глава с розово и жълто украшение.

Когато стигна къщата на госпожа Линд, тя разбра, че госпожата е излязла. Ни най-малко несмутена, Анн продължи към черквата сама. На входа завари тълпа момиченца, кои повече, кои по-малко наконтени в бяло, синьо и розово; те всички разглеждаха с любопитни очи непознатата в тяхната среда с необикновеното украшение на главата. Момиченцата от Авонлий вече бяха чули чудновати истории за Анн: госпожа Линд каза, че е ужасно избухлива; Джери Бюот, ратайчето в „Грийн Гейбълс“, разправял, че си говорела през цялото време сама на себе си или на дърветата и цветята, като побъркана. Те я разглеждаха и си шепнеха помежду си зад своите програми. Никой не се опита приятелски да ѝ заговори нито тогава, нито после, когато тържеството по откриването приключи и Анн се видя в класа на госпожица Роджърсън.

Госпожица Роджърсън беше жена на средна възраст, която преподаваше в Неделното училище от двадесет години. Нейният метод беше да задава въпроси от напечатаната програма и да заглежда строго през ръба ѝ момиченцето, което по неин избор трябваше да отговори. Тя поглеждаше много често Анн и тя, благодарение на подготовката на Марила, веднага отговаряше, обаче оставаше под съмнение дали разбираше било въпроса, било отговора.

Тя си мислеше, че госпожица Роджърсън не ѝ харесва и се чувстваше много нещастна, че всички други момиченца в класа имаха буфан ръкави. Анн мислеше, че наистина не си заслужава да се живее без буфан ръкави.

— Е, хареса ли ти Неделното училище? — поиска да знае Марила, когато Анн се върна у дома. Венецът ѝ беше увехнал и Анн го беше хвърлила на пътя, тъй че Марила научи за него чак по-после.

— Не ми хареса ни най-мъничко. Беше отвратително.

— Анн Шърли! — рече с упрек Марила.

Анн седна с дълбока въздишка на стола-люлка, целуна едно от листенцата на Гиздавеца и помахаше с ръка на разцъфтяла обичка.

— Може да им е било самотно докато ме нямаше — обясни тя. — А сега за Неделното училище. Държах се добре, точно както ми каза. Госпожа Линд беше излязла и аз си продължих сама. Влязох в черквата с цял куп други момиченца и седнах в ъгъла на една пейка до прозореца докато траеше откриването на занятията. Господин Бел прочете ужасно дълга молитва. Щях страхотно да се изморя, преди да свърши, ако не бях седнала до този прозорец. Но той гледаше направо към Езерото на бляскавите води, та му се любувах и си представях какви ли не прекрасни неща.

— Не е трябвало да правиш нищо подобно. Трябвало е да слушаш господин Бел.

— Но той не говореше на мене — протестира Анн. — Той говореше на Господа и то като че ли не му беше интересно и на него. Той мислеше, струва ми се, че Господ е твърде далече, за да има кой знае какво значение. Но аз си казах една малка молитва. Имаше дълга редица бели брези, надвиснали над езерото и слънцето грееше през тях, ниско-ниско надолу, дълбоко във водата. О, Марила, то беше като някакъв прекрасен сън. То ме развълнува и аз казах два-три пъти само „Благодаря Ти за това, Господи!“.

— Надявам се, не на глас — загрижено рече Марила.

— О, не, само си го пошепнах. Да, най-после господин Бел свърши и ми казаха да вляза в стаята с класа на госпожица Роджърсън. Имаше още девет момичета. Всичките имаха буфан ръкави. Аз се помъчих да си представя, че и моите са буфан, но не можах. Защо не можах? По-лесно от това не можеше да бъде да си го представя, докато бях сама в таванската стая, но ми беше ужасно трудно там, между другите, които наистина имаха буфани.

— Не е трябвало да мислиш за ръкавите си в Неделното училище. Трябвало е да слушаш урока. Надявам се, че го знаеше.

— О да, и отговорих на сума въпроси. Госпожица Роджърсън ми зададе не знам колко. Мисля, че не е било честно да ми ги задава. Имаше и много, които аз пък исках да задам на нея, обаче не ми се щеше, защото според мен тя не беше сродна душа. После всички други момиченца декламираха по един библейски стих. Пита ме и мене, но не знаех нито един. Можех да декламирам, ако тя иска, „Кучето на гроба на господаря“. То е от Третата читанка. Не е истински религиозно стихотворение, но е толкова тъжно и печално, че може да

подхожда. Тя отговори, че не става и ми каза да науча за идущата неделя деветнадесетия стих. Аз го прочетох после в черквата и той е великолепен. Особено има два реда, които направо ме вълнуват:

*„... и бързо като ескадрони загиваха
във тоз за мадианците съдбовен ден.“*

Не зная какво значи „ескадрони“, нито „мадианец“, но то звучи тъй трагично! Не мога да дочакам идущата неделя, да го декламирам. Ще го упражнявам цялата седмица. След Неделното училище помолих госпожица Роджърсън — понеже госпожа Линд беше много далече, — да ми покаже твоето място. Седях колкото можех по-мирно и темата на проповедта беше от „Откровението“, глава трета, стих втори и трети. Това беше много дълга тема. Ако бях свещеник, бих избирала къси, живи теми. Проповедта също беше страхотно дълга. Сигурно свещеникът е трябвало да я направи според текста. Не ми се видя ни най-малко интересна. Бедата с него май е тази, че няма достатъчно въображение. Не го и слушах чак много. Просто оставих мислите ми да текат и си мислех за най-изненадващи неща.

Марила чувстваше безпомощно, че всичко това би трябвало строго да се порицае, но я възпря безспорният факт, че някои казани от Анн неща, особено за проповедите на свещеника и молитвите на господин Бел, съвпадаха с това, което самата тя години наред бе мислила дълбоко в сърцето си, но никога не беше казала на глас. Почти й се стори, че тези тайни, неизречени критични мисли бяха приели изведнъж видима и обвиняваща материална форма в лицето на това прямо, изоставено човешко създанийце.

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

ТЪРЖЕСТВЕНА КЛЕТВА И ОБЕЩАНИЕ

Едва следващия петък Марила чу историята за шапката с венец от цветя. Тя се върна у дома от госпожа Линд и поиска от Анн обяснение.

— Анн, госпожа Рейчъл казва, че миналата неделя си отишла на черква, издокарана с глупав венец от шипки и лютичета на шапката. Откъде, за Бога, ти е дошла на ум тази измишльотина? Хубава картинка трябва да си била!

— О, знай, че розово и жълто не ми отиват — започна Анн.

— „Отиват“, глупости! Смешното е било да сложиш цветя на шапката си, без значение с какъв цвят са били. Ти си ужасно досадно дете!

— Не виждам защо да носиш цветя на шапката ще е по-смешно, отколкото на роклята — протестира Анн. — Много момиченца имаха букетчета, забодени на роклите. Каква е разликата?

Марила не се поддаде да бъде откъсната от безопасното конкретно положение и въввлечена в несигурните пътища на отвлечени разсъждения.

— Не ми отговаряй така, Анн. Било е много глупаво от твоя страна да направиш такова нещо. Да не ми изиграеш пак някой такъв номер. Госпожа Рейчъл казва, че е щяла да потъне в земята, когато те видяла да влизаш така разкрасена. Не е могла да се доближи достатъчно, за да ти каже да ги махнеш, преди да е станало твърде късно. Казва, че хората говорили за това ужасни неща. Разбира се, те си мислят, че на мен толкова ми стигал умът да те пусна, разкрасена по този начин.

— О, толкова съжалявам — отговори Анн със сълзи на очите. — Не съм мислила, че ще имаш нещо против. Шипките и лютичетата бяха толкова сладки и хубави и аз си помислих, че ще изглеждат чудесно на шапката ми. Много момиченца имаха изкуствени цветя на шапките. Страх ме е, че ще ти създавам ужасни неприятности. Може

би ще е по-добре да ме изпратиш обратно в сиропиталището. Това би било ужасно. Мисля, че не бих могла да го издържа; най-вероятно ще се разболея от туберкулоза. Толкова съм слаба без друго, нали знаеш. Но то ще е по-добре, отколкото да бъда такова изпитание за теб.

— Глупости — каза Марила, ядосана на себе си, че е разплакала детето. — Не искам да те изпращам обратно в сиропиталището, това е сигурно. Единственото, което искам, е да се държиш както другите момиченца и да не ставаш за присмех. Не плачи повече. Имам за тебе една новина. Дайана Бари се върна у дома днес следобед. Аз ще отида горе, да видя не мога ли да взема назаем от госпожа Бари кройка за пола, и ако искаш, може да дойдеш с мене да се запознаеш с Дайана.

Анн се изправи, стиснала ръце, със сълзи още блестящи на бузите; кърпата за чинии, която поръбваше, падна на пода, без тя да я забележи.

— О, Марила, страх ме е, сега, когато то е станало, мен наистина ме е страх. Ами ако не ме хареса! Това ще е най-трагичното разочарование в моя живот.

— Хайде, не изпадай в паника. И бих искала да не употребяваш такива дълги думи. Те звучат толкова смешно в устата на малко момиченце. Аз мисля, че ще се харесаш много на Дайана. Майка ѝ е тази, за която трябва да държиш сметка. Ако тя не те хареса, няма да има значение колко много те харесва Дайана. Ако е чула за избухването ти пред госпожа Линд и за отиването на черква с лютичета на шапката, не зная какво ще си помисли за тебе. Трябва да бъдеш учтива, да се държиш прилично и да не се впускаш в твоите смайващи речи. Боже Господи, и туй дете сега ако не се е разтреперило!

Анн *наистина* трепереше. Лицето ѝ беше бледо и напрегнато.

— О, Марила, и ти би се развълнувала, когато се каниш да се запознаеш с момиченце, което се надяваш да ти стане сърдечна приятелка и чиято майка може да не те хареса — каза тя и забърза да си вземе шапката.

Те отидоха до Градинския склон по пряката пътека през поточето и нагоре по хълма с еловата горичка. Когато Марила почука, госпожа Бари излезе на кухненската врата. Тя беше височка черноока и чернокоса жена с много решителна извивка на устата. Беше известна с това, че била много строга с децата.

— Здравейте, Марила — сърдечно поздрави тя. — А това е, предполагам, момиченцето, което сте си взели?

— Да, това е Анн Шърли — отговори Марила.

— Пише се с двойно „н“ — задъхано добави Анн, която макар и разтреперана и развълнувана, беше твърдо решила да не стават грешки с тази важна подробност.

Госпожа Бари не я чу или не я разбра и само се ръкува и каза любезно:

— Как си?

— Аз съм добре със здравето, макар и да съм доста объркана душевно, благодаря ви, госпожо — сериозно отговори Анн. След това добави настрана на Марила с доста височък шепот: — Нали нямаше нищо слисващо в това, Марила?

Дайана седеше на кушетката и четеше книжка, която остави, когато влязоха гостите. Тя беше много хубаво момиченце с майчините си очи и коса, розови бузки и весело изражение, наследено от баща ѝ.

— Това е моята дъщеричка Дайана — каза госпожа Бари. — Дайана, може да заведеш Анн във в градината и да ѝ покажеш цветята си. То ще е по-добре за тебе, отколкото да си напругаш очите с тази книга. Дайана чете действително прекалено много — обърна се тя към Марила, когато двете момичета излязоха — и аз не мога да я спра, защото баща ѝ я поощрява и ѝ помага. Вечно е забила нос в книга. Радвам се, че има изгледи за другарка по игра. Може би това ще я накара да излиза повече навън.

Вън, в градината, озарена от меката светлина на залеза, която проникваше между тъмните стари ели на запад, Анн и Дайана стояха и се гледаха свенливо една друга през лека разкошни тигрови лилии.

Градината на Бари представляваше дебри от цветя, които биха очаровали сърцето на Анн по време, по-малко напрегнато от неизвестността на бъдещето. Тя беше обкръжена от огромни стари върби и високи ели, под които вирееха цветя, които обичат сянка. Правилни пътеки под прав ъгъл, точно очертани с мидени черупки, я прорязваха като влажни червени панделки, а в лехите помежду им буйно цъфтяха старовремски цветя. Имаше разкошни огромни тъмnochервени божури, бели благоуханни нарциси и бодливи сладки шотландски рози, сини, розови и бели кандилки, мента, купчинки катринки, морава аретуза, множество бели детелини с нежни и дъхави

перести клонки, яркочервени огнени пламъци, издигнали се над бели мускусни рози — това беше градина, където слънцето се бавеше, пчелите бръмчаха, а ветровете, подлъгани да безделничат, тихичко мърмореха и шумоляха.

— О, Дайана — почти шепнешком пророни най-после Анн със стиснати ръце, — мислиш ли... о, дали мислиш, че можеш малко да ме харесаш... колкото да станеш моя сърдечна приятелка?

Дайана се изсмя, Дайана винаги се смееше, преди да заговори.

— Ами, струва ми се, да — каза тя искрено. — Ужасно се радвам, че си дошла да живееш във фермата „Грийн Гейбълс“. Ще бъде хубаво да имам с кого да играя. Тук наблизо няма друго момиче, с което да играя, нито имам достатъчно големи сестри.

— Ще се закълнеш ли да бъдеш завинаги моя приятелка? — настойчиво попита Анн.

Дайана бе поразена.

— Ами че то е ужасен грях да се кълнеш — отговори тя с укор.

— О, не, както се кълна аз. Имам два вида клетви, да знаеш.

— Никога не съм чувала, освен за един вид — възрази със съмнение Дайана.

— Наистина ти казвам, има и друг. О, той никак не е греховен. Той само значи да се кълнеш и да обещаващ тържествено.

— Е, с такова нещо съм съгласна — реши с облекчение Дайана. — Как се прави то?

— Трябва да се хванем за ръцете, ей така — сериозно обясни Анн. — Трябва да бъде над течаща вода. Ние просто ще си представим, че тая пъточка е течаща вода. Аз първа ще кажа клетвата: Тържествено се кълна да бъда вярна на приятелката си Дайана Бари, докато светят слънцето и луната. Сега ти ще го повториш и ще сложиш моето име.

Дайана повтори клетвата със смях преди и след нея. После добави:

— Ти си странно момиче, Анн. И по-рано ми бяха казали, че си странна. Но струва ми се, че ще те обикна наистина.

Когато Марила и Анн си тръгнаха, Дайана отиде с тях чак до дървения мост. Двете момиченца вървяха прегърнати. При поточето се разделиха с много обещания да прекарат следващия следобед заедно.

— Е, намираш ли, че Дайана е сродна душа? — запита Марила, когато се заизкачваха през градината на „Грийн Гейбълс“.

— О, да — блажено въздъхна Анн, без да долови никакъв сарказъм от страна на Марила. — О, Марила, в този миг аз съм най-щастливото момиче на Принц Едуардовия остров. Уверявам те, че довечера ще се моля с истинско голямо желание. Дайана и аз ще изградим утре къщичка за игри в брезовата горичка на господин Уилям Бел. Мога ли да взема тия парчета от счупени чинии, дето са в бараката за дърва? Рождения ден на Дайана е през февруари, а моят — през март. Не мислиш ли, че е много странно съвпадение? Дайана ще ми даде книга за четене. Тя казва, че е чудесна и страхотно увлекателна. Ще ми покаже едно място далече в гората, където имало чудни цветенца. Не мислиш ли, че Дайана има много замечтани очи? Бих искала моите очи да са замечтани. Дайана ще ме научи да пея една песен, наречена „Нели в лешниковия дол“. Ще ми даде картина, да я закача в моята стая; била свършено прекрасна картина, тя казва: красива жена с бледосиня копринена рокля. Дал ѝ я един търговец на шевни машини. Бих искала да имам нещо да дам на Дайана, но тя е толкова по-дебела; казва, че би искала да бъде слаба, защото е толкова по-изящно, но ме е страх, че го казва само за да ме утеши. Някой ден ще отидем на морския бряг да събираме миди. Решихме да наречем извора долу край дървения мост „Бълбукането на дриада“. Не е ли това чудесно елегантно име? Чела съм едно време приказка за извор с това име. Дриада е един вид пораснала фея, струва ми се.

— Добре, единствената ми надежда е, че няма с приказките си да вкараш Дайана в гроба — каза Марила. — Но помни, че всичко това са твои планове, Анн. Ти няма да играеш през цялото време, нито по-голямата част от него. Ти ще си имаш определена работа и тя ще трябва да бъде свършвана на първо място.

Аннината чаша на щастието бе пълна, а покрай Матю дори преля. Беше току-що се върнал у дома от ходене на покупки в Кармоди и стеснително извади някакво пакетче от джоба си и го подаде на Анн, като погледна умолително Марила.

— Чух те да казваш, че обичаш шоколадови бонбони, та ти донесох малко — рече той.

— Хм! — изсумтя Марила. — Те ще ѝ развалят зъбите и стомаха. Хайде, хайде, дете, не гледай толкова тъжно. Можеш да си ги ядеш,

щом Матю е отишъл и ти ги е купил. По-добре е било да ти донесе ментови бонбони. Те са по-здравословни. Да не се разболееш, като ги изядеш всичките наведнъж.

— О, не, разбира се, няма — припряно заяви Анн. — Тая вечер ще изям само един, Марила. И половината от тях може да дам на Дайана, нали? Другата половина ще ми бъдат дважд по-сладки, ако дам малко и на нея. Чудесно е, като си помисля, че имам нещичко да ѝ дам.

— Трябва да го кажа за детето — заговори Марила, след като Анн се прибра в своята таванска стая, — тя не е свидлива. Радвам се, защото от всичките недостатъци най-много ненавиждам свидливостта у едно дете. Божичко, само три седмици са минали, откакто е дошла у нас, а ми се струва сякаш е била тук винаги. Не мога да си представя къщата без нея. Сега няма защо да ме гледаш, като че ли ми казват „Нали ти го казах“, Матю. То е достатъчно лошо за една жена, но е нетърпимо у един мъж. Аз съм напълно съгласна да призная, че се радвам, дето се съгласих да задържим детето и вече я обикнах, но не ми го търкай на носа, Матю.

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

РАДОСТИТЕ НА ОЧАКВАНЕТО

— Време е Анн да се прибере да шие — каза си Марила, като погледна часовника, а сетне навън, към жълтия августовски следобед, където всичко дремеше в жегата. — Тя остана да играе с Дайана половин час повече, отколкото ѝ позволих; а сега кацнала там на дървата и разправя на Матю, мели врели-некипели, а прекрасно знае, че трябва да си гледа работата. Пък той, разбира се, я слуша като последен хапльо. Никога не съм виждала такъв занесен човек. Колкото повече му говори и колкото по-чудати неща му разправя, толкова повече ѝ се възхищава, както го гледам. Анн Шърли, веднага да се прибереш тука, на минутата, чуваш ли ме!

Редица откъслечни почуквания на западния прозорец накараха Анн да пристигне бегом от двора, с блеснали очи, леко порозовели бузи, с разпусната коса, развяла се зад гърба ѝ в огнен поток.

— О, Марила! — възкликна тя, задъхана. — Идущата седмица ще има пикник на Неделното училище... в ливадата на господин Хармън Андрюс, до самото Езеро на бляскавите води. А госпожа Бел, жената на директора, и госпожа Рейчъл Линд ще направят сладолед, само си помисли, Марила, — *сладолед!* И, о, Марила, може ли и аз да отида?

— Ако обичаш, само погледни часовника, Анн. Кога ти казах да се прибереш?

— В два часа... но не е ли това чудесно за пикника, Марила? Моля ти се, може ли и аз да отида? О, никога не съм била на пикник... мечтала съм за пикници, но никога не съм...

— Да, аз ти казах да дойдеш в два часа. А сега е три без четвърт. Бих искала да знам, защо не си ме послушала, Анн.

— Че аз исках да дойда, Марила, ама много исках. Но ти нямаш представа колко прекрасен е Райският кът. И после, разбира се, трябваше да разправя на Матю за пикника. Матю умее така чудесно да слуша. Моля ти се, ще ми позволиш ли да отида?

— Ще трябва да се научиш да не се поддаваш на очарованието на Райския — как го нарече. Когато ти кажа да се върнеш в определен час, имам предвид това време, а не половин час по-късно. И няма защо да спираш по пътя на приказки с отзивчиви слушатели. Колкото за пикника, разбира се, можеш да отидеш. Ти си ученичка в Неделното училище и не виждам защо да не ти разреша, щом всички други момиченца отиват.

— Но... но... — запъна се Анн. — Дайана казва, че всеки трябва да донесе кошничка с ядене. Както знаеш, аз не умея да готвя, Марила, и... и... няма да ми е чак толкова криво да отида на пикника без буфан ръкави, но ще се чувствам ужасно унижена, ако трябва да отида без кошничка. Тая мисъл ме тормози, откакто Дайана ми го каза.

— Е, няма да те тормози повече. Аз ще ти опека нещо да го сложиш в кошницата.

— О, скъпа, добричка Марила! О, ти си толкова добра с мене! О, аз съм ти толкова задължена!

Като свърши със своите „О!“, Анн се хвърли в прегръдките на Марила и възторжено я зацелува по повехналите бузи. За първи път през целия ѝ живот детски устни бяха допрели лицето на Марила по свой почин. И пак я развълнува това внезапно чувство на удивителна наслада. Тайно тя беше безгранично зарадвана от импулсивната милувка на Анн и тъкмо това може би я накара грубовато да каже:

— Хайде, хайде, остави тия празни целувки. Бих предпочела да вършиш всичко точно, както ти казвам. Колкото за готвенето, смятам да започна да ти давам уроци тия дни. Но ти си толкова завейана, Анн, че все чакам да видя дали няма да улегнеш малко и да се научиш на разсъдливост, преди да започна. Трябва да мислиш за това, което правиш, когато готвиш, и да не разпиляваш мислите си за какво ли не на тоя свят. Сега, вземи си ръкоделието и довърши карето преди чая.

— Не ги обичам тези шарени карета — каза Анн печално, като порови в кошничката си и с въздишка седна пред купчинка червени и бели ромбчета. — Мисля, че шиенето на някои неща е приятно, но няма простор за въображението в тази шарения. Само един малък ръб идва след друг и като че ли никога никъде не стигаш. Но разбира се, предпочитам да съм Анн от фермата „Грийн Гейбълс“, която шие каре от разноцветни парченца плат, отколкото Анн от кое да е друго място, което не прави нищо друго, освен да играе. Обаче бих искала, като шия

тия парчета плат, времето да тече толкова бързо, колкото когато играя с Дайана. О, ние прекарваме времето си толкова чудесно, Марила! Повечето от въображението трябва да дойде от мен, но аз лесно се справям с това. Дайана е направо безупречна във всичко друго. Знаеш ли го това малко парче земя оттатък поточето, дето е между нашето стопанство и стопанството на господин Бари. То е на господин Уилям Бел и точно в ъгъла има кръг от брези — едно най-романтично местенце, Марила. Нашата къща за игри, на Дайана и моя, е там. Ние я наричаме „Райски кът“. Не е ли поетично това име? Уверявам те, че ми отне доста време да го измисля. Не можах да заспя почти цяла нощ, докато ми хрумна. Тогава, тъкмо когато заспивах, проблесна като вдъхновение. Дайана бе възхитена, когато го чу. Наредихме си я къщата отлично. Трябва да дойдеш да я видиш, Марила... Нали ще дойдеш? Имаме за сядане големи, грамадни камъни, целите покрити с мъх, и дъски за полици, поставени между две дървета. И сме наредили на тях всичките си чинии. Разбира се, те всичките са изпочупени, но най-лесното нещо на света е да си представяме, че са здрави. Има едно парче от чиния с нарисувано на нея клонче червен и жълт бръшлян, то е особено красиво. Него го държим в гостната, а там държим и вълшебното огледало. Вълшебното огледало е прекрасно като мечта. Дайана го намери в гората зад техния кокошарник. В него има безброй небесни дъги — мънички дъгички, които още не са пораснали, и майката на Дайана й каза, че то се е отчупило от висяща лампа, която имали едно време. Но по-хубаво е като си представяме, че вълшебниците са го изгубили една нощ, когато са имали бал, затова го наричаме „Вълшебното стъкло“. Матю ще ни направи маса. О, това малко кръгло вирче там, в ливадата на господин Бари, нарекохме „Ракитак“. Взех това име от една книга, която Дайана ми даде да чета. Беше вълнуваща книга, Марила. Героинята имаше пет обожатели. Аз бих се задоволила с един, а ти? Била е много хубава и преживяла големи беди. Можела да припадне, щом си поиска. Бих искала да мога да припадам, а ти не би ли искала, Марила? Толкова е романтично! Но аз съм наистина много здрава, макар че съм толкова слаба. А ми се струва, че започвам да пълнея. Не мислиш ли, че напълнявам? Всяка сутрин, като ставам, гледам си лактите, дали не проличават трапчинки. Дайана има нова рокля с ръкави до лактите. С нея ще отиде на пикника. О, надявам се, че ще бъде много хубаво идущата сряда.

Чувствам, че не ще мога да понеса разочарованието, ако се случи нещо, което да ми попречи да отида. Предполагам, че ще го преживея, но съм сигурна, че цял живот ще съжалявам. Няма да има значение, ако съм била на сто пикника през следващите години — те няма да ме възнаградят за пропускането на този. Щяло да има лодки в Езерото на бляскавите води... и сладолед, нали ти казах. Никога не съм опитвала сладолед. Дайана се помъчи да ми обясни какво е то, но сладоледът май е едно от онези неща, които човек не може да си представи.

— Анн, ти говориш, без да млъкнеш десет минути, гледай по часовника — прекъсна я Марила. — Сега, само от любопитство виж дали можеш да си държиш езика зад зъбите също толкова време.

Анн задържа езика си, както ѝ се каза. Но после до края на седмицата говори за пикника и мисли за пикника, и сънува пикника. В събота валя и тя се докара до такова състояние от страх да не би дъждът да продължи чак до сряда, че Марила я накара да ушие още едно каре за успокояване на нервите.

В неделя, на връщане от църквата, Анн довери на Марила, че я побили студени тръпки, когато свещеникът съобщил за пикника от амвона.

— Такива тръпки ме полазиха нагоре-надолу по гърба, Марила! Струва ми се, дотогава вътрешно не съм вярвала, че наистина ще има пикник. Без да искам, бях се страхувала, че само съм си го въобразявала. Но когато свещеникът казва нещо от амвона, трябва да му се вярва.

— Ти твърде много се увличаш от всичко, Анн — въздъхна Марила. — Страх ме е, че те чакат множество разочарования в живота.

— О, Марила, в чакането да се сбъднат неща се крие половината удоволствие от тях — възкликна Анн. — Може да не се сбъднат тези неща, но нищо не може да ти попречи на удоволствието да чакаш сбъдването им: Госпожа Линд казва: „Блажени са онези, които не очакват нищо, защото няма да бъдат разочаровани.“ Но аз мисля, че ще е по-лошо да не очакваш нищо, отколкото да бъдеш разочарован.

В този ден Марила беше отишла на църква, както винаги, с аметистовата си брошка. Тя винаги отиваше на черква с аметистовата си брошка. Би го сметнала горе-долу за светотатство да не си я сложи — все едно, че е забравила Библията или десетте цента за диска. Аметистовата брошка беше най-скъпоценното притежание на Марила.

Един вуйчо — моряк, беше я подарил на майка ѝ, която на свой ред я беше завещала на Марила. Тя представляваше старомоден овал с кичур от майчината ѝ коса, обкръжен с ръб от фини аметисти. Марила разбираше твърде малко от скъпоценни камъни, за да може да прецени колко хубави бяха в действителност аметистите, но мислеше, че са много красиви, и с удоволствие си даваше сметка за виолетовото им блещукане до шията ѝ върху хубавата ѝ сатенена рокля, макар да не можеше да го види.

Анн бе неизказано възхитена, когато видя брошката за първи път.

— О, Марила, това е наистина разкошна брошка! Не разбирам как можеш да внимаваеш в думите на проповедта и на молитвите, когато си с нея. Аз не бих могла, сигурна съм. Аз мисля, че аметистите са великолепни. Едно време мислех, че така изглеждат брилянтите. Много отдавна, преди изобщо да бях виждала брилянти, четох за тях и се мъчех да си представя как изглеждат. Мислех си, че са чудесно блестящи лилави камъни. Когато един ден видях истински брилянт на пръстена на една дама, толкова се разочаровах, че заплаках. Разбира се, той беше много хубав, но това не беше моята представа за брилянт. Ще ми дадеш ли да подържа брошката една минутка, Марила? Вярваш ли, че аметистите може да са душите на добри теменужки?

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

ПРИЗНАНИЕТО НА АНН

В понеделник вечер преди пикника Марила слезе долу от стаята си с разтревожено лице.

— Анн — обърна се тя към тази дребна личност, която белеше грах до безупречно чистата маса и пееше „Нели в лешниковата горичка“ с енергия и изражение, които правеха чест на уроците на Дайана, — виждала ли си някъде аметистовата ми брошка? Аз мислех, че съм я забола на игленика, когато се върнах от църква снощи, но не мога никъде да я намеря.

— Аз... аз я видях днес следобед, когато ти беше на събрание в Църковното дружество — отговори Анн с малко забавяне. — Минавах край твоята врата, когато я видях върху игленика и влязох да я погледна.

— Пипала ли си я? — запита Марила строго.

— Да... да — призна Анн, — вдигнах я и я забодох на гърдите си, само да видя как ще изглежда.

— Не ти е влизало в работа да правиш такова нещо. Много е лошо малко момиченце да бърника. Не си имала право да влезеш в моята стая, на първо място, и не си имала право да пипаш брошка, която не принадлежи на теб, на второ. Къде си я сложила?

— О, оставих я пак на бюрото. Честна дума, не съм имала намерение да бърникам, Марила. Не съм помислила за това, че е нередно да вляза и да си я сложа, но сега разбирам, че не съм имала право, и никога няма да го направя пак. Това е една добра черта у мен. Никога не правя същото лошо нещо два пъти.

— Ти не си я сложила обратно. Тази брошка я няма никъде на бюрото. Ти си я изнесла някъде или не знам какво, Анн.

— Казвам ти, че я сложих обратно — отговори Анн бързо, безочливо, както си помисли Марила. — Не си спомням само дали я забодох на игленика, или я сложих на порцелановата табличка. Обаче съм съвсем сигурна, че я оставих там.

— Ще отида да потърся още веднъж — реши да бъде справедлива Марила. — Ако си оставила брошката, тя си е там. Ако я няма, ще зная, че не си я оставила, и толкова!

Марила отиде в стаята си и най-внимателно я потърси не само на бюрото, но и навсякъде, където според нея брошката би могла да бъде. Като не можа да я открие, тя се върна в кухнята.

— Анн, брошката я няма. По твое собствено признание, ти си я пипала последна. Кажи, какво си направила с нея? Кажи ми веднага истината. Изнесла си я навън и си я загубила?

— Не, не съм — отговори Анн, без да мигне пред гневния поглед на Марила. — Не съм изнасяла брошката от своята стая и това е самата истина, дори да ми сложат главата на дръвника заради това... макар и да не съм съвсем сигурна какво е „дръвник“. Това е то, Марила.

Анниното „това е то“ имаше за цел само да подчертае уверението, но Марила го прие като проява на предизвикателство.

— Струва ми се, че ме заблуждаваш, Анн — сопна се тя. — Сигурна съм, че ме заблуждаваш. Хайде сега, не казвай нищо повече, освен ако си решила да кажеш самата истина. Върви в стаята си и остани там, докато решиш да си признаеш.

— Да взема ли граха със себе си? — покорно запита Анн.

— Не, аз ще си довърша белезата. Прави сега каквото ти казах.

След като Анн излезе, Марила се залови с вечерните си задължения в много смутено душевно състояние. Тревожеше се за ценната си брошка. Ами ако Анн я е загубила? И колко е непочтено от детето да отрича, че я е взело, когато за всекиго е ясно, че го е направило. И то с толкова невинно изражение!

„Не зная какво друго е могло да се случи — мислеше Марила, докато белезеше нервна граха. — Разбира се, не вярвам, че е искала да я открадне, нито да направи нещо подобно. Взела я е само за да поиграе с нея или за нещо покрай тези нейни измислици. Трябва тя да я е взела, това е ясно, защото, според собствените ѝ думи, тази вечер, преди аз да се кача горе, след нея жива душа не е влизала в стаята. А брошката я няма, това е съвсем сигурно. Вероятно я е загубила и я е страх, че ще бъде наказана, ако си признае. Ужасно нещо е като си помисля, че лъже. То е много по-лошо, отколкото избухването ѝ. Страшно отговорно нещо е да имаш в къщата си дете, на което не можеш да вярваш... Хитрина и лъжливост — това е, каквото е проявила.

Признавам си, че то ми действа по-зле, отколкото липсата на брошката. Да беше ми казала истината, нямаше да го взема толкова присърце.“ Цялата вечер от време на време Марила отиваше в своята стая и търсеше брошката, но не можеше да я намери. Последното ѝ отиване в източната стая, преди да си легне, остана също без резултат. Анн упорито продължаваше да отрича, че знае нещо за брошката, но това все повече убеждаваше Марила, че знае.

На сутринта тя разказа тази история на Матю. Той се обърка и озадачи: не можеше толкова бързо да загуби вяра в Анн, но трябваше да признае, че обстоятелствата бяха против нея.

— Сигурна ли си, че не е паднала зад бюрото? — беше единственото предположение, което можа да направи.

— Аз дръпнах бюрото, извадих чекмеджетата и проверих всяка пукнатина и цепка — беше категоричният отговор на Марила. — Брошката я няма: това дете я е взело и лъже. Това е самата грозна истина, Матю Кътбърт, и ние би трябвало да я приемем каквато е.

— Ами какво ще правиш сега с тая история? — с нещастен вид запита Матю, благодарен в душата си, че не той, а Марила трябва да се справи с положението. Този път той не изпитваше никакво желание да се намесва.

— Тя ще стои в стаята си докато си признае — рече мрачно Марила, като си спомни за успеха на този метод в предишния случай. — Тогава ще видим. Може да сполучим да намерим брошката, само да ни каже къде я е носила; но каквото и да е, тя ще трябва да бъде строго наказана, Матю.

— Ами, ти ще трябва да я накажеш — каза Матю и посегна да вземе шапката си. — Аз нямам нищо общо с тази работа, помни го. Ти самата ме предупреди да не се бъркам.

Марила се почувства изоставена от всички. Не можеше да отиде да се посъветва дори с госпожа Линд. Тя се качи горе в източната стая със сериозно изражение на лицето и я напусна още по-сериозна. Анн непоколебимо отказваше да си признае. Тя продължаваше упорито да твърди, че не е взимала брошката. Детето явно беше плакало и Марила усещаше да я обхваща съжаление, което тя сурово потисна. На стъмване, както тя се изрази, „беше наникъде“.

— Ще останеш в тази стая докато признаеш, Анн. Да си го знаеш! — каза тя твърдо.

— Но пикникът е утре, Марила! — изплака Анн. — Ти няма да ми забраниш да отида, нали? Ще ме пуснеш само за следобеда, нали? След това ще стоя тука колкото искаш, без да се муся. Но аз *трябва* да отида на пикника.

— Няма да ходиш на никакъв пикник, нито някъде другаде, докато не си признаеш, Анн.

— О, Марила! — изстена Анн.

Но Марила беше излязла и затворила вратата.

В сряда денят съмна слънчев и ясен, като по поръчка за пикника. Птичките пееха около „Грийн Гейбълс“; лилиите изпращаха от градината ухаещ дъх, който нахълтваше невидим през всички врати и прозорци и се рееше из коридори и стаи като парфюм. Брезите в долчината поклащаха радостно вейки, сякаш очакваха обикновения утринен поздрав на Анн от горния източен прозорец на тавана. Ала Анн не беше на прозореца.

Когато ѝ занесе закуската, Марила завари детето да седи изпънато на леглото, бледо и с решителен вид, със стиснати устни и блеснали очи.

— Марила, аз съм готова да си призная.

— Ах! — Марила остави табличката. И този път нейният метод бе победил; обаче победата се оказа твърде неприятна за нея. — Хайде тогава да чуя какво ще ми разкажеш, Анн.

— Аз взех аметистовата брошка — заговори Анн, сякаш повтаряше заучен урок. — Взех я точно както ти каза. Нямах намерение да я взимам, когато влязох. Но тя наистина беше тъй красива, Марила, когато я забодох на гърдите си, че ме обзе неопределимо изкушение. Представих си колко безкрайно вълнуващо би било да отида с нея в Райския кът и да играя ролята на лейди Корделия Фицджералд. Щеше да е толкова по-лесно да си въобразя, че съм лейди Корделия, ако бях с истинска аметистова брошка. Дайана и аз правехме огърлици от горски ягоди, но какво са горските ягоди в сравнение с аметисти? Затова взех брошката. Мислех си, че ще успея да я оставя на мястото ѝ, преди да си дойдеш. На връщане минах по пътя, та да удължа времето. Когато минавах по моста през Езерото на блестящите води, свалих брошката да ѝ се полюбувам още веднъж. О, как светеше тя на слънце! И тогава, когато се наведох през моста, тя някак се хлъзна от пръстите ми, ей тъй, и полетя надолу, надолу,

надолу и потъна завинаги в Езерото на бляскавите води. И това е всичко каквото мога да ти призная, Марила.

Марила усети гневът да се надига пак в гърдите ѝ.

Детето бе взело и загубило тъй скъпата за нея аметистова брошка, а сега седеше тук и спокойно разказваше подробностите, без никакви признаци на съжаление или разкаяние.

— Анн, това е ужасно! — каза тя, като се мъчеше да говори спокойно. — Ти си най-лошото момиче, за което съм чувала някога!

— Да, сигурно е вярно — съгласи се безучастно Анн. — И аз зная, че трябва да бъда наказана. Ти ще си длъжна да ме накажеш, Марила. Няма ли да го направиш, моля ти се, още сега, защото ми се иска да отида на пикника, без да ми тежи нещо на съвестта.

— Пикникът ли, гледай ти! На никакъв пикник няма да ходиш днес, Анн Шърли! Това ще ти е наказанието. А то и наполовина не е достатъчно строго за това, което си направила.

— Да не отида на пикника ли?! — Анн скочи на крака и сграбчи ръката на Марила. — Но ти ми обеща да ме пуснеш! О, Марила, аз трябва да отида на пикника! Заради това си признах. Накажи ме както искаш, но не и така. О, Марила, моля ти се, моля ти се, пусни ме да отида на пикника! Помисли за сладоледа! Откъде да зная, може никога вече да не ми се случи да опитам сладолед.

Марила студено освободи ръката си.

— Няма защо да се молиш, Анн. Ти няма да отидеш на пикника, и толкова. Не, нито дума повече.

Анн разбра, че Марила няма да се трогне. Тя стисна ръце, пронизително изпищя, след това се хвърли по очи на леглото, зариде и се загърчи, безкрайно разочарована и обезсърчена.

— Боже Господи! — ахна Марила и побягна от стаята. — Това дете май е лудо! Никое разумно дете няма да се държи така. Ако не е побъркано, тогава е безнадеждно лошо. Но щом съм се захванала с нея, ще трябва да я оправя.

Това беше безрадостна сутрин. Марила работеше настървено, търкаше дъските на входното антре и полиците в маслобойната, когато вече не можеше да си намери друга работа. И на двете места миенето не беше нужно, но Марила ги изтърка. След това излезе и се залови да чисти двора.

Когато обедът беше готов, тя отиде при стълбището и повика Анн. Едно мокро от сълзи лице се появи и я погледна през перилата.

— Ела долу да обядваш, Анн.

— Не искам да обядвам, Марила — с хлипане отговори Анн. — Не бих могла да ям нищо. Сърцето ми е разбито. Вярвам, съвестта ще те гризе един ден за това, че си ми го разбила, Марила, но аз ти прощавам. Спомни си, когато му дойде времето, че аз ти прощавам. Но моля ти се, недей иска от мене да ям нещо, особено свинско варено със зеленчуци. Свинско варено със зеленчуци е толкова неромантично, когато човек се чувства злочест.

Изкарана от търпение, Марила се върна в кухнята и изля мъката си пред Матю, който, раздвоен между чувството за справедливост и неоправданото съчувствие спрямо Анн, беше съвсем нещастен.

— Ами тя не е трябвало да вземе брошката, Марила, нито да разправя истории за нея — призна той печално, забил поглед в чинията си с неромантичното свинско със зеленчуци, сякаш и той го смяташе, като Анн, за ястие, неподходящо при сблъсъци на чувства, — но тя е едно такова дребосъче... толкова интересно дребосъче. Не мислиш ли, че е доста жестоко да не ѝ позволиш да отиде на пикника, щом толкова много иска?

— Матю Кътбърт, ти ме смайваш! Мисля, че съм ѝ простила твърде лесно. А тя като че ли изобщо не си дава сметка колко лоша е била: това е, което ме тревожи най-много. Ако наистина се чувстваше виновна, нямаше да е толкова зле. Изглежда, ти също не си даваш сметка; през цялото време търсиш в ума си извинения за нея, аз го виждам.

— Ами тя е такова едно дребосъче — мекушаво повтори Матю. — А би трябвало да се правят и отстъпки, Марила. Ти знаеш, тя не е получила никакво възпитание.

— Е, сега го получава — отвърна Марила.

Този отговор накара Матю да млъкне, макар и да не го убеди. Обедът беше много печален. Единствено Джери Бюот, ратайчето, беше в добро настроение, но Марила се дразнеше от него и го приемаше като лично оскърбление.

След като изми чиниите, замеси тесто за хляб и нахрани кокошките, Марила си спомни, че когато се върна в понеделник следобед от събранието на Женското благотворително дружество,

забеляза отпуснала се бримка на най-хубавия си черен дантелен шал. Реши да отиде и да я прихване.

Шалът беше в една кутия в нейния сандък. Когато го извади, слънчев лъч, минал през лозите, скупчили се гъсто около прозореца, освети нещо закачило се в шала, нещо, което бляскаше и пускаше виолетови искри. Марила го грабна с изненадано възклицание. Това беше аметистовата брошка, закачила се със закопчалката на един конец!

— Гледай ти, Божичко! — рече Марила сащисано. — Какво значи това! Ето я моята брошка, здрава и невредима, а пък аз мисля, че е на дъното в езерото на Бари! Какво ли е целяло това момиче, като ми каза, че я е взело и загубило? Сега си спомням, че когато свалих шала в понеделник следобед, аз го сложих за една минута върху бюрото. Сигурно брошката се е закачила някак на него. Е!

С брошката в ръка Марила се запъти нагоре към източната стая. Анн беше се наплакала и седеше посърнала при прозореца.

— Анн Шърли — заговори Марила тежко, — току-що намерих брошката, увиснала на черния ми дантелен шал. Сега искам да знам какви бяха тия измишльотини, дето ми ги разправи отзарана?

— Та нали ми каза, че ще ме държиш тука докато си призная — отговори Анн унило, — и тогава реших да призная, защото исках непременно да отида на пикника. Снощи, като си легнах, измислих едно признание и го направих колкото можех по-интересно, и си го повтарях и повтарях, та да не го забравя. Но ти не ми позволи да отида на пикника в края на краищата и всичките ми усилия отидоха на вятъра.

Без да иска, Марила се изсмя, но изпита угризения на съвестта.

— Анн, ти си наистина ненадмината! Но аз не бях права, сега го разбирам. Не биваше да се усъмня в твоите думи, след като никога не съм чула да лъжеш. Разбира се, не е било редно да си признаваш за нещо, което не си извършила... беше голяма грешка да го направиш. Но аз те принудих. И тъй, ако ти простиш на мен, Анн, аз ще простя на теб и ще започнем с чиста сметка наново. А сега пригответи се за пикника.

Анн хвъркна като ракета.

— О, Марила, не е ли вече много късно?

— Не, сега е едва два часа. Те още не са се събрали всички и ще мине цял час, преди да седнат да ядат. Измий си лицето, среши си косата и облечи сатенената рокля. Аз ще ти напълня кошничка. В къщи има предостатъчно печени неща. И ще кажа на Джери да впрегне кобилката и да те закара до мястото на пикника.

— О, Марила! — възкликна Анн и се втурна към умивалника. — Преди пет минути бях толкова нещастна, съжалявах, че съм се родила, а сега не бих си сменила мястото и с ангел!

Тази вечер една безкрайно щастлива, изморена до немай-къде Анн се завърна във фермата „Грийн Гейбълс“ в състояние на блаженство, което не можеше да се опише.

— О, Марила! Прекарах безподобно, възхитително! „Безподобно“ е нова дума, която научих днес. Чух да я употребява Мери Алис Бел. Не е ли много изразителна? Всичко беше чудесно. Имаше великолепна закуска, а след това господин Хармън Андрюс ни качи на лодка да се поразходим по Езерото на бляскавите води, по шест наведнъж. И Джейн Андрюс малко остана да падне от лодката. Беше се навела да бере водни лилии и ако господин Андрюс не беше я хванал за колана в последния миг, щеше да падне и може би да се удави. Съжалявам, че не съм била аз. Щеше да бъде такава романтична преживелица — насмалко да съм се удавила. Щеше да бъде тъй вълнуваща случка за разказване! И ядохме сладолед! Не ми стигат думи да опиша тоя сладолед, Марила, уверявам те, той беше божествен.

Тази вечер, докато кърпеше чорапи, Марила разказа цялата история на Матю.

— Искам искрено да призная, че направих грешка — завърши тя откровено, — но то беше един урок. Ще ми се да се изсмея, като се сетя за „признанието“ на Анн, при все че сигурно не би трябвало, защото всъщност то беше заблуда. Но някак не ми се вижда толкова лошо, колкото е щяло да бъде другото, и все пак виновната за това съм аз. Обаче вярвам, че тя ще се оправи. А в едно нещо съм сигурна: в никоя къща, в която попадне, няма да бъде скучно.

ПЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

УЧИЛИЩНА БУРЯ В ЧАША ВОДА

— Какъв чудесен ден! — каза Анн с дълбока въздишка. — Не стига ли само да си жив в такъв ден? Съжалявам тези, които още не са се родили, че ще го пропуснат. Разбира се, и те може да имат хубави дни, но никога няма да имат този. А още по-възхитително е да имаш такъв красив път, по който да отиваш на училище, нали?

— Той е много по-приятен, отколкото да обикаляш по шосето: там е прашно и горещо — допълни практичната Дайана, като надзърташе в своята кошничка с обяда и пресмяташе наум: ако раздели трите сочни, вкусни питки с малини, наредени там, между десет момичета, по колко залъка ще се паднат на всяко.

Малките момичета от училището в Авонлий ядяха всичко заедно. Ако някоя изяде три питки с малини съвсем сама или дори ги раздели с най-добрата си приятелка, ще бъде заклеена за вечни времена като „ужасно безчестна“. А пък ако се разделят питките между десет момичета, това само раздразва апетита.

Пътят, по който Анн и Дайана ходеха на училище, беше наистина хубав. Анн смяташе, че това отиване и връщане от училище с Дайана дори и въображението не можеше да направи по-хубаво. Обикалянето по главния път щеше да бъде толкова неромантично; но да вървиш по Пътеката на влюбените, през Ракитака, Теменужния дол и Брезовата пътека беше романтично, ако нещо изобщо може да бъде романтично.

Пътеката на влюбените започваше под овощната градина на „Грийн Гейбълс“ и отиваше далеч в гората до края на стопанството на семейство Кътбърт. Това беше пътят, по който извеждаха кравите на задното пасище, а зиме докарваха дърва у дома. Анн беше го нарекла Пътеката на влюбените още към края на първия си месец във фермата „Грийн Гейбълс“.

— Не че там наистина ходят влюбени — обясни тя на Марила, — ами Дайана и аз четем една съвсем великолепна книга и в нея има Пътека на влюбените. Затова и ние искаме да си имаме. И то е много

хубаво име, нали? Толкова е романтично! Знаеш, ние можем да си въобразяваме влюбените по нея. Харесвам я тая пътека, защото там можеш да си измисляш на глас, без хората да казват, че си луда.

Като тръгваше сама сутрин, Анн отиваше по Пътеката на влюбените чак до поточето. Тук я посрещаше Дайана и двете момиченца тръгваха нататък по пътеката под пищния свод от кленове — „кленовете са толкова общителни дървета — казваше Анн, — те винаги шумолят и ти шепнат“ — докато стигаха до грубо направено мостче. Тогава напускаха пътеката и минаваха през задната ливада на господин Бари и край Ракитака. Оттатък Ракитака започваше Теменужния дол — малка зелена падина в сянката на голямата гора на господин Андрю Бел.

— Разбира се, сега там няма теменужки — обясни Анн на Марила, — но Дайана казва, че ги има с милиони през пролетта. О, Марила, не можеш ли само да си представиш, че ги виждаш? На мене направо дъхът ми се спира. Аз я нарекох Теменужния дол. Дайана казва, че никога не е знаела някой друг така сполучливо да измисля имена, както аз. Хубаво е да ти върви в нещо, нали? Но Дайана нарече пътеката Брезова. Всеки може да намисли такова име. Но Брезовата пътека е едно от най-красивите места в света, Марила.

И тя наистина беше. И други хора, освен Анн мислеха така, когато попадаха на нея. Беше тесничка криволичеща пътечка, която се виеше надолу по дълъг рид направо през гората на господин Бел, където светлината се процеждаше през толкова много изумрудени прегради, че ставаше бистра като сърцевината на брилянт. По цялата ѝ дължина от двете страни имаше редица стройни млади брезички, белокори и с гъвкави вейки; папрати, диви момини сълзи, кичури червени зърнести плодове растяха край нея, въздухът бе винаги напоен е чудни аромати и се носеха птичи песни, и ромон, и смях на горски ветрове в дърветата над главите. От време на време можеше да се види заек да прекосява пътя (ако пазите тишина), което на Дайана и Анн почти не се случваше. След като слизаше в долината, пътеката се преливаше в главния път и по малко нагорнище със смърчова гора се стигаше в училището.

Училището на Авонлий беше варосана сграда с ниска стряха и широки прозорци, обзаведена вътре с удобни, масивни старомодни чинове с чекмеджета, които се отваряха и затваряха, целите нашарени

отгоре с изрязани инициали и йероглифи на три поколения ученици. Сградата беше построена навътре от пътя, а зад нея имаше елова гора и поточе, където всички деца оставяха сутринта бутилките си с мляко, за да се запази студено и да не се вкисне до обедния час.

Марила изпрати Анн на училище на първи септември е много вътрешни опасения. Анн беше толкова странно девойче. Как ли ще се разбира с другите деца? И как ли, за Бога, ще съумее да си държи езика през време на часовете?

Обаче всичко стана по-добре, отколкото Марила очакваше. Тази вечер Анн се върна у дома в повишено настроение.

— Струва ми се, че училището тука ще ми хареса — заяви тя. — Обаче не мога да кажа същото за учителя. През цялото време си суче мустаците и се заглежда в Приси Андрюс. Приси е голяма, нали знаеш. Тя е на шестнайсет години я учи за изпит в Кралската академия в Шарлоттаун идущата година. Тили Боултър казва, че учителят е влюбен до уши в нея. Тя има чудесен цвят на лицето и къдрава кестенява коса, и я сресва толкова красиво. Тя седи на дългата пейка в дъното на стаята и той повечето време също сядат там — за да ѝ обяснява нейните уроци, както казва. Руби Гилис разправя, че го видяла да пише нещо на нейната плоча и като го прочела, Приси се изчервила, станала червена като цвекло и се закикотила; Руби Гилис казва, че не вярва то да е имало нещо общо с нейния урок.

— Анн Шърли, да не съм те чула пак да говориш по такъв начин — сръза я остро Марила. — Ти не ходиш на училище, за да критикуваш учителя. Аз смятам, че той може да те научи на едно-друго, а твоята работа е да го разбереш и запомниш. И искам да разбереш още сега, че не желая да идваш у дома да разправяш приказки за него. Това е нещо, за което няма да те хваля. Надявам се, че си била добро момиче.

— Да, бях — отговори Анн спокойно. — Нито беше толкова трудно, колкото може да си го представиш. Седях с Дайана. Нашето място е до самия прозорец и можем да гледаме надолу към Езерото на бляскавите води. Има сума симпатични момичета в училището и чудесно се забавлявахме и играхме по обяд. Толкова е хубаво да имаш много момиченца, с които да играеш! Но, разбира се, аз харесвам Дайана най-много и винаги ще я харесвам. Обожавам Дайана. Аз съм ужасно по-назад от другите. Те всички вече учат по петата читанка, а

аз едва по четвъртата. Чувствам, че то е един вид срамно. Но няма нито една между тях, която да има въображение като моето и аз много скоро открих това. Днес имахме четене и география, и канадска история, и диктовка. Господин Филипс каза, че правописът ми бил срамотен и вдигна моята плоча така, че всички да могат да я видят, цялата с поправки. Потънах в земята, Марила; мисля, че можеше да бъде поучтив спрямо нова ученичка. Руби Гилис ми даде ябълка, а София Слоун ми даде да се порадвам на красива розова картичка с надпис „Мога ли да те изпратя?“.

Трябва да ѝ я върна утре. А Тили Боултър ми позволи да нося мънистения ѝ пръстен целия следобед. Може ли да си взема от тия бисерни мъниста от стария игленик на тавана и да си направя пръстен? И, о, Марила, Джейн Андрюс ми каза, че Мини Макфърсън ѝ казала, че чула Приси Андрюс да казва на Сара Гилис, че съм имала много хубав нос. Марила, това е първият комплимент, който ми е бил правен някога, и не можеш да си представиш колко странно чувство събуди у мен. Марила, наистина ли имам хубав нос? Зная, че ще ми кажеш истината.

— Носът ти е достатъчно добър — кратко отговори Марила. Тайничко тя си помисли, че носът на Анн с удивително хубав, но нямаше намерение да ѝ го каже.

Това бе станало преди три седмици и досега всичко вървеше гладко. А сега, в тази хладна септемврийска сутрин, Анн и Дайана крачеха весело по Брезовата пътека, две най-щастливи момиченца в Авонлий.

— Предполагам, че Гилбърт Блайт ще дойде на училище днес — каза Дайана. — Той е бил на гости при братовчедите си в Ню Брънсуик цялото лято и се е върнал у дома едва в събота вечер. Той е ужасно хубав, Анн. И дразни момичетата страхотно. До сълзи ни докарва.

По гласа на Дайана се познаваше, че май повече ѝ се харесваше да я докарват до сълзи, отколкото да не се занимават с нея.

— Гилбърт Блайт? — запита Анн. — Не е ли неговото име написано на стената над входната врата заедно с името на Джулия Бел и с големи букви отгоре „Забележете“?

— Да — отговори Дайана и тръсна глава, — но аз съм сигурна, че той не харесва Джулия Бел чак толкова много. Чувала съм го да казва, че учил таблицата на умножението по нейните лунички.

— О, не ми говори за лунички! — умолително я прекъсна Анн. — Не е хубаво, като виждаш колко съм луничава. Но мисля, че да се пишат на стената разни „забележете“ за момчета и момичета е най-глупавото нещо. Бих искала да видя някой да посмее да напише моето име заедно с името на някое момче! Разбира се — побърза тя да добави, — не че някой би го направил.

Анн въздъхна. Тя не искаше да напишат нейното име. Но беше малко унижително да знае, че такава опасност не съществува.

— Глупости — рече Дайана, чиито черни очи и бляскави плитки действиях ѝ опустошително върху сърцата на момчетата в училището, че името ѝ се четеше в пет-шест надписа „Забележете“ над входните врати. — Те го правят само на шега. А ти не бъди чак толкова сигурна, че никога няма да напишат твоето име. Чарли Слоун е хлътнал по тебе. Бил казал на майка си — на майка си, вземи си бележка, — че ти си най-умното момиче в училището. Това е повече, отколкото да бъдеш хубава.

— Не, не е — възрази Анн, женствена до дън душа. — Бих предпочела да съм хубава, отколкото умна. И аз мразя Чарли Слоун, не мога да понасям момче с изпъкнали очи. Ако някой напише моето име с неговото, никога няма да го преживея, Дайана Бари. Но *не е лошо* човек да бъде пръв в своя клас.

— Скоро ще имаш Гилбърт в твоя клас — каза Дайана, — а той е свикнал да бъде първенец на своя клас, това мога да ти кажа. Той е едва на четвъртата читанка, макар да е почти четиринадесетгодишен. Преди четири години баща му се разболя и трябваше да отиде в Алберта заради здравето си и Гилбърт отиде с него. Те прекараха там три години и Гил почти не е ходил на училище докато не се върнаха. Няма да ти е никак лесно да бъдеш първа след това, Анн.

— Радвам се — веднага отговори Анн. — Нямаше да се чувствам наистина горда да бъда първа пред девет или десетгодишните момченца и момиченца. Вчера, като ме вдигнаха, написах правилно „експлозия“. Джоузи Пай беше първа и, да ти кажа, тя хвърли око на учебника. Господин Филипс не я видя — той гледаше Приси Андрюс, — но аз я видях. Аз само я погледнах със смразяващо презрение и тя се изчерви, стана по-червена от цвекло, и в края на краищата пак го написа погрешно.

— Тия сестри Пай винаги са безчестни — възмути се Дайана, когато двете се прекачваха през оградата на главния път. — Да ти кажа, Гърти Пай отиде и сложи своята бутилка с мляко на моето място във водата вчера. Можеш ли да си представиш? Сега не й говоря.

Когато господин Филипс беше отзад в стаята и изпитваше Приси Андрюс по латински, Дайана прошепна на Анн:

— Ето този е Гилбърт Блайт, който седи от другата страна на пътеката до тебе. Само го погледни и виж, не ти ли се вижда хубав?

Анн се обърна да погледне. Имаше удобен случай, защото споменатият Гилбърт Блайт съсредоточено забождаше скришом русата плитка на Руби Гилис, която седеше пред него, на облегалката на чина й. Беше високо момче с къдрава кестенява коса, дяволити светлокафяви очи и уста, извита в закачлива усмивка. След миг Руби се надигна, за да занесе решената от нея задача на учителя; тя слабо изписка и се отпусна обратно на мястото си, помислила, че някой й скубе косата. Всички се обърнаха към нея, а господин Филипс я изгледа толкова заплашително, че Руби се разплака. Гилбърт беше светкавично дръпнал карфичката настрана и четеше своята история с невъзмутим вид; но когато всички се поуспокоиха, той погледна Анн и й намигна с неизразима закачливост.

— Мисля, че твоят Гилбърт Блайт е наистина хубав — довери Анн на Дайана, — но мисля също, че е много безочлив. Не е прилично да намига на непознато момиче.

Обаче истинските събития започнаха да се развиват чак следобед.

Господин Филипс обясняваше отзад в ъгъла една задача по алгебра на Приси Андрюс, а останалите ученици правеха горе-долу каквото си поискат — ядяха зелени ябълки, шепнеха си, рисуваха картинки на плочите си и караха нагоре-надолу по пътеката между чиновете вързани с конци щурчета. Гилбърт Блайт напразно се мъчеше да накара Анн Шърли да го погледне, защото в този миг Анн беше съвършено забравила за съществуването не само на Гилбърт Блайт, но и на всички други ученици в училището в Авонлий, а и за самото училище. Опряла брадичка на двете си ръце и забила очи в късчето от Езерото на бляскавите води, което се виждаше през западния прозорец, тя беше далече в прекрасната страна на мечтите и нито чуваше, нито виждаше нещо друго, освен собствените си чудни блянове.

Гилбърт Блайт не беше свикнал да полага кой знае какви усилия, за да накара някое момиче да го погледне и да не сполучи. Тя трябва да го погледне, тая червенокоса Шърли с острата брадичка и големите очи, които не приличаха на очите на никое друго момиче от училището в Авонлий!

Гилбърт посегна през пътеката, хвана дългата червена плитка на Анн за крайчеца, опъна я с протегнатата ръка и пророни с пронизителен шепот:

— Моркови! Моркови!

Тогава Анн се извърна и стрелна Гилбърт с унищожителен поглед.

В следващия миг тя скочи на крака, а гневните искри в очите ѝ бяха угасени от също толкова гневни сълзи.

— Подъл, отвратителен хлапак! — избухна тя. — Как смееш!

И след това — „прас“! Анн стовари плочата си върху главата на Гилбърт и я спуска — плочата, не главата — от край до край.

Авонлий винаги посрещаше с радост скандали. Този скандал беше особено забавен. Всички, ужасени, възкликнаха с възторг „О!“. Дайана хлъцна. Руби Гилис, която беше склонна към истеричност, се разплака. Томи Слоун изтърва безвъзвратно своя впряг щурци докато гледаше с отворена уста картинката.

Господин Филипс закрачи по пътеката и тежко сложи ръка върху рамото на Анн.

— Анн Шърли, какво значи това? — ядосано попита той.

Анн не му отговори. Трябваше да събере твърде много човешки сили, за да каже пред цялото училище, че са я нарекли „моркови“. Гилбърт беше този, който смело му отговори:

— Вината беше моя, господин Филипс. Аз я предизвиках.

Господин Филипс не обърна внимание на Гилбърт.

— Съжалявам, че виждам моя ученичка да проявява такава избухливост и отмъстителност — изрече той с тържествен тон, сякаш самият факт някой да бъде негов ученик трябваше да изкорени всички пагубни страсти от сърцата на малките несъвършени деца. — Анн, върви и стой до черната дъска до края на часовете.

Анн много повече би предпочела да я набият, отколкото да получи това наказание, от което чувствителната ѝ природа изтърпваше

като от удар с бич. С побеляло лице тя се подчини. Господин Филипс взе тебешира и написа на черната дъска над главата ѝ:

„Ан Шърли има много лош нрав. Ан Шърли трябва да се научи да се владее.“

След това го прочете на глас толкова високо, че дори първолачетата, които не можаха да четат, да го разберат.

Анн стоя до края на следобедните часове с този надпис над нея. Не заплака, нито обори глава. Гневът все още твърде силно гореше в сърцето ѝ и ѝ помагаше да се държи въпреки всичките мъки на унижението. С негодувание в очите и пламнали от яд бузи тя посрещаше еднакво и съчувствения поглед на Дайана, и възмутеното клатене с глава на Чарли Слоун, и злобните усмивки на Джоузи Пай. Колкото за Гилбърт Блайт, тя дори не го поглеждаше. *Никога* вече нямаше да го погледне! *Никога* нямаше да му проговори!!!

Когато занятията свършиха, Анн излезе с решителна крачка, високо вдигнала червената си глава. Гилбърт Блайт се опита да я пресрещне на входната врата.

— Много съжалявам, че се присмях на косата ти, Анн — пошепна той разкаяно. — Честна дума, съжалявам. Моля ти се, не ми се сърди завинаги.

Анн мина надменно край него, без да го погледне, нито да покаже, че го е чула.

— О, как можа, Анн? — пророни Дайана наполовина с упрек и наполовина с възхищение, когато двете тръгнаха по пътя. Дайана чувстваше, че тя никога не би могла да устои на молбата на Гилбърт.

— Аз никога няма да простя на Гилбърт Блайт — каза Анн решително. — А и господин Филипс написа името ми с едно „н“. Камък падна в душата ми, Дайана.

Дайана нямаше ни най-малка представа какво искаше да каже Анн, но разбра, че е нещо страшно.

— Не трябва да обръщаш внимание на това, че Гилбърт се пошегува с косата ти — опита се да я утеши тя. — Ами че той се присмива на всички момичета. На мен се смее, че косата ми е толкова

черна. Десетина пъти ме е наричал „гарга“, но никога досега не съм го чула да се извинява за нещо.

— Много голяма е разликата да те нарича „гарга“, а не „моркови“ — каза Анна с чувство за лично достойнство. — Гилбърт Блайт нарани самочувствието ми *угнетително*, Дайана.

Навярно това щеше да се размине без повече угнетяване, ако не се беше случило нищо друго. Но когато това-онова започне да се случва, има вероятност случките да продължат.

Учениците от Авонлий често прекарваха обедния час в смърчовата горичка на господин Бел оттатък хълма и на другия край на голямото му пасище и събираха смола за дъвка. Оттам можеха да държат под око къщата на Ибън Райт, където живееше учителят. Щом видяха господин Филипс да излиза, те се втурваха бегом към училището; но разстоянието беше три пъти по-дълго, отколкото пътеката на господин Райт, и те често пристигаха задъхани и заморени три минути по-късно.

На другия ден господин Филипс бе обзет от един от спазматичните си припадъци за въвеждане на ред и преди да отиде у дома на обяд съобщи, че иска да намери всички ученици на местата им, когато се завърне. Всеки, който закъснее, ще бъде наказан.

Всичките момчета и някои от момчетата отидоха, както обикновено, в смърчовата горичка с честното намерение да останат там само колкото да съберат смола „за едно дъвкане“. Обаче смърчовите гори са съблазнителни, а жълтите топчици смола — примамливи; те събираха и се разтакаваха; и както винаги, първото нещо, което ги подсети как лети времето, беше викът на Джими Глоувър от върха на престарял смърч: „Учителят идва!“

Момчетата, които бяха долу, тръгнаха първи и успяха да стигнат в училището навреме, в последната секунда. Момчетата, които трябваше бързо да се смъкнат от смърчовете, позакъсняха; а Анна, която изобщо не събираше смола, а бърбеше щастлива в отвъдния край на гората, нагазила до кръста в папратите, и тихичко си пееше с венец от лилии на главата, като някое диво божество от царството на сенките, закъсня повече от всички други. Обаче Анна можеше да тича като кошута; тя хукна напред и като за подигравка надбяга момчетата на вратата и тълпата я вмъкна вътре в училището, тъкмо когато господин Филипс слагаше на закачалката шапката си.

Краткият възпитателски устрем на господин Филипс беше секнал; не искаше да си прави труда да наказва десетина ученици, но беше необходимо да направи нещо, за да удържи на думата си. Когато се поогледа, за да намери някоя изкупителна жертва, той я намери в лицето на Анн, отпуснала се задъхана на мястото си, със забравения венец от лилии, увиснал накриво на едното ѝ ухо, което ѝ придаваше особено гаменски вид.

— Анн Шърли, понеже ти изглежда обичаш момчешка компания, ще задоволим твоя вкус този следобед — каза той саркастично. — Махни тези цветя от косата си и седни до Гилбърт Блайт.

Другите момчета захихикаха. Дайана пребледня от съжаление, дръпна венеца от главата на Анн и ѝ стисна ръката. Анн гледаше учителя като вкаменена.

— Чу ли какво ти казах, Анн? — строго попита господин Филипс.

— Да, сър — бавно отговори Анн, — но смятах, че не го казвате на сериозно.

— Уверявам те, че не съм се шегувал — в думите му прозвуча все същият саркастичен тон, който всичките деца, а особено много Анн, мразеха. — Направи го веднага.

За миг изглеждаше, че Анн има намерение да не се подчини. После си даде сметка, че не може нищо да промени, гордо се изправи, прекрачи през пътеката, седна до Гилбърт Блайт и захлупи лице в ръцете си на чина. Руби Гилис, която го зърна, когато Анн го свеждаше, разказа на другите на връщане у дома, че тя „наистина никога не е виждала нещо подобно: беше побеляло с ужасни червени петънца по него“.

За Анн това беше краят на всичко. Достатъчно беше да се спрат за наказание именно върху теб измежду десетина други, не по-малко виновни от теб; още по-лошо беше да ти заповядат да седнеш до момче; но това, че момчето беше Гилбърт Блайт, увеличаваше обидата до оскърбление от свършено непоносима степен. Анн чувстваше, че не може да го понесе и че е безполезно да се опита. Цялото ѝ същество кипеше от срам, гняв и унижение.

Отначало другите ученици поглеждаха, кикотеха се и се посбутваха. Но тъй като Анн не вдигаше глава, а Гилбърт решаваше задачи с дробни и сякаш цялата му душа беше погълната от тях и нищо

друго, те скоро се върнаха към собствените си занимания и забравиха за Анн. Когато господин Филипс повика да излезе класът по история, Анн не се помръдна. А господин Филипс, който беше започнал да пише стихотворение „На Присила“ преди да повика класа, все още се бореше с една упорита рима и не усети отсъствието ѝ. Веднъж, когато никой не гледаше, Гилбърт извади от чина си малък розов бонбон с формата на сърце и със златен надпис „ти си сладка“ и го мушна под извивката на Аннината ръка. Анн веднага се вдигна, взе розовото сърце предпазливо с крайчеца на пръстите си, хвърли го на пода, стри го на прах с тока на обувката си и седна пак в същата поза, без да удостои Гилбърт с поглед.

Когато учениците си тръгнаха, Анн отиде при своя чин и извади всичко от него: книги и бележник, мастило и писалка, Евангелието и аритметиката, и ги подреди старателно върху спуканата си плоча.

— Защо ще носиш всички тези неща у дома си, Анн? — поиска да знае Дайана, щом излязоха на пътя. Не беше посмяла да зададе този въпрос преди това.

— Аз няма вече да идвам на училище — отговори Анн.

Дайана хлъцна и я загледа да види дали говори сериозно.

— Дали Марила ще ти позволи да останеш у дома? — попита тя.

— Ще трябва — отговори Анн. — Аз никога вече няма да отида на училище пак при този човек.

— О, Анн! — Дайана като че ли беше готова да заплаче. — Това не е честно. Какво ще правя аз? Господин Филипс ще ме накара да седя с тая ужасна Гърти Пай... Сигурна съм, че така ще стане, защото тя седи самичка. Хайде ела пак, Анн!

— Бих направила кажи-речи всичко на света заради тебе, Дайана — отговори тъжно Анн. — Бих се оставила да ме късат на парчета за твое добро. Но не мога да направя това, тъй че, моля ти се, не го искай от мене. Ти ме измъчваш до дъното на душата.

— Само си помисли за всичките интересни неща, от които се отказваш — печално продължаваше Дайана. — Ние ще направим най-сладката нова къщичка долу при поточето; и ще организираме бал идущата седмица, а ти никога не си била на бал, Анн. Страхотно вълнуващо е. И ще научим нова песен — Джейн Андрюс я разучава сега; а Алис Андрюс ще донесе нова интересна книга и всички ще я

четем на глас глава по глава долу при поточето. А ти знаеш колко обичаш да четеш на глас, Анн.

Нищо ни най-малко не трогваше Анн. Тя беше взела решение. Няма да отиде пак на училище при господин Филипс; и го каза на Марила, когато се върна у дома.

— Глупости! — каза Марила.

— Съвсем не са глупости — възрази Анн, загледала Марила със сериозен, упрекващ поглед. — Не разбираш ли, Марила? Мен ме оскърбиха.

— Оскърбили са те, дрън-дрън! Утре ще отидеш на училище, както винаги.

— О, не! — Анн поклати леко глава. — Няма да се върна, Марила. Ще си уча уроците у дома и ще бъда колкото мога по-добра, и ще си държа езика зад зъбите през цялото време, ако изобщо е възможно. Но няма да отида на училище, можеш да бъдеш сигурна.

Марила видя нещо забележително, приличащо на несломима упоритост, изписано по личицето на Анн. Тя разбра, че няма да ѝ е лесно да я сломи, но взе мъдро решение да не казва нищо повече засега.

„Ще отида да поговоря с Рейчъл довечера — помисли си тя. — Няма полза да споря с Анн сега. Много е възбудена и ми се струва, че може да бъде страшно упорита, когато реши нещо. Доколкото мога да разбера от това, което разправя, господин Филипс се е държал доста заповеднически. Но не мога да ѝ го кажа в никакъв случай. Най-добре ще е да поприказвам с Рейчъл. Тя е праскала на училище десет деца и би трябвало да разбира нещо от тия работи. А досега трябва вече да е чула цялата история.“

Марила завари госпожа Линд както винаги да се занимава бодро и трудолюбиво със своите килимчета.

— Предполагам, че знаете за какво съм дошла — каза тя стеснително.

Госпожа Рейчъл кимна утвърдително.

— Сигурно за това, което Анн е забъркала в училището — каза тя. — Тили Боултър се отби на връщане у дома и ми разправи всичко.

— Не зная какво да я правя — продължи Марила. — Тя заявява, че нямало да се върне в училището. Никога не съм виждала дете толкова възбудено. Очаквах неприятности, откакто е тръгнала на

училище. Знаех си, че всичко върви твърде гладко, за да трае дълго. Толкова е чувствителна! Какво бихте ме посъветвали, Рейчъл?

— Е, щом сте дошли да ме питате за съвет, Марила — заговори госпожа Линд добродушно (госпожа Линд много обичаше да я молят за съвет), — аз първо бих я покоткала малко, ето какво бих направила. Убедена съм, че господин Филипс не е бил прав. И разбира се, не бива да казваме това на децата, нали? И разбира се, той е постъпил правилно, като я е наказал вчера за избухването. Но днес работата е била друга. Другите, които са закъснели, е трябвало да бъдат наказани, както и Анн, това е то. И не вярвам, че е правилно да слагаш момичета да сядат до момчета за наказание. Не е благоприличие. Тили Боултър беше направо възмутена. Тя взе страната на Анн отначало докрай и каза, че всички ученици били на страната на Анн. Анн изглежда е някак си много популярна между тях. Никога не съм мислила, че ще се разбира с тях толкова добре.

— Значи вие наистина мислите, че ще е по-добре да ѝ позволя да остане у дома — каза смаяно Марила.

— Да. Дори не бих ѝ споменала за училището, докато не го спомене самата тя. Бъдете сигурна, Марила, тя ще се успокои за седмица, седмица и нещо, и ще бъде готова да се върне по свой собствен почин. Докато, ако вие я карате да се върне веднага, кой знае каква нова щуротия ще ѝ дойде на ум и ще стане още по-голяма беля. Колкото по-малко я закачате, толкова по-добре, това е моето мнение. Нямо да загуби Бог знае колко, като не ходи на училище, ако въпросът е за това. Господин Филипс изобщо не го бива за учител. Установеният от него ред е скандален, това е то; той пренебрегва дребосъците и посвещава цялото си време на ония, големите, които подготвя за Кралската академия. Нямаше да може да остане в училището още една година, ако чичо му не беше един от настоятелите, по-точно главният от настоятелите, защото той води другите двама за носа. Да ви кажа, не зная докъде ще стигне образованието на този остров.

Госпожа Рейчъл поклати глава, сякаш да каже, че ако тя беше начело на образователната система в Провинцията, всичко щеше да върви много по-добре.

Марила възприе съвета на госпожа Рейчъл и на Анн вече не се каза нито дума за връщане в училището. Момичето учеше уроците си у дома, гледаше си домашната работа и играеше с Дайана в хладния

морав есенен полумрак, но когато срещнеше Гилбърт Блайт на пътя или в Неделното училище, отминаваше го с ледено презрение, което не се размразяваше ни най-малко от очевидното му желание да се сдобри с нея. Дори усилията на Дайана да ги помири оставаха без резултат. Анн явно беше решила да мрази Гилбърт Блайт до края на живота си.

Обаче, колкото много мразеше Гилбърт, толкова много обичаше Дайана с цялата обич на пламенното си сърчице, еднакво емоционално и в обичта, и в омразата. Една вечер, когато се върна от овощната градина с кошница ябълки, Марила завари Анн, седнала в здрача до източния прозорец, горчиво да плаче.

— Какво има пък сега, Анн? — попита тя.

— За Дайана плача — сълзливо изхлипа Анн. — Толкова много обичам Дайана, Марила. Не мога и да помисля да живея без нея. Но много добре зная, че като пораснем, Дайана ще се омъжи, ще се отдели и ще ме остави. И, о, какво ще правя тогава? Мразя мъжа й ужасно! Представих си всичко, сватбата и всичко друго: Дайана, облечена със снежнобели дрехи, с було и толкова красива и царствена като кралица, и аз — шаферка, също с прекрасна рокля с буфан ръкави, но с разбито сърце, скрито под усмихнатото ми лице. И после сбогуването с Дайана-а-а... — тук Анн, окончателно сломена, зариде още по-горчиво.

Марила побърза да се обърне настрана, за да скрие потрепващите си устни, но не успя: тя се отпусна на близкия стол и избухна в такъв сърдечен и необичайно звънлив смях, че Матю, който навън прекосяваше двора, спря от изумление. Кога ли преди е чувал Марила да се смее така?

— Чудесно, Анн Шърли — рече Марила, щом можа да заговори, — ако предварително си измисляш главоболия, измисляй нещо по-близко до нас. Ако и ти нямаш въображение, то кой ли тогава!

ШЕСТНАДЕСЕТА ГЛАВА

ДАЙАНА Е ПОКАНЕНА НА ЧАЙ С ТРАГИЧНИ ПОСЛЕДСТВИЯ

Октомври беше прекрасен месец в „Грийн Гейбълс“. Брезите в долчинката станаха златни като слънчевия блясък, кленовете зад овощната градина бяха царствено пурпурни, дивите вишни край пътеката се облякоха с най-прелестни оттенъци на тъмночервено и бронзово-зелено. Ливадата се къпеше в слънчева светлина.

Анн блаженстваше в света на багрите наоколо.

— О, Марила — възкликна тя една събота сутрин, притиснала до гърдите си разкошни клонки, — толкова съм щастлива, че живея в свят, в който има октомври! Щеше да бъде ужасно, ако от септември прескачахме направо в ноември, нали? Погледни тези кленови клони. Не те ли карат да потръпнеш... да тръпнеш? Ще украся с тях моята стая.

— Боклучаво нещо — откликна Марила, чиито естетични възприятия не бяха кой знае колко възвишени. — Ти претрупваш стаята си прекалено много с разни неща отвънка, Анн. Спалните са създадени, за да спиш в тях.

— О, и да сънуваш също, Марила. А знаеш ли, много по-добре се сънува в стая, в която има хубави неща. Ще наредя тия клонки в старата синя кана и ще ги сложа на масата си.

— Внимавай тогава да не изрониш листа по цялото стълбище. Аз отивам на сбирка на Благотворителното дружество в Кармоди днес следобед, Анн, и сигурно ще се върна чак по тъмно. Ще трябва да приготвиш вечеря за Матю и Джери, та гледай да не забравиш да запариш чай, преди да седнете на масата, както направи миналия път.

— Беше ужасно от моя страна да забравя — опита да се извини Анн, — но това бе денят, когато се мъчех да измисля име за Теменужния дол и това измести всичко друго. Матю беше толкова добричък. И думичка не ми каза. Той сам сложи чая и каза, че нищо не

ни пречи малко да почакаме. Аз му разказах хубава вълшебна приказка докато чакахме и чакането съвсем не му се видя дълго. Това беше чудесна приказка, Марила. Аз забравих края и сама ѝ измислих свой край, а Матю каза, че не можел да познае откъде започва добавката ми.

— Матю би сметнал за редно, ако ти беше дошло на ум да станеш от леглото и да сложиш вечеря среднощ, Анн. Но искам да си събираш ума този път. И... и аз не зная дали няма да е грешка... то може само да те побърка още повече, но можеш да поканиш Дайана да дойде и да прекара следобеда с тебе и да си пиете чая тука.

— О, Марила! — Анн склочи ръце. — Колко чудесно хубаво! В края на краищата ти си наистина способна да си представяш разни неща, иначе никога нямаше да разбереш колко съм мечтала точно за това нещо. То ще изглежда толкова чудесно и възрастно! Няма опасност, че ще забравя да запаря чая, щом ще имам гостенка. О, Марила, нали може да сложа сервиза с розичките?

— Не, разбира се, не! Чашите с розичките! Няма ли да измислиш още нещо? Нали знаеш, че никога не слагам този сервиз, освен за свещеника и за Благотворителното дружество. Ще сложиш стария кафяв сервиз. Но можеш да отвориш жълтото бурканче със сладко от вишни. Все едно време е вече да го изядем... Струва ми се, че е започнало да ферментира. Можеш също да отрежеш от кейка с плодове и да хапнете малко курабийки и джинджифилови бисквити.

— Мога да си представя дори как седя като домакия и наливам чай — промълви Анн и възторжено замижа. — И питам Дайана дали иска захар! Аз зная, че не иска, но, разбира се, ще я питам, все едно че не зная. И после я каня да си вземе още едно парче от кейка и още малко от сладкото. О, Марила, изпитвам удивително чувство, само като помисля за това. Може ли да я заведа в стаята за гости да си свали там шапката като дойде? А после в салона, да седне?

— Не. Всекидневната ще е достатъчна за теб и твоята гостенка. Но има една бутилка, пълна до половината с малинов ликьор, който остана от сбирката на църковното дружество онази вечер. Той е на втората полица в килера на всекидневната. Можете да я вземете, ако искате, както и по една курабийка, и да похапнете следобеда, защото Матю сигурно ще закъснее за чая — той отиде да закара картофи на кораба.

Анн се понесе надолу към долчинката, край Бълболенето на дриада и нагоре по смърчовата пътека до Градинския склон да покани Дайана на чай. В резултат, веднага след като Марила тръгна с кабриолета за Кармоди, Дайана пристигна, облечена с втората си най-хубава рокля и докарана точно както се полага да изглеждаш, когато си поканена на чай. В други случаи обикновено тя влизаше в кухнята тичешком, без да чука, но сега почука официално на предната врата. И когато Анн, облечена със *своята* втора най-добра рокля, също така официално ѝ отвори, двете девойчета се ръкуваха тържествено, сякаш никога преди не се бяха виждали. Тази неестествена важност трая, докато Дайана бе заведена в източната таванска стая да си свали шапката и след това поседя десетина минути във всекидневната, с прилично събрани крака.

— Как е майка ти? — запита учтиво Анн, също като че ли не беше видяла госпожа Бари сутринта да бере ябълки в отлично здраве и разположение.

— Тя е много добре, благодаря ти. Днес следобед господин Кътбърт май товари картофи на „Лили Сандс“, така ли е? — каза Дайана, като тази сутрин беше отишла при господин Хармън Андрюс с колата на Матю.

— Да. Нашата реколта картофи е много добра тази година. Надявам се, че реколтата картофи на татко ти е също добра.

— Доста добра, благодаря. Набрахте ли вече много ябълки?

— О, извънредно много — отговори Анн, като забрави да се държи изтежко и бързо скочи: — Хайде да отидем в градината и да наберем от „Сладките червенушки“, Дайана. Марила каза, че може да изядем всичките, колкото са останали на дървото. Марила е много щедра жена. Каза да си вземем от кейка с плодове и вишневого сладко за чая. Но е невъзпитано да казваш на гостите какво ще им поднесеш да ядат и затова няма да ти разправя какво ми е казала, че може да прием. Само че то започва с „в“ и „л“ и има яркочервен цвят. Аз обичам яркочервени питиета, а ти? Те са два пъти по-вкусни от тия с друг цвят.

Градината с нейните големи листати клони, огънали се до земята от тежките плодове, им се видя тъй прекрасна, че момиченцата прекараха там по-голямата част от следобеда, седнали в тревистото кътче, където сланата беше пощадила зеленината и меката есенна слънчева светлина все още оставаше топла. Те ядяха ябълки и бърбеха

ли, бърбеха. Дайана трябваше да разкаже на Анн толкова много за всичко, което става в училището. Тя трябва да седи с Гърти Пай, а я мрази; Гърти скърца през цялото време с молива си, а от това на нея, Дайана, кръвта ѝ изстива; Руби Гилис с магия се отървала от всичките си брадавички, ако искаш вярвай — с вълшебно камъче, което Мери Джоу от Крийк ѝ даде. Трябва да натъркаш брадавиците с камъчето и след това да го хвърлиш през лявото рамо, когато има новолуние, и всичките брадавици ще се махнат. Името на Чарли Слоун написали с името на Ем Хуайт на стената над входа и Ем Хуайт била ужасно ядосана от това; Сам Боултър „наругал“ господин Филипс в клас и господин Филипс го набил с пръчка, а таткото на Сам дошъл в училището и казал на господин Филипс само да посмее още веднъж да пипне някое от неговите деца; а Мати Андрюс имала нова червена качулка и синя наметка с пискюли, и толкова се надувала с тях, че направо лошо да ти стане; а Лизи Райт не говорела на голямата сестра на Маами Уилсън, защото голямата сестра на Маами Уилсън отнела приятеля на голямата сестра на Лизи Райт; и на всички било толкова мъчно за Анн и искали тя пак да тръгне на училище; а Гилбърт Блайт...

Но Анн не искаше да чуе нищо за Гилбърт Блайт. Тя скочи припряно и каза, какво ли ще е да отидат и да пийнат малко малинов ликьор.

Анн погледна на втората полица в килера на всекидневната, обаче там нямаше никакво шише с малинов ликьор. Като взе да търси, откри го в дъното на най-горната полица. Тя го сложи на табличка с една чашка и ги остави на масата.

— Заповядай, ако обичаш, Дайана — учтиво покани тя. — На мен като че ли не ми се пие сега след толкова ябълки.

Дайана напълни чашката, погледна с възхищение яркочервения му цвят и го вкуси с наслаждение.

— Това е ужасно вкусен малинов ликьор, Анн — каза тя. — Аз не знаех, че малиновият ликьор е толкова вкусен.

— Радвам се, че ти харесва. Пийни си колкото искаш. Аз ще отида да поразклада набързо огъня. Трябва да мислиш за толкова много неща, когато се занимаваш с домакинство, нали?

Когато Анн се върна от кухнята, Дайана пиеше втората си чашка ликьор, и когато Анн я подкани, прие без особени възражения да пийне

и трета. Чашките бяха големички, а малиновият ликьор положително беше много вкусен.

— Най-хубавият, който някога съм пила — рече Дайана.

— Много, много по-вкусен, отколкото на госпожа Линд — отзова се вярната на Марила, Анн. — Марила е прочута готвачка. Тя се мъчи да ме научи и мен да готвя, но уверявам те, Дайана, това е трудна работа.

В готвенето има толкова малко простор за въображението. Трябва само да се придържаш в правила. Последния път, когато правих кейк, забравих да сложа брашното. Измислях най-хубавата история за теб и мен, Дайана. Мислех си как ти си безнадеждно болна от едра шарка и всички са те изоставили, обаче аз смело отидох до леглото ти и те върнах към живота; но после се заразих от шарката и умрях и ме погребяха под онези тополи в гробищата, а ти посади розов храст до гроба ми и го поливаше със сълзите си и никога, никога не забрави приятелката от младостта си, пожертвала своя живот заради теб. О, беше толкова трогателен разказ, Дайана! Сълзите просто течаха по бузите ми докато забърквах кейка. Но забравих брашното и кейкът беше жалка несполука. Знаеш, брашното е най-важното в един кейк. Марила много се ядоса, и нищо чудно. Аз ѝ създавам много ядове. Тя беше страшно огорчена заради соса за пудинга миналата седмица. Във вторник имаме за обед пудинг със сливи и половин пудинг и каничка, пълна със сос, останаха. Марила каза, че имало достатъчно за още един обед и ми нареди да го оставя в кухненския килер и да го покрия. Разбира се, аз имах намерение да го покрия, Дайана, но докато го носех, представях си, че съм монахиня (разбира се, аз съм протестантка, но си представях, че съм католичка) и приемам монашество, за да погребя разбитото си сърце в манастирско уединение, и съвсем забравих да покрия соса за пудинга. Сетих се за него на другата сутрин и изтичах до килера. Дайана, ако можеш да си представиш безкрайния ми ужас, когато намерих в соса за пудинга удавена мишка! Извадих мишката с лъжица и я хвърлих на двора, а след това измих лъжицата в три води. Марила беше вълнка, доеше кравите, и аз имах най-добро намерение да я попитам, когато се върне, дали да дам соса на свинете; но когато тя най-после дойде, аз си представях, че съм феята на сланата, вървя в гората между дърветата и ги правя червени и жълти, каквито те искат да бъдат, и не съм се и

сетила за този сос за пудинга, а Марила ме изпрати да бера ябълки. И тогава сутринта дойдоха господин Честър Рос и жена му от Спенсърския дол. Нали знаеш, те са много елегантна двойка, особено госпожа Рос. Когато Марила ме повика да се прибера, обедът беше готов и всички бяха на трапезата. Аз се помъчих да бъда колкото мога възпитана и учтива, защото исках госпожа Рос да помисли, че умея да се държа, макар и да не съм хубава. Всичко вървеше добре, докато не видях Марила да влиза с пудинга със сливи в едната ръка и каничката със соса, стоплени, в другата. Дайана, това беше ужасен момент. Аз си спомних всичко, скочих права на мястото си и изкрещях: „Марила, не бива да поднасяш този сос за пудинга. В него имаше удавена мишка. Забравих да ти го кажа преди.“ О, Дайана, докато съм жива няма да забравя този страхотен момент, дори да стана и на сто години. Госпожа Рос само ме изгледа и ми се стори, че ще се проваля през пода от срам. Тя е такава образцова домакиня и можеш ли да си представиш какво трябва да си е помислила за нас! Марила се изчерви цялата, но не каза нито думичка... тогава. Тя само изнесе този сос и донесе сладко от ягоди. Дори предложи и на мен да взема, но аз не можех да преглътна нито един зальк. Все едно, че някой сипеше жарава върху главата ми. След като госпожа Рос си отиде, Марила ми тегли едно страхотно мъмрене. Хей, Дайана, какво има?

Дайана се беше изправила, много несигурна, на краката си, после пак седна и стисна главата си с двете си ръце.

— На мен ми е... на мен ми е ужасно лошо — пророни тя малко хрипкаво. — Аз... аз... трябва веднага да се прибера.

— О, да не си и помислила да си отидеш, без да си пила чай! — извика с огорчение Анн. — Аз ей сега ще те оправя... Ще отида веднага да сложа чая.

— Трябва да се прибера — повтори Дайана замаяно, но решително.

— Чакай да ти дам все пак да закусиш — примоли ѝ се Анн. — Да ти дам парченце от кейка с плодове и малко сладко от вишни. Полегни за малко на кушетката и ще ти олекне, къде ти е лошо?

— Трябва да си отида — каза Дайана и не продума нито дума повече. Напразно Анн ѝ се молеше.

— Никога не съм чувала гостенка да си е отишла, без да пие чай! — вайкаше се Анн. — О, Дайана, вярваш ли, че е възможно наистина

да имаш едра шарка? Ако е така, ще дойда и ще те гледам, можеш да разчиташ на това. Никога няма да те изоставя. Но аз толкова искам първо да останеш да пием чай! Къде ти е лошо?

— Страшно ми се вие свят — отговори Дайана.

И наистина, тя пристъпваше съвсем замаяно. Със сълзи на разочарование в очите Анн донесе шапката ѝ и я изпрати чак до оградата на техния двор. След това плака по целия път до „Грийн Гейбълс“. Там тя печално прибра остатъците от малиновия ликьор обратно в килера и приготви чай за Матю и Джери, без всякакъв интерес към тази процедура.

Следващият ден беше неделя и понеже от зори до смрачаване валя като из ведро, Анн не излезе от „Грийн Гейбълс“. В понеделник следобед Марила я изпрати по работа при госпожа Линд. Скоро Анн дотърча обратно със сълзи, стичащи се по бузите. Тя се втурна в кухнята и се хвърли по очи на кушетката в пълно отчаяние.

— Какво ли пък е станало сега, Анн? — смаяна и разтревожена попита Марила. — Надявам се, че не си се държала пак дръзко с госпожа Линд.

От Анн не последва никакъв отговор, освен още сълзи и побуйно хълцане.

— Анн Шърли, когато ти задавам въпрос, искам да ми отговориш. Веднага да седнеш и да ми кажеш защо плачеш!

Анн, самата скръб, седна.

— Госпожа Линд е ходила днес горе да види госпожа Бари и госпожа Бари била в ужасно състояние — захлипа тя. — Казала ѝ, че в събота съм *напила* Дайана и съм я изпратила у тях в срамно състояние. И казала, че аз трябва да съм безкрайно лошо, проклето момиче и тя никога, никога вече не ще позволи на Дайана да играе с мен. О, Марила, аз съм обзета от скръб.

Марила я загледа с безгранично изумление.

— Напила си Дайана! — повтори тя, когато можа да проговори. — Анн, ти или госпожа Бари е по-луда? Какво, за Бога, си ѝ дала?

— Нищичко, освен малинов ликьор — изхлипа Анн. — Никога не съм мислила, че с малинов ликьор човек може да се напие, Марила, дори ако изпие три винени чаши както Дайана. О, това толкова... толкова много ми прилича на мъжа на госпожа Томас. Но аз не съм искала да я напия.

— Да я напиеш, дрън-дрън! — каза Марила и се отправи към килера във всекидневната. Там на полицата стоеше бутилката, която тя веднага позна като една от няколкото, напълнени с нейно тригодишно домашно касисово вино, с което беше прочута в Авонлий, при все че някои от по-строгите въздържатели, и госпожа Бари между тях, бяха много против него. И в същия този миг Марила си спомни, че е оставила бутилката с малиновия ликьор долу в избата, вместо в килера, както бе казала на Анн.

Тя се върна в кухнята с винената бутилка в ръка. Мускулите на лицето ѝ се присвиваха пряко волята ѝ.

— Анн, ти положително имаш дарба да се забъркваш в неприятности. Направила си това, че си дала на Дайана касисово вино, вместо малинов ликьор. Самата ти не знаеш ли разликата?

— Никога не съм го опитвала — отговори Анн. — Аз мислех, че това е ликьорът. Искях да бъда толкова... толкова... гостоприемна. На Дайана страшно ѝ прилоша и трябваше да се прибере. Госпожа Бари казала, че е била мъртвопияна. Само се смееела като побъркана, когато майка ѝ я питала какво е станало, после заспала и спала не знам колко часа. Майка ѝ подушила дъха ѝ и разбрала, че е пияна. Имала страхотно главоболие целия ден вчера. Госпожа Бари е толкова възмутена! Тя винаги ще мисли, че съм го направила нарочно.

— Аз бих казала, че ще е по-добре да накаже Дайана, че е била така ненаситна да изпие три чаши каквото и да било — рязко заключи Марила. — Ами че от три такива големи чаши е щяло да ѝ прилошее, дори ако беше ликьор. Е, тази история ще бъде чудесен предлог за онези, които толкова ме нападат, че правя касисово вино, макар и да не съм правила вече три години, откакто разбрах, че свещеникът не го одобрява. Тази бутилка я държах за лек. Хайде, хайде, дете, не плачи. Аз не виждам вина в тебе, макар да съжалявам, че се е случило така.

— Трябва да плача — възрази Анн. — Сърцето ми е разбито. Звездите са против мен, Марила. Дайана и аз сме разделени завинаги. О, Марила, не съм и сънувала за това, когато за първи път дадохме клетва за приятелство.

— Не ставай глупава, Анн. Госпожа Бари ще разбере, когато научи истината, че ти всъщност нямаш никаква вина. Тя мисли, струва ми се, че си го направила като глупава шега или нещо такова. Най-

добре ще е да отидеш горе довечера и да ѝ обясниш как е станало всичко.

— Не ми стига смелост като си помисля да застана пред обидената майка на Дайана — въздъхна Анн. — Искам ти да отидеш, Марила. Ти имаш толкова много повече тежест, отколкото аз. Сигурно в твоите думи ще се вслуша по-лесно, отколкото в моите.

— Добре, ще отида — съгласи се Марила, като разсъди, че това ще е по-умно. — Хайде, не плачи, Анн. Всичко ще се нареди.

Марила беше променила мнението си, че всичко щяло да се нареди, когато се връщаше от „Градинския склон“. Анн я причакваше да се върне и се втурна при входната врата да я посрещне.

— О, Марила, по лицето ти познавам, че е било напразно — каза тя печално. — Госпожа Бари не иска да ми прости?

— Госпожа Бари, точно тя! — отсече Марила. — От всички опаки жени, които съм виждала, тя е най-опаката! Казах ѝ, че всичко е станало по погрешка и ти не си виновна, но тя просто не ми повярва. И хубавичко ми натякна за моето касисово вино и как винаги съм разправяла, че то не може ни най-малко да навреди на никого. Аз ѝ казах направо, че касисовото вино не е било направено, за да се пие по три чаши наведнъж, и ако някое мое момиче проявеше такава лакомия, щях да го нашлапам здравата за изтрезняване.

Много разстроена, Марила влезе стремително в кухнята и остави зад гърба си на входната врата една съвсем объркана нещастна душица. В следващия миг Анн се отправи гологлава в мразовития есенен здрач; тя закричи много решително и твърдо надолу през сухата детелина на поляната, осветена от намалялата луна, увиснала ниско над западните гори. Госпожа Бари, отворила вратата в отговор на плахото почукване, видя на прага малка посетителка с побелели устни и молещи очи.

Лицето ѝ се смрази. Госпожа Бари беше жена с големи предразсъдъци и антипатии, а гневът ѝ беше този студен, враждебен гняв, който винаги най-трудно се сломява. За да бъдем справедливи към нея, трябва да кажем, че тя наистина вярваше, че Анн е напила Дайана само от злобна преднамереност, и искрено искаше да запази дъщеричката си да не бъде покварена от по-нататъшна близост с такова дете.

— Какво искаш? — запита тя студено.

Анн склучи ръце.

— О, госпожо Бари, моля ви се, простете ми. Аз не съм искала да... да... напия Дайана. Как бих могла? Само си представете, че сте бедно малко сираче, прието от добри хора, и че имате само една сърдечна приятелка в целия свят. Мислите ли, че бихте я напили нарочно? Аз мислех, че в бутилката има не е друго, а само малинов ликьор. Бях твърдо убедена, че е малинов ликьор. О, моля ви се, кажете, че няма да забраните на Дайана да играе с мене занапред. Ако ѝ забраните, ще удавите живота ми в черен облак от мъка.

Тази реч, която щеше да смекчи сърцето на добрата госпожа Линд в същия миг, не оказа никакво въздействие върху госпожа Бари и само я раздразни още повече. Големите приказки и драматичните жестове на Анн будеха у нея подозрение и тя си въобразяваше, че детето ѝ се присмива. Затова каза студено и жестоко:

— Аз мисля, че ти не си подходящо момиче за общуване с Дайана. Върви си по-добре у дома и се дръж както трябва.

Устните на Анн затрепериха.

— Няма ли да ми позволите да видя Дайана само веднъж още, да се сбогувам с нея? — умолително попита тя.

— Дайана отиде с баща си в Кармоди — отговори госпожа Бари, влезе вътре и затвори вратата.

Анн се върна в „Грийн Гейбълс“, потънала в мълчаливо отчаяние.

— Загубих и последната си надежда — каза тя на Марила. — Отидох горе и сама говорих с госпожа Бари и тя се държа с мен много обидно, Марила, мисля, че тя не е възпитана жена. Не ми остава нищо друго, освен да се моля, но нямам надежда, че това много ще помогне, Марила, защото не вярвам, че самият Господ може да направи много нещо е такъв упорит човек като госпожа Бари.

— Анн, не бива да казваш такива неща — скара ѝ се Марила, като се мъчеше да не отвърне на това нечестиво разсъждение със смях, който я напушваше за нейно изумление. И наистина, когато разказа вечерта цялата история на Матю, тя се смя от сърце на горестта на Анн.

Но когато тихичко влезе в таванската стая и намери Анн заспала с мокро от сълзи лице, непривична нежност смекчи нейните черти.

— Бедната душичка — промърмори Марила и вдигна непослушна къдрица от мокрите бузи на детето. След това се наведе и целуна порозовялата бузка.

СЕДЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА НОВ ИНТЕРЕС В ЖИВОТА

На другата сутрин Анн, навела се над ръкоделието си на кухненския прозорец, погледна случайно навън и видя Дайана долу при Бълболенето на дриада да прави тайнствени знаци. Тя изскочи мигновено от къщи и полетя към долчинката с изумление и надежда, борещи се в изразителните ѝ очи. Обаче надеждата угасна, когато видя обезсърченото лице на Дайана.

— Майка ти не се е смилила? — изохка тя.

Дайана печално поклати глава.

— Не, и, о, Анн, тя каза, че не бива вече никога да играя с теб. Аз плаках, и плаках, и ѝ казах, че ти не си била виновна, но нищо не помогна. Да знаеш само как трябваше да ѝ се моля да ми позволи да дойда долу да се сбогувам с теб. Каза, че ми дава само десет минути и гледа часовника.

— Десет минути не са много за едно сбогуване завинаги — рече със сълзи Анн. — О, Дайана, ще ми обещаеш ли от сърце никога да не забравяш приятелката от твоите младини, без значение какви по-скъпи приятели те ласкаят?

— Разбира се, обещавам — изхлипа Дайана, — и никога няма да имам друга сърдечна приятелка... не искам да имам! Не бих могла да обичам някого така, както обичам теб.

— О, Дайана — изплака Анн и склучи ръце, — обичаш ли ме?

— Ами разбира се! Не си ли го знаела досега?

— Не — Анн пое дълбоко дъх. — Мислех си, разбира се, че ме харесваш, но никога не съм се и надявала, че ме *обичаш*. Знаеш ли, Дайана, не съм мислила, че някой може да ме обича. Никой никога не ме е обичал откакто се помня. О, това е чудесно! Това е лъч светлина, който завинаги ще блести по тъмната пътека далече от теб, Дайана. О, кажи го още веднъж!

— Обичам те предано, Анн — твърдо изрече Дайана, — и винаги ще те обичам, можеш да бъдеш сигурна в това.

— И аз винаги ще те обичам, Дайана — промълви Анн и тържествено протегна ръка. — В бъдните години споменът ще свети като звезда в моя самотен живот, както се казва в този последен разказ, който четохме заедно. Дайана, ще ми дадеш ли на раздяла кичур от твоите черни като смола плитки, да го пазя завинаги?

— Имаш ли нещо, с което да го отрежем? — запита Дайана, като бършеше сълзите, отново потекли заради трогателните думи на Анн, и връщайки се към по-същественото в положението.

— Да. Ножичките за ръкоделие за щастие са в джоба на престилката ми — каза Анн. Тя тържествено клъцна една от къдриците на Дайана. — Желая ти всичко добро, моя любима приятелко. Отсега нататък трябва да се държим като непознати, макар и да живеем една до друга. Но сърцето ми винаги ще ти бъде вярно.

Анн остана там, загледана в Дайана, докато тя изчезна от нейния поглед, и махаше с ръка, колчем Дайана се обърнеше да погледне назад. След това се върна вкъщи, малко утешена за момента от тази романтична раздяла.

— Всичко е свършено — осведоми тя Марила. — Аз никога вече не ще имам друга приятелка. Всъщност съм по-зле, отколкото някога преди, защото сега нямам Кейти Морис и Виолета. А и да ги имах, нямаше да бъде същото. Малките приятелки от мечтите някак си не задоволяват след истински приятелки. Дайана и аз се сбогувахме толкова трогателно долу край извора. Това сбогуване ще остане завинаги свято в паметта ми. Аз говорех с най-прочувствените думи, които можех да измисля. Дайана ми даде кичур от косата си и аз ще го зашия в торбичка и ще я нося на врата си цял живот. Моля ти се, погрижи се да я погребат с мене, защото не вярвам да живея много дълго. Може би, когато ме види студена и мъртва пред себе си, госпожа Бари ще изпита угризения на съвестта за това, което е сторила и ще позволи на Дайана да дойде на погребението ми.

— Мисля, че няма голяма опасност да умреш от скръб докато можеш да говориш, Анн — каза коравосърдечно Марила.

На другата сутрин, понеделник, Анн изненада Марила като слезе долу от стаята си с кошничката с учебници и решително стиснати устни.

— Отивам пак на училище — заяви тя. — Това е единственото, което ми е останало в живота, след като безмилостно ми отнеха

приятелката. На училище поне мога да я гледам и да си мисля за миналите дни.

— По-добре е да си мислиш за уроците и сметките — забеляза Марила, като скри радостта си от този обрат в положението на нещата. — Щом се връщаш в училището, надявам се, че няма вече да чуваме за чупене на плочи върху главите на хората и подобни сцени. Дръж се добре и прави всичко каквото ти каже учителят.

— Ще се мъча да бъда примерна ученичка — тъжно се съгласи Анн. — Няма да бъде много приятно, предполагам. Господин Филипс казваше, че Мини Андрюс е примерна ученичка, а в нея няма нито искрица въображение или живот. Тя е само отегчителна и тъпа и като че ли никога не се забавлява. Но аз се чувствам толкова потисната, че сега може да не ми тежи. Ще вървя по шосето. Не бих могла да минавам по Брезовата пътека съвсем сама. Сигурно ще проливам горчиви сълзи, ако мина оттам.

Анн бе посрещната отново в училището с отворени обятия. Отсъствието на нейното въображение в игрите, на нейния глас в пеенето и драматичният ѝ дар при четенето на глас на книжки през обедната почивка бяха се усещали много остро. Руби Гинис ѝ препрати тайничко три черни сливи, когато четяха Евангелието; Ела Мей Макфърсън ѝ подари огромна жълта теменуга, изрязана от корицата на каталог за цветя — своеобразно украшение за писмена маса, много ценено в училището на Авонлий. София Слоун ѝ предложи да я научи на извънредно красива нова плетка на дантела, чудесна за обточване на престилки. Кейти Боултър ѝ подари шишенце от парфюм, да държи в него вода за миене на плочата, а Джулия Бел внимателно изсипа върху къс бледорозова хартия, украсена с фестони по краищата, следното излияние:

НА АНН

*„Когато здрач завеса спусне
и със звезда я забоде,
спомни си своята вярна дружка,
отишла Бог я знай къде.“*

— Толкова хубаво е да те ценят! — с възторжена въздишка каза Анн тази вечер на Марила.

Момичетата не бяха единствените, които я ценяха в училището. Когато след обедната почивка Анн отиде на мястото си — господин Филипс ѝ беше казал да седи с примерната Мини Андрюс, тя намери на чина голяма „ягодова ябълка“. Анн я грабна, готова да я захапе, но си спомни, че единственото място в Авонлий, където растат ягодови ябълки, е старата овощна градина на Блайт отвъд Езерото на бляскавите води. Анн изтърва ябълката, сякаш беше разжарен въглен, и демонстративно избърса пръстите си с носната кърпичка. Ябълката остана да лежи недокосната на чина до другата сутрин, когато малкият Тимоти Андрюс, който метеше училището и палеше печката, я присвои като случайно възнаграждение. Калемът на Чарли Слоун, разкошно разкрасен с раирана червена и жълта хартийка и струващ два цента, докато обикновените струваха само един, който той ѝ изпрати след обедната почивка, бе приет по-благосклонно. Анн бе снизходително благодарна и възнагради дарителя с усмивка, която накара този увлечен младеж да се издигне до седмото небе и да направи от възторг такива страхотни грешки в диктовката, че господин Фипипс го остави в училището да я преписва.

Но биещото на очи отсъствие, на какъвто да било дар или знак на внимание от страна на Дайана Бари, която седеше с Гърти Пай, огорчи чувството на тържество у Анн.

— Дайана би могла поне да ми се усмихне веднъж — оплака се тя на Марила тази вечер. Но на другата сутрин Анн получи дадени ѝ от ръка на ръка чудесно и удивително сгъната бележка и пакетче.

„Скъпа Анн — гласеше бележката, — майка ми нарежда да не играя и да не говоря с тебе дори и на училище. Вината не е моя и не се сърди на мен, защото аз те обичам все тъй много, както и преди. Ти ми липсваш ужасно, нямам с кого да споделям тайните си и ни най-малко не харесвам Гърти Пай. Направих ти една от новите вложки за отбелязване на страниците от червена копринена хартия. Те са ужасно модни сега и само три момичета в

училището знаят как да ги правят. Когато я погледнеш, спомняй си.

Твоята вярна приятелка Дайана Бари.“

Анн прочете бележката, целуна вложката и веднага изпрати отговор до другия край на класната стая.

„Скъпа, обична моя Дайана,

Разбира се, аз не ти се сърдя, защото ти трябва да слушаш майки си. Духом ние можем да общуваме. Ще запазя твоя прекрасен подарък завинаги. Мини Андрюс е много добро момиченце, макар и да няма въображение, но след като съм била сърдечна приятелка на Дайана, не мога да бъда сърдечна приятелка и на Мини. МОЛЯ ти се прости ми грешките, понеже правописът ми още не е добър, макар и да е много по-добър, отколкото преди.

Твоя, дорде смъртта ни раздели, Анн или Корделия Шърли.“

Марила песимистично очакваше повече неприятности, след като Анн отново тръгна на училище. Може би Анн взе нещичко от „примерното“ поведение на Мини Андрюс, във всеки случай от този ден нататък тя се разбираше много добре с господин Филипс. Тя влагаше в учението всичките си сили, твърдо решила да не бъде надмината по никой предмет от Гилбърт Блайт. Съперничеството между двамата скоро пролича, то беше съвсем простосърдечно от страна на Гилбърт, обаче твърде съмнително е, че същото нещо би могло да се каже за Анн, чиято упорита злопаметност съвсем не беше за хвалба. Тя мразеше със същата сила, с каквата обичаше. Не искаше да се унизи и да признае, че се стреми да надмине Гилбърт в учението, понеже това би значило да признае неговото съществуване, което настойчиво не забелязваше, но съперничеството съществуваше и почестите печелеше ту единият, ту другият. Днес Гилбърт беше начело по правопис, утре Анн тръсваше дългите си червени плитки и го надминаваше. Една сутрин всичките отговори в домашното по

математика на Гилбърт бяха верни и името му се записваше на черната дъска като първенец; на другата сутрин Анн излизаше първа, след като се бе борила неуморно цялата предишна вечер с десетичните дробни. Един ужасен ден те бяха наравно и имената им бяха написани едно до друго. То беше почти толкова лошо, колкото надписът „Забележете“ над вратата и огорчението на Анн личеше не по-малко, отколкото задоволството на Гилбърт.

През време на класните в края на всеки месец напрежението бе страхотно. Първия месец Гилбърт излезе с три точки напред. Втория месец Анн го надмина с пет. Обаче триумфът ѝ бе помрачен от това, че Гилбърт я поздрави от сърце пред цялото училище. Триумфът щеше да бъде най-сладък за нея, ако Гилбърт беше се почувствал огорчен от поражението си.

Господин Филипс може би не беше много добър учител, ала ученик тъй непреклонно решен да учи, както Анн, би могъл да постигне успех при какъвто и да било учител. В края на срока Анн и Гилбърт, и двамата, преминаха в пети клас и бяха допуснати да започнат изучаването на „отрасловите науки“, както наричаха латински, геометрия, френски и алгебра. Геометрията заплашваше Анн с непреодолимо поражение.

— Това е нещо съвсем ужасно, Марила — стенеше тя. — Сигурна съм, че никога не ще мога да разбера нищичко от нея. В нея няма никакъв простор за въображение. Господин Филипс казва, че в геометрията аз съм най-голямата тъпачка, която е срещал. А Гил... искам да кажа някои от другите, така лесно се справят с нея. Това е крайно отчайващо, Марила. Дори Дайана се оправя по-лесно от мен. Но нямам нищо против да бъда надмината от Дайана. Макар и да се срещаме сега като непознати, аз пак я обичам с неотстъпчива любов. Понякога ми става много тъжно като мисля за нея. Но да ти кажа, Марила, човек не може да тъжи много дълго в такъв интересен свят, нали?

ОСЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

АНН ИДВА НА ПОМОЩ

Обикновено големите събития водят след себе си други, по-незначителни. От пръв поглед не бихме могли да кажем, че решението на някакъв си канадски министър-председател да включи остров Принц Едуард в една политическа обиколка би могло да има много или въобще нещо общо със съдбата на малката Анн Шърли от фермата „Грийн Гейбълс“. Но то имаше.

Това стана през януари, когато министър-председателят дойде да говори пред верните си поддръжници и онези, които не бяха негови поддръжници, но решиха да присъстват на страхотния масов митинг в Шарлоттаун. Повечето жители на Авонлий държаха в политиката страната на министър-председателя, ето защо предишната вечер почти всички мъже и значителна част от жените бяха отишли в града, на тридесет мили от домовете си. Госпожа Рейчъл Линд също беше отишла.

Госпожа Рейчъл Линд беше запалена политикантка и не би могла да повярва, че политическото сборище би могло да се състои без нея, макар в политиката и да беше от противната страна. И така, тя отиде в града, като взе и съпруга си (Томас щеше да бъде полезен като наглежда коня) и Марила Кътбърт. Марила хранеше скрит интерес към политиката и понеже мислеше, че това може би ще е единствената възможност да види жив министър-председател, тя незабавно се възползва от нея и остави Анн и Матю да се грижат за домакинството до завръщането ѝ на следващия ден.

Благодарение на това, докато Марила и госпожа Рейчъл се забавляваха безкрайно много на масовия митинг, Анн и Матю се радваха на уютната кухня съвсем сами. Ярък огън пламтеше в старовремската печка, на прозоречните стъкла бляскаха синкавобели кристали скреж. Матю клюмаше на кушетката над „Земеделски покровител“, а Анн е мрачна непоколебимост учеше уроците си на масата, но все пак с възделение попоглеждаше поличката с часовника,

където лежеше нова книга, взета назаем от Джейн Андрюс следобед. Джейн я беше уверила, че книгата положително ще породи редица тръпки или ще ѝ поднесе редица думи в тази насока, и ръцете на Анн я сърбяха да посегнат към нея. Но това щеше да означава, че Гилбърт Блайт ще я надмине на другия ден.

Анн обърна гръб на поличката с часовника и се помъчи да си представи, че книгата я няма там.

— Матю, учил ли си някога геометрия, когато си ходил на училище?

— Ами, не, не съм — стресна се от дрямката си Матю.

— Съжалявам, че не си — въздъхна Анн, — защото иначе би могъл да ми съчувстваш. Не можеш да ми съчувстваш истински, като никога не си я учил. Тя помрачава целия ми живот. Аз съм такава тъпачка по геометрия, Матю.

— Ами, не знам — каза утешително Матю. — Мисля, че си добре по всичко. Миналата седмица господин Филипс ми каза в дюкяна на Блер в Кармоди, че си най-способната ученичка в училището и много бързо напредваш. „Бързо напредва“ бяха точно неговите думи. Има и такива, дето одумват Теди Филипс, и разправят, че не го бивало много за учител, но аз смятам, че не е лош.

Матю би сметнал всеки, който хвали Анн, „че го бива“.

— Сигурна съм, че бих се справила по-лесно с геометрията, ако той не сменяше буквите — оплака се Анн. — Аз научавам теоремата наизуст, а той я начертае на дъската и сложи букви, по-други от ония в книгата, и се обърквам. Смятам, че един учител не бива така нечестно да хитрува, не си ли съгласен? Ние учим сега земеделие и най-последно разбрах кое прави пътищата червени. Това много утешава. Интересно, колко ли се забавляват Марила и госпожа Линд. Госпожа Линд казва, че Канада ще отиде по дяволите както вървят нещата в Отава и че това е голямо предупреждение за избирателите. Тя казва, че ако позволят на жените да гласуват, скоро ще видим чудесна промяна. Ти за кого гласуваш, Матю?

— За консерваторите — отговори Матю, без да се замисли. Да гласува за консерваторите беше част от неговата вяра.

— Тогава и аз съм консерваторка — заяви решително Анн. — Радвам се, защото Гил... защото някои от момчетата в училището са либерали. Предполагам, че господин Филипс също е либерал, защото

бащата на Приси Андрюс е либерал, а Руби Гилис казва, че когато един мъж ухажда, той винаги трябва да държи за религията на майката и за политиката на бащата. Така ли е, Матю?

— Ами, не знам — отговори Матю.

— Ти ухаждал ли си някога, Матю?

— Ами не, не знам някога да съм — казва Матю, който положително никога не бе помислял за такова нещо през целия си живот.

Анн се замисли, подпряла брадичка на ръцете си.

— Трябва да е доста интересно, не мислиш ли така, Матю? Руби Гилис казва, че когато порасне, ще разиграва не знам колко поклонници и всички ще са луди за нея; но аз мисля, че това би било прекалено вълнуващо. Бих предпочела да имам само един, но нормален. А Руби Гилис знае какво ли не за тия неща, защото има толкова много големи сестри, и госпожа Линд казва, че момичетата Гилис се похарчили като топли банички. Господин Филипс отива да види Приси Андрюс горе-долу всяка вечер. Той казва, че ходел да ѝ помага с уроците, но Миранда Слоун също се учи за Кралската академия и аз бих казала, че има нужда от помощ много повече от Приси, защото е толкова по-глупава, обаче той изобщо никога не отива да ѝ помага вечерно време. Има толкова много неща на тоя свят, които не са ми много ясни, Матю.

— Ами, не знам дали ги разбирам и аз — призна Матю.

— Е, предполагам, че трябва да свърша моите уроци. Няма да си позволя да отворя тая нова книга, която ми даде Джейн, докато не свърша с ученето. Но тя е ужасно изкушение, Матю. Дори като се обърна гърбом, пак я виждам пред себе си. Джейн каза, че плакала над нея до прилошаване. Аз обичам книги, които ме карат да плача. Но май че ще я занеса тази книга във всекидневната, ще я заключа в килера за сладка и ще дам ключа на тебе. И ти не бива да ми го даваш, Матю, докато не си свърша уроците, дори да те умолявам на колене. Много хубаво е казано да устояваш на изкушението, но колко пък е по-лесно да устояваш, ако не можеш да получиш ключа. А дали да изтичам долу в избата, да донеса от зимните ябълки, Матю? Не ти ли се искат малко ябълки?

— Ами не знам, но май ми се искат — каза Матю, който никога не ядеше зимни ябълки, но познаваше слабостта на Анн към тях.

Точно когато Анн победоносно се качи от избата с чинията ябълки, чу се звук на тичащи стъпки по заледената настилка отвън, след миг кухненската врата стремително се отвори и вътре се втурна Дайана Бари с пребледняло лице, запъхтяна, с шал, наметнат набързо върху главата. В този миг, изненадана, Анн изтърва свещта и чинията — чинията, свещта и ябълките се сринаха накуп долу по стълбата и бяха намерени сутринта от Марила, потънали в стопилата се лой. Тя ги събра и благодари на Господа за милостта, че къщата не се беше запалила.

— Какво се е случило, Дайана? — възкликна Анн. — Да не би майка ти да се е смилила най-последно?

— О, Анн, ела веднага, бързо — тревожно я замоли Дайана. — Мини Мей е ужасно зле... тя има круп, така казва младата Мери Джоу, — а майка и татко са в града и няма кой да отиде за доктор. Мини Мей е ужасно зле, а младата Мери Джоу не знае какво да прави. И, о, Анн, мен толкова ме е страх!

Без да каже дума, Матю грабна шапката и палтото си, мина край Дайана и излезе в тъмния двор.

— Излезе да впрегне дорестата кобилка и отиде в Кармоди за лекар — каза Анн и бързо си сложи качулка и дреха. — Толкова съм сигурна, като че ли го е казал. Матю и аз сме толкова сродни души, че мога да чета мислите му съвсем без думи.

— Не вярвам да намери доктора в Кармоди — хлипаше Дайана. — Аз зная, че доктор Блер е отишъл в града и ми се струва, че доктор Спенсър щеше да отиде също. Младата Мери Джоу никога не е виждала болен от круп, а госпожа Линд я няма. О, Анн!

— Не плачи, Дай — каза й утешително Анн, — аз зная точно какво трябва да се прави при круп. Ти забравяш, че госпожа Хамонд бе имала близначета три пъти. Като гледаш три чифта близнаци, естествено добиваш голям опит. Те всичките ред по ред боледуваха от този дифтерит или круп. Чакай само да взема шишето с „ипекак“, това лекарство за по връщане, вие може да го нямате у вас. Хайде сега.

Двете момиченца изскочиха ръка за ръка и забързаха по Пътеката на влюбените и по заледилото се поле отвъд, защото снегът бе твърде дълбок, за да вземат по-късия път през гората. Анн, макар и да съжаляваше от сърце Мини Мей, съвсем не беше без чувствена спрямо

романтиката на положението и сладостта отново да споделя тази романтика със сродна душа.

Нощта беше ясна и мразовита — само абаносова сянка и сребро на нежния склон; едри звезди, блеснали над мълчаливи полета; тук-там островърхи смърчове, извисили се със сняг, посипал техните клони, и вятър, засвирил през тях. Анн си мислеше, че е наистина възхитително да тичаш леко през цялата тази мистерия и прелест със сърдечната си приятелка, с която си била тъй дълго разлъчена.

Мини Мей, тригодишна, беше наистина зле. Тя лежеше на кухненската кушетка трескава и се мятеше, а хрипливото ѝ дишане се чуваше в цялата къща. Младата Мери Джоу, гърдеста францужойка с широко лице, която госпожа Бари бе взела да стои с децата, докато тя отсъства, беше безпомощна и объркана, съвсем неспособна да реши какво да прави, или да го направи, когато реши.

Анн пристъпи към работа похватно и без да се бави.

— Мини Мей наистина има круп; доста е зле, но съм виждала и по-лоши случаи. Първо, трябва да имаме много гореща вода. Я погледни, Дайана, в чайника няма повече от една чаша! Ето, аз го напълних, а ти, Мери Джоу, можеш да сложиш дърва в печката. Не искам да те обидя, но ми се струва, че си могла да се сетиш за това и по-рано, ако имаше малко въображение. Аз ще съблека Мини Мей и ще я сложа в леглото, а ти ще се помъчиш да намериш меки фланелени дрешки, Дайана. Преди всичко ще ѝ дам една доза „ипекак“.

Не беше лесно да накара Мини Мей да вземе „ипекака“, но Анн не беше току-тъй отгледала три двойки близнаци. Детето преглътна лекарството не само веднъж, а много пъти през тази дълга, тревожна нощ, когато двете малки момичета се занимаваха търпеливо със страдащата Мини Мей, а младата Мери Джоу честно се стараяше да прави всичко каквото може — поддържаше буен огън и топлеше повече вода, отколкото би трябвало за цяла болница крупозни бебета.

Беше три часа, когато Матю пристигна с доктора, защото му се наложи да отиде за него чак в Спенсърв дол. Обаче нуждата от незабавна помощ беше отминала. Мини Мей беше много по-добре и спокойно спеше.

— Много малко оставаше да се откаже и да се откаже — обясни Анн. — Състоянието ѝ се влошаваше все повече и повече, докато накрая стана по-зле, отколкото са били някога близнаците на Хамонд,

дори и последната двойка. Аз наистина помислих, че ще се задави до смърт. Дадох ѝ последната капка от „ипекака“ в това шише и когато сипах последната доза в устата ѝ, казах на себе си — не на Дайана, нито на младата Мери Джоу, защото не исках да ги разтревожа повече, отколкото вече се бяха разтревожили, но трябваше да го кажа на себе си само за да облекча мислите си: „Това е последната останала надежда и ме е страх, че е напразна“. Но след около три минути тя изкашля храчката и веднага започна да се подобрява. Можете само да си представите облекчението ми, докторе, защото не мога да го изразя с думи. Вие знаете, че има неща, които не може да се изразят с думи.

— Да, зная — кимна докторът. Той гледаше Ани така, сякаш мислеше някои неща за нея, които не можеше да се изразят с думи. После обаче ги изрази пред госпожа и господин Бари.

— Това малко червенокосо момиче, което са прибрали сестрата и братът, е от умно по-умно. Казвам ви, че тя спаси живота на бебето, защото щеше да е вече твърде късно, когато дойдох тук. Изглежда тя има дарбата и присъствие на духа, удивителни за дете на нейната възраст. Никога не съм виждал очи като нейните, когато ми обясняваше този случай.

Анн се беше върнала у дома в тази чудна, облечена с бял скреж, зимна сутрин с възпалени очи от безсънието, но без да спре да говори на Матю, докато двамата прекосяваха дългото бяло поле и вървяха под блестявия приказан свод на кленовете по Пътеката на влюбените.

— О, Матю, не е ли чудесно това утро? Светът изглежда като нещо, което Господ е създал с въображението си за свое собствено удоволствие, нали? Тези дървета изглеждат така, сякаш бих могла да ги духна, ей тъй — пуфф! Толкова много се радвам, че живея в свят, в който има бял скреж, а ти? И толкова се радвам в края на краищата, че госпожа Хамонд бе имала три пъти близачета. Ако не ги беше имала, аз можеше да не зная какво да правя с Мини Мей. Истински съжалявам, че ме е хващало яд на госпожа Хамонд, като раждаше близнаци. Но, о, Матю, така ми се спи. Не мога да отида на училище. Просто зная, че не ще мога да държа очите си отворени и ще бъда толкова глупава. Но не искам да остана у дома, защото Гил... някой от другите ще излезе начело в класа, а е тъй трудно да изпревариш пак... макар, разбира се, колкото е по-трудно, толкова по-голямо ще е удоволствието, когато го направиш наистина, нали?

— Ами, аз мисля, че ти все пак ще успееш — каза Матю, загледан в пребледнялото лице на Анн и тъмните сенки под очите. — Ти сега направо да си легнеш и хубавичко да си отспиш. Аз ще оправя всичко друго.

Анн го послуша, легна и спа тъй дълго и дълбоко, че се събуди чак към края на бяло-розовия зимен следобед и слезе в кухнята, където Марила, пристигнала по това време у дома, седеше и плетеше.

— О, видя ли министър-председателя? — веднага възкликна Анн. — Как изглежда той, Марила?

— Знаеш ли, той не е станал министър-председател заради външността си — отговори Марила. — С такъв нос, какъвто има този човек! Но знае да говори. Аз бях горда, че съм консерваторка. Рейчъл Линд, разбира се, понеже е от либералите, каза, че не бил нищо особено. Твоят обяд е във фурната, Анн, и можеш да си вземеш малко компот от сини сливи от килера. Сигурно си гладна. Матю ми разправя за снощи. Голям късмет, трябва да ти кажа, че си знаела какво да правиш. Аз нямаше да се сетя за нищо, защото никога не съм виждала болен от круп. Хайде сега, остави приказките докато не се наобядваш. По очите ти виждам, че имаш много за разправяне, но то ще потърпи.

Марила искаше да каже нещо на Анн, но не го каза веднага, защото знаеше, че изпусне ли се, Ани ще се развълнува дотам, щото ще забрави всичко материално като апетит и обяд. Чак след като Ани довърши чинийката си със сливовия компот, Марила заговори:

— Госпожа Бари идва тук следобед, Анн. Искаше да те види, но аз не се съгласих да те събудя. Тя казва, че ти си спасила живота на Мини Мей и много съжалява за държането си във връзка с тая работа за касисовото вино. Сега, казва, тя е сигурна, че не си искала да опиеш Дайана, надява се, че ще ѝ простиш и пак ще бъдеш добра приятелка с Дайана. Кани те да отидеш тази вечер, ако искаш, понеже Дайана не може да излиза навън поради силната настинка от снощи. Сега, Анн Шърли, за Бога недей веднага хвърква във въздуха от възторг.

Предупреждението като че ли беше тъкмо на място, толкова възторжено и окрилено бе изражението и държането на Анн, когато скочи на крака. Лицето ѝ бе озарено от пламъка на вдъхновение.

— О, Марила, може ли да отида още сега... без да мия чиниите? Ще ги измия, когато се върна, но не бих могла да се накарам да върша

нещо толкова неромантично като миене на чинии в такъв вълнуващ момент.

— Да, да, тичай — рече Марила снизходително. — Анн Шърли, да не си полудяла? Върни се веднага и облечи нещо. Все едно, че на вятъра го казах. Изскочи без шапка, без дреха! Гледай я как се носи през градината с развята коса! Чудо ще е, ако не ми легне от настинка на тоя студ!

Анн се върна с танцови стъпки в аления зимен здрач през натрупалите се снегове. Далече на югозапад трепкаше голяма, подобна на бисер искра на вечерна звезда в златисто и прозирно розово небе над бели площи и тъмни долове, обрасли със смърчове. Звънтенето на шейните сред заснежените ридове звучеше като самодивски песни, но тяхната мушка не беше по-сладка от песента в сърцето на Анн и на устните ѝ.

— Ти виждаш пред себе си едно безкрайно щастливо момиче, Марила — заяви тя. — Аз съм безкрайно щастлива, да! Въпреки червената ми коса. Точно сега за душата ми червената коса няма значение. Госпожа Бари ме целуна и се разплака, и ми се извини, и каза, че не ще може никога да ми се отплати. Аз се чувствах ужасно смутена, Марила, но само ѝ казах колкото можех по-учтиво: „Аз не ви се сърдя, госпожо Бари. Уверявам ви още веднъж, че не съм искала да опия Дайана, и занапред ще покрия миналото с булото на забрава.“ Това беше възвишен начин на изразяване, нали, Марила? Чувствах, че обезоръжавам госпожа Бари с великодушието си. А Дайана и аз прекарахме прекрасно следобеда. Дайана ми показа нова завързана плетка, на която я научила леля ѝ в Кармоди. Освен нас в Авонлий жива душа не я знае, а ние тържествено се зарекохме никога да не я показваме на никой друг. Дайана ми подари красива картичка с венец от рози на нея и един стих:

*„Обичаш ли ме тъй, както те обичам аз,
завинаги таз обич ще ни свързва нас.“*

И това е вярно, Марила. Ние ще помолим господин Филипс да ни позволи пак да седим на един чин, а Гърти Пай може да отиде при Мини Андрюс. Чая беше прекрасен. Госпожа Бари беше извадила най

хубавия си порцелан, Марила, също като че бях истинска гостенка. Не мога да ти кажа колко ме развълнува това. Никой досега никога не е слагал най хубавия си сервиз заради мен. И ние ядохме кейк с плодове, и маслен кейк, и бухти, и два вида сладко, Марила. А госпожа Бари ме попита дали пия чай и каза: „Татко, защо не предложиш на Анн от бисквитите?“ Трябва да е чудесно да си вече възрастен, Марила, щом само като се държат с тебе като с пораснал, е толкова приятно.

— На мен тия работи не са ми познати — каза Марила и леко въздъхна.

— Както и да е, когато аз порасна — продължи Анн с категоричен тон, — винаги ще говоря на малките момичета като на големи дами. Аз зная това от печалния си опит — колко обидно е другото държане. След чая Дайана и аз направихме карамел. Но не стана хубав. Предполагам, защото нито Дайана, нито аз сме го правили преди. Дайана ме остави да го бъркам, докато тя намаже чиниите с масло, а аз забравих и го оставих да загори, а после, когато го оставихме на площадката да изстине, котката мина по една от чиниите и трябваше да го хвърлим. Но да го правим беше чудесно забавление. После, когато си тръгнах, госпожа Бари ме покани да идвам у тях колкото мога по-често, а Дайана стоя на прозореца и ми пращаше въздушни целувки чак докато стигнах до Пътеката на влюбените. Да знаеш, Марила, че тази вечер ми се иска да се помоля и ще измисля специална, съвсем нова молитва в чест на това събитие.

ДЕВЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

КОНЦЕРТ, КАТАСТРОФА И ПРИЗНАНИЕ

— Марила, може ли да отида да видя Дайана само за минутка?
— запита Анн, дотичала задъхана от източната таванска стая.

— Не виждам защо ще миткаш, след като се е стъмнило — отрязва накъсо Марила. — Двете с Дайана дойдохте от училище заедно и после стояхте там долу на снега още половин час и езиците ви не спряха, дъра-дъра. Тъй че не ти е чак толкова дотрябвало да я видиш пак.

— Но тя иска да ме види — замоли се Анн. — Имала да ми казва нещо много важно.

— Отде знаеш, че има?

— Защото току-що ми сигнализира от прозореца си. Ние сме си уговорили начин да сигнализираме със свещите и парче картон. Слагаме свещта на перваза и светваме, като движим картоната напред-назад пред пламъка. Толкова светвания значат едно или друго нещо. Това беше мое хрумване, Марила.

— В това съм сигурна, че ти си го измислила — рече натъртено Марила. — Следващата стъпка ще бъде да подпалите пердетата с глупавото ви сигнализиране.

— О, ние много внимаваме, Марила. И е толкова интересно. Две светвания значат „Там ли си?“. Три значат „Да“, а четири „Не“. Пет значат „Ела колкото можеш по-бързо, защото имам да ти обадя нещо важно“. Дайана току-що ми светна пет пъти и аз направо се измъчвам да узная какво е то.

— Добре, няма защо повече да се измъчваш — саркастично каза Марила. — Можеш да отидеш, но трябва да си пак тук точно след десет минути, помни го това!

Анн го запомни и се върна в уреченото време, при все че надали някой смъртен ще може някога да разбере какво ѝ е струвало да научи важното съобщение на Дайана в рамките на десет минути. Обаче все пак тя успя да го направи.

— О, Марила, помисли си само! Нали знаеш, утре Дайана има рожден ден. И майка ѝ е казала, че може да ме покани да отида от училище с нея у тях и да остана цялата нощ там. А братовчедите ѝ щели да дойдат от Нюбридж с голяма шейна за бала на Клуба за дискусии утре вечер в залата. И щели да заведат Дайана и мен на концерта... ако ти ми позволиш да отида, искам да кажа. Нали ще ме пуснеш, Марила? О, аз съм толкова развълнувана!

— В такъв случай можеш да се успокоиш, защото няма да отидеш. По-добре е да си у дома, в собственото си легло, а колкото за този концерт на клуба, то е празна работа и на малки момичета не трябва въобще да им позволяват да ходят на такива места.

— Аз съм сигурна, че Клубът за дискусии е най-почтено сдружение — възрази Анн.

— Не казвам, че не е. Обаче ти няма да започнеш да се развяваш по концерти и да бъдеш навън по цели нощи. Хубави неща за деца! Аз съм изненадана, че госпожа Бари разрешава на Дайана да отиде!

— Но то е такъв съвсем изключителен случай — проточи готовата да се разплаче Анн. — Дайана има само един рожден ден на година. Рождените дни не са толкова обикновено нещо, Марила. Приси Андрюс ще декламира едно толкова поучително стихотворение, Марила. Сигурна съм, че за мен ще е много добре да го чуя. А хорът ще пее четири хубави трогателни песни, почти толкова добри, колкото църковните химни. И, о, Марила, свещеникът ще участва; да, наистина ще участва; той ще произнесе слово. То ще бъде почти същото нещо като проповед. Моля ти се, може ли да отида, Марила?

— Нали чу какво ти казах, Анн? Сега събуй се и лягай. Часът минава осем.

— Има и още едно нещо, Марила — каза Анн с вид, който подсказваше, че използва последната си възможност. — Госпожа Бари казала на Дайана, че можем да спим на леглото в стаята за гости. Помисли за честта, която оказват на малката ти Анн, като я слагат на леглото в стаята за гости!

— Това е чест, без която ще трябва да минеш. Върви да си лягаш и да не съм чула нито дума повече!

Когато Анн се качи скръбно горе със сълзи, стичащи се по бузите, Матю, който като че ли беше дълбоко заспал на креслото по време на целия диалог, отвори очи и заяви категорично:

— Ами, Марила, аз мисля, че би трябвало да пуснеш Анн да отиде.

— А пък аз не мисля! — сопна се Марила. — Кой възпитава това дете, Матю, ти или аз?

— Ами, ти — призна Матю.

— Тогава няма да ми се месиш.

— Ами, аз не меся. Това не е месене. Нима се меся, като си имам свое мнение? А моето мнение е, че би трябвало да позволиш на Анн да отиде.

— Ти би мислил, че трябва да пусна Анн да отиде на луната, щом ѝ е дошло на ум, не се и съмнявам — беше любезното възражение на Марила. — Можеше да ѝ позволя да прекара нощта с Дайана, ако туй беше всичко. Но не одобрявам това отиване на концерта. Ще отиде там, ще настине като нищо и ще напълни главата си с глупости и възбуда. Това ще я разстрои за цяла седмица. Аз разбирам по-добре от теб наклонностите на това дете и кое е добро за него, Матю.

— Аз мисля, че би трябвало да пуснеш Анн да отиде — твърдо повтори Матю. Да води спорове много не го биваше, но да държи здраво на мнението си положително умееше. Марила безпомощно изпъшка и потърси спасение в мълчанието. На другата сутрин, когато Анн миеше съдовете от закуска в кухненския килер, на отиване в обора Матю пак се спря при Марила:

— Аз мисля, че би трябвало да пуснеш Анн да отиде, Марила.

За миг Марила като че ли щеше да каже нередни неща. После отстъпи пред неизбежното и отрони язвително:

— Прекрасно, нека отиде, щом нищо друго не може да те задоволи.

Анн изхвъркна от килера с мокра кърпа за съдове в ръка.

— О, Марила, Марила, кажи пак тези благословени думи!

— Струва ми се, достатъчно е да ги кажа веднъж. Това е решение на Матю и аз си измивам ръцете. Ако хванеш пневмония, като спиш в чуждо легло или на излизане от тази гореща зала посред нощ, не обвинявай мен, обвинявай Матю. Анн Шърли, от теб капе мазна вода по целия под. Никога не съм виждала такова разсеяно дете!

— О, зная, че ти причинявам много ядове, Марила — призна смирено Анн. — Аз правя толкова много грешки. Но я си помисли само за всичките грешки, които не правя, при все че би могло и да ги

направя. Ще ида да взема малко пясък и ще изтъркам петната, преди да отида на училище. О, Марила, сърцето ми просто бе закопняло за този концерт. Никога в живота си не съм била на концерт и когато другите момичета говорят в училище за концерти, чувствам се някак излишна. Ти не си знаела точно как се чувствам аз в такива моменти, но виждаш, че Матю е знаел. Матю ме разбира, а е толкова хубаво да бъдеш разбрана, Марила.

Анн беше твърде възбудена, за да се представи добре тази сутрин в училището. Гилбърт Блайт я надмина по правопис в класа и я остави съвсем назад по устно смятане. Последвалото чувство на унижение обаче беше по-слабо, отколкото е могло да бъде, благодарение на концерта и леглото в стаята за гости. Двете с Дайана говориха за това толкова много целия ден, щото, ако учителят им беше по-строг от господин Филипс, щяха да бъдат най-безмилостно смърдени.

Анн изпитваше чувството, че нямаше да има сили да го понесе, ако не беше отишла на концерта, защото целия този ден в училището не се говореше за нищо друго. Клубът за дискусии в Авонлий, който уреждаше сбирки двуседмично през цялата зима, беше имал няколко по-малки безплатни забави, но тази щеше да бъде нещо голямо, с десет цента вход в полза на библиотеката. Младежта от Авонлий репетираше от седмици насам и всички ученици особено се интересуваха от концерта заради по-големите си братя и сестри, които щяха да участват. Всички в училището от деветгодишна възраст нагоре се надяваха да отидат, с изключение на Кари Слоун, чийто баща споделяше мнението на Марила за посещаването на вечерни концерти от малки момичета. Кари Слоун плака над граматиката си целия следобед и мислеше, че този живот не заслужава да се живее.

За Анн истинската възбуда започна с края на учебния ден и нарастваше в кресчендо, докато стигна до неудържим възторг на самия концерт. След това имаше „истински прекрасен чай“, а после дойде възхитителната задача на обличането в стаичката на Дайана на горния етаж. Дайана среса косата на Анн отпред направо нагоре в модната фризура „помпадур“, а Анн върза панделките на Дайана с изключителната си сръчност; след това опитваха да подредят косите си отзад по не по-малко от пет-шест начина. Най-после бяха готови, с пламнали бузи и очи, блеснали от възбуда.

Което си е вярно, сърцето на Анн неволно се свиваше, когато сравняваше простичката си черна барета и безформеното, ушито у дома сиво палто с тесни ръкави — с кокетната кожена шапка и изящното палтенце на Дайана. Но тя навреме си спомни, че има въображение и може да го използва.

После пристигнаха от Нюбридж братовчедите на Дайана, семейство Мъррей; те всички се наблъскаха в голямата шейна — множество рошави палта сред постланата вътре слама. Анн се наслаждаваше на пътуването до залата, на хлъзгането по атлазено-гладки пътища със сняг, хрускащ под плазовете. Имаше величествен залез и заснежените височини и тъмносините води на залива изглеждаха вградени в това великолепие — огромна купа от бисер, препълнена с вино и огън. Звънчетата на шейните и далечен смях долитаха от всички страни, като веселие на горски елфи.

— О, Дайана — прошепна Анн и стисна свилата се в кожена ръкавица ръка на приятелката си, — не прилича ли всичко това на прекрасен сън? Нима аз изглеждам същата както винаги? Усецам се толкова различна, че ми се струва то да личи по вида ми.

— Изглеждаш страшно хубава — отвърна Дайана, която получила току-що комплимент от едного от братовчедите си, чувстваше, че и тя трябва да продължи с комплимент. — Имаш прекрасен цвят на лицето.

Програмата тази вечер беше редица от „сензационни номера“ поне за една слушателка в залата и както Анн увери Дайана, всяка следваща сензация беше по-сензационна от предишната. Когато Приси Андрюс, пременена с нова рокля от розова коприна, с бисерна огърлица на гладката си бяла шия и истински карамфили в косата (предаваният шепнешком слух гласеше, че били донесени по поръчка на учителя чак от града), „се изкачи по хлъзгавата стълба, тъмна и без лъч светлина“, Анн потръпна, като си представи как се чувства тя; когато хорът запя „Високо над цветята нежни“, Анн загледа тавана, сякаш на него имаше фрески с ангели; когато Сам Слоун започна да обяснява и илюстрира „Как Секъри насади квачка да мъти“, Анн се смя така, че хората, които седяха наоколо, започнаха да се смеят също, повече заразени от настроението ѝ, отколкото на избрания разказ, който беше съвсем изтъркан дори за Авонлий; а когато господин Филипс рецитира речта на Марк Антоний пред останките на Цезар с

най-почувствен тон (и поглеждаше Приси Андрюс в края на всяко изречение), Анн почувства, че би могла да скочи на крака и да се разбунтува, стига да се надигне и един-единствен римлянин.

Само един номер от програмата не може да я заинтересува. Когато Гилбърт Блайт рецитира „Бинген на Рейн“, тя вдигна прочитната си книга от библиотеката и я чете, докато той не свърши; тогава остана закована и неподвижна, а Дайана ръкопляска, докато не ѝ изтръпнаха ръцете.

Вкъщи стигнаха чак в единадесет, преситени от развлечения, но все пак с неуталожено още желание да обсъждат всичко преживяно. Изглежда всички си бяха легнали и къщата бе тъмна и тиха. Анн и Дайана отидоха на пръсти в тесния и дълъг салон, от който се влизаше в стаята за гости. Там беше приятно топло и беше осветено само от жаравата на камината.

— Хайде да се съблечем тука — предложи Дайана. — Тука е приятно и топло.

— Не беше ли възхитителна тази вечер? — въздъхна с възторг Анн. — Трябва да е прекрасно да се изправиш и да рецитираш там. Мислиш ли, че някой ден ще поискат от нас да го направим, Дайана?

— Да, разбира се, някой ден. Те винаги карат по-големите ученици да рецитират. Гилбърт Блайт излиза често, а той е само две години по-голям от нас. О, Анн, как можеш да се преструваш, че не го слушаш. Когато стигна до стиха „Има друга, не сестра му“, той гледаше право към тебе.

— Дайана — каза с достойнство Анн, — ти си моята сърдечна приятелка, но дори и на теб не мога да позволя да ми говориш за този човек. Готова ли си за лягане? Хайде да се надбягваме, да видим кой ще стигне леглото пръв.

Предложението се хареса на Дайана. Двете облечени в бяло фигурки се спуснаха по дългия салон, през вратата на стаята за гости и тупнаха върху леглата едновременно. И тогава... нещо се раздвижи под тях... чу се изохкване и вик... и някой рече с глух глас:

— Боже Господи!

Анн и Дайана сами не разбраха как скочиха от това легло и се втурнаха във вратата. Знаеха само, че след това безумно бягство се заизкачваха на пръсти на горния етаж.

— О, кой беше това... какво беше то? — пошепна Анн; зъбите ѝ тракаха от студ и уплаха.

— Беше леля Джоузефин — отговори Дайана, задавяйки се от смях. — О, Анн, това беше леля Джоузефин, както и да се е озовала там. О, и аз съм сигурна, че тя ще бъде разярена. Това е ужасно... то е наистина ужасно... но случвало ли ти се е някога нещо толкова смешно, Анн?

— Коя е леля Джоузефин?

— Тя е леля на татко и живее в Шарлоттаун. Тя е страшно стара, в никой случай не по-малко от седемдесет, и не вярвам изобщо някога да е била малко момиче. Чакахме я да дойде на гости, но не толкова рано. Тя е ужасно строга и възпитана и, сигурна съм, страхотно ще се кара за това нещо. Няма как, ще трябва да спим с Мини Мей, а само да знаеш как рита тя.

Госпожица Джоузефин Бари не слезе за ранната закуска сутринта. Госпожа Бари се усмихна мило на двете момиченца.

— Добре ли прекарахте снощи? Помъчих се да остана будна докато се върнете, понеже исках да ви кажа, че е дошла леля Джоузефин и вие двете в края на краищата трябва да се качите горе; но бях толкова уморена, че заспах. Надявам се, не сте разтревожили леля ти, Дайана.

Дайана сдържано замълча и двете с Анн скришом размениха през масата виновна усмивка от напушилия ги смях. Анн побърза да се прибере след закуска и затова остана в блажено незнание за последвалите разпавии, станали в дома на Бари, до късно следобед, когато отиде при госпожа Линд с поръчение от Марила.

— Значи ти и Дайана снощи сте уплашили госпожица Бари кажи-речи до смърт? — строго попита госпожа Линд, но с искрици смях в очите. — Госпожа Бари беше тука преди няколко минути на път за Кармоди. Това нещо действително я е разтревожило. Старата госпожица Бари била страхотно ядосана, когато станала тази сутрин, а ядът на госпожица Бари не е шега работа, мога да те уверя. Не искала изобщо да говори на Дайана.

— Вината не е на Дайана — отговори разкаяно Анн. — Вината е моя. Аз предложих да се надбягваме, да видим кой ще стигне леглото пръв.

— Знаех си аз! — възкликна госпожа Линд с тържествуващ тон на човек, спечелил облог. — Знаех, че предложението е дошло от теб. Както и да е, то е причинило куп неприятности, ето къде е работата. Старата госпожица Бари е дошла тука, за да гостува цял месец, а сега заявява, че нямало да остане нито ден повече и се връща в града още утре, въпреки че е неделя. Щяла да си отиде днес, ако бяха могли да я вземат. Била обещала да плати за цял срок уроци по пиано за Дайана, но сега решила да не прави нищичко за момиче с такова хлапашко поведение. О, представям си, че е било много весело у тях тая сутрин! Господин и госпожа Бари трябва да са се чувствали изиграни. Старата госпожица Бари е богата и те биха искали да не си развалят отношенията с нея. Разбира се госпожа Бари не ми каза точно това, но мога доста добре да съдя за човешката природа, това е то.

— Аз съм толкова нещастно момиче — печално каза Анн. — Вечно се заплитам в неприятности, като заплитам в тях и най-добрите си приятели, хора, за които бих си дала живота. Можете ли да ми кажете защо е така, госпожо Линд?

— То е, защото постъпваш твърде необмислено и прибързано, дете мое, ето защо е така. Никога не се спираш да помислиш: каквото и да ти дойде на ум да кажеш или да направиш, ти го казваш или правиш, без да го обмислиш поне за миг.

— О, че това е най-хубавото в цялата работа — протестира Анн. — Нещо просто ти проблясва в ума, толкова вълнуващо, и трябва веднага да му дадеш път. Ако спреш да обмисляш, разваляш всичко. Не сте ли чувствали така и вие, госпожо Линд?

Не, госпожа Линд не била чувствала така. Тя мъдро поклати глава.

— Трябва да се научиш малко да мислиш, Анн, това е всичко. Трябва да постъпваш според пословицата „Три пъти мери, един път режи“. Понякога това важи и за скачане в легло.

Госпожа Линд се засмя, довольна от безобидната си шега, но Анн остана тъжна и замислена. Не виждаше нищо смешно в положението, което в нейните очи изглеждаше много сериозно. Когато излезе от госпожа Линд, тя тръгна напреко през хваналите ледена корица полета към „Градинския склон“. Дайана я посрещна на кухненската врата.

— Леля Джоузефин била много ядосана, така ли е? — пошепна Анн.

— Да — отговори Дайана с едва сдържан смях и хвърли неспокоен поглед към затворената врата на всекидневната. — Тя направо подскачаше от яд, Анн. О, как се караше! Каза, че не е виждала момиче с по-лошо държане и че родителите ми трябвало да ги е срам от начина, по който са ме възпитали. Казва, че нямало да остане, а на мен, да ти кажа, ми е все едно. Но на татко и мама не е.

— Защо не им каза, че виновна бях аз? — рязко запита Анн.

— Такова нещо много ми приляга, нали? — справедливо докачена каза Дайана. — Не съм от тия, дето издават, Анн Шърли, а освен това съм точно толкова виновна, колкото и ти.

— Добре, тогава ще ѝ го кажа самата аз — решително заяви Анн. Дайана я загледа сащисано.

— Анн Шърли, да не си посмяла... тя жива ще те изяде!

— Не ме плаши, че вече достатъчно съм уплашена — замоли ѝ се Анн. — По-лесно бих застанала пред дулото на някой топ. Но съм длъжна да го направя. Грешката беше моя и аз трябва да го призная. За щастие имам опит да си признавам.

— Е, тя е в стаята — каза Дайана. — Можеш да влезеш, щом искаш. Аз не бих посмяла. И не вярвам, че поне мъничко ще оправиш нещата.

С това насърчение Анн реши да влезе в бърлогата на звяра, с други думи, без колебание отиде до вратата на всекидневната и едва чуто почука. Отвътре се чу остро „Влез“.

Госпожица Джоузефин Бари, слаба, скована и сурова, плетеше пред камината с ненамаляващо настървение, а очите ѝ се стрелкаха през очилата със златни рамки. Тя се завъртя на стола си, очаквайки да види Дайана, а видя момиченце с преbledняло лице, в чиито очи се четяха смесени отчаяна смелост и скрит ужас.

— Коя си ти? — безцеремонно и властно попита госпожица Джоузефин Бари.

— Аз съм Анн от фермата „Грийн Гейбълс“ — отговори малката посетителка с треперещ глас и склочи ръце с присъщия на нея жест. — И съм дошла да си призная, много ви моля.

— Да си признаеш какво?

— Че всичко със скачането на леглото върху вас стана по моя вина. Аз го предложих. Дайана никога не би помислила за такова нещо, сигурна съм. Дайана е много благовъзпитано момиче, госпожице

Бари. Тъй че трябва да разберете колко несправедливо е да обвинявате нея.

— О, трябва, а? Аз по-скоро мисля, че Дайана е имала поне свой дял в скачането. Такова държане в почтена къща!

— Но ние го правихме само на смях — настоя Анна. — Мисля, че би трябвало да ни простите, госпожице Бари, сега, след като се извинихме. Но във всеки случай моля да простите на Дайана и да наредите да си взима уроците по пиано. Дайана мечтае за уроци по пиано, госпожице Бари, а аз зная много добре какво значи да мечтаеш за нещо и да не го получиш. Ако трябва да се сърдите на някого, сърдете се на мен. Аз тъй съм свикнала от ранното си детство хората да ми се сърдят, че мога да го понеса много по-лесно, отколкото Дайана.

По това време злобното огънче в очите на старата дама беше доста поугаснало и на негово място бе заблестял развеселен интерес. Но въпреки всичко тя каза неотстъпчиво:

— Според мене това, че сте го направили на смях, не е никакво извинение. Малки момичета никога не са си позволявали този род шеги, когато аз бях млада. Ти не знаеш какво е след дълго и уморително пътуване две големи момичета да те събудят от дълбок сън, като изведнъж се стоварят отгоре ти.

— Аз не зная, но мога да си го представя — живо отговори Анна. — Сигурна съм, че трябва много да ви е разтревожило. Но да видим и нашата страна на въпроса. Имате ли въображение, госпожице Бари? Ако имате, сложете себе си на нашето място. Ние не знаехме, че на това легло има някой и вие ни уплашихте почти до смърт. Беше просто ужасно. Така се чувствахме, а освен това не можахме да спим в стаята за гости, както ни бе обещано. Предполагам, че вие сте свикнали да спите в стаи за гости. Но само си представете как щяхте да се чувствате, ако бяхте малко сираче, което никога не е имало тази чест.

Цялата злоба беше угаснала до това време. Госпожица Бари фактически се изсмя — звук, който накара Дайана, която в безмълвен страх чакаше вън в кухнята, да си отдъхне с облекчение.

— Боя се, че моето въображение е малко ръждясало: твърде дълго не съм го използвала — каза госпожица Бари. — Трябва да призная, че твоите доводи за оправдание са точно толкова силни,

колкото моите за обвинение. Всичко зависи от това, как ще погледнеш на нещата. Седни тука и ми разкажи за себе си.

— Много съжалявам, но не мога — твърдо отговори Анн. — Бих искала, понеже изглежда да сте интересна дама и може дори да сте сродна душа, макар и да не ми приличате на такава. Но аз съм длъжна да се върна у дома при госпожица Марила Кътбърт. Госпожица Марила Кътбърт е много мила жена, която ме е взела, за да ми даде добро възпитание. Тя прави всичко, каквото може, но то е много обезсърчаваща работа. Вие не бива да смятате нея за виновна, че съм скочила върху леглото. Но понеже си отивам, много бих искала да ми кажете дали ще простите на Дайана и ще останете толкова, колкото сте смятали да прекарате в Авонлий.

— Мисля, че може и да остана, ако ти идваш да поприказваш с мен от време на време — реши госпожица Бари.

Тази вечер госпожица Бари подари на Дайана сребърна гривна и каза на родителите ѝ, че е разопаковала куфара си.

— Реших да остана просто, за да се запозная по-добре с това момиче Анн — откровено обясни тя. — Тя е забавна за мен, а на моите години забавен човек е рядкост.

Единствената забележка на Марила, когато чу тази история, беше:

— Нали ти казах! — бележката беше отправена към Матю.

Госпожица Бари остана уговорения месец и след това още. Беше по-приятна гостенка, отколкото обикновено, понеже Анн поддържаше доброто ѝ настроение. Станаха близки приятелки.

Когато си отиваше, госпожица Бари каза:

— Помни, Анн, моето момиче, че когато дойдеш в града, трябва да ми бъдеш гостенка и ще те сложа да спиш в моето най-специално легло за гости.

— В края на краищата госпожица Бари се оказа сродна душа — довери Анн на Марила. — Не може да се помисли така, като я погледнеш, но си е. Не можеш да го разбереш веднага, както е с Матю, но след малко го разбираш. Сродните души не са чак толкова редки, както си мислех. Чудесно е, че ги има толкова много по света.

ДВАДЕСЕТА ГЛАВА

ДОБРО ВЪОБРАЖЕНИЕ С ЛОШИ ПОСЛЕДИЦИ

Пролетта пак беше дошла в „Грийн Гейбълс“ — красива, капризна, сякаш без желание, канадска пролет, проточила се през април и май в поредица от ясни, свежи, хладни дни с розови залези и чудеса на възкръсване и растеж. Кленовете по пътеката на влюбените се покриха с червени пъпки и дребни, къдрави папрати поникнаха около Бълболенето на дриада. Далече горе в пустошта, зад имота на Сайлас Слоун, разцъфтяха канадските момини сълзи, розови и бели звездички, дъхави под кафявите си листа. Всички ученички и ученици прекараха един златен следобед да ги берат и се върнаха у дома в безоблачния, еквивалент здрач с цели наръчи и кошници, пълни с разцъфтяла красота.

— Много ми е жал за хората в страни, където няма момини сълзи — рече Анн. — Дайана казва, че у тях може да има нещо по-хубаво, но не би могло да има нищо по-хубаво от момини сълзи, нали, Марила? А Дайана казва, че щом не ги познават, те не им липсват. Обаче аз мисля, че това е най-печалното нещо. Аз мисля, Марила, че би било трагично да не знаеш как изглеждат момините сълзи и да не ти липсват. Знаеш ли какво са според мен момините сълзи, Марила? Аз мисля, че те трябва да са душите на цветята, умрели миналото лято, и това е техният рай. Но ние прекарахме великолепно днес, Марила. Обядвахме долу в големия мъхест дол до един стар кладенец — такова романтично кътче. Чарли Слоун подстори Арти Гилис да го прескочи, защото Арти не се плаши като го подсторват. Никой друг нямаше да го прескочи. Да подсторваш е много модно. Господин Филипс даде всичките момини сълзи, колкото беше набрал, на Приси Андрюс и аз го чух да казва „сладките на сладката“. Той го е взел от една книга, аз знам; но това показва, че има малко въображение. И на мен ми предложиха момини сълзи, но аз отказах с презрение. Не мога да ти

кажа кой беше, защото съм се зарекла устните ми да не изричат името му. Направихме венци от момините сълзи и ги сложихме на шапките си; а когато стана време да се връщаме у дома, наредихме се в процесия по пътя, двама по двама, с букетите и венците и запяхме „Моят дом на хълма“. О, беше тъй вълнуващо, Марила! Цялото семейство на господин Сайлас Слоун наизлезе, за да ни види, и всички, които срещнахме по пътя, спираха и ни заглеждаха. Направихме истинска сензация.

— Нищо чудно! Такива глупави измишльотини! — бе отговорът на Марила.

След момините сълзи дойдоха теменужките и Теменуженият дол стана целият виолетов. Анн минаваше оттам на път за училище с благоговейни стъпки и боготворящ поглед, сякаш стъпваше на свята земя.

— Някак си — довери тя на Дайана, — когато минавам там, става ми всъщност все едно, дали Гил... дали някой ме надминава в класа или не. Но когато ме вдигнат в клас, всичко е съвсем друго и то е най-важното нещо за мене. Има толкова много разни Анн в мене! Понякога си мисля, че затова създавам толкова неприятности. Ако бях само една-единствена Анн, щеше да бъде много по-спокойно, но тогава пък нямаше да бъде и наполовина толкова интересно.

Една юнска вечер, когато овощните градини бяха пак потънали в розови цветчета, когато жабите сладко пееха със сребристи гласчета в блатата край Езерото на сребристите води и въздухът бе напоен с дъха на детелиновите ливади и балсамовите гори, Анн седеше до своя тавански прозорец. Беше учила уроците си, но беше станало вече твърде тъмно за четене и тя се беше задълбочила с широко отворени очи в бянове, устремила поглед край клоните на Снежната царица, пак обсипана с кичури цвят. Таванската стаичка не се беше променила твърде. Стените бяха все тъй бели, игленикът все тъй твърд, столовете с прави облегалки все тъй сковани и жълти. И въпреки това целият характер на стаята се беше променил. Тя беше изпълнена с нова, жизнена, пулсираща индивидуалност, която като че ли беше твърде далече от учебниците, роклите и панделките на една ученичка и дори от пукнатата синя кана на масата, пълна с ябълков цвят. Сякаш всичките мечти и сънища на обитателката бяха приели видима, макар и безплътна форма и бяха украсили голата стая с разкошни прозрачни

тъкани от слънчева дъга и лунна светлина. По едно време пъргаво влезе Марила с няколко току-що огладени училищни престилки на Анн. Тя ги окачи на един стол и седна с къса въздишка. Следобед я беше измъчило едно от нейните главоболия и макар болката да беше стихнала, усещаше се отпаднала и „останала без душа“, както се изрази тя. Анн я изгледа с очи, овлажнели от съчувствие.

— Наистина бих искала да имам главоболието вместо тебе, Марила. С радост бих търпяла заради теб.

— Предполагам, че си свършила своя дял от работата, за да мога аз да си почина — каза Марила. — Изглежда, че си се справила доста добре и си допуснала по-малко грешки, отколкото обикновено. Разбира се, не е било съвсем необходимо да колосаш носните кърпи на Матю! И повечето хора, когато слагат във фурната пита да се притопли за обяд, я изваждат и нарязват, когато се сгорещи, вместо да я оставят да стане на въглен. Но ти очевидно го правиш иначе.

След главоболията Марила винаги ставаше малко саркастична.

— О, много съжалявам — каза Анн с разкаяние. — За тая пита изобщо не съм се сетила от момента, когато я сложих във фурничката, досега, макар и да чувствах инстинктивно, че на трапезата нещо липсва. Бях твърдо решила, когато ми нареди отзарана да шетам, да не си въобразявам нищо и да мисля само за реалното. Всичко вървеше доста добре, когато сложих питата, и тогава ме обзе непреодолимо изкушение да си въобразя, че съм омагьосана принцеса, затворена в самотна кула, и красив рицар препуска на вран кон да ме избави. Ето тъй стана, че забравих за питата. Аз не съзнавах, че съм колосала носните кърпи. През цялото време докато гладех, се мъчех да измисля име за новия остров, който открихме с Дайана нагоре по потока. Това е направо очарователно местенце, Марила. Има два клена и потокът го обикаля от всички страни. Най-после ми хрумна, че ще бъде великолепно да го наречем остров Виктория, защото го намерихме на рождения ден на кралицата. Двете с Дайана сме верни поданички. Но много съжалявам за питата и за кърпите. Искях да бъда особено добра днес, защото е годишнина. Помниш ли какво се случи на този ден миналата година, Марила?

— Не, не мога да се сетя за нищо особено.

— О, Марила, това беше денят, в който аз дойдох в „Грийн Гейбълс“. Никога няма да го забравя. Това беше повратна точка в моя

живот. Разбира се, това сигурно не ти се вижда толкова важно. Но аз съм била тук цяла година и съм била много щастлива. Разбира се, имала съм неприятности, но човек може да забрави неприятностите. Съжаляваш ли, че си ме задържала, Марила?

— Не, не мога да кажа, че съжалявам — отговори Марила, която понякога се чудеше как е могла да живее, преди Анн да дойде в „Грийн Гейбълс“, — не, не точно да съм съжалявала. Ако си свършила с уроците, Анн, искам да изтичаш горе и да питаш госпожа Бари дали би ми дала кройката на Дайанината престилка.

— О... то е... много е тъмно! — извика Анн.

— Много тъмно ли? Ами че то е едва здрач! И, Бога ми, ти си ходила там достатъчно често съвсем по тъмно!

— Ще отида рано сутрин — припряно отвърна Анн. — Ще стана по изгрев и ще отида, Марила.

— Какво ти е влязло сега в главата, Анн Шърли? Кройката ми трябва, за да ти скроя нова престилка тази вечер. Върви веднага и да не се бавиш.

— Тогава ще трябва да обиколя по пътя — рече Анн и без желание взе шапката си.

— Ще вървиш по пътя и ще загубиш половин час! Само да те видя, че обикаляш!

— Не мога да мина през Омагьосаната гора, Марила — изплака с отчаяние Анн.

Марила я изгледа с изумление.

— Омагьосаната гора! Да не си полудяла? Каква е, за Бога, тая омагьосана гора?

— Смърчовата гора оттатък потока — отговори шепнешком Анн.

— Дрън-дрън! Такова нещо като омагьосана гора никъде няма. Кой ти е разправял такива глупости?

— Никой — призна Анн. — Дайана и аз само си представихме, че гората е омагьосана. Всички други места наоколо са толкова... толкова... обикновени. Ние само измислихме това, за да се позабавляваме. Започнахме го през април. Омагьосана гора е толкова романтично нещо, Марила! Избрахме смърчовата гора, защото е толкова мрачна. О, ние измислихме най-потресаващи неща. Има бяла жена, която броди около потока точно по това време, нощем, кърши ръце и надава ридаещи писъци. Тя се появява, когато ще умре някой в

семейството. А духът на убито малко дете обикаля горния ъгъл до Райския кът; той се примъква отзад и слага студените си пръсти на твоята ръка... о! О, Марила, аз се разтрепервам само като помисля за това. А има един обезглавен мъж, който дебне нагоре-надолу по пътеката, и скелети се зъбят между клоните. О, Марила, за нищо на света не бих минала през Омагьосаната гора вече, след като се стъмни! Все ще мисля, че тия бели сенки ще посегнат иззад дърветата и ще ме грабнат.

— Чул ли е някога някой такова нещо! — възкликна Марила, която изслуша всичко това, онемяла от изумление. — Анн Шърли, нима искаш да ми кажеш, че вярваш във всичките тия грозни рожби на собственото си въображение?

— Не точно вярвам — запъна се Анн. — Поне не вярвам денем. Но като се стъмни, Марила, всичко е по-друго. Искам да кажа, когато духовете излизат.

— Няма такова нещо, духове, Анн!

— О, разбира се, има, Марила! — извика Анн припряно. — Аз познавам хора, които са ги виждали. И те са почтени хора. Чарли Слоун разправя, че баба му видяла неговият дядо да прибира у дома кравите една вечер, цяла година, след като е бил погребан. Ти знаеш, че бабата на Чарли Слоун не би разправяла приказки току-така. Тя е много религиозна жена. А бащата на госпожа Томас го гонило до тях огнено агне с глава, отрязана и увиснала на парче кожа. Той казал, че познал духа на брат си и това било предупреждение, че щял да умре след десет дена. Той не умрял тогава, а след две години, но както виждаш, то наистина се сбъднало. А Руби Гилис казва...

— Анн Шърли — решително я прекъсна Марила, — да не съм те чула да приказваш пак така! Все си имах съмнения за това въображение от самото начало и ако последствията бъдат такива, аз няма да го търпя. Сега веднага ще отидеш при госпожа Бари и ще минеш през тази смърчова гора, това да ти послужи за урок и предупреждение. И никога вече да не съм чула от устата ти да излиза нито дума за омагьосана гора.

Анн можеше да се моли, да плаче колкото си иска — и го направи, защото ужасът ѝ бе съвсем непресторен. Въображението никога не беше я завладявало така и тя изпитваше смъртен страх от смърчовата гора след смрачаване. Но Марила бе неумолима. Тя отведе

свилото се от страх пред привидения момиче до извора и му заповяда да продължи направо през мостчето в сумрачните свърталища на пискащи жени и обезглавени призраци отвъд.

— О, Марила, как можеш да бъдеш толкова жестока? — хлипаше Анн. — Как ще се чувстваш, ако нещо бяло ме грабне и отнесе?

— Ще рискувам — отговори Марила безсърдечно. — Ти знаеш, че винаги искам да се направи каквото кажа. Ще те излекувам да не измисляш духове тук или там. Тръгвай сега!

Анн тръгна. По-правилно, запрепъва се през мостчето и разтреперана пое нагоре по страшната тъмна пътека. Анн никога не забрави тази разходка.

Тя се каеше горчиво за свободата, която бе дала на въображението си. Таласъмите, родени от нейната фантазия, се спотайваха във всяка сянка наоколо и посягаха със студените си безплътни ръце, за да грабнат ужасеното момиче, което им беше дарило живот. Бяла ивица брезова кора, прехвъркнала от долчината върху кафява пръст в гората, накара сърцето ѝ да спре. От проточеното стенание на два стари клона, които се търкаха един в друг, на челото ѝ избиха капки пот. Полетът на прилепи в мрака над нея будеше образи на свръхестествени твари. Когато стигна ливадата на господин Уилям Бел, тя хукна през нея, сякаш беше преследвана от цяла армия бели същества и стигна кухненската врата на госпожа Бари така запъхтяна, че едва можа да изрече молбата за кройката на престилката. Дайана я нямаше, тъй че нямаше и предлог да се забави. Предстоеше ѝ ужасното завръщане. Анн тръгна обратно със затворени очи, понеже предпочиташе да си разбие главата в клонаците, отколкото да види нещо бяло. Когато най-сетне се заспъва по дървения мост, тя пое на пресекулки дълъг дъх на облекчение.

— Е, значи нищо не те е хванало? — каза Марила без съчувствие.

— О, Мар... Марила — с тракащи зъби изрече Анн, — аз ще б-б-бъда доволна от п-по об-б-бикновени места след това.

ДВАДЕСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА ОЩЕ ЕДНО ОТКЛОНЕНИЕ ЗА ПОДПРАВКИТЕ

— Божичко, на този свят няма друго, освен срещи и раздели, както казва госпожа Линд — забеляза жалостиво Анн, когато остави плочата и книгите си на кухненската маса в последния ден на юни и избърса зачервените си очи с много влажна носна кърпичка. — Какъв късмет, че днес си взех за училище една кърпичка повече. Имах предчувствие, че ще ми дотрябва.

— Никога не съм мислила, че толкова обичаш господин Филипс, та ще ти трябват две носни кърпи да си бършеш сълзите, защото си отивал — каза Марила.

— Мисля, че не съм плакала, защото наистина много съм го обичала — разсъждаваше Анн. — Плаках само защото всички други плачеха. Руби Гилис беше тази, която започна. Руби Гилис винаги заявяваше, че мрази господин Филипс, но щом той се изправи, за да държи прощалната си реч, избухна в плач. Тогава се разплакаха всички момичета. Аз се мъчех да се сдържа, Марила. Мъчех се да си спомня деня, когато господин Филипс ме накара да седна с Гил... с момче; и другия път, когато написа името ми на дъската с едно „н“; и когато каза, че съм най-голямата тъпачка по геометрия, която е виждал; и всичките други случаи, когато е бил противен и саркастичен; но някак си не можах, Марила, и просто трябваше да заплача и аз. Джейн Андрюс беше говорила цял месец колко ще се радва, когато господин Филипс си отиде, и заявяваше, че нямало да пророни нито сълза. Е, тя плака най-много от всички ни и трябваше да поиска кърпичка от брат си — разбира се момчетата не плакаха, — защото беше дошла без кърпичка, като е смятала, че няма да ѝ дотрябва. О, Марила, това беше съкрушително. Господин Филипс започна прощалната си реч толкова прекрасно: „Дошло е време да се разделим.“ Беше много трогателно. И той също имаше сълзи на очите, Марила. О, аз ужасно съжалявах и се

разкайвах, че толкова често съм приказвала в час и съм го рисувала на плочата си, и съм се присмивала на него и Приси. Мога да ти призная колко съжалявам, че не съм била примерна ученичка като Мини Андрюс. На нея нищо не ѝ тежеше на съвестта. Момичетата плачеха по целия път от училище до дома. Кари Слоун току повтаряше през няколко минути „Дошло е време да се разделим“ и това ни караше пак да заплачем всеки път, когато имаше опасност да се развеселим. Ужасно ми е тъжно. Но как можехме да изпаднем в дълбоко отчаяние с два месеца ваканция пред нас, нали, Марила. А освен това срещнахме новия свещеник и жена му да идват от гарата. Въпреки мъката ми, че господин Филипс ни напуска, не можех да не проявя малко интерес към новия проповедник, нали? Жена му е много хубава. Не съм все още великолепна красавица, разбира се... струва ми се, че не би било подходящо за свещеник да има великолепна красавица за жена, защото би служила за лош пример. Госпожа Линд казва, че жената на свещеника в Нюбридж дава много лош пример, понеже се облича толкова модно. Жената на нашия нов свещеник беше облечена в син муселин с буфан ръкави и шапка, гарнирана с рози. Джейн Андрюс каза, че буфан ръкави били прекалено светски за жена на свещеник, но аз не направих такава сурова забележка, Марила, защото зная какво значи да мечтаеш за буфан ръкави. Освен това тя е жена на свещеник много отскоро, тъй че някои неща трябва да ѝ се прощават, нали? Щели да се настанят при госпожа Линд докато ремонтират къщата на свещеника.

Марила реши да отиде при госпожа Линд тази вечер под предлог да върне рамката за ватиране, която беше взела назаем през миналата година, но това беше безобидната слабост на повечето хора в Авонлий. Много неща, които госпожа Линд беше дала назаем, понякога, без да се надява да ги види пак, ѝ бяха върнати тази вечер от хората, на които ги беше дала. Нов пастор, и още повече — женен, с право представляваше интерес в тихо малко провинциално селище, където сензациите бяха много редки.

Старият господин Бентли, свещеникът, за когото Анн казваше, че нямал въображение, беше изпълнявал службата на пастор на Авонлий осемнадесет години. Беше вдовец, когато дойде, и вдовец си остана, при все че клюката всяка година редовно го женеше за една или за друга. През февруари предишната година беше подал оставката си и

заминал, изпратен със съжаление от енориашите, повечето от които, покрай дългото общуване, бяха обикнали стария си пастор, въпреки недостатъчната му дарба на красноречие. Оттогава черквата в Авонлий беше се радвала на най-разнообразно религиозно разглаголстване, като изслушваше многото и различни кандидати и „временни заместници“, които идваха неделя след неделя да проповядват за изпробване. Те печелеха или губеха одобрението на бащите и майките — църковни настоятели; обаче едно малко червенокосо момиченце, което седеше кротко в края на старата църковна пейка на семейство Кътбърт, също имаше свое мнение за тях и го обсъждаше надълго и нашироко с Матю; Марила винаги по принцип отказваше да критикува свещениците, по какъвто да било начин.

— Аз мисля, че господин Смит не би ни подходдал, Матю — бе крайната преценка на Анн. — Госпожа Линд казва, че неговото слово било толкова слабо, но аз смятам, че най-голямата му грешка бе също както на господин Бентли: той нямаше въображение. А господин Тери имаше прекалено много: остави се то да го завладее, също както стана с мене в случая с Омагьосаната гора. Освен това госпожа Линд казва, че неговото богословие невинаги било разумно. Господин Грешъм беше много добър човек и много религиозен, но разправяше прекалено много смешни истории и караше хората да се смеят в черквата; той се държа много несериозно, а от един свещеник трябва да лъха достойнство, нали, Матю? Стори ми се, че господин Маршал е привлекателен, но госпожа Линд казва, че не бил женен, нито дори сгоден, защото направила специални допитвания за него, и казва, че не бива да имаме млад неженен свещеник в Авонлий, защото можел да се ожени за енориашка, а това щяло да създаде мъчнотии. Госпожа Линд е много благоразумна жена, нали, Матю? Аз много се радвам, че са избрали господин Алан. Харесах го, защото проповедта му бе интересна и той се молеше, сякаш наистина се моли, а не само защото това му е навик. Госпожа Линд казва, че не е безупречен, но добавя, че според нея не бихме могли да имаме безупречен свещеник за седемстотин и петдесет долара годишно, и неговото богословие било стабилно, понеже го препитала грижливо по всички точки на вярата. Тя познава семейството на жена му и те били най-почтени хора, а жените били добри домакини. Госпожа Линд казва, че здрава вяра у

мъжа и добро водене на домакинство у жената били идеална комбинация за свещеническо семейство.

Новият свещеник и жена му бяха млада двойка, приятни наглед, още в медения месец, и изпълнени с всички добри и възторжени намерения за избрания си житейски път. Авонлий ги посрещна от самото начало с отворени сърца. Стари и млади харесваха откровения и жив млад мъж с неговите високи идеали и будната, мила женичка, която стана стопанка на свещеническия дом. Анн веднага и от все сърце се влюби в госпожа Алан. Беше открила още една сродна душа.

— Госпожа Алан е съвсем чудесна — заяви тя една неделя следобед. — Тя пое нашия клас и е прекрасна учителка. Тя веднага каза, че според нея не е справедливо учителят да задава всичките въпроси, а ти знаеш, Марила, че това е точно каквото винаги съм мислила аз. Тя каза, че можем да ѝ задаваме какъвто пожелаем въпрос, и аз ѝ зададох не знам колко. Мене ме бива да задавам въпроси, Марила.

— Вярвам ти — бе недвусмисленият отговор на Марила.

— Никой друг не ѝ зададе въпрос, освен Руби Гилис, а тя я попита дали ще има неделен училищен пикник това лято. Аз мисля, че това не беше много подходящ въпрос, защото нямаше никаква връзка с урока — урокът беше за Даниила в лъвовата яма — но госпожа Алан само се усмихна и каза, че според нея ще има. Госпожа Алан има чудесна усмивка; тя има такива *прелестни* трапчинки на бузите си. Бих искала да имам трапчинки на моите бузи, Марила. Не съм и наполовина толкова мършава, колкото бях, когато дойдох тука, но още нямам трапчинки. Ако имах, може би бих могла да влияя на хората да бъдат добри. Госпожа Алан каза, че би трябвало винаги да се стараем да влияем на другите хора да бъдат добри. Тя говори толкова хубаво за всичко. Никога не съм знаела преди, че религията е толкова светло, радостно нещо. Винаги съм мислила, че е един вид тъга, но религията на госпожа Алан не е и аз бих искала да бъда християнка, ако мога да бъда като нея. Не бих искала да бъда като господин директора Бел.

— Много невъзпитано от твоя страна е да говориш така за господин Бел — строго забеляза Марила. — Господин Бел е истински добър човек.

— О, то се знае, че е добър — съгласи се Анн. — Но това като че ли с нищо не му помага. Ако можех да бъда добра, щях да танцувам и

пея по цял ден, защото това щеше да ме радва. Предполагам, че госпожа Алан е твърде възрастна, за да танцува и пее и, разбира се, това няма да приляга на жена на свещеник. Но просто мога да почувствам, че се радва да е християнка, и че щеше да си остане същата, дори да можеше да влезе в рая и без това.

— Май че трябва да поканим господин и госпожа Алан на чай някой ден наскоро — замислено пророни Марила. — Били са вече почти навсякъде, освен у нас. Чакай да видим. Идущата сряда би била удобна да ги поканим. Но недей казва нито думичка за това на Матю, защото разбере ли, че ще идват, ще намери някакво извинение да го няма вкъщи. Беше така свикнал с господин Бентли, че нямаше нищо против него, но ще му бъде трудно да се запознае с новия свещеник, а от съпругата на новия свещеник ще се уплаши до смърт.

— От мене думичка няма да излезе — увери я Анн. — Но, о, Марила, ще ми позволиш ли аз да направя сладкиш за този случай? Искате ми се да направя нещо за госпожа Алан, а ти знаеш, че вече правя доста хубав кейк.

— Може да направиш торта — обеща Марила.

В понеделник и вторник във фермата „Грийн Гейбълс“ се правеха големи приготовления. Да приемеш свещеника и жена му на чай беше сериозна и важна стъпка и Марила беше твърдо решила да не остане по-назад от никоя домакиня в Авонлий. Анн се побърка от възбуда и възторг. Тя обсъди всичко с Дайана във вторник вечер в полумрака, когато двете седяха на големите червени камъни край Бълболенето на дриадата и правеха слънчеви дъги във водата с малки клонки, натопени в борова смола.

— Всичко е готово, Дайана, освен тортата ми, която ще направя сутринта, и бисквитите с бакпулвер, които Марила ще направи чак когато наближи времето за чая. Уверявам те, Дайана, че двете с Марила имахме много работа два дни. Това е голямо събитие да ти дойдат на чай свещеникът и жена му. Никога не съм преживявала такова нещо. Трябва само да видиш кухненския ни килер! Заслужава си едно виждане. Ще имаме желирано пиле и студен език. Ще имаме два вида желе, червено и жълто, и бит каймак, и лимонов пай, и вишнев пай, и три вида курабии, и пита с плодове, и прочутото сладко на Марила от жълти сливи, което пази специално за свещениците, и бял кейк, и бисквити, за които споменах, и торта, и пресен хляб, и друг,

в случай че свещеникът не е добре със стомаха и не може да яде топъл хляб. Госпожа Линд казва, че свещениците са зле със стомаха, но мисля, че господин Алан не е бил толкова дълго свещеник, че това да му е повлияло зле. Направо тръпки ме побиват, като си помисля за моята торта. О, Дайана, какво ли ще стане, ако не струва! Снощи сънувах, че където и да ида, ме преследва страшен таласъм с голяма торта вместо глава.

— Тя ще бъде хубава и вкусна — увери я Дайана, която беше много мила приятелка. — Че нали тортата, която беше направила преди две седмици за обяд в Райския кът, беше чудесна.

— Да, но тортите имат такъв ужасен навик да излизат лоши, тъкмо когато ги искаш особено много да бъдат добри — въздъхна Анн и пусна да плува особено добре насмолена клонка. — Обаче предполагам, ще трябва да се осланям на провидението и да не забравя да сложа и брашното. О, Дайана, каква прекрасна дъга! Мислиш ли, че дриадата ще излезе, след като си отидем, и ще си я вземе за шал?

— Нали знаеш, че няма такова нещо като дриади — каза Дайана. Майка ѝ беше узнала за Омагьосаната гора и беше много сърдита за това. Като последница Дайана се въздържахше от подобни подражателни полети на въображението и смяташе, че не е благоразумно да подхранваш вярвания дори в безобидни дриади.

— Но е тъй лесно да си представиш, че има — възрази Анн. — Всяка вечер, преди да си легна, поглеждам през прозореца и се чудя дали дриадата наистина седи там и реши къдрите си, като използва извора вместо огледало. Понякога търся стъпките ѝ в росата сутрин. О, Дайана, не се отказвай от вярата си в дриадата.

Настъпи сряда сутрин. Анн стана по изгрев, защото бе твърде възбудена да спи. Беше я хванала силна хрема от многото плискане на извора предишната вечер, но нищо по-малко от остра пневмония не би могло да намали интереса ѝ към кулинарните въпроси тази сутрин. След закуска се зае с приготвяне на тортата си. Когато най-после затвори вратичката на фурната, тя дълбоко пое дъх.

— Сигурна съм, че не съм забравила нищо този път, Марила. Но вярваш ли, че ще бухне? Да предположим само, че бакпулверът не е добър? Аз взех от новата кутия. А, както казва госпожа Линд, никога не можеш да бъдеш сигурна, че ще ти дадат добър бакпулвер в нашите времена, когато всичко толкова много се подправя. Госпожа Линд

казва, че правителството би трябвало да се занимае с този въпрос, тя казва, че нямало да доживее деня едно консервативно правителство да вземе мерки. Марила, ами ако тази торта не бухне?

— Ще имаме предостатъчно друго и без нея — беше безучастният поглед върху нещата на Марила.

Тортата обаче се надигна и излезе от фурната лека и въздушна като златна пяна. Анн, зачервена от възторг, подреди слоевете с рубиненочервено желе помежду и във въображението си видя госпожи Алан да яде и дори да иска още едно парче.

— Ти ще сложиш, разбира се, най-хубавия чаен сервиз, Марила — каза тя. — Може ли да украся масата с папрати и шипки?

— Аз смятам всички тези неща за глупости — отвърна с презрение Марила. — Според мене важното е това, което е за ядене, а не празни украшения.

— Госпожа Бари беше украсила масата си — възрази Анн — и свещеникът ѝ направил голям комплимент. Той казал, че това било пиршество не само за апетита, но и за окото.

— Добре, прави каквото искаш — съгласи се Марила, взела твърдо решение да не бъде надмината от госпожа Бари или който да било друг, — само гледай да оставиш достатъчно място за чиниите и яденето.

Анн положи крайни усилия да украси масата по такъв начин, че да остави госпожа Бари далече зад себе си. Понеже имаше изобилие от рози и папрати и се отличаваеше със своя собствен художествен вкус, масата стана тъй красива, че когато свещеникът и жена му седяха на трапезата, двамата в един глас се възхитиха от нейната хубост.

— Това е дело на Анн — мрачно справедлива каза Марила и Анн почувства, че одобрителната усмивка на госпожа Алан беше почти прекалено голямо щастие за този свят.

Матю също беше там, прилъган да се присъедини, и само Господ и Анн знаеха как. Беше изпаднал в такова състояние на стеснителност и нервност, че Марила се беше отчаяла и отказала от него; но Анн се справи с него така успешно, че сега той седеше на масата, докаран с най-хубавите си дрехи и бяла яка, и водеше небезинтересен разговор със свещеника. Той не промълви нито дума на госпожа Алан, обаче това може би не се и очакваше.

Всичко вървеше весело като на сватба, докато не поднесоха тортата на Анн. Госпожа Алан, на която бяха поднасяли вече смайващото разнообразие от лакомства, се отказа. Но Марила забеляза разочарованието на лицето на Анн и настоя с усмивка:

— О, трябва да вземете парченце, госпожо Алан. Анн я направи специално за вас.

— В такъв случай трябва да я опитам — засмя се госпожа Алан и си взе големичък триъгълник, както направиха и свещеникът, и Марила.

Госпожа Алан хапна един залък и на лицето ѝ се изписа много чудновато изражение; обаче тя не каза нито дума и спокойно продължи да го яде. Марила забеляза това изражение и побърза да вкуси тортата.

— Анн Шърли! — възкликна тя. — Какво, за Бога, си сложила в тази торта?

— Нищо друго, освен посоченото в рецептата, Марила — възкликна Анн с отчаян вид. — О, не е ли вкусна?

— Вкусна ли! Тя е направо страхотна! Госпожа Алан, не се мъчете да я ядете. Анн, опитай си я ти. Каква подправка си сложила?

— Ванилия — каза Анн с лице, алено от огорчение, след като опита тортата. — Само ванилия. О, Марила, това трябва да е бил бакпулвер. Аз си имах подозрения за този бак...

— Бакпулвер, глупости! Иди и ми донеси шишето с ванилията, която си сложила.

Анн изтича до кухненския килер и се върна с малко шишенце, до половината пълно с кафява течност с жълт етикет „Ванилия екстра“.

Марила го взе, отвори и помириса.

— Господ да ни е на помощ, Анн, ти си сложила в тортата от успокояващото болки лекарство „Анодин“. Аз счупих шишенцето миналата седмица, и пресипах остатъка в старо празно шише от ванилия. Предполагам, че от части грешката е моя — трябвало е да те предупредя — но защо, моля те, не си го помирисала?

Анн се заля от плач след този двоен позор.

— Аз не можах... имах такава хрема — и с тези думи тя направо побягна в таванската стаичка, където се хвърли на леглото и неудържимо зариде.

След малко се чуха леки стъпки на стълбището и някой влезе в стаята.

— О, Марила! — изхлипа Анн, без да вдигне глава. — Аз се опозорих завинаги. Никога няма да мога да го преживея това. То ще се разчуе... в Авонлий винаги всичко се разчува. Дайана ще ме попита как е била моята торта и аз ще трябва да ѝ кажа истината. Мен винаги ще ме сочат като момичето, направило торта с анодин. Гил... момчетата в училище вечно ще се смеят на това! О, Марила, ако у теб има капчица християнска милост не ми казвай след това, че трябва да сляза долу и да измия чиниите. Аз ще ги измия, след като свещеникът и жена му си отидат, но не мога вече никога да погледна госпожа Алън в лицето. Тя може да си помисли, че съм се опитала да я отровя. Госпожа Линд разправя, че познавала едно момиче сираче, което се опитало да отрови благодетелите си. Но това лекарство не е отровно. То трябва да се взима вътрешно... макар и не в торти. Няма ли да кажеш това на госпожа Алан. Мерила?

— Ами какво ли ще е да скочиш и да ѝ го кажеш самата ти?

Анн скокна и видя госпожа Алан да стои при леглото ѝ и да я гледа със смях в очите.

— Скъпо мое момиченце, не бива да плачеш така — заговори тя, не на шега разтревожена от трагичното изражение на Анн. — Ами че това е само една смешна грешка, каквато би могъл да направи всеки.

— О, не, само аз вечно правя такива грешки — каза Анн с отчаяние. — Пък аз исках да направя тази торта толкова хубава за вас, госпожо Алан!

— Да, знай, миличка. И те уверявам, че ценя твоята любезност и внимание: все едно че всичко е било наред. Сега не бива да плачеш повече, ами ела с мене долу и ми покажи твоята градинка с цветя. Госпожица Кътбърт ми разправи, че си имаш малка градинка, съвсем твоя. Искам да я видя, защото много се интересувам от цветя.

Анн позволи да я заведат долу и да я утешат с мисълта, че имаше наистина пръст Божий в това, че госпожа Алан беше сродна душа. Нито дума повече не бе изречена за тортата с лекарството и когато гостите си отидоха, Анн си каза, че е прекарала вечерта по-приятно, отколкото би могло да се очаква, като се изключи ужасната ѝ грешка. Въпреки това тя въздъхна дълбоко:

— Не е ли хубаво да си помислиш, че утре е нов ден, засега без грешки?

— Уверена съм, че ще направиш предостатъчно — откликна се Марила. — Никога не съм видяла някой да те надмине в правене на грешки, Анн.

— Вярно, и аз си го зная — тъжно призна Анн. — Но никога ли не си забелязала едно утешително нещо за мен, Марила? Аз никога не правя една и съща грешка два пъти.

— Не виждам голяма полза от това, щом вечно правиш нови.

— О, не разбираш ли, Марила? *Трябва* да има граница на грешките, които някой може да направи, и когато стигна до техния край, вече няма да ги правя. Това е много утешителна мисъл.

— Е, по-добре ще е да отидеш и да хвърлиш тази торта на свинете — каза Марила. — Нея не може да я яде никое човешко същество.

ДВАДЕСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

АНН Е ПОКАНЕНА НА ЧАЙ

— Е, за какво си се опулила сега така? — попита Марила, когато Анн току-що се беше върнала от едно изтичане до пощата. — Да не си открила още една сродна душа?

Възбудата обгръщаше Анн като някаква мантия, блестеше в очите, светеше във всяка черта на лицето. Беше пристигнала с танцови стъпки по пътеката, като горски дух, донесен от вятъра в меката слънчева светлина и ленивите сенки на августовската вечер.

— Не, Марила, но, о, знаеш ли какво? Поканена съм на чай при свещеника утре следобед! Госпожа Алан е оставила писмо за мене в пощата. Само го погледни, Марила: „Госпожица Анн Шърли, Грийн Гейбълс“

За първи път ме наричат „госпожица“. Така да ме развълнува! Аз ще го пазя завинаги между най-ценните си съкровища.

— Госпожа Алан ми каза, че имала намерение да покани на чай един по един всичките ученици от класа си в Неделното училище — каза Марила, отнасяйки се към чудесното събитие много хладно. — Няма защо да те избива от това на треска. Научи се да приемаш нещата спокойно, дете.

За Анн да приема нещата спокойно би значило да промени характера си. Изтъкана от „дух, огън и роса“, каквато беше, тя посрещаше удоволствията и болките в живота с тройно напрежение. Марила усещаше това и то смътно я тревожеше, като си даваше сметка, че повратностите на съдбата вероятно ще се отразяват тежко на тази чувствителна душа, но не разбираше, че също толкова голямата способност на Анн да се радва можеше да компенсира, дори да надделее над другото. Затова Марила считаше за свой дълг да приучи Анн към уравновесеност в духовния живот, толкова невъзможна и чужда за момичето, колкото за слънчев лъч, танцуващ в плитчинка на поточето. Тя не отбелязваше голям напредък, както скръбно признаваше пред себе си. Пропадането на някоя скъпа надежда или

план докарваше Анн до „дълбините на злочестината“. Осъществяването им я издигаха до замайващите „висини на възторга“. Марила почти беше започнала да се отчайва, че ще успее някога да преобрази това бездомно сираче в образцово момиченце със скромни маниери и благопристойно държане. Нито можеше да повярва, че харесва Анн много повече такава, каквата беше.

Тази вечер Анн си легна мълчалива и нещастна, защото Матю беше казал, че вятърът се обръщал в североизточен и го било страх, че утре денят ще бъде дъждовен. Шумоленето на тополовите листа около къщата не я оставяше на мира, то толкова приличаше на ромолящи дъждовни капки, а глухият, далечен рев на залива, който слушаше с удоволствие в други дни, понеже обичаше странния му звучен, натрапчив ритъм, сега ѝ се струваше като предсказание за буря и нещастие за малко девойче, което особено много искаше хубав ден. На Анн ѝ се струваше, че утрото никога няма да дойде.

Но всичко си има край, дори и нощта преди деня, в който си поканена на чай в дома на свещеника. Утрото, въпреки предричането на Матю, беше чудесно и настроението на Анн стигна неznайни висоти.

— О, Марила, днес у мен има нещо, което ме кара да обичам всекиго, когото видя — възкликна тя, докато миеше чиниите след закуска. — Ти нямаш представа колко добре се чувствам! Няма ли да е хубаво, ако може да се задържи така? Струва ми се, че бих могла да бъда образцово дете, ако ме канеха всеки ден на чай. Но, о, Марила, това е и тържествен случай. Толкова се тревожа. Ами ако не се държа прилично? Нали знаеш, аз никога не съм била на чай в свещенически дом и не съм сигурна дали зная всички правила на етикета, макар че откакто съм дошла тук, съм изучила всичко по този въпрос, което се пише в „Семеен вестник“. Толкова ме е страх, че ще направя нещо глупаво, или ще забравя да направя нещо, което трябва да направя. Ще бъде ли прилично да си вземеш за втори път нещо, ако *много* ти се иска?

— Бедата с тебе, Анн, е, че мислиш прекалено много за себе си. Трябва да мислиш само за госпожа Алан и за това кое би било най-хубаво и най-приятно за нея — каза Марила, улучила за първи път в живота да даде много здрав и съдържателен съвет. Анн веднага разбра това.

— Ти си права, Марила, ще се мъча съвсем да не мисля за себе си.

Очевидно Анн завърши своята визита без сериозни нарушения на „етикета“, защото се върна у дома по здрач под ширналото се високо небе, разкрасено с отминаващ тъмнооранжев и розов облак; беше във великолепно настроение и, седнала на голяма плоча червен пясъчник при кухненската врата и сложила уморената си къдрава глава в скута на Марила, радостно ѝ разказа всичко за чая.

Прохладен ветрец духаше откъм обраслите със смърчове западни хълмове надолу през дълги ожънати ниви и свиреше в тополите. Една ясна звезда беше увиснала над овоцната градина, светулки прелитаха над Пътеката на влюбените насам-натам между папрати и шумолящи вейки. Анн ги наблюдаваше, както говореше, и някак усещаше, че вятърът и звездите, и светулките — всички се сплитаха в нещо неизказано хубаво и чаровно.

— О, Марила, това бяха *най-обаятелни* минути! Чувствам, че не съм живяла напразно и винаги ще се чувствам така, дори да не бъда никога пак поканена на чай в дома на свещеника. Когато стигнах там, госпожа Алан ме посрещна на вратата. Беше облечена с най-сладка рокля от бледорозов тюл с безкрайни воланчета и ръкави до лактите, и приличаше на същински ангел. Наистина ми се струва, че бих искала, когато порасна, Марила, да стана жена на свещеник. Един свещеник не би трябвало да има нещо против червената коса, защото няма да мисли за такива светски неща. Но, разбира се, би трябвало да бъде добра по природа, а аз никога няма да бъда такава, та май че няма защо да си го мисля. Някои хора са добри по природа, нали знаеш, а други не са. Аз съм от другите — госпожа Линд казва, че съм изпълнена с първороден грях. Колкото и усилено да се мъча да бъда добра, никога няма да мога да стана като добрите по природа. Това много прилича на геометрията, както ми се вижда. Но не мислиш ли, че да се мъчиш така усилено също не е малко нещо? Госпожа Алан е една от добрите по природа. Аз я обичам от все сърце. Знаеш ли, има хора като Матю и госпожа Алан, които обикваш веднага, без никакви задръжки. А има други, като госпожа Линд, за които трябва много да се мъчиш, докато ги обикнеш. Разбираш, че *трябва* да ги обикнеш, защото знаят толкова много и са толкова дейни в черковната работа, но все пак трябва да се подсещаш за това през цялото време, защото иначе забравяш. На чая имаше и

друго момиченце от училището в Белите пясъци. Казва се Лорета Брадли и е много мило момиченце. Не съвсем сродна душа, знаеш, но все пак много мила. Чаят беше чудесен и мисля, че спазих доста добре всичките правила на етикета. След чая госпожа Алан свири и пя и накара Лорета и мен също да пеем. Госпожа Алан казва, че имам добър глас и че занапред трябва да пея в хора на Неделното училище. Не можеш да си представиш колко вълнува това, само като си го помислиш. Аз мечтаех да пея в хора на Неделното училище, както Дайана, но ме беше страх, че това е чест, до която никога не бих могла да се домогна. Лорета трябваше да се върне у дома рано, защото довечера в хотела на Белите пясъци имало голям концерт и сестра ѝ трябвало да рецитира на него. Лорета каза, че американците в хотела уреждали веднъж на две седмици концерт в полза на болницата в Шарлоттаун и канили сума хора от Белите пясъци да рецитират. Лорета каза, че се надявала да я поканят и нея някой ден. Аз само я изгледах със страхопочитание. След като тя си отиде, госпожа Алан и аз водихме сърдечен разговор. Аз ѝ разправих всичко: за госпожа Томас и близнаците, за Кейти Морис и Виолета и за идването ми в „Грийн Гейбълс“, и за геометрията също. Ти не знаеш колко вяра ми вдъхна това. Госпожа Линд дойде, тъкмо преди аз да си тръгна, и знаеш ли какво, Марила! Църковните настоятели са назначили нов учител, и то жена. Казва се госпожица Мюриъл Стейси. Не е ли романтично това име?! Госпожа Линд казва, че никога досега не са имали жена-учителка в Авонлий и тя го смята за опасно нововъведение. Но аз мисля, че ще бъде великолепно да имаме жена за учителка и да ти кажа, не зная как ще изживея тия две седмици, докато започне училището, толкова нямам търпение да я видя.

ДВАДЕСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

АНН ИЗПАДА В БЕДА ПОРАДИ ЕДИН ОБЛОГ

Случи се така, че Анн трябваше да изживее повече от две седмици до срещата с новата учителка. Беше минал почти цял месец след злополучната торта с лекарството и беше крайно време да се забърка в някаква нова беда, ако не смятаме извършените дребни грешки, например, когато изсипа тава бито мляко в кошница с кълбета и когато прекрачи през ръба на дървения мост направо в потока, унесена дълбоко в някаква въображаема история.

Една седмица след чая в дома на свещеника, Дайана покани съученичките си на гости.

— Малко и подбрани — каза Анн на Марила, — само момичета от нашия клас.

Те се веселяха много и нищо нередно не се случи, докато след чая излязоха в градината на Дайана Бари, малко отегчени от всичките игри и настроени за всякакво немирство, предложено от момента. И ето че то се изрази в „подсторване“.

Подсторването тъкмо тогава беше модно забавление на дребосъците в Авонлий. Беше започнало между момчетата, но скоро се разпространи и сред момичетата, и всички глупости, сторени в Авонлий през това лято поради това, че извършителите им са били „подсторени“ да ги извършат, биха напълнили цяла книга.

Първа от всичките Кари Слоун подстори Руби Гилис да се качи до известна височина по огромната стара върба пред входната врата. Въпреки смъртния ужас от тлъстите зелени гъсеници, плъзнали по това дърво, и страха от майка си, както я виждаше пред очите си, ако скъса новата си муселинова рокля, Руби Гилис пъргаво го направи, за изумление на споменатата Кари Слоун.

После Джоузи Пай подстори Джейн Андрюс да обиколи градината, като подскача на един крак на земята, което Джейн Андрюс

смело се опита да направи, но се отказа на третия ъгъл и трябваше да се признае за победена.

Понеже Джоузи прояви тържествуването си по-открито, отколкото допускаше добрият вкус, Анн Шърли я подстори да мине по дъсчения стобор, който заграждаше градината към изток. Да „ходиш“ по дъсчен стобор изисква повече ловкост, устойчивост и сигурност в краката, отколкото може да предположи някой, който не се е опитвал да го направи. Обаче Джоузи Пай, макар и да ѝ липсваха някои качества, които създават популярност, имаше поне естествена и вродена дарба, развита съответно чрез упражнение, да ходи по дъсчени стобори. Тя мина по оградата на Бари с надменно равнодушие, с което сякаш искаше да каже, че такова дребно нещо не си заслужава „подсторване“. Пресилено възхищение поздрави подвига ѝ, понеже повечето от останалите момичета можеха да го оценят, тъй като бяха претърпявали разни несполуки в опитите си да ходят по стобори. Джоузи слезе от високата ограда, зачервена от своята победа, и хвърли предизвикателен поглед към Анн.

Анн тръсна червените си плитки.

— Не смятам за чак толкова удивително нещо да минеш по малък, нисък дъсчен стобор — каза тя. — Познавах едно момиче в Морисвил, което умееше да ходи по гребена на покрив.

— Не вярвам — решително отсече Джоузи. — Не вярвам някой да може да мине по гребена на покрив — във всеки случай ти не би могла.

— Не бих могла? — извика Анн, без да се замисли.

— Щом смееш, искам да го направиш — каза Джоузи предизвикателно. — Ако смееш, качи се ей там и мини по гребена на кухненския покрив на господин Бари!

Анн пребледня, но явно можеше да направи само едно нещо. Тя се запъти към къщата, където имаше дървена стълба, облежната на кухненския покрив. От всички петокласнички се изтръгна едно „О!“ — отчасти от възбуда, отчасти от уплаха.

— Няма да го направиш, Анн! — умолително възкликна Дайана. — Ще паднеш и ще се убиеш. Остави я Джоузи Пай! Не е честно да предизвикаш някого да извърши толкова опасно нещо.

— Трябва да го направя. Това е въпрос на чест — заяви Анн сериозно. — Ще мина по гребена, Дайана, или ще загина, когато се

опитвам да го направя. Ако се убия, оставям на теб бисерния си пръстен.

Анн се качи сред пълно мълчание, стигна гребена, изправи се и потърси равновесие на тази несигурна точка и запристъпва по наклона, замаяна от съзнанието, че е неприятно високо над всичко и че ходенето по гребена на покрив не е нещо, при което въображението може да ти помогне много-много. Въпреки това тя успя да направи няколко крачки, преди да се случи бедата. Изведнъж се олюля, загуби равновесие, спъна се и падна, хлъзна се надолу по напечения от слънцето покрив и се строполи през гъсталака на дивата лоза долу — всичко това, преди поразената група да може да нададе ужасен вик в един глас.

Ако Анн беше паднала от онази страна на покрива, от която се беше качила, Дайана вероятно е щяла да стане наследница на бисерния пръстен в същия миг. За щастие тя падна от другата страна, където покривът продължаваше надолу над входната врата толкова ниско до земята, че падането оттам представляваше значително по-малка опасност. Въпреки това, когато Дайана и другите момичета обиколиха презглава къщата (освен Руби Гилис, която остана като закована на мястото си и изпадна в истерия), те намериха Анн да лежи преbledняла и отпусната сред остатъци от дивата лоза.

— Анн, жива ли си? — изкрещя Дайана и падна на колене до приятелката си. — О, Анн, скъпа, кажи ми поне една дума, да зная, че си жива!

За безграничното облекчение на всички момичета, а особено на Джоузи Пай, която, въпреки че беше лишена от въображение, беше угнетена от страшното видение на бъдещето, заклеямена като момичето, станало причина за ранната и трагична смърт на Анн Шърли, Анн се повдигна, седна замаяно и отговори неуверено.

— Да, Дайана, жива съм, но май че съм загубила съзнание.

— Къде? — изхлипа Кари Слоун. — О, къде, Анн? Преди да успее да отговори, на сцената се появи госпожа Бари. Като я зърна, Анн се помъчи да се вдигне на крака, но се отпусна пак с лек вик от болка.

— Какво има? Къде си се наранила? — поиска да знае госпожа Бари.

— Глезенът ми — изпъшка Анн. — О, Дайана, моля те си се, намери татко си и го помоли да ме заведе у дома. Зная, че не мога да отида дотам. И съм сигурна, че не бих могла да скачам така далече на един крак, щом Джейн не може да обиколи с подскачането дори градината.

Марила беше във, в овощната градина, и береше в една тава ранни ябълки, когато видя господин Бари да минава по дървения мост и нагоре по склона, с госпожа Бари до него и цяла процесия малки момичета, проточила се подир тях. Той носеше на ръце Анн и главата ѝ лежеше отпусната на рамото му.

В този миг Марила прозря. С внезапна болка, която я прониза в самото сърце, тя разбра какво означаваше сега Анн за нея. Тя е щяла да признае, че обича Анн... не, че много обича Анн. Сега, когато безумно затича надолу по склона, тя разбра, че Анн ѝ е по-скъпа от всичко друго на света.

— Господин Бари, какво ѝ е станало? — задъхано отрони тя, повече пребледняла и потресена, отколкото съдържаната и трезва Марила е била в продължение на много години.

Анн повдигна глава и ѝ отговори сама:

— Не се плаши много, Марила. Ходих по гребена на покрива и паднах. Май че съм си навехнала глезена. Но, Марила, бих могла да си счупя врата. Хайде да погледнем нещата откъм по-розовата страна.

— Знаех си аз, че ще вземеш да направиш нещо такова, когато позволих да отидеш на гости — каза Марила рязко и свадливо, подтикната от облекчението си. — Внесете я тука, господин Бари, и я сложете на кушетката. Милостиви Боже, че то детето е припаднало!

Това беше вярно. Измъчена от болката, Анн беше загубила съзнание и така се изпълни още едно от желанията ѝ.

Матю, повикан набързо от жътвата, бе веднага изпратен за лекар, и лекарят дойде, без да се забави, само за да открие, че нараняването е било по-сериозно, отколкото бяха предположили. Костта в глезена на Анн беше счупена.

Тази вечер, когато Марила се качи в източната таванска стая, където лежеше едно момиченце с пребледняло лице, от леглото я посрещна плачевен глас:

— Не ти ли е много жал за мен, Марила?

— Виновна си беше самата ти — каза Марила, дръпна щората и запали лампата.

— И точно заради това трябва да ти е жал за мене — каза Анн, — защото мисълта, че виновна съм си само аз, е, което прави нещата толкова трудни. Ако можех да хвърля вината върху някой друг, щях да се чувствам много по-добре. Но какво щеше да направиш ти, ако тебе те бяха подсторили да минеш по гребена на покрив?

— Щях да си стоя на земята и да ги оставя да си подсторват. Такава глупост!

Анн въздъхна.

— Но ти имаш такава воля, Марила. Не бих могла да понеса презрението на Джоузи Пай. Щеше да злорадства през целия ми живот. И си мисля, че съм била наказана толкова жестоко, та няма защо много да ми се сърдиш, Марила. Да припаднеш не било никак хубаво в края на краищата. А и от доктора ужасно ме боля, когато ми нагласяваше глезена. Няма да мога да ходя шест или седем седмици и няма да видя новата учителка. Тя няма вече да е нова, когато тръгна на училище. И Гил... всички ще ме изпреварят в клас. О, аз съм огорчена до смърт, но ще понеса всичко смело, само ти да не ми сърдиш, Марила.

— Хайде, хайде, не ти се сърдя — утеши я Марила. — Ти си дете без късмет, за това няма съмнение; но, както казваш, ще си го изстрадаш. А сега, помъчи се да хапнеш нещо за вечеря.

— Не е ли щастие, че имам такова въображение? — забеляза Анн. — То великолепно ще ми помогне да търпя, така се надявам, Марила.

През последните седем тягостни седмици Анн имаше пълно право да благословя въображението си. Но за това ѝ помогна не само въображението. Тя имаше много гости и не минаваше ден без една или няколко съученички да се отбият да ѝ поднесат цветя или книги и да ѝ разправят за всичко, каквото става в младежкия свят на Авонлий.

— Всички бяха толкова добри и мили, Марила — щастливо въздъхна Анн в деня, когато можеше за първи път да закуцука из стаята. — Не е много приятно все да лежиш; но в това има и нещо хубаво, Марила. Тогава разбираш колко много приятели имаш. Ами че дори директорът Бел дойде да ме види, а той е наистина фин човек. Не е сродна душа, разбира се, но все пак много го харесвам и ужасно съжалявам, че някога съм критикувала неговите молитви. Сега вярвам,

че той наистина е искрен в тях, само че е добил навика да ги произнася така, сякаш не е искрен в тях. Би могъл да го пребори, ако положи малко усилие. Аз се помъчих да направя моите лични малки молитви интересни. Той ми разправи всичко за онова време, когато си счупил глезена като момче. Наистина, много странно е да си представиш, че директорът Бел е бил някога момче. Дори и моето въображение си има граници, защото не мога да си представя *това*. Когато се мъча да си го представя като момче, виждам го е побелели бакенбарди и с очила, също както изглежда в неделното училище, само че малък. Е да, толкова е лесно да си представя госпожа Алан като малко момиченце. Госпожа Алан ме споходи четиринадесет пъти. Не е ли това нещо, с което да се гордея, Марила? След като съпругата на един свещеник има толкова много задължения! И тя е толкова приятен човек, който да ти дойде на гости! Тя никога не ти казва, че сама си виновна и че се надява сега да станеш по-добро момиче. Госпожа Линд винаги ми казваше това, когато идваше да ме види, и ми го казваше по един такъв начин, който ме караше да почувствам, че би се надявала да стана по-добро момиче, но не може да повярва, че наистина ще стана. Дори Джоузи Пай дойде да ме види. Аз я посрещнах колкото можех поучливо, защото мисля, че тя съжاليا, дето ме е подсторила да мина по гребена на покрива. Ако бях се убила, на нея щеше цял живот да й тежи черното бреме на разкаянието. Дайана беше върна приятелка. Тя идваше всеки ден да ме разтуши в моята самота. Но знаеш — о! — колко много ще се радвам, когато ще мога да отида на училище, защото са ми разправяли такива интересни неща за новата учителка. Момичетата всичките мислят, че е направо прекрасна. Дайана казва, че тя има най-чудесната руса къдрава коса и такива очарователни очи. Обличала се много красиво и буфаните на ръкавите й били по-големи, отколкото, на който да било друг в Авонлий. Всеки втори петък при нея има декламации и всеки трябва да декламира или да участва в диалог. О, то направо възхитително само като помислиш за него Джоузи Пай казва, че ненавижда това, но то е само защото Джоузи няма въображение. Дайана, и Руби Гилис, и Джейн Андрюс подготвят диалог, наречен „Сутрешно посещение“, за идущия петък. А в петъчните следобеди, когато нямат рецитали, госпожа Стейси ги извежда всички в гората за „ден на открито“ и учат за папрати, цветя и птички. А всяка сутрин и вечер имат физкултурни занятия. Госпожа

Линд казва, че никога не е чувала за подобни неща и всичко това е само защото имаме жена учителка. Но аз мисля, че това трябва да е великолепно и, вярвам, че ще открия в госпожица Стейси сродна душа.

— Едно нещо е напълно ясно, Анн — забеляза Марила, — а то е, че падането от покрива на господин Бари съвсем не е засегнало езика ти.

ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

ГОСПОЖИЦА СТЕЙСИ И УЧЕНИЧКИТЕ Й УРЕЖДАТ КОНЦЕРТ

Беше октомври, когато Анн беше готова да тръгне пак на училище — прекрасен октомври, червен и златен, с меко време сутрин, когато долините бяха изпълнени с леки мъгли, сякаш те бяха духът на есента — аметистови, бисерни, сребърни, черни и синкави като пушек. Росата беше толкова тежка, че нивите блестяха като сребърно платно, а купища шумоляща под краката шума се бе натрупала се в долчинките с клонести дървета. Брезовата пътека беше безкраен балдахин, а папратите покрай нея бяха изсъхнали и кафяви. Във въздуха имаше остър мирис, който подтикваше малките момичета да пристъпват бързо и живо на път за училище; и беше тъй хубаво да се седи пак на малкия кафяв чин до Дайана, а Руби Гилис да ѝ кима от другата страна на пътеката, Кари Слоун да ѝ подава бележници, а Джулия Бел да изпраща топче дъвка чак от последната редица. Анн, щастлива, пое дълбоко дъх докато си подостряше молива и подреждаше картинките в чекмеджето на чина. Животът наистина беше интересен.

В новата учителка тя откри вярна и ценна приятелка. Госпожица Стейси беше будна, отзивчива млада жена с щастливата дарба да спечелва и да запазва обичта на учениците си и да съживява у тях най-добрите им умствени и духовни черти. Анн цъфна както цвете под благотворното ѝ влияние и носеше на възхитения Матю и придиричивата Марила възторжени разкази за учебната работа и планове.

— Аз обичам госпожица Стейси от все сърце, Марила. Тя е толкова възпитана и има такъв сладък глас! Когато произнася името ми, чувствам *инстинктивно*, че го изговаря с двойно „н“. Днес следобед имахме декламация. Толкова ми се иска да си била там да ме чуеш как рецитирам „Мери, кралица на шотландците“. Вложих цялата си душа в него. На връщане у дома Руби Гилис ми каза, че от

изражението, с което съм произнесла стиха „А за ръката на баща ми, рече тя, ще жертвам аз женската ръка“, кръвта изстинала в жилите ѝ.

— Ами, ти би могла да го рецитираш за мене някой от тия дни в хамбара — предложи Матю.

— Разбира се, ще ти го рецитирам — замислено отговори Анн, — но знай, че няма да мога да го рецитирам толкова добре. Няма да е толкова вълнуващо; друго е, когато цяло училище, стаило дъх, чака думите ти. Сигурна съм, че няма да мога да смразя кръвта в жилите ти.

— Госпожа Линд казва, че на нея кръвта ѝ изстинала в жилите, като видяла момчетата да се катерят до самия връх на рида при господин Бел за врачи гнезда миналия петък — обади се Марила. — Чудя се на госпожица Стейси, че им го е позволила.

— Но на нас ни трябваше гнездо за природознанието — обясни Анн. — Имахме ден на открито. Тези дни на открито са великолепни, Марила. И госпожица Стейси обяснява всичко толкова чудесно! Ние трябва да пишем съчинения за тези предобеди на открито и аз пиша най-хубавите.

— Много суетно е от твоя страна да казваш това. По-добре ще е да оставиш да го каже учителката.

— Но тя вече го каза, Марила. И аз съвсем не се гордея с това. Как мога да се гордея, като съм такава тъпачка по геометрия, макар да започвам по мъничко да разбирам и нея. Госпожица Стейси я прави толкова ясна. И все пак никога няма да я разбирам добре и уверявам те, че тази мисъл действа унижаващо. Но аз обичам да пиша съчинения. В повечето случаи госпожица Стейси ни оставя сами да си изберем темата, но за идущата седмица трябва да напишем съчинение за някоя забележителна личност. Трудно е да избереш измежду толкова много живели забележителни хора. Не е ли велико нещо да бъдеш забележителен и след като умреш, за тебе да пишат съчинения? О, колко много бих искала да бъда забележителна! Мисля си, че когато порасна, ще уча за медицинска сестра и ще отида с Червения кръст на бойното поле, като мисионерка. Би било много романтично, но трябва да си много добър, за да станеш мисионер, и това го прави трудно. Ние имаме всеки ден и физически упражнения. Те придават грациозност и подобряват храносмилането.

— Подобряват, дрън-дрън! — обади се Марила, която често смяташе тези неща за глупости.

Ала всичките следобеди на открито и рецитиране в петъчните дни, и кълчения в часовете по физическа култура избледняха пред един проект, който госпожица Стейси съобщи през ноември. Той беше учащите се от училището в Авонлий да подготвят концерт и да го изнесат в залата на Бъдни вечер с похвалната цел да подпомогнат заплащането на училищно знаме. Всички ученици приеха благосклонно този план и подготвянето на програмата започна веднага. И от всичките възбудени избрани участници никой не беше толкова възбуден, колкото Анн Шърли, която всецяло се отдаде на това начинание, макар да беше възпрепятствана от неодобрението на Марила. Марила смяташе това за явна глупост...

— Това само ви пълни главите с безсмислици и отнема от времето, което би трябвало да посветите на уроците си — мърмореше тя. — Не одобрявам децата да устройват концерти и да тичат по разни репетиции. Това ги прави суетни, дръзки и ги навиква на скитане.

— Но помисли за благородната цел — спореше Анн. — Знаме, което да възпитава духа в родолюбив, Марила.

— Добре, щом можеш да съчетаваш родолюбието и развлечението, това не е ли достатъчно. Разбира се, много хубаво е да уредиш концерт. Ние ще пеем шест хорови песни и Дайана ще излезе със соло. Аз участвам в два диалога: „Общество за потискане на клюките“ и „Царицата на феите“.

Момчетата също ще имат диалог. А аз трябва да изляза с две декламации, Марила. Направо се разтрепервам, като помисля за туй, но това са едни хубави, вълнуващи тръпки. Накрая ще имаме жива картина: „Вяра, Надежда и Любов“. Дайана, Руби и аз в нея, целите загърнати в бяло, с разпуснати коси. Аз ще бъда Надеждата, с ръцете склучени, ей тъй, и очи, вдигнати нагоре. Ще упражнявам декламациите си на тавана. Не се стряскай, ако ме чуеш да стена. В едно от тях трябва да стена сърцераздирателно, а е много трудно да нададеш добър артистичен стон, Марила; Джоузи Пай се муси, защото в диалога не й дадоха ролята, която искаше. Тя искаше да бъде царица на феите. Щеше да е смешно, защото кой е чул някога за царица на феите, дебела като Джоузи. Цариците на феите трябва да бъдат слабички. Джейн Андрюс ще бъде царицата, а аз ще бъда една от нейните почетни дами. Джоузи разправя, че според нея червенокоса фея е толкова смешно, колкото и дебела, но аз не обръщам внимание

на това, което казва Джоузи. Ще имам венец от бели рози на косата, а Руби Гилис ще ми даде назаем нейните пантофки, защото си нямам свои. Знаеш, за феите са необходими пантофки. Не можеш да си представиш фея с високи обувки, нали? Особено пък с металически бомбета? Ние ще украсим залата с надписи от преплетени смърчови и елови вейки и втъкнати в тях рози от червена копринена хартия. И ще влезем всички двама по двама, след като зрителите насядат, а Ема Хуайт ще свири марш на органа. О, Марила, знай, че такива неща не те въодушевяват толкова колкото мен, но не се ли надяваш, че твоята малка Анн ще се отличи?

— Единственото, което се надявам, е, че ще се държиш добре. От сърце ще се радвам, когато цялата тая бъркотия свърши и ти се успокоиш. Сега просто не те бива за нищо с тая глава, претъпкана с диалози, стонове и живи картини. Колкото за твоя език, цяло чудо е, че още не се е износил.

Анн въздъхна и се оттегли в задния двор, над който през белосаните тополови клонки от ябълковозелено западно небе грееше полумесец и където Матю сечеше дърва. Анн приклепна на един пън и разказа на него още веднъж за концерта, сигурна, че поне в този случай има ценящ и съчувстващ слушател.

— Ами, мисля, то ще е доста хубав концерт. И смятам, че ще изпълниш твоята част чудесно — каза той, загледал с усмивка надолу напрегнатото ѝ живо лице. Анн му отвърна с усмивка. Свързваше ги най-добро приятелство и Матю много пъти и често благодареше на своята звезда, че няма нищо общо с възпитанието ѝ. То беше изключително задължение на Марила; ако беше негово, щеше често да се разкъсва между влечението си и споменатото задължение.

При сегашното положение той беше свободен колкото си иска „да глези Анн“ (както се изразяваше Марила). Но в края на краищата и това съвсем не беше чак толкова лошо разпределение: малко „признание“ понякога действа толкова добре, колкото и цялото съвместно светско „възпитание“.

ДВАДЕСЕТ И ПЕТА ГЛАВА

МАТЮ НАСТОЯВА ЗА БУФАН РЪКАВИ

Матю изживя десет лоши минути. Беше влязъл в кухнята в полумрака на студената сива декемврийска вечер и седнал в ъгъла с дървата, за да събуе тежките високи обувки, без да разбере, че Анн и рояк нейни съученички репетират „Царицата на феите“ във всекидневната. След малко те минаха всичките накуп през коридора и влязоха в кухнята със смях и весело бърборене. Момичетата не видяха Матю, който се дръпна свенливо назад в сянката отвъд сандъка с дърва, с обувка в едната ръка и с обувалка в другата, и остана да ги наблюдава стеснително през споменатите десет минути, докато те си слагаха шапките и палтенцата и си говореха за диалога и концерта. Анн стоеше между тях със светнали очи и оживено лице, подобно на другите. Но Матю изведнъж си даде сметка, че тя се отличава някак от другарките си. Това, което тревожеше Матю, беше, че разликата му правеше впечатление с нещо, което не би трябвало да съществува. Анн имаше по-светло лице и по-големи, по-лъчисти очи, по-нежни черти на лицето, отколкото другите; дори и стеснителният, ненаблюдателен Матю се беше научил да забелязва тези неща; обаче разликата, която го безпокоеше, не се състоеше в някоя от тези подробности. Тогава къде се криеше тя?

Този въпрос измъчва Матю дълго след като момичетата си бяха отишли, хванали се под ръка, надолу по дългата замръзнала пътека, а Анн се беше върнала при своите книги. Не можеше да се обърне с този въпрос към Марила, която, той си мислеше, положително щеше да изсумти и да забележи, че единствената разлика, която има между Анн и другите момичета е тази, че те понякога си държат езика зад зъбите, а Анн — никога. Матю отсъди, че това мнение няма много да му помогне.

Тази вечер, за голямо възмущение на Марила, той пак прибегна за помощ до своята лула. Подир два часа пушене и усиления

размишления, Матю стигна до решението на своя проблем. Анн не беше облечена както другите момичета.

Колкото повече мислеше Матю по този въпрос, толкова повече се убеждаваше, че Анн никога не е била облечена както другите момичета — никога, откакто бе дошла в „Грийн Гейбълс“. Марила я обличаше с прости тъмни рокли, всичките ушити съвършено еднакво. Ако Матю знаеше, че има такова нещо като мода в дрехите, знанията му стигаха само дотам; но беше съвсем сигурен, че ръкавите на Анн по нищо не приличаха на ръкавите на другите момичета. Спомни си рояка момичета, които беше видял около нея тази вечер — всичките с пъстри роклички в червено, синьо, розово и бяло — и се зачуди защо Марила винаги я държи толкова просто и тъмно облечена.

Разбира се, това трябва да е правилно. Марила знаеше най-добре и тя се грижеше за възпитанието ѝ. Може би в това се криеше някаква мъдра, неразгадаема подбуда. Но положително нямаше да има нищо лошо да се позволи на детето да има една хубава рокличка, подобна на тия, каквито винаги носеше Дайана Бари. Матю реши да ѝ подари рокля — това положително не би могло да се сметне, че е намеса там, където не му е работа. До Коледа оставаха само две седмици. С въздишка на задоволство Матю отвори всички врати и прозорци да проветри къщата.

Още на другата вечер Матю замина за Кармоди да купи роклята, решил да се отърве от най-лошото и да свърши работата. Това щеше да бъде, той предчувстваше, немалко изпитание. Имаше неща, които Матю умееше да купува и да се покаже не много лош купувач; но си знаеше, че ще бъде напълно в ръцете на търговците, когато се стигнеше до купуването на рокля за момиче.

След продължително размишляване Матю реши да отиде в дюкяна на Самюел Лосън, вместо при Уилям Блер. Разбира се, братът и сестрата винаги бяха отивали при Блер: то беше почти същото в съзнанието им, както да посещават презвитерианска черква и да гласуват за консерваторите. Но двете дъщери на Уилям Блер често обслужваха купувачите и Матю изпитваше истински страх пред тях. Би могъл да се справи с тях, но по такъв въпрос като сегашния, който изискваше обяснения и обсъждане, Матю трябваше да бъде сигурен, че зад тезгяха има мъж. Затова щеше да отиде при Лосън, където щеше да го обслужи Самюел или синът му.

Уви! Матю не знаеше, че при сегашното разширяване на дюкяна си Самюел беше взел и една продавачка; тя беше племенница на жена му и извънредно изискана личност — с коса, сресана в огромен помпадур над челото, големи, живи кафяви очи и широка зашеметяваща усмивка. Беше облечена изключително елегантно и носеше няколко гривни, които блестяха, тракаха и звънтяха при всяко движение на ръцете ѝ. Матю се изпоти от смущение, още когато я видя в дюкяна, а тези гривни напълно го побъркаха с един замах.

— Какво мога да направя за вас тази вечер, господин Кътбърт? — запита госпожица Люсила Харис живо и подкупващо, като потупваше тезгяха с двете си ръце.

— Имате ли някое... някое... някое... ами, да кажа някое градинско гребло? — измънка Матю.

Госпожица Харис доби донякъде изненадан вид, и с право, като чу да я питат за градинско гребло по средата на декември.

— Струва ми се, че има едно-две останали — отговори тя, — но те са горе в килера. Ще отида да видя.

Докато я нямаше, Матю съсредоточи обърканите си мисли за ново усилие.

Когато госпожица Харис се върна с греблото и приветливо го попита „Нещо друго тази вечер, господин Кътбърт?“, Матю събра цялата си смелост и отговори:

— Ами, понеже ме подсецате, бих могъл също... да взема... тоест... да видя... да купя малко... семе за трева.

Госпожица Харис беше чувала да наричат Матю Кътбърт смахнат. Сега тя реши, че е напълно луд.

— При нас има семе за трева само напролет — отвърна тя надменно. — В момента нямаме никакво.

— О, да, разбира се... разбира се... вие сте права — запелтечи нещастният Матю, грабна греблото и тръгна към вратата. На прага се сети, че не го е платил и смутено се върна. Докато госпожица Харис броеше рестото, Матю повика на помощ остатъка на силите си за последен отчаян опит:

— Ами... ако не ви затруднявам твърде много... бих могъл още... тоест... бих искал да видя... да взема... малко захар.

— Бяла или кафява? — търпеливо попита госпожица Харис.

— О... ами... кафява — пророни едва чуто Матю.

— Ей там има едно каче — размаха гривата си към ъгъла госпожица Харис. — Имаме само това.

— Аз ще... ще взема двайсет фунта — каза Матю с избили на челото му капки пот.

Матю беше изминал половината път към къщи, преди да дойде на себе си. Това беше ужасна преживелица, но така му се падаше — мислеше си той, — щом се поддава на отстъпничеството да влиза в непознат дюкян. Когато стигна вкъщи, той скри греблото в помещението за сечива, но захарта занесе на Марила.

— Кафява захар! — възкликна тя. — Какво си се побъркал да вземаш толкова много? Нали знаеш, че никога не я употребявам, освен за овесената каша на ратая или за черна пита с плодове. Джеро го няма, а черната пита съм я направила отдавна. А тази захар и не е добра: едра и тъмна. Уилям Блер обикновено не държи такава захар.

— Аз... аз си помислих, че може да имаш нужда някой път — каза Матю, за да се измъкне някак.

Като се позамисли по въпроса, Матю реши, че това е положение, с което трябва да се занимае жена. За Марила не можеше да се мисли. Матю беше сигурен, че тя веднага ще отхвърли неговото намерение. Оставаше само госпожа Линд, защото Матю не би посмял да се обърне за съвет към някоя друга жена в Авонлий. И така, той отиде при госпожа Линд и тази добра жена мигновено пое цялата работа от ръцете на изтормозения човечец.

— Да ви избира рокля за подарък на Анн? Разбира се! Утре отивам в Кармоди, ще се осланяме на, моя личен вкус. Струва ми се, на Анн ще ѝ подхожда хубав, наситен кафяв цвят, а при Уилям Блер има един нов плат, който е наистина хубав. Може би бихте желали и да я уший за нея, че ако я прави Марила, не е изключено Анн да разбере нещо, преди да е дошло времето, и да се развали изненадата. Добре, аз ще я направя по мярката на племенницата ми Джими Гилис, защото тя и Анн са като две грахови зрънца, що се отнася до фигурата.

— Ами, много ще съм ви задължен — каза Матю, — и... и... не знам... но бих искал... мисля, че сега ръкавите ги правят по инакви, отколкото едно време. Ако не прекалявам с тази молба, аз... аз бих искал да са като сегашните.

— Буфани? Разбира се. Няма защо ни най-малко да се тревожите за това, Матю. Аз ще ги направя по най-последна мода — каза госпожа

Линд. На себе си, когато Матю си отиде, тя каза:

— Ще бъде истинско удоволствие да видя това бедно дете да бъде най-сетне облечено с нещо сносно. Начинът, по който я облича Марила, е направо смешен, това е то! И на мене до болка ми се е искало да ѝ го кажа без заобикалки. Задържах си езика обаче, понеже ми е ясно, че Марила не иска съвети и мисли, че знае повече за гледане на деца, отколкото аз, макар и да е стара мома. Но то винаги си е така. Хора, които са отгледали деца, знаят, че няма неизменен метод на света, който е подходящ за всяко дете. Но ония, които никога не са гледали деца, смятат, че всичко е просто и лесно като просто тройно правило — само подреди твоите три величини в този ред и отговорът ще излезе верен. Но плътта и кръвта не са аритметични величини и точно там Марила Кътбърт допуска грешка. Предполагам, че се мъчи да насади у Анн дух на скромност, като я облича така, но е по-вероятно да породви завист и недоволство. Сигурна съм, че детето не може да не вижда разликата между своите дрешки и облеклото на другите момичета. Обаче само като си помисля, че Матю вижда това! Този мъж се събужда, след като е спал повече от шейсет години.

През тези две седмици Марила знаеше, че Матю е разтревожен от някаква мисъл, но не можа да се досети каква ли е тя до Бъдни вечер, когато госпожа Линд донесе новата рокля. Марила се държа общо взето добре, макар много вероятно да не бе повярвала на дипломатичното обяснение на госпожа Линд, че роклята е ушила тя, понеже Матю го било страх Анн да не разбере за нея много рано, ако я прави Марила.

— Значи затова Матю имаше такъв тайнствен вид и се подсмиваше под мустак цели две седмици, а? — рече тя малко рязко, но с търпимост. — Знаех си аз, че е намислил някаква глупост. Е, трябва да призная, че според мен Анн няма нужда от нови рокли. Аз ѝ направих три добри, топли, трайни рокли през есента и всичко друго в повече е чисто разточителство. Само в тия ръкави има плат колкото за цяла блуза, честна дума! Ти просто подхранваш у Анн суетността, Матю, а тя е суетна като паун още отсега. Както и да е, надявам се, че сега ще е доволна, защото зная, че е копняла за тези глупави ръкави, откакто са станали модни, макар и да не е казала нито дума, след като ги спомена за първи път. Буфаните непрекъснато стават все по-големи

и по-смешни: сега са вече колкото балони. Идущата година всяка жена, която ги носи, ще трябва да влиза през вратите странешком.

На Коледа денят се сипна прекрасен бял. Декември беше много мек и хората очакваха зелена Коледа, но през нощта беше тихо навяло точно толкова сняг, колкото да преобрази Авонлий. Анн надзърна от своя заскрежен тавански прозорец с възторжен поглед. Смърчовете в Омагьосаната гора бяха пухкави и чудни; брезите и дивите вишни изглеждаха бисерни; разораните ниви се простираха като снежни бразди; във въздуха имаше нещо свежо, което бе възхитително. Анн изтича долу с песен, която отекна навред в „Грийн Гейбълс“.

— Честита Коледа, Марила! Честита Коледа, Матю! Не е ли това прекрасна Коледа? Толкова се радвам, че е бяла. Всяка друга Коледа не изглежда истинска, нали? Аз не обичам Коледа, която е зелена. Такива Коледи не са зелени, те са само в неприятно повехнало кафяво и сиво. Какво кара хората да ги наричат зелени? Ч... я... Матю! Това за мен ли е? О, Матю!

Матю беше стеснително отвил роклята от книжната ѝ опаковка и я протегна напред с умолителен поглед към Марила, която с презрителен вид се преструваше, че пълни чайника, но въпреки това с доста голям интерес наблюдаваше под око сцената.

Анн взе роклята и я загледа с благоговейно мълчание. О, колко хубава беше тя — прекрасен мек кафяв плат с истински копринен блясък, пола с изящен волан и набор; блузката с нежно ситно плисе по най-последна мода и малък рюш от прозрачна дантела на врата. Но ръкавите — те бяха върхът на великолепието! Дълги маншети до лактите, а над маншетите — разделени с редици набор и ленти с кафяви копринени фльонги — прекрасни двойни буфани.

— Това е коледен подарък за теб, Анн — каза стеснително Матю. — Ами... ами... Анн, не ти ли харесва? Ами... ами сега.

Защото очите на Анн изведнъж се наляха със сълзи.

— *Да я харесвам!* О, Матю! — Анн праметна роклята върху един стол и склочи ръце. — Матю, тя е съвършено изключителна. Никога няма да мога да ти се отблагодаря достатъчно. Виж тия ръкави! О, струва ми се, че това трябва да е някакъв щастлив сън.

— Добре де, добре, хайде да закусваме — прекъсна я Марила. — Трябва да ти кажа, Анн, аз не мисля, че си имала нужда от тази рокля, но щом Матю я е взел за тебе, погрижи се добре да я пазиш. Ето и една

панделка за косата, която госпожа Линд остави за теб. Тя е кафява, за да подхожда на роклята. Ела сега, сядай.

— Не виждам как ще мога да закуся! — възкликна възторжено Анн. — Закуската ми се вижда нещо твърде всекидневно в такъв вълнуващ момент. Предпочитам да се нагледам на тази рокля. Толкова се радвам, че ръкавите буфан са още на мода! Все ми се струваше, че никога няма да се помирят, ако остарееят, преди да съм имала рокля с буфани. Никога нямаше да се почувствам доволна, разбираш ли? А и от госпожа Линд е било много мило да ми подари панделката. Чувствам, че наистина трябва да стана много добро момиче. Ето, в такива моменти съжалявам, че не съм образцово момиче, и винаги решавам да стана добра в бъдеще. Но е някак трудно да изпълняваш решенията си, когато срещнеш непреодолими изкушения. Все пак, сега ще направя извънредно усилие.

Когато всекидневната закуска свърши, появи се Дайана: тя минаваше по бялото мостче в долчинката — хубава фигура с яркочервеното си палтенце. Анн се понесе надолу по склона да я пресрещне.

— Честита Коледа, Дайана! Тази Коледа е чудесна! Имам да ти покажа нещо великолепно. Матю ми подари много красива рокля с такива ръкави! Не бих могла дори да си представя по-хубави.

— И аз имам нещо за тебе — каза задъхано Дайана... — Ето, тази кутия. Леля Джоузефин ни изпрати голям колет с не знам колко неща в нея... и това е за тебе. Щях да я донеса снощи, но колетът пристигна чак по тъмно, а аз никога не се чувствам спокойна сега като минавам през Омагьосаната гора след стъмване.

Анн отвори кутията и надзърна вътре. Първо видя картичка с надпис „За моето момиче Анн за честита Коледа“; а под нея — чифт чудно хубави шеврови пантофки с мъниста на бомбетата, със сатенени фльонги и лъскави катарамии.

— О! — изтръгна се от Анн. — Дайана, това е твърде много! Сигурно сънувам.

— Аз ще го нарека „пръст на провидението“ — каза Дайана. — Сега няма да има нужда да взимаш назаем пантофите на Руби и това е цяло щастие, защото нейните са ти с два номера по-големи: щеше да бъде ужасно да се чува фея да тътри обувките си. Джоузи Пай щеше да

бъде възхитена. Знаеш ли, завчера вечер Роб Райт изпрати от репетицията Гърти Пай. Чувала ли си някога нещо подобно?

Всичките ученици от Авонлий бяха обзети от треска в този ден, защото трябваше да се украси залата и да се проведе генералната репетиция.

Концертът се състоя вечерта и завърши с подчертан успех. Малката зала бе претъпкана, всичките участници се представиха изключително добре, но Анн бе изпъкващата ярка звезда на събитието, което дори самата завист в лицето на Джоузи Пай не посмя да отрече.

— О, не беше ли това блестяща вечер? — въздъхна Анн, когато всичко свърши и двете с Дайана се прибираха заедно у дома под тъмното звездно небе.

— Всичко мина много добре — забеляза практично Дайана. — Смятам, че трябва да сме изкарали не по-малко от десет долара. Знаеш, господин Алан щял да изпрати дописка до вестниците в Шарлоттаун.

— О, Дайана, нима наистина ще видим имената си във вестниците? Изтръпвам като си го помисля. Твоето соло беше превъзходно, Дайана. Аз се чувствах по-горда от самата теб, когато го повтори на бис. И си казах на ум: „Това е скъпата ми сърдечна приятелка, която бе тъй почетена.“

— Че твоите декламации предизвикаха буря в залата. Тая, тъжната, беше направо великолепна!

— О, аз бях толкова нервна, Дайана. Когато господин Алан съобщи моето име, не мога изобщо да ти кажа как излязох на сцената. Чувствах се така, сякаш милион очи гледат в мен и през мен, и за един ужасен миг бях сигурна, че няма да мога да започна изобщо. После си помислих за прекрасните си ръкави буфан и събрах смелост. Разбрах, че не бива да посрамя тия ръкави, Дайана. Така започнах и гласът ми като че ли идваше отнякъде далече-далече. Чувствах се като папагал. Добре е било, че съм ги упражнявала тези декламации толкова често горе на тавана, иначе никога нямаше да мога да ги изкарам. Стенех ли добре?

— О да, ти стенеше чудесно — увери я Дайана.

— Видях старата госпожа Слоун да си бърше сълзите, когато седнах. Беше великолепно да мисля, че съм трогнала някого. Да участваш в концерт е толкова романтично, нали? О, това беше незабравимо събитие наистина!

— Не беше ли диалогът на момчетата отличен? — попита Дайана. — Гилбърт Блайт беше направо блестящ. Анн, мисля, че не е честно да се държиш така с Гил. Чакай да ти кажа. Когато ти слезе бегом от сцената след диалога с феите, една от розите падна от косата ти. Аз видях Гил да я вдига и да я слага във вътрешния си джоб. Ето на! Ти си толкова романтична, че според мене би трябвало да бъдеш доволна от това.

— За мене няма никакво значение какво прави тази личност — каза високомерно Анн. — Аз просто никога не мисля за него, Дайана.

Тази вечер Марила и Матю, които бяха отишли на концерт за първи път от двадесет години, поседяха малко край кухненския огън, след като Анн си беше легнала.

— Ами да, аз мисля, че нашата Анн се показва не по-зле от никоя от тях — каза гордо Матю.

— Да, вярно — призна Марила. — Тя е умно дете, Матю. А и изглеждаше много добре. Аз бях един вид против това нещо с концертите, но ми се струва, че в края на краищата в тях няма нищо лошо. Както и да е, бях горда с Анн тая вечер, макар че няма да ѝ го кажа.

— Ами, аз бях горд с нея и ѝ го казах, преди да се качи горе — рече Матю. — Трябва да видим какво можем да направим за нея, Марила. Струва ми се, че тя скоро ще има нужда от нещо повече от училището в Авонлий.

— Има още достатъчно време да мислим за това — отговори Марила. — Тя ще навърши само тринайсет през март. Макар че тази вечер ми направи впечатление, че става вече доста голямо момиче. Госпожа Линд ѝ направи тази рокля мъничко по-дълга и това прави Анн да изглежда тъй висока. Тя лесно учи и смятам, че най-доброто, което можем да направим за нея, ще бъде след известно време да я изпратим в Кралската академия. Но няма нужда да се говори за това още една или две години.

— Ами няма да е зле да мислим сегиз-тогиз за това — осмели се да каже Матю. — Такива неща стават по-добре с много обмисляне.

ДВАДЕСЕТ И ШЕСТА ГЛАВА

ОСНОВАВАНЕ НА КЛУБ ЗА СЪЧИНЕНИЯ

За младежта в Авонлий беше трудно да се върне към скучното всекидневно еднообразие. Особено на Анн всичко се виждаше страшно блудкаво, скучно и безсмислено след чашата на възбудата, от която бе пила седмици наред. Нима можеше да се върне към предишните спокойни удоволствия на отминалите дни преди концерта? Отначало, както каза на Дайана, тя не можеше и да помисли, че би могла.

— Аз съм съвсем сигурна, Дайана, че животът никога не ще може да бъде пак същият, както в ония стари времена — каза тя печално, сякаш говореше за период от преди най-малко петдесет години. — Може след известно време да свикна, но ме е страх, че концертите развалят хората за всекидневния живот. Предполагам, че точно заради това Марила не ги одобрява. Марила е толкова разумна жена. Трябва да е много по-добре да бъдеш разумен; но все пак не ми се вярва, че наистина искам да бъда разумна личност, защото те са толкова неромантични. Госпожа Линд казва, че няма опасност някога да стана такава, обаче човек никога не знае. Аз чувствам и сега, че като порасна, може да стана разумна. Но това може да е само защото съм уморена. Снощи просто не можах да заспя кой знае колко време. Само си лежах будна и си представях концерта пак и пак. Това е прекрасното нещо в такива преживявания — толкова е хубаво да си ги спомняш.

С времето обаче училището в Авонлий тръгна пак по утъпкания си път и се върна към старите си интереси. Разбира се, концертът остави своите следи. Руби Гилис и Ема Хуайт, които се бяха скарали за по-предно място на сцената, вече не седяха на един чин и многообещаващата тригодишна дружба бе скъсана. Джоузи Пай и Джулия Бел „не си говориха“ три месеца, защото Джоузи Пай беше казала на Беси Райт, че поклонът на Джулия Бел, когато станала да декламира, я накарал да си помисли за пиле, което си дръпва главата, а Беси съобщи това на Джулия. Никой от семейството Слоун не искаше

да има нищо общо със семейството Бел, защото вторите заявили, че първите имали много голямо участие в програмата, а първите бяха отвърнали, че вторите не били способни да изпълнят както трябва и малкото, което трябвало да изпълнят. И най-сетне Чарли Слоун се сби с Муди Спърджън Макфърсън, защото Муди Спърджън казал, че Анн Шърли си вирила носа със своите декламации, и Муди Спърджън „ял бой“, след което сестрата на Муди Макфърсън — Ела Мей — не говорила на Анн Шърли до края на зимата. С изключение на тези дребни търкания, работата в малкото царство на госпожица Стейси продължаваше редовно и гладко.

Зимните седмици се изнизаха. Тази зима беше необичайно мека, с толкова малко сняг, че Анн и Дайана можеха да отиват на училище почти всеки ден по Брезовата пътека. На рождения ден на Анн те леко пристъпваха надолу по нея, с очи и уши нащрек, въпреки непрекъснатото бърборене, защото госпожица Стейси им беше казала, че скоро ще трябва да напишат съчинение за „Зимна разходка в гората“ и това ги караше да бъдат наблюдателни.

— Само си помисли, Дайана, от днес съм тринайсетгодишна — отбеляза Анн с тържествен тон. — Просто не мога да повярвам, че вече не съм в детска възраст. Когато се събудих тази сутрин, струваше ми се, че всичко трябва да е по-друго. Ти навърши тринадесет години преди един месец, та предполагам, че за тебе в това няма нищо ново, както за мене. Това прави живота да изглежда по-интересен. След още две години ще бъда наистина възрастна. Голямо утешение е, като си помисля, че ще мога да употребявам големи думи, без да ми се смеят.

— Руби Гилис разправя, че смята да си има приятел, щом навърши петнадесет — каза Дайана.

— Руби Гилис не мисли за нищо друго, освен за приятели — отговори пренебрежително Анн. — Всъщност тя е предоволна, когато някой напише името ѝ горе в „забележете“, колкото и да се преструва, че я е толкова яд. Но страх ме е, че това е жестока приказка. Госпожа Алан казва, че не би трябвало никога да казваме жестоки неща, но те пак често се изплъзват, преди да си помислим, нали? Аз просто не мога да говоря за Джоузи Пай, без да направя жестока забележка, затова никога не я споменавам изобщо. Може да си забелязала това. Мъча се да бъда колкото мога като госпожа Алан, защото мисля, че тя е безупречна. Така мисли и господин Алан. Госпожа Линд казва, че той

направо боготвори пръстта, по която тя стъпва, и смята, че всъщност не е правилно свещеник да отдава чувствата си до такава степен на едно смъртно създание. Но от друга страна, Дайана, свещениците също са човешки създания и си имат своите пороци, както всеки друг. Имах много интересен разговор за пороците е госпожа Алан миналата неделя следобед. Има само няколко неща, за които може да се говори в неделни дни, и това е едно от тях. Моят порок е прекаленото въображение и забравяне на задълженията. Мъча се с всички сили да го превъзмогна и сега, като станах вече на тринадесет, може би ще успявам повече.

— След още четири години ще можем да сресваме косата си нагоре — рече Дайана. — Алис Бел е само на шестнайсет и си я реши нагоре, но мисля, че е смешно. Аз ще чакам докато стана на седемнайсет.

— Ако имах кривия нос на Алис — решително заяви Анн, — нямаше да го правя, но ето на! Няма да кажа това, което ми беше на езика, защото беше крайно порочно. Освен другото, аз го сравнявах с моя нос, а това е суетност. Боя се, че мисля твърде много за носа си, откакто чух този комплимент за него преди много време. Той наистина е голяма утеха за мене. О, Дайана, погледни ей там едно зайче! Това е нещо, което трябва да се запомни за нашето съчинение. Наистина смятам, че през зимата гората е толкова хубава, колкото и през лятото. Тя е бяла и тиха, сякаш спи и сънува хубав сън.

— Няма да имам нищо против да напиша това съчинение, когато му дойде времето — въздъхна Дайана. — Мога да се справя да пиша за гората, но това, дето трябва да предадем в понеделник, е ужасно. Това хрумване на госпожица Стейси — да напишем разказ, измислен от самите нас!

— Че от това по-лесно няма — възрази Анн.

— Лесно е за тебе, защото имаш въображение — отвърна Дайана, — но какво щеше да правиш, ако се беше родила без въображение? Ти сигурно вече си го написала, твоето съчинение?

Анн кимна, като положи усилие да няма самодоволен вид, но съвсем безуспешно.

— Написах го миналия понеделник вечерта. То се казва „Ревнивата съперница или смъртта не ги раздели“. Прочетох го на Марила и тя каза, че било от глупаво по-глупаво. После го прочетох на

Матю и той каза, че било чудесно. Ето такава критика обичам. То е тъжна и сладка история. Аз, да ти кажа, плаках като дете докато го писах. То е за две красиви девойки, на име Корделия Монтморенси и Джералдайн Сеймър, които живеели в едно и също селище и били свързани с предано приятелство. Корделия била много тъмна брюнетка с венец от тъмна като нощ коса и искрящи черни очи. Джералдайн била царствена блондинка с коса като златна прежда и кадифени виолетови очи.

— Никога не съм виждала някой с виолетови очи — промълви неуверено Дайана.

— И аз не съм. Само си ги представих. Искях нещо необикновено. Джералдайн имала алабастрово чело. Аз намерих какво е „алабастрово чело“. Това е едно от предимствата да си на тринайсет години. Знаеш много повече, отколкото, когато си била на дванайсет.

— Добре, какво е станало с Корделия и Джералдайн? — попита Дайана, която започваше да се чувства доста заинтересувана от тяхната съдба.

— Те расли и хубавеели, докато станали шестнайсетгодишни. Тогава Бъртрам де Вър дошъл в родното им село и се влюбил в русата Джералдайн. Той ѝ спасил живота, когато нейният кон се подплашил и побягнал, повличайки двуколката ѝ; тя припаднала в неговите ръце и той я носил три мили до дома ѝ, защото — нали разбираш? — колата била цялата на парчета. Видя ми се много трудно да си представя предложението за женитба, понеже нямах опит, който да използвам. Питам Руби Гилис дали знае нещо за това как мъжете правят предложение, защото си помислих, че тя трябва да ги знае тия работи, като има толкова много омъжени сестри. Руби ми каза, че се скрила в килера в хола, когато Малкълм Андрюс направил предложение на сестра ѝ Сюзан. Тя ми разправи, че Малкълм казал на Сюзан, че неговият баща му подарил стопанството, и след това Малкълм рекъл: „Какво ще кажеш, скъпото ми момиче, ако се задомим наесен?“. Сюзан казала: „Да... не... не знам... чакай да видя...“ — и след това веднага се сгодили. Но на мен такава едно предложение не ми се видя чак толкова романтично, та в края на краищата трябваше да си го представя колкото мога сама. Направих го много цветисто и поетично: Бъртрам паднал на колене (макар Руби Гилис да казва, че това не се правело в днешно време), а Джералдайн го приела с реч, дълга цяла

страница. Мога да ти кажа, че тази страница ми струва много труд. Преписах я пет пъти и я смятам за мой шедевър. Бъртрам ѝ поднесъл пръстен с брилянт и рубинена огърлица и ѝ казал, че ще отидат на сватбено пътешествие в Европа, понеже бил страхотно богат. Но тогава, уви, сенки помрачили техния път. Корделия била тайно влюбена в Бъртрам и когато Джералдайн ѝ казала за годежа, изпаднала направо в бяс, особено когато видяла огърлицата и брилянтния пръстен. Цялата ѝ обич към Джералдайн се превърнала в дълбока омраза и тя се заклела, че никога няма да допусне приятелката ѝ да се омъжи за Бъртрам. Но се преструвала, че е все така вярна на Джералдайн. Една вечер двете стояли на моста пред буен поток и Корделия, която мислела, че са сами, бутнала Джералдайн през ръба с диво, подигравателно „Ха-ха-ха!“. Но Бъртрам видял всичко ѝ веднага се хвърлил в течението, като викнал: „Аз ще те спася, моя прекрасна Джералдайн!“ Но уви, той би забравил, че не знае да плува, и двамата се удавили прегърнати. Скоро след това течението изхвърлило телата им на брега. Те били погребани в един гроб и погребението им било грандиозно, Дайана. Много по-романтично е да завършиш разказ с погребение, отколкото със сватба. Колкото за Корделия, тя се побъркала от угризения на съвестта и била затворена в лудница. Реших, че това беше поетично възмездие за престъплението ѝ.

— Колко безупречно хубаво! — въздъхна Дайана, която в критиката принадлежеше към школата на Матю. — Не ми е ясно как можеш сама да съчиняваш в ума си такива вълнуващи неща, Анн. Бих искала моето въображение да бъде като твоето.

— То би било, ако го развиваше — рече насърчително Анн. — Ей сега ми хрумна един план, Дайана. Хайде двете с тебе да си направим клуб за съчиняване, съвсем наш, и да пишем разкази за упражнение. Аз ще ти помагам, докато се научиш да ги пишеш сама. Ти трябва да развиваш въображението си. Така казва госпожица Стейси. Само трябва да започнем в правилна насока. Аз ѝ разправих за Омагьосаната гора, но тя каза, че сме тръгнали в погрешна насока там.

Ето как възникна клубът за съчинения. Отначало той беше ограничен за Дайана и Анн, но скоро в него влязоха Джейн Андрюс и Руби Гилис и още едно-две момичета, които чувстваха нужда да развият въображението си. Момчета не се допускаха в клуба — въпреки мнението на Руби Гилис, че тяхното включване щяло да го

направи по-вълнуващ, — и всеки член трябваше да написва по един разказ седмично.

— Това е извънредно интересно — каза Анн на Марила. — Всяко момиче трябва да прочете своя разказ на глас и след това говорим за него. Ние ще ги пазим всичките като светиня, за да ги четат нашите потомци. Всяка от нас пише под псевдоним. Моят е Розамонд Монтморенси. Всичките момичета пишат доста добре. Руби Гилис е много сантиментална. Тя влага твърде много любов в своите разкази, а ти знаеш, че твърде много е по-лошо от твърде малко. Джейн никога не пише за любовта, защото, тя казва, това я кара да се чувства толкова глупава после, когато трябва да го прочете на глас. Разказите на Джейн са крайно разумни. А Дайана вмъква в своите прекалено много убийства. Казва, че в повечето случаи не знае какво да прави с хората и затова ги убива, та да се отърве от тях. Аз почти винаги трябва да им казвам за какво да пишат, но това не е трудно, защото имам милиони хрумвания.

— Аз мисля, че тази работа с писането на разкази е най-глупавата досега — присмя ѝ се Марила. — Ще натъпчете куп глупости в главите си и ще загубите време, което трябва да отделите за уроците. Да четете разкази е достатъчно лошо, но да ги пишете е още по-лошо.

— Но ние толкова внимаваме да вложим в тях морал, Марила — обясни Анн. — Аз държа на това. Всичките добри лица са възнаградени, а всичките лоши получават подходящо наказание. Сигурна съм, че това трябва да оказва благотворно влияние. Моралът е велико нещо. Господин Алан казва така. Прочетох един от моите разкази на него и на госпожа Алан и двамата се съгласиха, че поуката е прекрасна. Само че се смяха на погрешните места. На мен повече ми харесва, когато хората плачат. Джейн и Руби почти винаги плачат, когато стигна до прочувствените места. Дайана писа на леля си Джоузефин за нашия клуб и леля ѝ Джоузефин отговори, че трябва да ѝ изпратим някои от нашите разкази. Тогава преписахме четири от най-добрите и ѝ ги изпратихме. Госпожица Джоузефин Бари ни отговори, че никога в живота не е чела нещо по-забавно. Това донякъде ни озадачи, защото разказите бяха всичките много трогателни и почти всички в тях умираха. Но се радвам, че госпожица Бари ги хареса. Това доказва, че нашият клуб прави нещо добро на този свят. Госпожа Алан

казва, че това би трябвало да бъде нашата цел във всичко. Аз наистина се мъча да направя това моя цел, но толкова често го забравям, когато се забавлявам. Надявам се, че ще приличам малко на госпожа Алан, когато порасна. Мислиш ли, че това може да стане, Марила?

— Не бих казала, че има голяма възможност — бе насърчителният отговор на Марила. — Сигурна съм, че госпожа Алан никога не е била толкова глупаво и разсеяно момиче като тебе.

— Да, но не е била винаги и толкова добра, колкото е сега — сериозно възрази Анн. — Тя сама ми го каза, тоест тя ми каза, че е била ужасна пакостница, когато е била малко момиче, и вечно правела бели. Това ми вдъхна толкова надежда, когато го чух. Много ли е грешно от моя страна, Марила, да изпитвам надежда, когато чувам, че други хора са били лоши пакостливци? Госпожа Линд казва, че винаги се възмущава, когато чува за някого, че някога е бил лош, без значение колко малък е бил тогава. Госпожа Линд казва, че веднъж чула свещеник да признава, че, когато бил малко момче, откраднал сладкиш с ягоди от килера на леля си, и че тя никога вече не изпитала уважение към този свещеник. Аз пък нямаше да го приема така. Щях да си кажа, че е било наистина благородно от негова страна да признае, и щях да си мисля колко поощрително щеше да бъде за малките момчета днес, които вършат лоши неща, като знаят, че може въпреки това да станат свещеници като пораснат. Ето така щях да го приема аз, Марила.

— Начина, по който го приемам аз сега, Анн — отговори Марила, — е, че е крайно време да свършиш миенето на тия чинии. С твойто бърборене то ти отне половин час повече от необходимото време. Научи се първо да работиш и да говориш след това.

ДВАДЕСЕТ И СЕДМА ГЛАВА СУЕТНОСТ И ОГОРЧЕНИЕ

Късно през една априлска вечер, на връщане у дома от събрание на Благотворителното дружество, Марила си даде сметка, че зимата е свършила и си е отишла, и изпита радостната възбуда, която пролетта неизменно донася както на най-старите и най-печалните, така и на най-младите и най-веселите. Марила нямаше склонност да анализира своите мисли и чувства. Вероятно си въобразяваше, че мисли за Благотворителното дружество, за тяхната черковна каса и за новия килим в църковната канцелария, обаче зад тези размишления се криеше хармонично усещане за червеникавата почва по нивите с парата, вдигаща се от тях към бледорозовите мъгли около залязващото слънце, островърхите сенки на смърчове, проснали се по ливадата отвъд потока, смълчаните, обсипани с червени пъпки кленове около приличащото на огледало горско езеро, за пробуждащия се свят и раздвижването на скрити сили под сивата пръст. Пролетта беше се ширнала по земята и стъпките на трезвата и попреминала Марила бяха по-леки и по-бързи поради тази нейна дълбока първична радост.

Очите ѝ се спираха обичливо върху „Грийн Гейбълс“, надзърнали през плетеницата от дървета и отразяващи слънчевия блясък от прозорците си с няколко великолепно малки светлика. Пристъпвайки внимателно по влажната пътека, Марила си мислеше колко голямо удоволствие е да знае, че се прибира у дома при весело прашащия огън и хубаво сложена маса за чай, вместо слабата утеха в тези вечери след събрание, преди Анн да беше дошла във фермата „Грийн Гейбълс“.

И затова, когато влезе в кухнята си и намери огъня угаснал и никъде никаква следа от Анн, Марила се почувства справедливо разочарована и ядосана.

Беше заръчала на Анн непременно да приготви чай за пет часа, а сега трябва да бърза да свали своята втора най-добра рокля и да приготви вечеря, докато Матю се върне от оран.

— Аз ще я наредя госпожица Анн, когато си дойде — каза Марила мрачно, докато стържеше с ножа за месо подпалки по-енергично, отколкото беше необходимо. Матю беше влязъл и чакаше търпеливо чая в своя ъгъл. — Тя се развява някъде е Дайана, пише разкази или репетира диалози, или се занимава с някакви други измишльотини, и никога май не помисля за времето и задълженията си. За такива неща трябва да ѝ се говори кратко и ясно. Госпожа Алан не ме трогва, като твърди, че тя била най-умното и най-сладкото дете, което е познавала. Може да е много умна и сладка, но главата ѝ е пълна е глупости и човек не знае накъде ще я избие утре. Щом ѝ омръзне една приумица, току се захване с друга. Но да знаеш! Казвам ти го сега, толкова се ядосах на Рейчъл Линд, като се обади днес на събранието. Истински се зарадвах, когато госпожа Алан похвали Анн, защото, ако не беше я похвалила, аз щях да кажа нещо много остро на Рейчъл пред всички. Анн си има достатъчно много грешки, Господ ги знае колко, и съвсем не искам да ги отрека. Но аз съм тази, която я възпитава, а не Рейчъл Линд, — която би намерила грешки и у Ангел Гавраил, ако той живееше в Авонлий. И все пак Анн няма право да напуска къщата току-така, когато съм ѝ наредила да стои следобед у дома и да върши работа. Трябва да кажа, че въпреки всичките ѝ грешки, никога досега не се е показала непослушна и винаги съм могла да разчитам на нея; затова много съжалявам за днешния случай.

— Ами... не зная — обади се Матю, който беше търпелив, умен, а най-вече гладен, и сметна, че най-добре да остави Марила да си изприкаже яда, без да я прекъсва; беше научил от опит, че тя свършва всичко, каквото има да прави много по-бързо, отколкото ако я забавят с ненавременни възражения. — Може би съдиш за нея твърде прибързано, Марила. Не казвай, че не можеш да разчиташ на нея, преди да си сигурна, че не те е послушала. Ами ако всичко това може да бъде обяснено: Анн много я бива да обяснява.

— Да, но сега я няма, а ѝ бях казала да бъде тук — отвърна Марила. — Струва ми се, че ще ѝ се види трудно да обясни *това* задоволително за мен. Разбира се, аз знаех, че ти ще бъдеш на нейна страна, Матю. Но аз съм тази, която я възпитава, не ти!

Беше вече се стъмнило, когато вечерята бе готова, а все още не се виждаше Анн да идва прибързано през дървения мост или по Пътеката на влюбените, задъхана и с виновен вид, поради пренебрегнати

задължения. Марила навъсено изми и прибра чиниите. След това, понеже ѝ трябваше свещ като слиза в мазето, тя се качи в източната таванска стая за свещта, която обикновено стоеше на масичката на Анн. Когато я запали и се обърна, видя я да лежи по корем, заровила лице във възглавниците.

— Боже Господи — рече изумено Марила, — спала ли си, Анн?

— Не — беше приглушеният отговор.

— Болна ли си тогава? — тревожно я попита Марила и отиде при леглото.

Анн се зарови по-надълбоко във възглавниците, сякаш искаше да се скрие завинаги от човешки поглед.

— Не. Но моля ти се, Марила, иди си и не ме гледай. Аз съм потънала в отчаяние и ми е все едно кой ще излезе пръв в класа или ще напише най-доброто съчинение, или ще пее в хора на Неделното училище занапред. Такива дребни неща не са никак важни сега. Не вярвам някога да мога да отида някъде пак. На моята кариера е дошъл край. Моля ти се, Марила, иди си и не ме поглеждай.

— Чул ли е някой някога нещо подобно? — запита озадачената Марила. — Анн Шърли, какво ти е станало? Какво си направила? Веднага да станеш, в тази минута, и да ми кажеш! Още в тази минута, ти казвам! Хайде сега, какво има?

Анн се беше изхлузила на пода с отчаяно покорство.

— Погледни косата ми, Марила — пошепна тя.

Тогава Марила вдигна свещта и внимателно загледа косата на Анн, разпиляна тежко по гърба ѝ. Тя действително имаше много чудноват вид.

— Анн Шърли, какво си направила на своята коса? Че тя е зелена!

Зелена би могла да се нарече, ако беше някакъв земен цвят — той беше чудноват, мътен, бронзовозелен, тук-там с жилки от първоначалното червено, които изостряха ужасното впечатление. В целия си живот Марила не беше виждала нещо толкова отблъскващо, като косата на Анн в този миг.

— Да, зелена е — изстена Анн. — Мислех, че нищо не би могло да бъде по-лошо от червена коса. Но сега знам, че е десет пъти по-лошо да е зелена. О, Марила, ти не можеш да разбереш колко безкрайно злочеста съм аз!

— Не мога да разбера как си се подредила така, но искам да узная — каза Марила. — Ела веднага долу в кухнята, тука горе е много студено, и ми разправи какво си направила. Очаквах нещо налудничаво от известно време. Не си забърквала каша повече от два месеца и бях сигурна, че е време за нещо ново. Хайде сега, какво си направила с косата си?

— Боядисах я.

— Боядисала си я! Боядисала си косата си! Анн Шърли, не знаеше ли, че е порочно да се прави такова нещо?

— Да, знаех, че е малко порочно — призна Анн. — Но си мислех, че си заслужава да бъда малко порочна и да се отърва от червената коса. Имах предвид цената, Марила. Освен това бях решила да бъда извънредно добра в други неща в замяна.

— Чудесно! — каза Марила саркастично. — Ако аз бях решила, че си заслужава да боядисам моята коса, щях да я боядисам поне в приличен цвят. Нямах да я боядисам зелена.

— Но аз не съм искала да я боядисам зелена, Марила — унило протестира Анн. — Ако съм направила грях, направила съм го с известна цел. Той каза, че боята ще направи косата ми прекрасно гарваново черна, той сериозно ме убеждаваше в това. Как можех да не повярвам на думите му? Аз зная как се чувства човек, когато не му вярват на думата. И госпожа Алан казва, че не бива никога да се съмняваме в никого, че не ни казва истината, освен ако имаме доказателства. Сега аз имам доказателство: зелена коса е достатъчно доказателство за когото и да било. Но тогава нямах, и повярвах на всяка негова, дума *безрезервно*.

— Кой е казал? За кого говориш?

— Амбулантът, търговецът, който мина оттук следобед. Купих боята от него.

— Анн Шърли, колко пъти съм ти казвала никога да не пускаш никого от тези италианци в къщата! Аз съм против тяхното обикаляне изобщо.

— О, аз не го пуснах вътре. Не съм забравила какво си ми казала и излязох вън, внимателно затворих вратата и разглеждах неговите неща на стъпалата. Освен това той не беше италианец, беше немски евреин. Имаше голяма кутия, пълна с интересни неща, и ми разправи, че работел много, за да спечели достатъчно пари и да доведе тука жена

си и децата от Германия. Говореше за тях с толкова чувство, че ме трогна до дън душа. Искях да купя нещо, за да му помогна в тази благородна цел. Тогава изведнъж видях шишето с боя за коса. Амбулантът каза, че е било гарантирано тя да боядиса моята коса в красиво гарваново черно и нямало да се измие. В този миг видях себе си с красива гарваново черна коса и съблазънта беше непреодолима. Но цената на шишето беше седемдесет и пет цента, а имах само петдесет от тези, дето ми даваш. Мисля, че амбулантът беше добър по сърце, защото каза, че като ме гледа, ще го продаде за петдесет цента, и то ще е все едно, че ми го подарява. Тогава го купих и щом той си отиде, дойдох тука горе и се намазах със стара четка за коса, както пишеше в упътването. Употребих цялото шише и о, Марила, като видях ужасния цвят, който придоби косата ми, разкаях се, че съм била лоша — ако щеш ми вярвай! И оттогава досега се кая.

— Е, надявам се, че разкайването ще ти дойде добре — безжалостно каза Марила — и че сега видя до какво те докара суетността ти, Анн. Бог знае какво може да се направи. Предполагам, че първото нещо е да ѝ дръпнем на косата ти едно хубаво миене и да видим дали ще помогне.

И така Анн се залови да си мие главата, да я търка с всички сили със сапун и вода, но то беше все едно, че търка истинската си червена коса. Амбулантът положително не беше излъгал, когато я увери, че боята не се измива, колкото съмнителни и да са били другите му уверения.

— О, Марила, какво ще правя? — заливаше се от плач Анн. — Никога няма да преживея това. Хората горе-долу са забравили другите ми грешки — лекарството в кейка, напиването на Дайана и избухването с госпожа Линд. Но те никога няма да забравят това! Те ще мислят, че не съм почтена. „О, колко объркана мрежа плетем, когато за пръв път си служим с лъжата“, Марила. Това е стихотворение, но е вярно. И, о, как ще се смее Джоузи Пай! Марила, не мога да се покажа пред Джоузи Пай. Аз съм най-нещастното момиче на остров Принц Едуард.

Анн се чувстваше нещастна една седмица. През това време не отиде никъде и си миеше косата всеки ден. От всички външни хора единствена Дайана знаеше съдбовната тайна, но даде тържествено

обещание никога да не я издава и може веднага да се потвърди, че спази думата си. На края на седмицата Марила решително заяви:

— Няма смисъл, Анн. Това е трайна боя, ако изобщо съществуват такива. Трябва да ти острижем косата, друг изход няма. Не можеш да излезеш с нея, както изглеждаш сега.

Устните на Анн затрепераха, но тя прозря горчивата истина в бележката на Марила. С печална въздишка отиде да вземе ножиците.

— Моля ти се, острижи я веднага, Марила, че да свърши всичко. О, аз чувствам, че сърцето ми е разбито. Това е такава неромантична беда! Момичетата в книгите загубват косата си от треска или я продават, за да получат пари за някакво добро дело, и аз съм сигурна, че би ми било наполовина по-лесно да загубя косата си по някакъв такъв начин. Но няма нищо утешително в това да ти острижат косата, защото си я боядисала в такъв ужасен цвят, нали? Аз ще плача през цялото време докато я стрижеш, ако това не ти пречи. То ми се вижда толкова трагично!

След това Анн се разплака, но после, когато се качи горе и се погледна в огледалото, замълча от мъка. Марила свърши работата си старателно, а беше се наложило да стриже косата колкото може пониско. Резултатът не я разхубавяваше, ако го определим по възможност по-меко. Анн веднага обърна огледалото със стъклото към стената.

— Никога няма да се погледна пак, докато косата не ми порасне!
— възкликна тя разгорещено.

После изведнъж оправи огледалото.

— Ще се гледам пак! Ще изкупувам грешката си по този начин. Ще се поглеждам всеки път, когато влизам в стаята си, и ще се виждам колко съм грозна. Нито ще се мъча да си представя, че не е така. Никога не съм помисляла, че съм суетна и заради косата си — как ли не! — но сега знам, че е било така, макар и да беше червена, защото беше толкова дълга, гъста и къдрава. Предполагам, че и на носа ми ще се случи нещо.

Остриганата глава на Анн направи сензация в училището следващия понеделник, но за нейно облекчение никой не се досети за истинската причина, дори и Джоузи Пай, която обаче не пропусна случая да осведоми Анн, че изглежда като истинско плашило.

— Аз не ѝ отговорих нищо, когато Джоузи ми го каза — довери Анн вечерта на Марила, която лежеше на кушетката след едно от

своите главоболия, — защото си помислих, че това е част от моето наказание и трябва да го понасям търпеливо. Обидно е да ти кажат, че приличаш на плашило и ми се искаше да отговоря нещо. Но премълчах. Само я изгледах с презрителен поглед и след това ѝ простих. То те кара да се чувстваш много добродетелна, когато прощаваш на хората, нали? Възнамерявам да полагам крайни усилия да бъда добра след това и никога не ще се мъча да бъда красива пак. Разбира се, по-добре е да бъдеш добра. Зная, че е така, но понякога е трудно да повярваш нещо, дори когато го знаеш. Аз наистина искам да бъда добра, Марила, като теб, и госпожа Алан, и госпожица Стейси, и да порасна такава, че да се гордеете с мен. Дайана казва, когато косата ми започне да расте, да вържа на главата си черна кадифена панделка с фльонга от едната страна. Казва, че според нея ще бъде много хубаво. Аз ще я нарека „кордела“, то звучи толкова романтично. Но прекалено много ли говоря, Марила? Боли ли те главата от толкова?

— Главата ми е по-добре сега. Обаче следобед ме болеше ужасно. Тези мои главоболия стават все по-лоши и по-лоши. Ще трябва да отида при лекар да ме види. Колкото за твоето дърдорене, не усещам да ми пречи: толкова съм свикнала с него.

Това беше маниерът на Марила да каже, че ѝ харесва да го чува.

ДВАДЕСЕТ И ОСМА ГЛАВА

ЕДНА ЗЛОЧЕСТА ЛИЛИЙНА ДЕВОЙКА

— Разбира се, ти трябва да бъдеш Елейн, Анн — каза Дайана. — Аз никога не бих имала смелостта да плавам там.

— Нито аз — каза Руби Гилис и потрепери. — Нямам нищо против да плавам нататък, когато сме две или три в лодката и можем да седим. Тогава е забавно. Но да лежа на дъното и да се правя на умряла... просто не бих могла. Наистина ще умра от страх.

— Разбира се, то би било романтично. Но съм сигурна, че не бих могла да не се мърдам — призна Джейн Андрюс. — Ще се надигам през минута или две, да видя къде съм и дали не съм се отдалечила твърде много. И знаеш ли, Анн, това би развалило ефекта.

— Но е толкова смешно Елейн да бъде червенокоса — жално проточи Анн. — Мен не ме е страх да плавам надолу и бих *искала* да бъда Елейн. Но въпреки това е смешно. Руби би трябвало да бъде Елейн, защото е толкова руса и има такава прекрасно дълга, златна коса: Елейн е носела бляскавата си коса пусната надолу, нали знаете. А Елейн е била лилийната девойка. Не, червенокосо момиче не може да бъде лилийна девойка!

— Ти си светла също като Руби — обади се настойчиво Дайана, — а косата ти е толкова по-тъмна, отколкото преди да я острижеш.

— О, наистина ли мислиш така? — възкликна Анн и се поизчерви от удоволствие. — Понякога си го мислех и аз, но все не смеех да питам някого от страх да не ми каже, че не е вярно. Смяташ ли, че сега би могла да бъде наречена кестенява, Дайана?

— Да, мисля, че е направо хубава — потвърди Дайана и погледна с възхищение буйните къси копринени къдри на главата на Анн, задържани от кокетна черна кадифена панделка с флъонга.

Те стояха на брега на езерото под Градинския склон. Малък нос, обрасъл по края с брези, се издаваше напред от брега; на края му имаше малка дървена настилка, навлизаща във водата за удобство на

рибари и ловци на патици. Руби и Джейн прекарваха летния предобед с Дайана, а Анн беше дошла тук да играе с тях.

Анн и Дайана бяха прекарвали повечето от времето си за игра това лято на и около езерото. Райския кът беше спомен от миналото, понеже господин Бел безмилостно беше изсякъл кръгчето дървета на задното си пасбище. Анн беше седяла на пъновете и плакала, не, без да помисля за романтиката на положението; но бързо се утеши в края на краищата, защото, както двете с Дайана казаха, бяха твърде големи за такива детински забавления като кукленски къщурки, а около езерото можеше да се намерят по-увлекателни занимания. Прекрасно беше да ловят пъстърва от моста, освен това двете момичета се научиха да гребат малката плоскодънна лодка, която господин Бари държеше за лов на патици.

Анн беше тази, която намисли да драматизира „Елейн“. Те бяха учили поемата на Тенисън в училището предишната зима — завеждащият отдела „Образование“ я беше предписал за курса по английски език в училищата на остров Принц Едуард. Те я бяха анализирали, правили разбор и съвсем разпарцалосали, та чак беше чудно, че е останало някакво съдържание в нея, но поне хубавата лилийна девойка и Ланселот, Гуинивир и крал Артур бяха останали за тях истински хора й тайно съжаление разяждаше Анн, че не се е родила в Камелот. Онези дни, казваше тя, са били толкова по-романтични от сегашните.

Хрумването на Анн бе посрещнато с въодушевление. Момичетата бяха открили, че ако плоскодънната ладия се отблъсне от мястото си край брега, носена от течението, тя минаваше под моста и накрая засядаше на друг нос по-долу, който се образуваше от извивка на езерото. Те често бяха плавали надолу така и не можеше да се намери нищо по-удобно за разиграване на „Елейн“.

— Добре, аз ще бъда Елейн — без желание се съгласи Анн, защото, въпреки че с голямо удоволствие би играла главна роля, артистичното й чувство изискваше годност за нея, а това, както й се струваше, ограничените й способности правеха невъзможно.

— Руби, ти трябва да играеш крал Артур, а Джейн ще бъде Гуинивир, Дайана трябва да бъде Ланселот. Но първо трябва да играете братята и бащата. Не можем да имаме стария прислужник, защото в ладията няма място за двама, щом единият лежи. Трябва да

покрием барката по цялата ѝ дължина със съвършено черен златошит брукат. Този стар черен шал на майка ти е точно каквото ни трябва, Дайана.

След като черният шал бе донесен, Анн го постла в ладията и легна на дъното със затворени очи и ръце, скръстени на гърдите.

— О, тя изглежда наистина мъртва — нервно пошепна Руби Гилис, като гледаше спокойното бяло лице под трепкащите сенки на брезите. — От това ме обзема страх, момичета. Мислите ли, че не е грешно да се играе така? Госпожа Линд казва, че всяко театралничене е греховно.

— Руби, не трябва да говориш за госпожа Линд — рязко се обади Анн. — То разваля ефекта, защото това е станало стотици години преди госпожа Линд да е била родена. Джейн, оправи ти това. Глупаво е Елейн да говори, щом е умряла.

Джейн успя да се справи с положението. Златотъканото покривало нямаше, обаче стара покривка за пиано от жълта японска коприна прекрасно го замести. Бяла лилия не можеше да се намери по това време, но впечатлението, което правеше висок син ирис в едната ръка на Анн, беше напълно достатъчно.

— Сега тя е готова — каза Джейн. — Ние трябва да целунем спокойното ѝ чело, а ти, Дайана, ще кажеш „Сестро, сбогом завинаги“, а ти, Руби, ще кажеш „Сбогом, обична сестро“, и двете колкото можете по-скръбно. Анн, за Бога, усмихни се мъничко! Нали знаеш, че Елейн „лежеше, сякаш се усмихваше“. Така е по-добре. Сега отблъсни се с ладията.

Така лодката бе отблъсната и при това грубо застърга по някакъв стар потънал кол. Дайана, Джейн и Руби почакаха само колкото да се уверят, че е влязла в течението, и се запътиха напред към моста, изтичаха нагоре през гората, прекосиха пътя и заслизаха към долния нос, където Ланселот, Гуинивир и кралят трябваше да бъдат готови да посрещнат лилейната девойка.

Няколко минути Анн плаваше бавно надолу и се наслаждаваше в пълна мяра на романтиката на положението си. После се случи нещо съвсем неромантично. Плоското дъно на ладията протече. Само след няколко мига Елейн трябваше да скочи на крака, да вдигне златошитата си завивка и постлания черен брукат и пред объркания ѝ поглед се откри голяма пукнатина в дъното на барката, през която

водата буквално шуртеше. Този остър кол на пристана беше откъснал ивицата брезент, закован отдолу. Анн не знаеше това, но много скоро си даде сметка, че положението ѝ е опасно. При тази сила на струята лодката щеше да се напълни и да потъне много преди да стигне долния нос на брега. Къде бяха греблата? Оставени на пристана!

От Анн се изтръгна слаб приглушен вик, който никой не чу; беше преbledняла, но не загуби самообладание. Имаше една възможност... само една.

— Бях ужасно уплашена — разказа тя на госпожа Алан на другия ден — и ми се струваше, че се точат години, докато лодката плава надолу към моста, а водата в нея се вдига всеки миг. Аз се молих, госпожа Алан, от все сърце, но не си затворих очите като се молих, защото знаех, че единственият начин, по който Господ може да ме спаси, е да насочи лодката достатъчно близо до един от коловете на моста и да се покатеря на него. Нали знаете, тези колове са просто стари дънери на дървета и по тях има много възли и остатъци от клони. Беше уместно да се помоля, но от друга страна трябваше много да внимавам и аз много добре знаех това. Само повтарях и повтарях: „Мили Боже, закарай ладията по-близо до някой кол, а аз ще направя останалото!“ При такива обстоятелства не можеш да мислиш много за цветисти молитви. Но Господ се отзова на моята молитва, защото ладията се блъсна в един кол, аз метнах шала и наметалото на рамото си и се покатерих на предложението ми от съдбата пълн. И се намерих, госпожа Алан, вкопчила се в този хлъзгав стар кол, без да мога нито да се кача, нито да сляза. Беше много неромантично положение, но аз не мислех за това тогава. Човек не мисли много за романтика, когато току-що се е спасил от удавяне. Веднага прочетох благодарствена молитва и след това вече мислех само как да се държа по-здраво, защото знаех, че вероятно само с чужда помощ ще мога да се върна на сушата.

Ладията мина под моста и веднага след това потъна по средата на течението. Руби, Джейн и Дайана вече я чакаха на долния нос, видяха я да изчезва пред очите им и не се усъмниха, че Анн е потънала заедно с нея. За миг останаха неподвижни, замръзнали от ужас пред трагедията; след това писнаха колкото им глас държи и хукнаха в безумен бяг през гората, без да се спрат да погледнат към моста, когато пресякоха главния път. Анн притиснала се отчаяно към своята

несигурна опора, ги видя да тичат и чу крясъците им. Помощ щеше да дойде скоро, но междувременно положението ѝ беше много неудобно.

Минутите минаваха и всяка се протакеше като цял час за нещастната лилийна девойка. Защо никой не идваше? Къде бяха отишли момичетата? Ами ако им е прилошало и на трите! Ами ако никой не дойдеше! Ами ако тя се умореше и схванеше толкова, че да не може да се държи повече! Анн загледа злокобните зелени дълбини под нея, поклащащи се с дълги мазни сенки, и изтръпна. Въображението започна да ѝ подсказва какви ли не страхотни възможности.

Тогава, тъкмо когато ѝ се стори, че наистина не може да устои нито миг повече на болката в китките си, под моста се появи Гилбърт Блайт с лодката на Хармон Андрюс!

Гилбърт погледна нагоре и с голямо изумление видя пребледняло лице да гледа надолу към него с големи, уплашени, но също и надменни сиви очи.

— Анн Шърли! Как за Бога, си се намерила тука? — възкликна той.

Без да се бави нито миг, той докара лодката до самия кол и протегна ръка. Нямаше какво да се прави: хванала се за ръката на Гилбърт Брайт, Анн скочи долу в лодката мокра и вбесена, притиснала до гърдите си подгизналите шал и покривало. Наистина, много трудно беше да запазиш чувство за собствено достойнство при тези обстоятелства.

— Какво се е случило, Анн? — попита Гилбърт и хвана греблата.

— Играехме „Елейн“ — с леден тон обясни Анн, без дори да погледне своя спасител, — и аз трябваше да отида до Камелот с ладията... искам да кажа, с плоскодънната лодка. Лодката протече и аз се покатерих на кола. Момичетата отидоха за помощ. Ще бъдеш ли толкова добър да ме закараш до пристана?

Гилбърт любезно я закара до пристана и Анн, без да приема неговата помощ, пъргаво скочи на брега.

— Много ти благодаря — каза тя високомерно и се обърна настрана, но Гилбърт също беше скочил от лодката и я хвана за ръка, да я задържи.

— Анн — заговори той припряно, — виж какво. Не можем ли да бъдем добри приятели? Аз ужасно съжалявам, че се присмях на косата

ти тогава. Не съм искал да те ядосвам и го направих само на шега. Освен това, толкова време е минало. Мисля, че косата ти е страшно хубава сега, честна дума. Хайде да се сдобрим.

За миг Анн се поколеба. Изпитваше странно, породило се изведнъж усещане, надделяло над оскърбеното ѝ лично достойнство. Много приятно ѝ бе да види полустеснителното, полунеудържимото изражение в кафявите очи на Гилбърт. Сърцето ѝ някак чудновато трепна. Но горчивината на старата обида тутакси се наложи над разколебаната твърдост. Тази сцена от преди две години проблесна в спомените ѝ така живо, сякаш се беше разиграла предишния ден. Гилбърт ѝ беше подхвърлил оскърбителното „моркови“ и с това я засрами пред цялото училище. Нейното негодувание, което на други, по-възрастни хора щеше да се види толкова смешно, колкото и причината му, явно ни най-малко не се беше уталожило и смекчило с времето. Тя мразеше Гилбърт Блайт. Нямаше никога да му прости!

— Не — каза тя студено, — никога няма да се сприятеля с тебе, Гилбърт Блайт, и не искам.

— Добре! — Гилбърт скочи в лодката си с пламнали от яд бузи. — Аз никога няма да ти предложа пак да се сдобрим, Анн Шърли. Нито пък имам такова желание!

Той се отдалечи с бързи предизвикателни удари на греблата, а Анн тръгна нагоре по стръмната, обрасла с папрати пътечка под кленовете. Тя държеше главата си високо вдигната, но съзнаваше, че изпитва някакво чудновато чувство на съжаление. Почти ѝ се искаше да беше отговорила на Гилбърт иначе. Разбира се, той ужасно я беше оскърбил, но все пак!... Общо взето Анн си помисли, че за нея би било облекчение да седне и хубавичко да се наплаче. Беше наистина съвсем разстроена, защото реакцията от уплахата и притискането към кола се усещаше.

На половината път тя срещна на пътеката Джейн и Дайана, които тичаха обратно към езерото в състояние, доста близко до пълна лудост. На Градския склон не бяха намерили никого — и господин, и госпожа Бари бяха излезли. Там Руби Гилис изпаднала в истерия и те я оставили да се съвзема колкото може сама. Джейн и Дайана хукнали през Омагьосаната гора и оттатък поточето към „Грийн Гейбълс“. Там също не намерили никого, понеже Марила била отишла в Кармоди, а Матю пластял сено на задната ливада.

— О, Анн! — изхълца Дайана и малко остана да я притисне в прегръдките си и да зариде от облекчение и радост. — О, Анн ние мислехме... че ти си се... удавила... и се чувствахме като убийци... защото ние те накарахме... да играеш Елейн. А Руби изпадна в истерия... О, Анн, как се спаси?

— Покатерих се на един от коловете — уморено обясни Анн, — а Гилбърт Блайт минаваше с лодката на господин Андрюс и ме докара на сушата.

— О, Анн, колко прекрасно от негова страна! Ами че то е толкова романтично! — каза Джейн, събрала най-сетне достатъчно дъх, за да изрече тези думи. — Разбира се, ти ще му говориш след това.

— Разбира се не! — кипна Анн, върнала се за миг към старото си настроение. И не искам вече никога пак да чуя думата „романтично“, Джейн Андрюс. Ужасно съжалявам, че толкова сте се уплашили, момичета. Грешката е изцяло моя. Сигурна съм, че съм се родила под нещастна звезда. Каквото и да направя, вкарвам себе си или най-скъпите си приятели в беда. Сега взехме, че загубихме лодката на баща ти, Дайана, и аз предчувствам, че няма вече да ни позволят да гребем на езерото.

Предчувствието на Анн излезе по-вярно от разните други предчувствия. Голям бе ужасът, изживян в домовете на Бари и Кътбърт, когато узнаха за станалото този следобед.

— Ще се научиш ли някога да бъдеш разумна, Анн! — изстена Марила.

— О, да, мисля, че ще се науча, Марила — отговори оптимистично Анн. Голям плач, изплакан в благословената самота на източната таванска стая, беше успокоил нервите ѝ и я бе възвърнал към обичайната жизненост. — Смятам, че изгледите да стана разумна сега са по-благоприятни от всеки друг път.

— Не виждам защо — рече Марила.

— Виждаш ли — обясни Анн, — днес получих нов и ценен урок. Откакто дойдох в „Грийн Гейбълс“, непрекъснато съм правила грешки и всяка грешка ми е помагала да се изцера от някоя голяма слабост. Историята с аметистовата брошка ме научи да не си играя с неща, които не са мои. Грешката с Омагьосаната гора ме научи да не давам воля на въображението си. Грешката с лекарството в кейка ме отучи от

немарливост в готвенето. Боядисването на косата ме излекува от суетността. Сега вече никога не мисля за моите коса и нос... поне много рядко. А днешната грешка ще ме научи да не бъда прекалено романтична. Стигнах до заключението, че няма смисъл човек да се мъчи да бъде романтичен в Авонлий. Вероятно то е било много лесно в кулите на Камелот преди стотици години, но романтиката не се ценеше сега. Чувствам се съвсем сигурна, че скоро ще видиш голям напредък у мене в това отношение.

— Сигурна съм, че само се надявам на такова нещо — скептично заключи Марила.

Но Матю, който бе седял безмълвно в своя ъгъл, сложи ръка на рамото на Анн, когато Марила излезе.

— Не се отказвай от своята романтичност, Анн — стеснително прошепна той. — Малко романтичност е хубаво нещо... не прекалено много, разбира се... но запази малко от нея, Анн, запази малко.

ДВАДЕСЕТ И ДЕВЕТА ГЛАВА

ЕДНА ЕПОХА В ЖИВОТА НА АНН

Анн прибираще кравите от задното пасбище по Пътеката на влюбените. Беше септемврийска вечер и всички пролуки и полянки в гората бяха залени с рубинената светлина на залеза. Тук и там пътеката беше прошарена с нея, но в по-голямата си част беше съвсем потънала в сянката на кленовете, а междините под смърчовете бяха изпълнени с ясен виолетов здрач, като с леко вино. Ветровете бяха нахлули в техните върхове, а на земята май няма по-сладка музика от музиката на вятъра в смърчове привечер.

Кравите кротко се клатушкаха надолу по пътеката, а Анн вървеше унесено подир тях и повтаряше на глас бойната песен от поемата на Уолтър Скот „Мармион“, също включена в курса им по английски предишната зима, която госпожица Стейси ги беше накарала да научат наизуст, и се наслаждаваше на устрема в стиховете и звъntenето на копията във възникващите образи. Когато стигна до редовете: „Напредваха копиеносците добри във тъмните, непроходимите гори“, тя спря в захлас и затвори очи, за да си представи по-ясно героичния звънтеж. Когато пак ги отвори, видя Дайана да минава през портата към нивата на Бари с такъв важен вид, щото Анн веднага се досети, че има някаква новина. Но не ѝ се искаше да се покаже чак толкова любопитна.

— Не прилича ли тази вечер на ален сън, Дайана? Тя ме кара да се чувствам щастлива, че живея. Сутрин винаги мисля, че най-хубави са сутрините, а когато настъпи вечер, мисля, че тя е още по-хубава.

— Вечерта е чудесна — каза Дайана, — но, о, Анн, да знаеш каква новина имам! Анн. Отгатни. Хайде, до три пъти.

— Шарлот Гилис ще се венчае в черквата в края на краищата и госпожа Алан иска ние да я украсим — възкликна Анн.

— Не. Шарлотиният годеник няма да се съгласи на това, защото никой още не се е венчал в черква и той смята, че ще прилича твърде

много на погребение. Това е много дребнаво, защото щеше да бъде толкова хубаво. Опитай се пак.

— Майката на Джейн ще ѝ позволи да покани гости за рождения си ден?

Дайана поклати глава, черните ѝ очи искряха от удоволствие.

— Не мога да измисля какво може да бъде — каза Анн отчаяна. — Освен ако Муди Спърджън Макфърсън те е изпратил до вас след молитвеното събрание снощи. Това ли е?

— Разбира се, не! — възкликна Дайана с негодувание. — Надали щях да се хваля, ако беше ме изпратил, този ужасен тип! Бях сигурна, че няма да се сетиш. Майка получи днес писмо от леля Джоузефин, и леля Джоузефин иска да отидем в града идущия вторник и да останем при нея за Изложбата. Разбра ли!

— О, Дайана — рече шепнешком Анн, като сметна за необходимо да се облегне на един клен, за да се задържи на крака, — истина ли казваш? Но мен ме е страх, че Марила няма да ме пусне. Тя ще каже, че не може да поощрява миткане по разни забавления. Така беше миналата седмица, когато Джейн ме покани да ги съпровожда с техния кабриолет на американския концерт в хотела на Белите пясъци. Аз исках да отида, но Марила каза, че е по-добре да си седя у дома и да си уча уроците, и Джейн също. Аз бях горчиво разочарована, Дайана. Беше ми толкова криво, че се отказах да прочета молитвите, когато си лягах. Но после се разкаях и станах посред нощ да ги прочета.

— Знаеш ли какво ще направим? — каза Дайана. — Ще накараме майка да я помоли. Така ще е по-сигурно, че ще те пусне; и ако се съгласи, знаеш ли колко весело ще бъде! Аз никога не съм била на изложба, а е толкова досадно да чуваш другите момичета да говорят за техните пътувания. Джейн и Руби са били два пъти и тази година пак ще ходят.

— Няма да мисля за това, докато не разбере дали ще отида или не — реши Анн. — Ако мисля и после бъда разочарована, ще бъде повече, отколкото мога да понеса. Но в случай, че отида, много се радвам, че новото ми палто ще бъде готово за тогава. Марила мислеше, че нямам нужда от ново палто. Каза, че старото щяло да изкара още една зима и трябвало да съм доволна, че имам нова рокля. Роклята е много хубава, Дайана: морскосиня и толкова модно ушита! Сега Марила винаги прави роклите ми модни, защото, казва, нямала

намерение да кара Матю да отива при госпожа Линд, за да ми ги прави. Толкова се радвам! Безкрайно по-лесно е да бъдеш добра, ако дрехите ти са модни. Поне за мен е по-лесно. Предполагам, че по начало за добрите хора няма голяма разлика. Но Матю каза, че трябва да имам ново палто, и Марила купи чудесно парче синьо сукно и го шие истинска шивачка в Кармоди. Трябва да бъде готово в събота вечер и аз се мъча да не си представям как минавам по пътеката в черквата в неделя с новите си дрехи и шапка, защото ме е страх, че не е редно да си представяш такива неща. Но просто то се натрапва на ума, въпреки желанието ми. Шапката ми е тъй красива! Матю ми я купи, когато бяхме в Кармоди. Тя е една от тези малки сини кадифени шапчици, дето са толкова модни, със златен шнур и пискюли. Твоята нова шапка е елегантна, Дайана, и тъй ти прилича! Когато те видях да влизаш в черквата миналата неделя, сърцето ми се препълни с гордост, като си помислих, че ти си най-скъпата ми приятелка. Смяташ ли, че не е редно да мислим толкова много за дрехите си? Марила казва, че било голям грях. Но то е толкова интересна тема, нали?

Марила се съгласи да пусне Анн в града и се уговориха господин Бари да заведе момичетата следващия вторник. Тъй като до Шарлоттаун имаше тридесет мили, а господин Бари искаше да отиде и да се върне същия ден, наложи се да тръгнат много рано. Обаче за Анн всичко това беше радост и тя беше на крак преди изгрев-слънце.

Един поглед от прозореца я увери, че денят ще бъде хубав, защото източното небе зад смърчовете на Омагьосаната гора беше сребристо и безоблачно. В пролуката между дърветата бляскаше светлинка в западната таванска стая на Градския склон — знак, че Дайана също е станала.

Анн беше облечена, докато Матю запали огъня и приготви закуската и Марила слезе долу, ала Анн бе твърде възбудена, за да яде. След закуската, сложила си новата гиздава шапчица и палтото, Анн забърза през потока и нагоре през смърчовете към Градския склон.

Дайана и господин Бари я чакаха и те скоро бяха на път.

Това беше дълго пътуване, но Анн и Дайана се радваха на всяка минута от него. Беше чудесно да трополят по влажните пътища в ранната червена слънчева светлина, която пълзеше по ожънатите ниви. Въздухът бе свеж и хладен и вълна синкави като пушек мъгли се промъкваха през долините и плаваха откъм хълмовете. Понякога пътят

минаваше през гори, където кленовете започваха да простират червените си вейки, понякога минаваха през реки по мостове, които караха Анн да чувства, че я побиват тръпки от страх; понякога извиваше по пристанищен бряг и минаваше край купчинка посивели от времето рибарски хижи; после се изкачваше на хълмове, откъдето можеше да се види далечният простор на планинската равнина или мъгляво синьо небе; но накъдето и да отиваше, имаше много интересни неща, за които да говорят. Беше вече почти пладне, когато стигнаха в „Буките“. Това беше много хубава стара господарска къща, построена навътре от улицата в усамотението на зелени брястове и клонести буки. Госпожица Бари ги посрещна на вратата с искрици в остриите черни очи.

— И тъй, най-сетне ти дойде да ме видиш, Анн, моето момиче — възкликна тя. — Боже, колко си пораснала, дете мое! Ти си по-висока от мен, честна дума! И изглеждаш толкова по-добре, отколкото едно време. Но сигурна съм, знаеш това и без да ти го казват.

— Не, не го знаех — светнала, отговори Анн. — Зная, че не съм толкова луничава, колкото бях; трябва да бъда много благодарна за това, обаче наистина не съм посмяла да се надявам, че има някакво друго подобрение. Толкова се радвам, че вие мислите така, госпожице Бари!

Домът на госпожица Бари бе подреден с „голямо великолепие“, както разказа Анн на Марила след това. Двете полуселски момиченца бяха направо смутени от разкоша на гостната, където тя ги остави, когато отиде да се погрижи за обед.

— Не ти ли прилича на дворец? — пошепна Дайана. — Никога досега не съм била у леля Джоузефин и нямах представа, че е толкова блестящо. Много бих искала Джулия Бел да може да види това — тя така се перчи с гостната на майка си!

— Плюшен килим — въздъхна Анн възторжено — и копринени пердета! Мечтала съм за такива неща, Дайана. Но знаеш ли, струва ми се, че всъщност не ми е уютно сред тях. В тази стая има толкова много неща и всичките толкова прекрасни, че не остава простор за въображението. Това е една от утехите, когато си беден: има толкова много неща, които можеш да си представяш.

Престоят им в града беше нещо, за което Анн и Дайана си спомняха години наред. От началото до края всичко бе непрекъснато

удоволствие.

В сряда госпожица Бари ги заведе на Изложбата и те останаха там целия ден.

— Беше знаменито — разказа после Анн на Марила. — Никога не съм си представяла нещо толкова интересно. Наистина не зная кое беше най-интересно. Май че конете, и цветята, и бродериите ми харесаха най-много. Джоузи Пай получи първата награда за плетена дантела. Много се зарадвах заради нея. Зарадвах се също, че съм се зарадвала, защото това показва, че ставам по-добра — не си ли съгласна, Марила, — щом мога да се радвам на успеха на Джоузи? Господин Хармон Андрюс получи втора награда за грейвънстейнски ябълки, а господин Бел получи първа награда за прасе. Дайана каза, че било смешно директор на неделно училище да получи награда за прасета, но аз не виждам защо да е смешно. Ами ти? Тя каза, че винаги щяла да се сеца за това, когато той така сериозно се моли. Клара Луиз Макфърсън получи награда за рисуване, а госпожа Линд получи първа награда за домашно масло и сирене. Както виждаш, Авонлий беше доста добре представен, нали? Госпожа Линд беше там този ден и аз никога не съм знаела колко много я обичам в действителност, докато не видях познатото ѝ лице сред всички тия чужди хора. Там имаше хиляди хора, Марила. Това ме накара да се почувствам ужасно нищожна. И госпожица Бари ни заведе на главната трибуна да гледаме конните надбягвания. Госпожа Линд не поиска да отиде; тя каза, че конните надбягвания били отвратително нещо и тя, като членка на черквата, смятала за свой морален дълг да даде добър пример и да остане настрана. Обаче там имаше толкова много хора, че не вярвам отсъствието на госпожа Линд да е било изобщо забелязано. Смятам обаче, че аз не би трябвало да ходя често на конни надбягвания, защото са ужасно увлекателни. Дайана беше толкова възбудена, че ми предложи да се обзаложим на десет цента, че дорестият кон ще излезе пръв. Аз не вярвах, че ще победи, но отказах да се обзаложа, защото исках да разкажа на госпожа Алан всичко най-подробно и бях сигурна, че няма да е хубаво да ѝ разкажа това. Винаги е погрешно да направиш нещо, което не можеш да разправиш на жената на свещеника. То е нещо като добавъчна съвест — да ти е приятелка жената на свещеник. И аз много се зарадвах, че не бях се обзаложила, защото дорестият кон спечели и щях да загубя десет цента. Та както виждаш, добродетелта

бе възнаградена. Видяхме един човек да се вдига с балон. Аз много бих искала да се вдигна с балон, Марила; би било страшно вълнуващо. И видяхме човек, който продаваше късмети. Плащаш му десет цента и едно птиченце ти избира късмет. Госпожица Бари даде на Дайана и на мен по десет цента, за да узнаем късметите си. Моят беше, че ще се омъжа за мургав мъж, който ще е много богат, и ние ще отидем да живеем на континента. Аз се заглеждах внимателно във всички мургави мъже, които виждах след това, но никой от тях не ми хареса, а пък и мисля, че е много рано да го търся отсега. О, това беше незабравим ден, Марила. Бях толкова уморена, че не можах да спя през нощта. Госпожица Бари ни сложи в стаята за гости, както бе обещала. Беше прекрасно наредена стая, Марила, но да спиш в стаята за гости някак си не е онова, което съм си представяла, че ще бъде. Това е най-лошото в порастването и аз започвам да го разбирам. Нещата, които си искала толкова много, когато си била дете, не ти се виждат и наполовина тъй чудесни, когато ги получиш.

В четвъртък момичетата отидоха на разходка с кола в парка, а вечерта госпожица Бари ги заведе на концерт в Музикалната академия, където щеше да пее прочута примадона. За Анн вечерта беше блестящо и възхитително изживяване.

— О, Марила, то не може да се опише! Аз бях толкова възбудена, че не можех дори да говоря. Само седях, унесена в мълчание. Мадам Селицки беше изключително красива и носеше сатенена рокля и брилянти. Но когато запя, аз не мислех вече за нищо друго. О, не мога да ти кажа как се чувствах. Но ми се струваше, че никога вече нямаше да е трудно да съм добра. Чувствах се така, както се чувствам, когато вдигам очи към звездите. Потекоха ми сълзи, но — о! — те бяха такива щастливи сълзи и така съжалявах, когато всичко свърши! И казах на госпожица Бари, че не ми е ясно как ще мога изобщо да се върна към обикновения живот. Тя отговори, че според нея, ако отидем на отсрещната страна на улицата и хапнем по един сладолед, то може да ми помогне. Това звучеше тъй прозаично, но за моя изненада открих, че е вярно. Сладоледът беше възхитителен, Марила, и беше така прекрасно и лекомислено да седиш там и да го ядеш в единадесет часа през нощта. Дайана каза, че ѝ се струва да е родена за градски живот. Госпожица Бари ме попита за моето мнение, но аз отговорих, че ще трябва да си помисля много сериозно, преди да мога да отговоря.

Затова го обмислих, след като си легнах. Това е най-доброто време човек да обмисля разни неща. И стигнах до заключението, Марила, че не съм родена за градски живот и много се радвам за това. Хубаво е да ядеш сладолед в блестящ ресторант в единадесет часа вечерта от време на време, ала редовно бих предпочела да съм в източната таванска стая, дълбоко заспала, но някак си да зная дори и насън, че вънка звездите греят и че вятърът духа в брястовете отвъд потока. Казах това на госпожица Бари на другата сутрин на закуска и тя се изсмя. Госпожица Бари общо взето се смееше на всичко, каквото казвах, дори когато казвах най-сериозните неща. Струва ми се, че това не ми харесваше, Марила, защото аз не се мъчех да бъда смешна. Но тя е изключително гостоприемна жена и ни гощаваше царски.

В петък настъпи времето за връщане у дома и господин Бари дойде да вземе момичетата.

— Е, надявам се, че сте прекарали добре — каза им на сбогуване госпожица Бари.

— О да, чудесно — отвърна Дайана.

— А ти, Анн, моето момиче?

— За мене беше радост всяка минутка от това време — отговори Анн, импулсивно прегърна старата жена през врата с двете си ръце и я целуна по сбръчканата буза. Дайана никога нямаше да посмее да направи такова нещо и бе поразена от свободното държане на Анн. Обаче госпожица Бари остана доволна и стоя на верандата и гледа кабриолета, докато той изчезна от погледа ѝ. Тогава се върна с въздишка в голямата си къща. Видя ѝ се много самотно без тези свежи млади същества. Госпожица Бари, ако се признаеше истината, беше много себична стара дама и никога не мислеше много-много за никого, освен за себе си. Тя ценеше хората само когато ѝ бяха нужни или я забавляваха. Анн беше забавна за нея и поради това се ползваше от особеното благоволение на старицата. Но госпожица Бари съзнаваше, че Анн я привлича много по-малко с чудноватите си приказки, отколкото със свежото си въодушевление, чистите чувства, подкупващите малки похвати и хубавите си очи и устни.

— Аз мислех, че Марила Кътбърт е дърта глупачка, когато чух, че си е взела момиче от сиропиталище — каза си тя, — но май не е много сгрешила в края на краищата. Ако бях имала през цялото време в къщи дете като Анн, щях да бъда по-добра и по-щастлива жена.

На Анн и Дайана връщането се видя приятно, както и отиването — дори по-приятно, понеже ги радваше мисълта, че се прибират у дома. Слънцето залязваше, когато минаха през Белите пясъци и свърнаха в крайбрежния път. Отвъд ридовете на Авонлий се изрязваха тъмни на шафраненото небе. Зад тях месечината се издигаше от морето, което заблестя и се преобрази в нейната светлина. Всяко заливче по лъкатушещия път бе чудно набраздено. Вълните се разбиваха с меко плискане в скалите под тях и свежият въздух бе напоен с дъха на водорасли.

— О, колко е хубаво да си жив и да се прибираш у дома! — въздъхна Анн.

Когато тя мина по дървеното мостче над потока, кухненската светлинка на „Грийн Гейбълс“ радостно ѝ замига за добре дошла, а през отворената врата блесна огънят от огнището и изпрати в хладната есенна нощ насреща ѝ червената си искряща топлина. Анн живо изтича по нагорнището и се втурна в кухнята, където на масата я чакаше топла вечеря.

— Ти се върна, а? — рече Марила и прибра плетивото си.

— Да и, о, толкова е хубаво да се върнеш у дома! — отговори ѝ зарадвано Анн. — Готова съм да разцелувам всичко, дори и часовника. Марила, печено пиле! Да не искаш да кажеш, че си го сготвила за мен!

— Да, точно така — каза Марила. — Помислих си, че ще бъдеш гладна след такова пътуване и ще имаш нужда от нещо наистина апетитно. Бързай, преоблечи се и ще седнем да вечеряме, щом дойде Матю. Радвам се, че си се върнала, да ти призная. Без тебе тука беше страшно самотно и никога не съм прекарвала четири по-дълги дни!

След вечеря Анн седна пред огъня между Матю и Марила и им даде пълен отчет за гостуването си.

— Прекарах великолепно — завърши тя, светнала от щастие, — и ми се струва, че това отбелязва една епоха в моя живот. Но най-хубавото от всичко беше завръщането вкъщи.

ТРИДЕСЕТА ГЛАВА

УРЕЖДА СЕ АКАДЕМИЧЕН КЛАС

Марила остави плетивото на скута си и се облегна назад на стола. Очите ѝ бяха уморени и през ума ѝ мина, че трябва да се погрижи да си смени очилата, когато отиде пак в града, защото напоследък очите ѝ започнаха да се уморяват много често.

Беше почти тъмно, защото мъгливият ноемврийски полумрак вече се беше спуснал около фермата „Грийн Гейбълс“ и единствената светлина в кухнята идваше от танцуващите червени пламъци в печката.

Анн беше приседнала по турски с подвити крака на килимчето пред огнището, загледана във веселите отблясъци, където слънчевата светлина на стотина лета се дестилираше от кленовите дърва. Беше чела, ала книгата ѝ се беше хлъзнала на земята и сега мечтаеше с усмивка на притворените устни. Пищни замъци в Испания се открояваха в мъглите и слънчевите дъги на живота ѝ въображение; тя изживяваше приключения, чудни и омайващи в безоблачно царство — приключения, които винаги завършваха всепобедно и никога не я въвличаха в злополучия, както тези в действителния живот.

Марила я загледа с нежност, която никога не би могла да се прояви в светлина, по-ясна от тази смесица на блясъка от огъня и сянката. Урокът за любовта, която можеше лесно да се прояви в изговорени думи и открит поглед, беше нещо, което Марила никога нямаше да научи. Но беше се научила да обича това стройно, сивооко момиче с привързаност, толкова по-дълбока и по-силна, тъкмо поради липсата на нейната показност. Тази обич я караше да се страхува да не се отпусне да го глези прекалено много. Тя изпитваше смущаващо чувство, че е грешно да се привърже с цялото си сърце към някое човешко същество толкова много, както се беше привързала към Анн, и може би търсеше някакво подсъзнателно изкупление за това, като се държеше по-строго и по-критично, отколкото ако това момиче не ѝ беше тъй скъпо. Разбира се, самата Анн нямаше представа колко я

обича Марила. Понякога си мислеше тъжно, че на Марила е много трудно да се угоди, че тя не ѝ съчувства, не я разбира. Но винаги се упрекваше за тази мисъл, като си спомняше какво дължи тя на Марила.

— Анн — изведнъж се обади Марила, — госпожица Стейси идва тука следобед, когато ти беше излязла с Дайана.

Анн се стресна и с въздишка се върна от другия свят, в който се беше унесла.

— Така ли? О, много съжалявам, че не бях у дома. Защо не ме повика, Марила. Ние с Дайана бяхме отишли само до Омагьосаната гора. Много е хубаво в гората сега. Всичките тия дребосъци — папратите, и копринените листа, и ягодките — са се прибрали да спят, сякаш някой ги е завил до пролетта под одеяло от листа. Аз мисля, че е била малка сива фея с шал от слънчева дъга, дошла на пръсти през последната лунна нощ, и ги е сложила да спят. Дайана още не е забравила как майка ѝ се накарала, че си е представяла духове в Омагьосаната гора. Това много зле се е отразило на нейното въображение и го е потиснало. Госпожа Линд казва, че Мъртъл Бел е потиснато същество. Попитах Руби Гилис защо Мъртъл е потисната, и Руби каза, че е такава, защото нейният приятел се отказал от нея. Руби Гилис не мисли за нищо друго, освен за приятели, и колкото по-голяма става, толкова е по-лоша. Приятели е добре да имаш, където им е мястото, но не е добре да се занимаваш само с тях, нали? Дайана и аз сериозно мислим да си обещаем една на друга, че никога няма да се омъжим, ще останем мили стари моми и ще живеем винаги заедно. Обаче Дайана още не е съвсем решила, защото мисли, че може би ще е по-благородно да се омъжи за някой буен, лош, зъл млад мъж и да го превъзпита. Знаеш ли, Дайана и аз сега говорим много на сериозни теми. Ние чувстваме, че сме толкова по-големи от едно време, че не ни прилича да говорим за детински неща. Да си почти четиринайсетгодишна е толкова сериозно нещо, Марила. Госпожица Стейси ни заведе всичките нас, момичетата, долу на поточето миналата сряда и ни говори за това. Тя каза, че трябва да бъдем извънредно внимателни какви навици ще придобием и какви идеали ще си изградим на тази възраст, защото, когато станем на двайсет, характерът ни ще бъде оформен и ако основите не са устойчиви, ние никога не ще можем да изградим на тях нещо свястно. Дайана и аз разсъждавахме по този въпрос на връщане от училище. Чувствахме се

крайно сериозни, Марила. И решихме, че ще се мъчим да бъдем извънредно внимателни и да си създадем почтени навици, и ще научим всичко, каквото можем, и да бъдем колкото е възможно по-разумни, та като станем двайсетгодишни, да сме се развили както трябва. То е направо ужасно да мислиш, че си двайсетгодишна, Марила. То подсказва, че си страшно стара и пораснала! Но защо е идвала госпожица Стейси тук следобед?

— Точно това искам да ти кажа, Анн, ако изобщо ми дадеш възможност да река и аз някоя дума. Тя ми говори за теб.

— За мене ли? — Анн имаше доста уплашен вид. После се изчерви и възкликна:

— О, зная какво е разправяла. Аз исках да ти го кажа, Марила, честна дума исках, но забравих. Госпожица Стейси ме хвана вчера да чета в училището „Бен Хур“, когато трябваше да уча канадската история. Джейн Андрюс ми го даде. Четях го през обедната почивка и тъкмо бях стигнала до надбягването с колесниците, когато часът започна. Бях просто полудяла да разбера как е свършило то, макар и да бях сигурна, че Бен Хур трябва да победи, защото нямаше да бъде справедливо поетически, ако загубеше. Тогава отворих учебника си по история върху чина, а „Бен Хур“ на коленете си отдолу. Изглеждаше като че ли уча история, докато през цялото време се наслаждавах на „Бен Хур“. Беше ми толкова интересно, че не забелязах госпожица Стейси да идва между чиновете, докато изведнъж вдигнах глава и я видях да ме гледа надолу един вид с укор. Не мога да ти опиша колко се засрамах, Марила, особено когато чух Джоузи Пай да хихика. Госпожица Стейси ми взе „Бен Хур“, но не каза нито дума тогава. Тя ме повика в междучасието и ми говори. Каза ми, че съм постъпила много погрешно в две отношения. Първо, пропилявала съм времето, което е трябвало да посветя на ученето; второ, мамила съм учителката си, като съм се преструвала, че уча история, а то с било книжка за четене. До този момент не бях помисляла, Марила, че това, което върша, е измама. Бях поразена. Горчиво заплаках, помолих госпожица Стейси да ми прости и казах, че никога вече няма да правя такова нещо пак. Обещах да изкупя грешката си, като оставя „Бен Хур“ за цяла седмица, без да погледна дори как е завършило надбягването с колесници. Но госпожица Стейси каза, че не иска това и е готова да ми

прости. Затова мисля, че не е постъпила добре да дойде в края на краищата горе тук при теб и да го каже.

— Госпожица Стейси не ми спомена нито думичка за това, Анн, и на тебе ти пречи само виновната ти съвест. Ти не бива да носиш прочетни книги в училището. Без друго четеш прекалено много романи. Когато бях малка, на мен не ми позволяваха дори да погледна роман.

— О, как можеш да наречеш „Бен Хур“ роман, когато той е всъщност такава религиозна книга? — протестира Анн. — Разбира се, той възбужда малко повече, за да бъде подходящо четиво за неделя, и затова аз я четях само в делници. И никога не чета никоя книга, освен ако госпожица Стейси или госпожа Алан смятат, че е подходяща за едно момиче на тринайсет и три-четвърти години. Госпожица Стейси ме накара да ѝ обещаю това. Един ден ме видя да чета книга, която се казваше „Трагичната мистерия на къщата с призраци“. Нея ми я даде Руби Гилис и, о, Марила, тя беше толкова увлекателна и тайнствена. Да ти кажа, кръвта ми изстиваше в жилите. Но госпожица Стейси каза, че е много глупава и вредна книга и ме помоли да не чета повече нито нея, нито друга такава. Нямах нищо против да обещаю, че няма да чета други като нея, но беше цяла агония да върна тази книга, без да знам как свършва. Но обичта ми към госпожица Стейси издържа изпитанието и устоях. Наистина, чудно е, Марила, на какво е способен човек, когато от сърце желае да угоди на някого.

— Е, май ще запаля лампата и ще си гледам работата — каза Марила. — Ясно ми е, че ти не искаш да знаеш какво е имала да ми каже госпожица Стейси. Тебе повече те интересува звукът на собствения ти глас, отколкото нещо друго.

— О, не, Марила, аз много искам да го чуя — възкликна разкаяно Анн. — Няма да кажа нито думичка повече, нито една! Зная, че говоря прекалено много, но уверявам те, че се мъча да го преодолея, и макар да говоря много повече, отколкото трябва, само да знаеш колко много други неща искам да кажа и не ги казвам, ще оцениш усилията ми. Моля ти се, кажи ми, Марила!

— Добре, госпожица Стейси иска да събере в един клас по-напредналите си ученици, които желаят да учат за приемните изпити в Кралската академия. Има намерение да им дава по един час след училищната програма. И беше дошла да пита Матю и мен дали не

бихме искали ти да влезеш в него. Какво мислиш за това самата ти, Ани? Би ли искала да влезеш в Академията и да следваш за учителка?

— О, Марила! — Анн се изправи на колене и склочи ръце. — Това е било най-голямата ми мечта в живота... по-правилно, от шест месеца насам, откакто Руби и Джейн започнаха да говорят за приемните изпити. Но аз не казвах нищо, защото мислех, че ще е съвсем безполезно. Много бих искала да стана учителка. Но няма ли да е ужасно скъпо? Господин Андрюс казва, че му е струвало сто и петдесет долара да подготви Приси, макар че Приси не беше тъпачка по геометрия.

— Мисля, че няма защо да се тревожиш за тази страна на въпроса. Когато Матю и аз те взехме да те отгледаме, ние решихме да направим за тебе всичко най-добро, каквото можем, и да ти дадем добро образование. Аз смятам, че едно момиче трябва да бъде годно само да припечелва за съществуването си, независимо дали това някога ще му се наложи, или не. Докато Матю и аз сме тука, ти винаги ще си имаш дом в „Грийн Гейбълс“, но никой не знае какво може да се случи в този несигурен свят и съвсем не е лошо човек да бъде готов. Така, ти можеш да влезеш в подготвителния клас за Академията, стига да искаш, Анн.

— О, Марила, благодаря ти! — Анн прегърна Марила през кръста и я загледа сериозно в лицето. — Аз съм безкрайно благодарна на теб и Матю. Ще се старая колкото мога и ще положа всичките си сили, за да можете да се гордеете с мене. Предупреждавам ви да не очаквате много от геометрията, но мисля, че няма да се посрамя по нищо друго, ако залягам здраво.

— Не се съмнявам, че ще изкараш успешно. Госпожица Стейси казва, че си способна и прилежна — за нищо на света Марила не би повторила на Анн какво е казала госпожица Стейси за нея: то би значело да подхранва суетността ѝ. — Няма защо да стигаш до крайности и да се пресилваш над книгите си. Няма причина да се бърза. Ти няма да си готова за опит да влезеш още цяла година и половина. Но е добре да започнеш навреме и да имаш добра основа, казва госпожица Стейси.

— Отсега нататък ще влагам повече интерес в учението — отговори ѝ изпълнената с щастие Анн, — защото имам цел в живота. Господин Алан казва, че всеки трябва да има цел и да я преследва

всеотдайно. Само, казва той, първо трябва да се уверим, че целта го заслужава. Аз бих казала, че целта да станеш учителка като госпожица Стейси заслужава, а ти как мислиш, Марила? Аз смятам, че това е много благородна професия.

Класът за Кралската академия се учреди веднага. В него влязоха Гилбърт Блайт, Анн Шърли, Руби Гилис, Джейн Андрюс, Джоузи Пай, Чарли Слоун и Муди Спърджън Макфърсън. Дайана Бари не влезе, тъй като нейните родители не възнамеряваха да я изпращат в Академията. Това се стори цяло бедствие на Анн. Никога от нощта, когато Мини Мей бе имала круп, двете с Дайана не се бяха разделяли. Вечерта, когато подготвителният за Академията клас за първи път остана за извънредния урок и Анн видя Дайана бавно да излиза с другите и да си отива у дома сама по Брезовата пътека и Теменужения дол, единственото, което можеше да направи, беше да остане на мястото си и да се въздържа да се втурне импулсивно подир неразделната си дружка. В гърлото ѝ заседна някаква буца и тя побърза да се наведе зад страниците на повдигнатата латинска граматика, за да скрие сълзите си. За нищо на света не би искала Гилбърт Блайт или Джоузи Пай да видят тези сълзи.

— Знаеш ли, о, Марила, аз наистина почувствах, че съм вкусила горчилката на смъртта, както господин Алан каза в проповедта си миналата неделя, когато видях Дайана да излиза сама — каза тя печално тази вечер. — Помислих си колко великолепно щеше да бъде, ако и Дайана беше останала да учи за конкурса. Но не може всичко да бъде свършено за нас в този несвършен свят, както казва госпожа Линд. Госпожа Линд понякога не е точно от тези, които могат да те утешат, обаче без съмнение казва доста много съвсем верни неща. И аз мисля, че класът за Кралската академия ще бъде извънредно интересен. Джейн и Руби ще учат само за да станат учителки. Това е върхът на тяхната амбиция. Руби казва, че щяла да преподава две години, след като завърши, и после възнамерява да се омъжи. Джейн казва, че щяла да посвети целия си живот на учителстване и никога, никога няма да се омъжи, защото ти плащат за учителстването, а един съпруг няма да ти плаща нищо и ще ръмжи, ако му поискаш да плаща своя дял от домакинските пари. Предполагам, че Джейн има печален опит, защото госпожа Линд казва, че баща ѝ бил ненадминат стар скъперник и с клещи да го стискаш, нищо не можеш изстиска.

Джоузи Пай казва, че отива само заради образованието, понеже няма да има нужда да си изкарва хляба; тя казва, че положението е, разбира се, съвсем друго при сираците, които живеят от благотворителност — те трябва да се блъскат. Муди Спърджън ще става свещеник. Госпожа Линд казва, че с име като неговото не би и могъл да стигне до нещо друго. Надявам се, че не съм много проклета, Марила, но наистина самата мисъл за Муди като свещеник ме кара да се смея. Той е толкова смешно наглед момче — с това дебело лице, със сините очички и тия щръкнали уши. Но може да добие по-интелектуален вид, когато порасне. Чарли Слоун казва, че щял да се занимава с политика и да стане член на парламента, ала госпожа Линд казва, че никога няма да напредне там, защото те, цялото семейство, са честни хора, а в политиката днес напредват само мошениците.

— Какъв ще стане Гилбърт Блайт? — заинтересува се Марила, като видя Анн да отваря своя „Цезар“.

— Не ми се е случило да чуя какви са амбициите на Гилбърт Блайт... ако изобщо има някакви — рече с пренебрежение Анн.

Между Гилбърт и Анн сега имаше открито съперничество. Преди съперничеството беше доста едностранно, ала сега вече нямаше съмнение, че Гилбърт е толкова твърдо решил да бъде пръв в класа, колкото и Анн. Той беше съперник, достоен за нейните възможности. Другите членове на класа мълком признаваха тяхното превъзходство и дори не мечтаеха да се опитат да се състезават с тях.

След деня на езерото, когато тя бе отказала да приеме неговата молба за прошка, Гилбърт, освен в току-що споменатото съперничество, отказваше да прояви някакъв интерес към съществуването на Анн Шърли. Той приказваше и се шегуваше с другите момичета, разменяше с тях книги и ребуси, обсъждаше уроци и планове, понякога изпращаше една или друга от тях след молитвеното събрание или Клуба за дебати, но Анн Шърли за него просто не съществуваше, а Анн откри, че не е приятно да те отминават. Напразно уверяваше себе си с тръсване на глава, че това не я засяга. Дълбоко в своето опако женско сърчице тя съзнаваше, че я засяга и че ако ѝ се предложеше отново тази възможност от Езерото на бляскавите води, щеше да отговори съвсем другояче. Неочаквано като че ли, за свое тайно изумление, тя разбра, че старото негодувание, което бе хранила против него, бе изчезнало — изчезнало, тъкмо когато имаше

най-голяма нужда от подкрепящата му сила. Напразно си припомняше всяка подробност и чувство, изживяно при това паметно събитие и се мъчеше да възкреси стария си гняв. Този ден на езерото бе свидетел на последното му предсмъртно припламване. Анн си даде сметка, че е простила и забравила, без да го разбере. Но беше вече твърде късно.

И нито Гилбърт, нито някой друг, дори и Дайана, не биваше никога да подозрат колко съжаляваше тя и колко много ѝ се искаше да не е била тъй горделива и отвратителна! Тя реши „да предаде чувствата си на най-дълбоко забвение“ и можем да отбележим още сега, че го направи толкова сполучливо, щото Гилбърт, който вероятно съвсем не беше чак толкова безразличен, колкото изглеждаше, не можеше да се утешава с предположението, че Анн усеща отмъстителното му презрение. Единствената му оскъдна утеха беше, че тя безмилостно, непрекъснато и незаслужено срязваше Чарли Слоун.

В друго отношение зимата минаваше в редица приятни задължения и учене. За Анн дните се плъзгаха като златни мъниста в огърлицата на годината. Беше щастлива, нетърпелива, с изострен интерес; имаше уроци за научаване и почести за получаване; чудесни книги да чете и нови пиеси да репетира за хора на Неделното училище; приятни съботни следобеди с госпожа Алан в дома на свещеника; а после, почти преди Анн да го усети, във фермата „Грийн Гейбълс“ настъпи пролетта и целият свят бе отново разцъфнал.

Ученето мъничко поомръзна тогава; докато другите се пръснаха по зелени пътеки, листати просеки и тесни пътища през ливади, академичният клас, останал в училището, поглеждаше тъжно през прозорците и откриваше, че латинските глаголи и френските упражнения са някак загубили своя дъх и вкус, който бяха притежавали през мразовитите зимни месеци. Дори Анн и Гилбърт изоставаха, обзети от безразличие. Учителката и обучаваните си отдъхнаха еднакво, когато срокът свърши и те видяха пред себе си безгрижните розови дни на ваканцията.

— Но вие свършихте добра работа през тази отминала година — каза им госпожица Стейси последната вечер — и заслужавате хубава, весела ваканция. Желая ви най-хубаво прекарване сред природата и да натрупате достатъчно здраве, жизненост и амбиция, за да изкарате

следващата година. Това ще бъде решаващата схватка, нали знаете, — последната ви година преди конкурса.

— Ще се върнете ли тук идущата година, госпожице Стейси? — запита Джоузи Пай.

Джоузи Пай никога не се свенеше да задава въпроси; в това отношение всички други от класа ѝ бяха благодарни. Никой друг не би посмял да зададе на госпожица Стейси този въпрос, макар всички да искаха да го знаят, защото от известно време из цялото училище бяха плъзнали тревожни слухове, че госпожица Стейси нямало да се върне следващата година, че ѝ било предложено място в редовното училище на родното ѝ място и тя щяла да приеме. Академичният клас затаи дъх в очакване на отговора ѝ.

— Да, ще се върна — каза госпожица Стейси. — Мислех да взема друго училище, но ще се върна в Авонлий. Да си призная, тукашните ученици са ми станали толкова интересни, че не мога да ги напусна. Затова ще остана тук да довърша с вас курса.

— Ура! — възкликна Муди Спърджън. Муди Спърджън никога не се беше отдавал толкова на чувствата си и почти цяла седмица се изчервяваше от стеснение, колчем си спомняше за това.

— О, толкова се радвам! — каза Анн с блеснали очи. — Щеше да е съвършено ужасно, ако не се върнехте. Струва ми се, че не бих имала никакво желание да продължа учението, ако тука дойдеше друга учителка.

Тази вечер, когато се върна у дома, Анн струпва всичките си учебници в един стар куфар на тавана, заключи го и хвърли ключа в кутия с разни дреболии.

— Няма дори да погледна учебник през ваканцията — каза тя на Марила. — Не бих могла да уча повече, отколкото съм учила целия този срок и съм седяла над тая геометрия, докато не научих всяка теорема още от първите страници наизуст така, че не ги бъркам, дори да им сменят буквите. Дошло ми е направо до гуша всичко разумно и ще дам воля на въображението си през лятото. О, няма защо да се тревожиш, Марила. Аз ще му дам воля само в разумни граници. Но искам да прекарам наистина хубаво това лято, защото може да е последното ми лято като малко момиче. Госпожа Линд казва, че ако продължавам идущата година да раста, както съм расла тази зима, ще трябва да поднося по-дълги поли. Тя казва, че у мен се виждат само

крака и очи. А когато поднося по-дълги поли, ще чувствам, че държането ми трябва да съответства на външността. Страх ме е, че тогава няма да ми прилича дори да вярвам във феи, затова ще вярвам в тях с цялото си сърце това лято. Мисля, че ваканцията ни ще бъде много весела. Скоро Руби Гилис ще ни събере за рождения си ден, ще има и пикник на Неделното училище и мисионерски концерт идущия месец. А господин Бари казва, че ще заведе Дайана и мен в хотела на Белите пясъци на вечеря. Те правят големи вечери там, нали знаеш? Джейн Андрюс ходи веднъж миналото лято и казва, че било зашеметяваща гледка: електрическите светлини, и цветята, и всичките дами с такива красиви рокли. Джейн казва, че тогава за първи път видяла как живее висшето общество и че няма да го забрави, докато е жива.

Госпожа Линд дойде у тях на другия следобед, за да разбере защо Марила не е била на събранието на Благотворителното дружество в четвъртък. Когато Марила отсъстваше от събрание на дружеството, хората знаеха, че в „Грийн Гейбълс“ нещо не е наред.

— В четвъртък на Матю му беше лошо на сърцето — обясни Марила — и не ми се искаше да го оставя сам. О, да, сега пак е добре, но това му се случва все по-често, отколкото преди, и ме е страх за него. Докторът казва, че трябва да внимава и да избягва възбуди. Това е лесно, защото Матю не ходи никъде, та да се възбужда, и никога не е ходил, но не бива и да върши много тежка работа, а да му кажете на Матю да не работи, е все едно да му кажете да не диша. Хайде, свалете си палтото и шапката, Рейчъл. Нали ще останете за чая?

— Е, като настоявате чак толкова, бих могла и да остана — каза госпожа Рейчъл, която не бе имала ни най-малко намерение да постъпи другояче.

Госпожа Рейчъл и Марила се настаниха удобничко в гостната, докато Анн запари чай и направи топли сладки, достатъчно леки и бели, за да не бъдат разкритикувани дори от госпожа Рейчъл.

— Трябва да призная, че Анн излезе наистина способно момиче — призна госпожа Рейчъл, когато Марила я изпращаше до края на пътя по залез. — Сигурно много ви помага.

— Да — отговори Марила, — и е съвсем улегнала и на нея може да се разчита. Все ме беше страх, че няма да се отърве от своята

вятърничавост, но се отърва и сега не ме е страх да се осланям на нея за каквото и да било.

— Никога нямаше да повярвам, че ще стане такова добро момиче, тогава, в първия ден, когато бях тук преди три години — каза госпожа Рейчъл. — Честна дума, никога няма да забравя това нейно избухване! Като се прибрах вечерта, казах: „Помни ми думата, Томас, Марила Кътбърт има да се разкайва за тая своя стъпка.“ Но сгреших и много се радвам за това. Аз не съм от тия хора, Марила, които никога не можеш да накараш да признаят, че са сгрешили. Не, никога не съм била такава, слава Богу. Аз погрешно прецених Анн, но в това нямаше нищо чудно, защото по-странна, по-неочаквана вещица, а не дете, никога не е имало на този свят, ето това е! Човек не може да я разгадае според правилата, важащи за другите деца. Направо за чудене е колко много се е променила към по-добро за тези три години, особено във външността си. Станала е истински хубаво момиче, макар и да не мога да кажа, че харесвам чак толкова много този тип — бледа и с големи очи. Аз харесвам повече жизненост и руменина, като у Дайана Бари или Руби Гилис. Руби Гилис е истински ефектна. Но някак си — не зная как става, когато Анн и другите две са заедно, при все че тя не е и наполовина толкова хубава, наред с нея те изглеждат някак простовати, прекалено биещи на очи — тя е нещо като тия бели летни лилии, които тя нарича нарциси, в сравнение с тия големи червени божури, ето това е!

ТРИДЕСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

КЪДЕТО ПОТОЧЕТО СЕ СРЕЩА С РЕКАТА

Анн прекара своето „хубаво“ лято и му се нарадва от все сърце. Двете с Дайана живяха кажи-речи навън и се наслаждаваха на всичките радости, които им предлагаха Пътеката на влюбените, Бълболенето на дриада, Ракитака и остров Виктория. Марила не се противопоставяше на това скитничество. Лекарят от Спенсървейл, който беше дошъл през нощта, когато Мини Мей бе имала круп, видя Анн един следобед в дома на свой пациент, огледа я е остър поглед, сви устни, поклати глава и прати бележка на Марила Кътбърт по друг човек. Той ѝ писа:

„Дръжте това ваше червенокосо момиче на открито цялото лято и не ѝ позволявайте да чете книжки, докато не почне да ходи по-живо.“

Тази бележка уплаши Марила и ѝ подейства благотно. Тя прочете в нея смъртна заплаха от туберкулоза, ако не спазва нареждането най-съвестно. Благодарение на това Анн изживя златното лято на своя живот, доколкото това се отнасяше до свобода и веселие. Тя се разхожда, гребя, бра ягоди и мечта колкото ѝ душа пожелаеше; и когато настъпи септември, погледът ѝ беше ясен и буден, походката — каквато би задоволила доктора от Спенсървейл, и сърце, отново изпълнено с амбиция и жар.

— Пак ми се ще да уча с всички сили — заяви тя, когато свали книгите си от тавана. — О, добри стари другарчета, радвам се пак да видя честните ви лица... да, дори и тебе, геометрийо! Аз прекарах неповторимо прекрасно лято, Марила, и сега се радвам, както здрав човек пред чакащо го надбягване, както господин Алан каза миналата неделя. Господин Алан чете великолепни проповеди, нали? Госпожа

Линд казва, че той става все по-добър от ден на ден и току-виж, че някоя градска черква го е лапнала и ни е напуснал, и трябва да търсим и приучваме на работа друг пастор. Но аз не виждам никаква полза да пресрещаме бедата на половин път, как мислиш, Марила? Аз мисля, че ще е по-добре само да се радваме на господин Алан докато е при нас. Ако бях мъж, мисля, че щях да стана проповедник. Те може да имат толкова голямо добро влияние, ако богословието им е здраво; а пък трябва да е вълнуващо да четеш чудесни проповеди и да трогваш сърцата на слушателите си. Защо жените не могат да бъдат проповеднички, Марила? Питам госпожа Линд и тя се възмути и каза, че такова нещо би било скандално. Каза, че в Щатите би могло да има жени проповеднички, и тя мисли, че има, но, слава Богу, ние в Канада още не сме стигнали до това и тя се надява, че никога няма да стигнем. Но аз не виждам защо. Аз мисля, че жените биха били прекрасни проповеднички. Когато трябва да се уреди вечеринка или чай в полза на черквата, или нещо друго за събиране на пари, жените са, които трябва да се заловят и да свършат работата. Сигурна съм, че госпожа Линд като нищо може да се моли не по-зле от директора Бел, и не се съмнявам, че би могла да чете и проповеди, като се поупражнява.

— Да, смятам, че би могла — забеляза сухо Марила. — Тя и така достатъчно проповядва неофициално. Никой в Авонлий няма и най-малка възможност да съгреша, без Рейчъл да го забележи.

— Марила — заговори Анн в изблик на довереност, — искам да ти разкажа нещо и да те питам какво мислиш за това. То ужасно ме е тревожило... в неделните следобеди, искам да кажа, точно, когато мисля по тези въпроси. Искам искрено да бъда добра, когато съм с тебе или с госпожа Алан, или с госпожица Стейси, искам го повече от всеки друг път и искам да бъда точно това, което бихте одобрили и от което бихте били доволни. Обаче в повечето случаи, когато съм с госпожа Линд, се чувствам отчаяно лоша и сякаш ми се иска да отида и да направя точно онова, което тя ми казва, че не бива да направя. Изпитвам непреодолимо влечение да го направя. И как мислиш, какво ме кара да се чувствам така? Смяташ ли, че е защото съм наистина лоша и упорита в грешките си?

За миг Марила като че се колебаеше. После се изсмя.

— Ако ти си такава, сигурно и аз съм също, Анн, защото Рейчъл често действа така и на мен. Понякога си мисля, че тя би имала повече

добро влияние, както казваш и ти, ако не опяваше непрекъснато на хората да бъдат добри. Би трябвало да има отделна Божия заповед против опяването. Но знаеш, не би трябвало да говоря така. Рейчъл е добра християнка и желае доброто. Няма по-добра душа от нея в Авонлий и тя никога не клинчи, когато трябва да се направи нещо.

— Много се радвам, че и ти мислиш като мен — каза Анна решително. — Това толкова насърчава. Няма толкова много да го мисля занапред. Но все си казвам, че ще има други неща да ме тревожат. През цялото време възникват все нови неща, които озадачават, знаеш. Установиш едно нещо, и ето ти друго веднага след него. Има толкова много неща, които трябва да се обмислят и решат, когато започваш да порастваш. И цялото време си заета да ги обмисляш и да решаващ кое е правилното. Сериозно нещо е да порастваш, нали, Марила? Но щом имам такива добри приятели като тебе и Матю, и госпожа Алан, и госпожица Стейси, трябва да порасна успешно и съм сигурна, че грешката ще бъде изцяло моя, ако това не стане. Аз разбирам, че отговорността е голяма, защото имам само една възможност. Ако не порасна такава, каквато трябва да бъда, не мога да се върна и да започна отначало. Това лято съм пораснала три пръста, Марила. Господин Гилис ме мери, когато бяхме у тях на рождения ден на Руби. Така се радвам, че си ушила новите ми рокли по-дълги! Тази тъмнозелената е толкова хубава и беше много мило от теб да ѝ сложиш волан! Разбира се, аз знаех, че той не беше действително необходим, но воланите са тъй модни тази есен и Джоузи Пай има волани на роклите си. Зная, че ще мога да уча по-добре, защото и аз имам. Ще имам такова приятно чувство дълбоко в ума си заради този волан.

— То си има своята стойност да го имаш — съгласи се Марила.

Госпожица Стейси се върна в училището в Авонлий и намери всичките си ученици нетърпеливи да заработят пак. Особено подготвителният клас за Академията решително запретна ръкави за борбата, защото в края на следващата година, леко засенчил вече техния път, се мержелееше това съдбовно нещо, известно под името „Конкурс“, при мисълта, за който сърцата на всичките до един се свиваха. Ами ако не го издържат! На тази мисъл бе отсъдено да преследва Анна през будните часове на зимата, включително и в неделните следобеди, почти с единственото изключение на нравствените и духовните проблеми. Когато сънуваше лоши сънища,

Анн се виждаше забила отчаян поглед в списъка на издържалите конкурса, където името на Гилбърт Блайт бе изписано най-отгоре, а нейното го нямаше изобщо.

Но това беше хубава, дейна, щастлива, бързо отминаваща зима. Училищната работа беше все тъй интересна, съревнованието в класа все тъй поглъщащо, както преди. Пред ненаситните очи на Анн като че ли се откриваха нови светове на мисли, чувства и амбиции, свежи, увличащи простори на неизследвани знания.

„Едни била изникваха над други и Алпи се издигаха над Алпи.“

Голяма част от всичко това се дължеше на тактичното внимателно ръководство и широкия светоглед на госпожица Стейси. Тя напътстваше своя клас да мислят, да търсят и да откриват сами за себе си и ги насърчаваше да се отклоняват от старите утъпкани пътища до степен, съвсем шокираща госпожа Линд и училищните настоятели, които гледаха на всички нововъведения в установените методи с голямо съмнение.

Освен в учението, Анн се развиваше и в обществено отношение, защото Марила не забравяше мнението на доктора от Спенсървейл и вече не ѝ забраняваше от време на време да излиза. Клубът за дебати процъфтяваше и уреди няколко концерта, имаше една-две сбирки почти на равнището на вечеринки за възрастни, устройваха се много разходки с шейни и веселия с пързаяне на кънки.

Междувременно Анн растеше и се източваше тъй бързо, че един ден, когато беше застанала до нея, Марила с изумление откри, че момичето е по-високо от нея.

— Я гледай, Анн, колко си порасла! — възкликна тя, без да повярва на очите си. Тези думи бяха последвани от въздишка. Марила изпита странно съжаление за нейното израстване. Момичето, което беше се научила да обича, беше някак си изчезнало и вместо детето, пред нея стоеше висока петнадесетгодишна девойка със сериозни очи, замислено изражение и гордо вдигната главица. Марила обичаше момичето колкото беше обичала детето, но усещаше странно тъжно чувство на загуба. И тази вечер, когато Анн бе отишла на молитвено

събрание с Дайана, Марила седя сама в зимния здрач и си позволи слабостта да поплаче. Матю, като влезе с фенер, я завари така и я загледа толкова смаяно, че Марила неволно се засмя през сълзи.

— Мислех си за Анн — обясни тя. — Станала е едно такова голямо момиче... а идущата зима вероятно няма да е у нас. Ужасно ще ми липсва.

— Тя ще може да идва у дома често — утеши я Матю, за когото Анн все още беше и винаги щеше да бъде малкото, живо момиченце, което беше довел от Брайт Ривър в тази юнска привечер преди четири години. — Отклонението на железопътната линия от Кармоди ще бъде готово дотогава.

— Няма да е същото, както когато е тук през цялото време — мрачно въздъхна Марила, твърдо решила да се наслаждава докрай на безутешната си скръб. — Но то се знае: мъжете не могат да разберат тези неща!

Имаше и други промени в Анн, не по-малко явни, отколкото външните. Преди всичко тя стана много по-тиха. Може би мислеше много повече и мечтаеше не по-малко от преди, но положително говореше по-малко. Марила го забеляза и спомена и това:

— Ти не бърбориш и наполовина толкова, колкото преди, Анн, нито употребяваш и наполовина толкова големи думи. Какво ти е станало?

Анн се изчерви и се позасмя, остави книгата си и погледна замечтано през прозореца, където едри, плътни пъпки се разпукваха на вейките, в отговор на примамващото ги пролетно слънце.

— Не зная... Не ми се приказва толкова много — отговори тя, замислено притиснала брадичката си с показалеца. — По-приятно е да мислиш милите си хубави мисли и да ги пазиш в сърцето си като съкровища. Не обичам, когато ги осмиват или им се чудят. И не знам защо, не ми се ще вече да употребявам големи думи. Почти за съжаление е, нали, сега, когато наистина ставам достатъчно голяма за тях, ако исках да ги казвам. Интересно е да си горе-долу пораснала в някои отношения, но не е така забавно, както очаквах, Марила. Има толкова много за научаване, вършене и мислене, че няма време за големи думи. Освен това госпожица Стейси казва, че късите думи са много по-силни и по-добри. Тя ни кара да пишем всичките си съчинения колкото може по-просто. Отначало беше трудно. Бях

толкова свикнала да вмъквам всичките чудесни големи думи, за които можех да се сетя... и се сецах за колкото щещ такива. Но вече свикнах, и виждам, че без тях е много по-добре.

— Какво стана с вашия клуб за съчинения. Отдавна не съм те чула да го споменаваш.

— Клубът за съчинения вече не съществува. Нямахме време за него и — знаеш ли — струва ми се, че той ни омръзна. Глупаво беше да пишем за любов, убийства, приставане и мистерии. Госпожица Стейси понякога ни кара да пишем по някой разказ, като упражнение по литературно съчинение, но не ни позволява да пишем неща, които не биха могли да се случат в Авонлий, в нашия собствен живот, и ни критикува много остро, кара ни да критикуваме и собствената си работа. Никога не съм мислила, че в моите съчинения има толкова много грешки, докато не започнах да си ги търся сама. Толкова се засрах, че исках да се откажа изобщо, но госпожица Стейси каза, че бих могла да се науча да пиша добре, само ако свикна най-строго да критикувам сама себе си. И аз се мъча да го правя.

— Остават ти още само два месеца до конкурса — продължи Марила. — Как мислиш: ще можеш ли да го издържиш?

Анн потръпна.

— Не зная. Понякога мисля, че ще изкарам... а после ужасно ме хваща страх. Ние учихме упорито и госпожица Стейси ни подготви старателно, но въпреки всичко това може и да не влезем. Всеки от нас си има по някое слабо място. Моето, разбира се, е геометрията, на Джейн е латинският, на Руби и Чарли алгебрата, а на Джоузи аритметиката. Муди Спърджън казва, че в костите си чак усеща как ще го скъсат по английска история. Госпожица Стейси ще ни подложи на изпити през юни, толкова трудни, както ще бъдат на конкурса, и ще ни прецени също толкова строго, та ще имаме известна представа. Бих искала всичко да е свършило, Марила. То ме измъчва. Понякога се събуждам през нощта и се чудя какво ще правя, ако пропадна.

— Ами, ще ходиш на училище идущата година и ще се опиташ пак — каза равнодушно Марила.

— О, не вярвам, че ще мога да се реша. Ще бъде такъв позор да пропадна, особено ако Гил... ако другите изкарат. Мен ме хващат такива нерви на изпит, че сигурно ще объркам всичко. Бих искала да имам нерви като Джейн Андрюс. Нищо не я трогва.

Анн въздъхна, откъсна очи от магиите на пролетния свят, примамващия ден с ветреца и синьо небе, и зеленината, покарала в градината, и решително заби глава в книгата си. Щеше да има и други пролети, но Анн се чувстваше убедена, че ако не сполучи да влезе в Академията, никога не ще се съвземе да им се радва.

ТРИДЕСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

СПИСЪКЪТ НА ИЗДЪРЖАЛИТЕ Е ОБЯВЕН

В края на юни настъпи и краят на срока и завършекът на господството на госпожица Стейси в училището на Авонлий. Анн и Дайана се прибираха у дома тази вечер много въздържани. Зачервените очи и влажните носни кърпички убедително свидетелстваха, че прощалните думи на госпожица Стейси трябва да са били не по-малко трогателни от думите на господин Филипс при същите обстоятелства преди три години. Дайана се обърна да погледне училището от полите на хълма със смърчовете и дълбоко въздъхна.

— Наистина изглежда като край на всичко, нали? — отрони тя унило.

— Аз трябва да се чувствам два пъти по-зле от теб — каза Анн и напразно затърси сухо местенце на кърпичката си. — Ти ще тръгнеш пак идущата зима, но аз, предполагам, напускам скъпото старо училище завинаги... ако имам късмет, искам да кажа.

— Съвсем няма да бъде същото. Госпожица Стейси няма да е там, нито ти, нито Джейн, нито Руби вероятно. Аз ще трябва да седя съвсем сама, защото не бих могла да търпя друга съученичка на чина си след тебе. О, ние прекарвахме прекрасно, нали Анн? Ужасно е като си помисля, че всичко това е свършило.

Две големи сълзи се търколиха по носа на Дайана.

— Докато ти не спреш да плачеш, и аз не мога — умолително каза Анн. — Щом прибера кърпичката, виждам твоите очи да се пълнят и започвам пак наново. Както казва госпожа Линд: „Ако не можеш да бъдеш весела, бъди весела колкото можеш.“ В края на краищата, смея да те уверя, догодина пак ще съм там. Това е един от случаите, когато знаая, че няма да мина. Те започват тревожно да зачестяват.

— Че нали завърши блестящо на изпита, който ви уреди госпожица Стейси.

— Да, но на тези изпити не ме хващаха нервите. Като си помисля за истинския изпит, не можеш да си представиш от какви ужасни студени тръпки ми се свива сърцето. Освен това аз съм тринайсети номер, а Джоузи Пай казва, че той носи нещастие. *Аз не съм суеверна* и знам, че това няма значение. Но все пак бих искала да не съм тринайсета.

— Бих искала да съм с тебе — рече Дайана. — Нямаше ли да прекарваме чудесно? Но ти сигурно ще трябва да зубриш вечерно време.

— Не. Госпожица Стейси ни накара да обещаем да не похващаме учебник. Тя казва, че това само ще ни изморява и обърква, че трябва да излизаме на разходка и изобщо, съвсем да не мислим за изпитите и да си лягаме рано. Това е добър съвет, но струва ми се, че ще е трудно да го следваме, както става с добрите съвети. Приси Андрюс ми разправя, че е седяла по половината нощ всяка вечер цялата седмица на конкурса и зубрила до побъркване; и аз бях решила да седя *поне* толкова, колкото е седяла тя. Много мило беше от страна на леля ти Джоузефин да ме покани да гостувам в „Буките“ докато съм в града.

— Ще ми пишеш докато си там, нали?

— Ще ти пиша във вторник вечер и ще ти разправа как върви първият ден — обеща Анн.

Анн отиде в града следващия понеделник, а в сряда Дайана се отби в пощата, както се бяха уговорили, и прибра писмото си.

„Скъпа моя Дайана — пишеше ѝ Анн, — сега е вторник вечер и аз ти пиша в библиотеката на «Буките». Снощи ми беше ужасно самотно без никой друг в стаята и толкова много ми се искаше ти да си с мене. Не можах да «зубря», защото обещах на госпожица Стейси да не го правя, но ми беше много трудно да не отворя историята, както трудно ми е било да се сдържа и да не прочета някой разказ, преди да съм си научила уроците.

Тази сутрин госпожица Стейси дойде да ме вземе и отидохме в Академията, като се отбихме пътьом за Джейн, Руби и Джоузи. Руби ми каза да ѝ пипна ръцете и те бяха студени като лед. Джоузи каза, че изглеждам така, сякаш не

съм мигнала, и тя не вярвала, че съм достатъчно здрава, за да устоя на всекидневното напрежение на учителския курс, дори и да спечеля конкурса. Все още ми се случва, за малко или по-дълго време, да не чувствам, че съм се научила да харесвам Джоузи Пай!

Когато стигнахме в Академията, там се бяха събрали десетки ученици от целия остров. Първият човек, когото видях, беше Муди Спърджън; беше седнал на стъпалата и нещо си мърмореше. Джейн го попита, какво за Бога прави, и той отговори, че повтаря безспир таблицата за умножение, за да успокои нервите си, и много моли да не го прекъсваме, защото ако спре за миг, хваща го страх и забравя всичко, което някога е знаел, а таблицата за умножение задържала всичките факти по местата им.

Когато ни разпределиха по стаите, госпожица Стейси трябваше да ни остави. Джейн и аз седяхме заедно и Джейн беше толкова спокойна, че ѝ завидях. Добрата, улегнала, разумна Джейн нямаше нужда от таблицата за умножение! Аз се чудех дали ми личи как се чувствам и дали могат да чуят в другия край на стаята как ми тупти сърцето. После влезе един мъж и се залови да раздава листата за изпита по английски. Тогава ръцете ми изстинаха и когато ги взех, ми се зави свят. Само един ужасен миг, Дайана, аз се почувствах точно така, както преди четири години, когато попитах Марила дали може да остана в «Грийн Гейбълс», — а после всичко се изясни в ума ми и сърцето ми затуптя пак (забравих да ти кажа, че беше изобщо спряло!), защото разбрах, че така или иначе, мога да направя нещо с тази тема.

На пладне си отидохме у дома за обяд, а после се върнахме за изпита по история. Темата беше доста трудна и ужасно обърках датите. Все пак мисля, че днес се справих доста добре. Но, о, Дайана, утре е редът на геометрията и като си помисля за това, трябва да напрегна всичките сили на волята си, за да не отворя трудовете на Евклид. Ако вярвах, че таблицата за умножение би ми

помогнала поне мъничко, щях да си я повтарям отсега до утре сутрин.

Вечерта отидох в града да видя другите момичета. Пътъом срещнах Муди Спърджън да броди насам-натам като побъркан. Каза, че положително е пропаднал по история и че съдбата му била да разочарова родителите си, и че ще се върне у дома със сутрешния влак, и че така или иначе ще е по-лесно да бъде дърводелец, отколкото проповедник. Аз го поразтуших и убедих да остане до края, защото ако не остане, няма да е честно спрямо госпожица Стейси. Понякога ми се е искало да съм се родила момче, но като видя Муди Спърджън, винаги се радвам, че съм момиче и не съм му сестра.

Руби имаше истеричен припадък, когато стигнах в техния пансион: била току-що открила, че направила страхотна грешка в темата си по английски. Когато се съвзе, отидохме в града и ядохме сладолед. Колко искахме да си с нас!

О, Дайана, да беше само минал изпитът по геометрия! Но пък, както казва госпожа Линд, дали ще съм изкарала геометрия или не, слънцето ще продължава да изгрява и да залязва. Това е вярно, обаче не е много утешително. Мисля, че не бих продължила, ако пропадна!

Твоя предана Анн“

Изпитът по геометрия и всички други минаха в определеното им време и Анн се върна у дома в петък вечер, озарена от сдържан триумф. Дайана беше в „Грийн Гейбълс“, когато тя пристигна, и двете се поздравиха, сякаш не се бяха виждали с години.

— Скъпа, обична моя, безкрайно хубаво е да те видя пак тука! Струва ми се, че е минал цял век, откакто отиде в града! И, о Анн, как изкара изпитите?

— Доста добре, мисля, по всичко, освен по геометрия — не знаей дали съм я издържала или не, и ме побиват тръпки, и ми се свива сърцето от предчувствие, че не съм. О, колко хубаво е да си пак у дома! „Грийн Гейбълс“ са най-скъпото, най-хубавото място в света!

— Какво са направили другите?

— Момичетата казват, че са сигурни, че не са издържали, но мисля, че са изкарали доста добре. Джоузи казва, че геометрията била толкова лесна, че и десетгодишно дете би могло да изкара! Муди Спърджън все още мисли, че е пропаднал по история, а Чарли казва, че не е изкарал по алгебра. Но всъщност ние не знаем нищичко и няма да знаем, докато не съобщят списъка на издържалите. Дотогава има най-малко две седмици. Представи си да живееш две седмици в такава неизвестност! Да можеш да заспя и да не се събудя преди всичко да е свършило.

Дайана знаеше, че би било безполезно да пита как е изкарал Гилбърт Блайт, затова каза само:

— О, ти ще минеш като нищо. Не се тревожи.

— Бих предпочела изобщо да не мина, отколкото да не съм повисоко в списъка — не се сдържа Анн, с което искаше да каже, и Дайана го знаеше, че успехът ще бъде непълен и горчив, ако не надмине Гилбърт Блайт.

Устремена към тази цел, Анн беше напъвала всички сили по време на изпитите. Същото беше и с Гилбърт. Бяха се срещали и разминавали на улицата десетина пъти, без да покажат с нещо, че се познават. Всеки път Анн беше държала главата си малко по-високо, помалко бе желала да се беше одобрила с Гилбърт, когато я бе помолил, и малко по-решително се заричаше да го надмине в изпитите. Тя знаеше, че цялата младеж на Авонлий гадае кой ще излезе пръв; знаеше дори, че Джими Глоувър и Нед Райт са се обзаложили за изхода, а Джоузи Пай е казала, че който каквото и да мисли, Гилбърт ще бъде пръв; тя чувстваше, че унижението ѝ ще бъде непоносимо, ако не сполучи.

Но Анн имаше и друга, по-благородна подбуда да успее. Тя желаше „високия успех“ заради Матю и Марила, особено заради Матю. Той беше ѝ признал убеждението си, че тя „може да надмине целия остров“. Затова, Анн беше убедена, би било нещо глупаво да се надява дори в най-безумните мечти. Но тя горещо се надяваше, че ще излезе между първите десет, та да може да види в добрите кафяви очи на Матю блясък на гордост от нейното постижение. Това, тя чувстваше, щеше да бъде сърдечна отплата за целия ѝ усилен труд и търпеливо ровене между прозаични уравнения и спрежения. Към края на двете седмици Анн зачести и „отбиването“ си в пощата заедно с

побъркалите се Джейн, Руби и Джоузи, за да разгръща шарлоттаунските всекидневници с треперещи ръце и свило се от студени тръпки сърце — чувството, изживяно по времето на конкурса. Чарли и Гилбърт открито правеха същото, обаче Муди Спърджън решително стоеше настрана.

— Не ми стига смелост да отида там и равнодушно да разгърна вестника — сподели той с Анн. — Аз само ще чакам докато някой дойде и неочаквано ми каже дали съм издържал или не.

Когато минаха три седмици, а списъкът все още не се появяваше, Анн започна да чувства, че действително не ще може още дълго да устои на напрежението. Тя загуби апетит и престана да се интересува от събитията в Авонлий. Госпожа Линд питаше какво друго може да се очаква от един консерватор начело на отдела за образование, а Матю, като виждаше колко бледа и отпусната е Анн и как си влачи краката всеки ден следобед на връщане от пощата, започна сериозно да се пита дали няма да е по-добре да гласува за либералите на следващите избори.

Но една вечер имаше новини. Анн седеше на отворения прозорец в стаята си, забравила за момент мъките от конкурса и светските грижи и се опиваше от красотата на летния здрач, ухаещ на цветя от градината долу и изпълнен с шушненето на тополите. Източното небе над смърчовете бе леко оцветено в розово от отражението на залеза и Анн се питаше замечтано дали духът на багрите изглежда така, когато видя Дайана да лети надолу между смърчовете, през дървеното мостче и нагоре по склона, с развяващ се вестник в ръка.

Анн скочи на крака, разбрала веднага какво има във вестника. Списъкът на издържалите е бил оповестен! Зави ѝ се свят, сърцето ѝ затуптя до болка. Не можеше да се помръдне. Стори ѝ се, че мина цял час докато Дайана мине през коридора и се втурна в стаята, без дори да почука, толкова беше възбудена.

— Анн, ти си издържала — извика тя, — ти си най-първата... ти и Гилбърт, двамата... вие сте наравно... но твоето име е първо. О, аз съм толкова горда!

Дайана хвърли вестника на масата, а самата тя се хвърли на леглото на Анн, съвсем задъхана, неспособна да говори повече. Анн запали лампата, като катурна кибритника и изхаби половин дузина клечки, преди разтрепераните ѝ ръце да се справят с тази задача.

Тогава грабна вестника. Да, тя беше издържала — нейното име стоеше най-отгоре в списък от двеста други! Заради този момент заслужаваше да се живее.

— Ти си изкарала великолепно, Анн — изпуфтя Дайана, когато се съвзе достатъчно, за да седне и да проговори, защото Анн, с блеснали очи и изпаднала в екстаз, не проронваше нито дума. — Татко донесе вестника от Брайт Ривър преди по-малко от десет минути... изпратен е бил със следобедния влак, нали знаеш, и няма да дойде тук преди утре сутрин с пощата... Като видях списъка, хукнах насам като луда. Всички сте влезли, всички до последния, Муди Спърджън и всички, макар че по история той ще трябва да държи поправителен. Джейн и Руби минаха доста добре — те са към средата на списъка, — същото е и с Чарли. Джоузи едва се е промъкнала на границата с три бележки, но ще видиш, че ще се надува, сякаш е била първа. Госпожица Стейси ще бъде във възторг, нали? О, Анн, как ли се чувстваш, като виждаш своето име първо в такъв списък? Ако бях аз, сигурно щях да се побъркам от радост. Аз и без друго горе-долу съм се побъркала, а ти си невъзмутима и спокойна като пролетна вечер.

— Аз съм направо зашеметена вътрешно — отговори Анн. — Искам да кажа сто неща, а не мога да намеря думи, с които да ги изразя. Никога не съм мечтала за това... не, мечтала съм, но само веднъж! Позволих си да помисля веднъж: „Какво ли ще е, ако изляза първа?“, но с трепет, знаеш, защото ми се виждаше толкова суетно и самонадеяно да мисля, че бих могла да изляза първа на целия остров.

— Извини ме за минутка, Дайана. Трябва веднага да изтичам на полето да кажа на Матю. После ще тръгнем нагоре по пътя да съобщим добрата новина на другите.

Те забързаха към ливадата под хамбара, където Матю пластеше сеното, и по една щастлива случайност госпожа Линд приказваше с Марила на крайпътната ограда.

— О, Матю — възкликна Анн, — аз съм издържала и съм първа — или една от първите! Не съм суетна, но съм благодарна.

— Ами, аз винаги съм го казвал — рече Матю, радостно загледал списъка на издържалите конкурса. — Аз си знаех, че ти можеш лесно да ги биеш всичките.

— Трябва да призная, Анн, ти си се показала доста добре — обади се Марила, като се мъчеше да скрие безграничната си гордост с

Анн пред критичния поглед на госпожа Рейчъл. Но тази добра душа добави от все сърце:

— Аз направо смятам, че се е показала добре и никога не бих се въздържала да го потвърдя. Ти правиш чест на приятелите си, Анн, и ние всички се гордеем с тебе.

Тази вечер Анн, която бе завършила прекрасния ден със сериозен кратък разговор с госпожа Алан в дома на свещеника, коленичи кротко пред отворения си прозорец в бляскавата лунна светлина и пошепна благодарствена молитва, изляла се направо от сърцето ѝ. В нея имаше благодарност за миналото и благоговейна молба за бъдещето; и когато заспа на бялата си възглавница, сънищата ѝ бяха чисти и светли, и толкова прекрасни, колкото могат да бъдат сънищата на една девойка.

ТРИДЕСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

КОНЦЕРТЪТ В ХОТЕЛА

— Непременно да си сложиш роклята от органдин, Анн — настойчиво я съветваше Дайана.

Двете бяха в източната таванска стая, беше едва привечер — чуден жълто-зелен полумрак с ясно синьо безоблачно небе. Голяма пълна луна, бледото сияние, на която преминаваше в ярък сребърен блясък, грееше над Омагьосаната гора; въздухът бе изпълнен със сладки летни звуци — сънено чуруликане на птички, капризен полъх на лекия ветреца, далечни гласове и смях. Обаче в стаята на Анн транспарантът беше спуснат и лампата запалена, защото вътре бяха заети с важен тоалет.

Източната таванска стая много се различаваше от онова, което беше вечерта преди четири години, когато Анн бе усетила голотата ѝ да прониква до дълбините на душата ѝ със своята негостоприемна студенина. В нея се бяха промъкнали промени, които Марила бе приемала с мълчаливо примирение, докато тя се превърна в уютно и прекрасно гнезденце, каквото може да пожелае младо момиче.

Плюшеният килим с розови цветя и розовите копринени завеси от ранните блянове на Анн, разбира се, не се бяха осъществили; ала мечтите ѝ бяха вървели в крак с възрастта и тя надали скърбеше за тях. Подът беше постлан с хубава рогозка, а пердетата, които красяха високия прозорец и пърполяха от заблудения ветреца, бяха от бледозелен муселин с приятен десен. Стените не бяха покрити със златен и сребърен брукат, а облепени с тапети с нежен ябълков цвят и украсени с няколко хубави картини, подарени от госпожа Алан. Снимка на госпожица Стейси заемаше почетно място и Анн държеше да слага свежи цветя под нея. Тази вечер това беше стрък бели лилии и техният дъх леко се носеше в стаята като мечта за ухание. Нямаше „махагонови мебели“, но имаше пълна с книги, боядисана в бяло библиотека, плетен стол-люлка с възглавница, разкрасена с муселиново воланче, тоалетка, старомодно огледало е позлатена рамка

и с бузести розови купидони и с червено грозде, изрисувани на извивката му отгоре, което бе висяло едно време в стаята за гости, и ниско бяло легло.

Анн се обличаше за концерта в хотела на Белите пясъци. Гостите на хотела бяха го уредили в полза на болницата в Шарлоттаун и бяха издирили всички любителски дарования в близките места за подготвянето му. Бърта Сампсън и Пръл Клей от Баптиския хор в Белите пясъци бяха помолени да изпеят дует, Милитън Кларк от Нюбридж щеше да свири соло на цигулка, Уини Адел Блер от Кармоди щеше да изпее шотландска балада, а Лора Спенсър от Спенсървейл и Анн Шърли щяха да рецитират.

Както Анн би се изразила преди време, това беше „една епоха в нейния живот“ и тя беше възхитително възбудена от вълнение. Матю беше на седмото небе от поласкана гордост за честта, оказана на неговата Анн, а Марила изпитваше почти същото, при все че по-скоро би умряла, отколкото да го признае, и заяви, че не смята за много благоприятно сума млади хора да търсят развлечение в хотела, без да са съпроводени от някой отговорен възрастен човек.

Анн и Дайана щяха да отидат на Белите пясъци с Джейн Андрюс и брат ѝ Били с тяхната кола с двойни седалки; отиваха и някои други момчета и момичета от Авонлий. Група посетители се очакваше и от града, а след концерта щеше да бъде дадена вечеря на участниците.

— Наистина ли мислиш, че органдинът ще бъде най-добре? — загрижено попита Анн. — Аз не мисля, че е по-хубав от муселиновата рокля на сини цветя... и положително не е толкова модерен.

— Но тя ти стои толкова по-добре — възрази Дайана. — Тя е толкова мека, с набори и лежи прилепнала. Муселиновата стърчи и те прави да изглеждаш прекалено официална. А органдинът сякаш е пораснал върху теб.

Анн въздъхна и се предаде. Дайана започваше да печели име за изтънчен вкус в облеклото и мнозина я търсеха за съвет по такива въпроси. Самата тя изглеждаше много хубава тъкмо тази вечер, в рокля в шипков розов цвят, който никога нямаше да подхожда на Анн; обаче тя нямаше да взема никакво участие в концерта, тъй че нейната външност не бе толкова важна. Цялото ѝ старание бе посветено на Анн, която както тя твърдеше, заради славата на Авонлий трябва да

бъде облечена, сресана и разхубавена тъй, че да е достойна за вкуса на кралицата.

— Издърпай това воланче малко повече... така, тука, чакай аз да ти вържа колана; сега пантофките. Косата ще ти заплетат в две дебелите плитки и ще вържат на половината дължина с големи бели панделки... не, няма да оставяш никаква къдрица на челото... само да се подава меката част. Няма друг начин за твоята коса да ти стои по-добре, Анн, и госпожа Алан казва, че приличаш на мадона, когато я разделиш така. Ще ти сложа тази малка бяла розичка точно зад ухото. Имаше само един цвят на моя храст и аз го запазих за теб.

— Да сложа ли бисерната огърлица? — запита Анн. — Матю ми я донесе от града миналата седмица и съм сигурна, че би искал да ме види с нея.

Дайана присви устни; критично наклони чернокосата си глава на една страна и накрая се произнесе в полза на огърлицата, която веднага бе вързана на тънката ѝ млечнобяла шия.

— Има нещо толкова изящно в тебе Анн — възхитено, без завист забеляза Дайана. — Ти държиш главата си с такова изражение! Предполагам, че това е твоята фигура. Аз съм направо кюфте. Винаги ме е било страх от това, а сега знам, че е точно така. Е, сигурно ще трябва да се примиря.

— Но ти имаш такива трапчинки — възрази Анн и се усмихна обично на хубавото живо лице, застанало тъй близо до нейното. — Чудесни трапчинки, като дупчици в крем. Аз вече загубих надежда да имам трапчинки. Моята мечта за трапчинки никога няма да се сбъдне, но толкова много от моите мечти са се сбъднали, че не бива да се оплаквам. Готова ли съм вече?

— Вече! — потвърди Дайана, когато на вратата се появи Марила, мършава фигурка с коса по-сива, отколкото доскоро, не по-малко ъгловата, но с много по-благо лице.

— Влезте и вижте нашата декламаторка, Марила. Не е ли хубава?

От Марила се изтръгна някакъв звук между сумтене и мънкане.

— Изглежда спретната и докарана. Харесвам косата ѝ подредена така. Но подозирам, че ще развали тая рокля с прахоляка и росата, като пътува с нея, и тя ми се вижда прекалено тънка за тия влажни нощи. Органдинът без друго е най-непрактичният плат на света и аз му казах

на Матю, когато го купи. Но напоследък няма никаква полза да казваш нещо на Матю. Имаше време, когато се вслушваше в моите съвети, сега направо купува разни неща за Анн, без да разсъждава, и продавачите в Кармоди знаят, че могат да му пробутат каквото пожелаят. Стига да му кажеш, че нещо е хубаво и модно, и Матю току изръси парите си за него. Да внимаваши да пазиш полата си от колелото и си сложи топлата дрешка.

След това Марила заслиза надолу, като си мислеше колко сладка изглежда Анн. Съжаляваше, че не може самата тя да отиде на концерта и да чуе нейното момиче да рецитира.

— Интересно, дали е прекалено влажно за моята рокля — промълви неспокойно Анн.

— Ни най-малко — каза Дайана и дръпна транспаранта. — Нощта е прекрасна и няма да има никаква роса. Погледни как свети луната.

— Толкова съм доволна, че моят прозорец гледа към изгрева — рече Анн и пристъпи към Дайана. — Такъв разкош е да виждаш зората да се сипва над тези дълги ридове и да пламва през острите върхове на смърчовите. Тя е нова всеки ден и аз се чувствам сякаш съм измила самата си душа в този поток от най-ранния слънчев блясък. О, Дайана, обичам тази стаичка толкова много! Не зная как ще живея без нея, когато отида в града идущия месец.

— Недей да говориш за заминаване тази вечер — замоли ѝ се Дайана. — Не искам да мисля за това, ставам толкова нещастна. А пък много искам да прекарам весело тази вечер. Какво ще рецитираш, Анн? Нервна ли си?

— Ни най-малко. Толкова често съм рецитирала пред публика, сега не ми прави никакво впечатление. Реших да рецитирам „Клетвата на девойката“. То е толкова прочувствено! Лора Спенсър ще излезе с хумореска, но аз предпочитам да накарам хората да плачат, не да се смеят.

— Какво ще рецитираш, ако те извикат на бис?

— Няма и на ум да им дойде да ме викат на бис — засмя се Анн, която въпреки това таеше надежда, че ще я извикат, и вече си представяше как разказва всичко това на Матю на другия ден на закуска. — Ето, идват Били и Джейн: чувам колелата. Хайде!

Били Андрюс настояваше Анн да пътува на предната седалка с него и, ще не ще, тя се качи горе. Много повече би искала да седи отзад с момичетата, където щяха да се смеят и да бърбят колкото им душа иска. С Били нямаше да има нито много смях, нито бърборене. Той беше едър, дебел, флегматичен двадесетгодишен младеж, с кръгло безизразно лице и болезнена липса на дарба да води разговор. Но безгранично се възхищаваше от Анн и се гордееше с предстоящата възможност да пътува до Белите пясъци с тази стройна, хубава девойка до него.

Благодарение на това, че говореше с момичетата през рамо и от време на време подхвърляше по някоя любезност на Били, който се захилваше и кискаше и все не можеше да измисли отговор, докато не беше вече твърде късно, Анн все пак остана доволна от пътуването. Пътят беше пълен с коли, всичките запътили се към хотела, и сребристо звънък смях ехтеше и отекваше по него. Когато стигнаха, хотелът беше блеснал от горе до долу в светлини. Посрещнаха ги дамите от комисията за концерта, една, от които отведе Анн в гардеробната за участниците, претърпкана с членове на шарлоттаунския Симфониичен клуб, сред който Анн изведнъж се почувства като смутена и уплашена провинциалистка. Нейната рокля, която в източната таванска стая ѝ беше изглеждала тъй фина и хубава, сега ѝ се видя проста и неугледна — прекалено проста и неугледна, мислеше си тя, между всичките коприни и дантели, които блестяха и шумоляха около нея. Какво представляваше нейната бисерна огърлица в сравнение с брилянтите на едрата хубава дама до нея? И колко бедна трябва да изглежда единствената ѝ бяла розичка пред парниковите цветя, които носеха другите! Анн остави шапката и дрешката си настрана и притеснена се сви в един ъгъл. Искаше ѝ се да си е в бедната стая в „Грийн Гейбълс“.

Още по-лошо бе на сцената на голямата концертна зала в хотела, където отиде след малко. Електрическите светлини заслепяваха очите ѝ, парфюмите и общият шум я зашеметяваха. Искаше ѝ се да е долу, в публиката с Дайана и Джейн, които като че ли се чувстваха великолепно там отзад. Тя беше затисната между една дебела дама в розов копринен тоалет и високо, с надменен вид момиче с бяла дантелена рокля. Дебелата дама случайно се обърна цялата и загледа Анн през очилата си, докато Анн, усетила болезнено, че я разглеждат,

почувства, че ще изпищи на глас. А бялото дантелено момиче непрекъснато говореше високо на своята съседка от другата страна за „провинциалните простаци“ и „недодялани красавици“ в публиката и с равнодушие очакваше „така да се забавлява“ от проявата на местните таланти в програмата. На Анн ѝ се стори, че ще мрази това бяло дантелено момиче до края на живота си.

За лош късмет на Анн в хотела бе отседнала една професионална декламаторка и се бе съгласила да декламира. Беше жива, черноока жена с чудна рокля от бляскав сив плат, сякаш изтъкан от лунни лъчи, със скъпоценни накити на врата и в черната коса. Имаше възхитителен кръшен глас и удивителна изразна сила, публиката полудя от поднесеното от нея. Анн забрави през това време за самата себе си и за своите грижи и слушаше с очаровани и блеснали очи; но когато декламацията свърши, тя изведнъж закри лицето си с ръце. Никога не би могла да стане и да декламира след това — никога! Нима някога е вярвала, че умее да рецитира? О, да можеше да си е в „Грийн Гейбълс“!

В този нещастен миг съобщиха нейното име. Анн, която не забеляза виновното леко трепване от изненада на бялото дантелено момиче и нямаше да разбере вложения в него недоловим комплимент, ако беше го забелязала, успя някак да се изправи и тръгна замаяно към авансцената. Беше толкова бледа, че Дайана и Джейн долу в публиката стиснаха ръцете една на друга от нервно съчувствие.

Анн беше жертва на убийствен сценичен страх. Макар често да беше рецитирала пред публика, никога досега не се беше изправяла пред такива слушатели и тази гледка напълно парализира силите ѝ. Всичко бе толкова чуждо, толкова блестящо, толкова зашеметяващо: редиците дами с черни рокли, критичните лица, цялата атмосфера на богатство и култура около нея. Това беше много различно от простите пейки в Клуба за дебати, с редици простички, съчувствени лица на приятели и съседи. Тези хора — мислеше тя — щяха да бъдат безмилостни критици. Може би, както бялото дантелено момиче, те чакаха да се позабавляват с нейните „недодялани“ усилия. Чувстваше се безнадеждно, безпомощно засрамена и нещастна. Коленете ѝ трепереха, сърцето ѝ туптеше, обзе я ужасяваща слабост; не можеше да пророни нито една дума и в следващия миг щеше да побегне от сцената, въпреки унижението, ако го направеше.

Ала внезапно, както разширените ѝ уплашени очи бяха устремени към публиката, тя видя Гилбърт Блайт, далече в дъното на залата, да се навежда напред с усмивка на лицето — усмивка, която се видя на Анн едновременно тържествуваща и подигравателна. В действителност нямаше нищо подобно. Гилбърт се усмихваше само заради удоволствието от цялото събитие и на ефекта, произведен от стройната бяла фигурка на Анн, и особено на вдъхновеното ѝ лице на фона на палмовите дървета. Джоузи Пай, която беше довел, седеше до него и нейното изражение положително бе и тържествуващо, и подигравателно. Но Анн не виждаше Джоузи, а и да беше я видяла, щеше да ѝ бъде безразлично. Тя дълбоко пое дъх и гордо вдигна глава — смелост и решителност я пронизаха като електрически шок. Тя нямаше да се провали пред Гилбърт Блайт — тя нямаше да му даде възможност да ѝ се присмее, никога, никога! Уплахата и нервността изчезнаха и тя започна да рецитира; ясният ѝ сладък глас стигаше до най-отдалечения ъгъл на залата, без да трепне, без да се пресече. Беше възвърнала напълно самообладанието си и като реакция на този ужасен миг на безсилие, тя рецитираше както не беше рецитирала никога преди. Когато свърши, избухнаха искрени аплодисменти. Анн се върна на мястото си, изчервила се от смущение и радост, а дебелата дама с розова копринена рокля енергично стисна и раздруса ръката ѝ.

— Мила моя, вие декламирахте великолепно! — изпуктя тя. — Аз плаках като бебе, наистина плаках. Ето, викат ви на бис: искат да ви чуят пак!

— О, не мога да изляза — объркано каза Анн. — И все пак трябва, защото иначе Матю ще бъде разочарован. Той каза, че ще ме викат на бис.

— Тогава недейте разочарова Матю — каза със смях розовата дама.

Усмихната, поруменяла, с ясни очи, Анн излезе напред и рецитира чудновато и духовито стихотворение, което плени слушателите ѝ още повече. Вечерята беше малък триумф за нея.

Когато концертът свърши, дебелата розова дама, която била жена на някакъв американски милионер, я взе под свое покровителство и я запозна с всички, и всички бяха много мили към нея. Професионалната декламаторка госпожа Еванс се спря и поприказва с нея, каза ѝ, че имала очарователен глас и прекрасно изпълнявала стихотворенията.

Вечерта в голямата, красиво подредена трапезария Дайана и Джейн също бяха поканени, понеже бяха дошли с Анн, обаче Били не можаха да го намерят — беше изчезнал, уплашен до смърт от някоя подобна покана. Но той ги чакаше с колата, когато всичко свърши и трите момичета се върнаха весело в тихото бяло лунно сияние. Анн дишаше дълбоко, загледана в ясното небе отвъд черните клони на смърчовите.

О, колко хубаво беше да си пак навън в чистото безмълвие на нощта! Колко велико, тихо и чудно беше всичко, със звучащия в него ромон на морето и тъмнеещите скали отвъд, като сурови великани, пазещи омагьосани брегове.

— Не беше ли това чудно хубава вечер? — въздъхна Джейн, когато потеглиха. — Колко бих искала да съм богата американка и да мога да прекарам лятото в хотел, да нося бижута и деколтирани рокли, и да ям сладолед и пиле-салата всеки Божи ден. Положително щеше да бъде много по-приятно, отколкото да бъда учителка. Анн, твоето декламиране бе направо знаменито, макар първо да бях си рекла, че изобщо няма да започнеш. Мисля, че ти декламира по-добре от госпожа Еванс.

— О, не, не казвай такива неща, Джейн — бързо отвърна Анн, — защото звучи направо глупаво. Не бих могла да декламирам по-добре от госпожа Еванс, ти го знаеш, защото за нея това е професия, пък аз съм само ученичка и малко ми се удава да декламирам. Аз съм много доволна, щом харесвам на хората и само така.

— Имам един комплимент за тебе, Анн — обади се Дайана. — Поне мисля, че трябва да е комплимент, поради тона, с който той го каза. Поне една част от него. Зад Джейн и мене седеше един американец, един такъв мъж с романтичен вид, с гарвановочерна коса и очи. Джоузи Пай казва, че бил прочут художник и че братовчедката на майка ѝ в Бостън била омъжена за бивш негов съученик. Та ние го чухме да казва, нали Джейн? „Кое е това момиче на сцената с великолепната тициановска коса? Тя има лице, което бих искал да рисувам.“ Ето ти, Анн! Но какво значи „тициановска коса“?

— Ако го превеждаме, значи просто „червен“, предполагам — изсмя се Анн. — Тициан е бил много прочут художник, който обичал да рисува червенокоси жени.

— Видя ли брилянтите, които носеха тези жени? — въздъхна Джейн. — Те бяха просто ослепителни. Не бихте ли искали да бъдете

богати, момичета?

— Ние сме богати — отговори твърдо Анн. — Ние имаме зад гърба си шестнадесет години и сме щастливи като кралици, и всички имаме въображение, горе-долу. Погледнете това море, момичета, цялото сребро и сянка, и образи на невидими неща. Ние нямаше да можем да се радваме на хубостта му повече, ако имахме милиони долари и безкрайни нанизы брилянти. Вие не бихте се превърнали в никоя от тези жени, ако можехте. Бихте ли искали да сте това бяло дантелено момиче с това кисело изражение през целия си живот, и да гледате света отвисоко? Или розовата дама, каквато е добра и мила, толкова дебела и нисичка, сякаш изобщо е без никаква фигура? Или дори госпожа Еванс с този тъжен-тъжен поглед в очите? Трябва да е била ужасно нещастна някога, за да има такова изражение. Ти знаеш, че не би искала, Джейн Андрюс!

— Не съм сигурна — каза с известно колебание Джейн. — Мисля, че брилянтите могат доста много да допринесат.

— Е, аз не искам да бъда по-друга от това, което съм, дори да си остана неутешена с брилянти до края на живота — заяви Анн. — Аз съм напълно доволна да бъда Анн от фермата „Грийн Гейбълс“ е моя наниз бисерни маниста. Зная, че Матю ми ги подари с толкова много обич, с колкото надали са били поднесени скъпоценностите на мадам „Розова дама“.

ТРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

МОМИЧЕ ОТ КРАЛСКАТА АКАДЕМИЯ

През следващите три седмици в „Грийн Гейбълс“ кипеше работа, понеже Анн се приготвяше да отиде в Кралската академия. Имаше много неща за шиене и много неща трябваше да се обсъдят и уредят. Дрехите на Анн не бяха малко и бяха хубави — Матю беше се погрижил за това и Марила този път не възразяваше за нищо, което той купуваше или предлагаше да се купи. Нещо повече: една вечер тя се качи в източната таванска стая, понесла с двете си ръце някакъв нежен светлозелен плат.

— Анн, виж какво ти нося за една хубава светла рокля. Не смятам, че наистина имаш нужда от нея — имаш достатъчно хубави рокли, но си помислих, че може да ти се иска нещо наистина кокетно, с което да излезеш, ако те поканят някоя вечер някъде в града, на гости или нещо такова. Чух, че Джейн, и Руби, и Джоузи имали „вечерни рокли“, както те ги наричат, аз пък не искам ти да останеш по-назад. Помолих госпожа Алан да ми помогне да го изберем в града миналата седмица и ще го дадем на Емили Гилис да го направи за теб. Емили има вкус и каквото ушие, винаги приляга чудесно.

— О, Марила, това е толкова хубаво! — каза Анн. — Много ти благодаря. Струва ми се, че не би трябвало да бъдеш толкова добра към мен — с това от ден на ден ми става по-трудно да замина.

Зелената рокля бе ушита с толкова бастички, волани и набори, колкото позволи вкусът на Емили. Анн я облече една вечер заради Матю и Марила и в кухнята рецитира за тях „Клетвата на девойката“. Като наблюдаваше светлото, одухотворено лице и грациозните движения, мислите на Марила се върнаха към вечерта, когато Анн бе пристигнала в „Грийн Гейбълс“, в паметта ѝ възникна жив образ на чудноватото уплашено дете с неговата нелепа жълтеникаво-кафява фланелена рокличка и съкрушения поглед в пълните със сълзи очи. Нещо в този спомен накара да се напълнят със сълзи нейните очи.

— Я, виж! Моята декламация те разплака, Марила! — весело възкликна Анн, наведе се над стола ѝ и докосна с летяща целувка бузата ѝ. — Ето това наричам аз положителен триумф.

— Не, не плачех от твоето стихотворение — каза ѝ Марила, която би се презряла, ако се поддадеше на подобна слабост от някаква „поетична глупост“. — Само си помислих какво малко момиченце беше едно време, Анн. И съжалих, че не си останала малко момиченце, въпреки всичките ти чудатости. Сега си пораснала и заминаваш; и изглеждаш толкова висока и докарана, и толкова... толкова... съвсем по-друга в тази рокля... сякаш не си тукашна, от Авонлий... и ми стана ей тъй самотно, като си помислих всичко това.

— Марила — Анн седна в скута на Марила, стисна сбръчканото лице с дланите си и се вгледа сериозно и нежно в очите ѝ, — аз ни най-малко не съм се променила, не, наистина. Само съм се изтеглила нагоре и поокастрила кривите клонки. Истинското ми „аз“, ей тука, е все същото. Няма ни най-малко значение къде отивам и колко се променям външно; дълбоко в себе си винаги ще бъда твоята малка Анн, която ще обича теб и Матю, и скъпата „Грийн Гейбълс“ все повече и по-силно от ден на ден, през целия си живот.

Анн притисна свежата си млада буза до повехналата буза на Марила и протегна ръка да потупа по рамото Матю. Точно в този момент Марила би дала много да притежава силата на Анн да изрази чувствата си в думи, ала природата и навикът бяха пожелали друго и тя можа само да прегърне своето момиче и да го притисне нежно до сърцето си с желанието да няма нужда никога да го пусне.

Матю, с подозрителна влага в очите, стана и излезе навън. Под звездите на синьото лятно небе той се запъти възбудено през двора към портата под тополите.

— Ами, струва ми се, че не е била много глезена — промърмори той гордо. — Струва ми се, че моята намеса от време на време не е сторила много зло в края на краищата. Тя е и умна, и хубава, и е обичлива, което е по-хубаво от всичко друго. За нас тя е била благословия и никога не е имало по-щастлива грешка, отколкото тая, дето я направи госпожа Спенсър — това беше късмет. Не, всъщност не беше това. То беше провидение, защото Всевишният е разбрал, че имаме нужда от нея, тъй мисля.

Дойде най-последен денят, когато Анн трябваше да отиде в града. Тя и Матю тръгнаха в една хубава септемврийска сутрин, след плачлива раздяла с Дайана и неплачлива, а деловита — поне от страна на Марила, — с Марила. Но когато Анн беше заминала, Дайана избърса сълзите и отиде на пикник на плажа в Белите пясъци с няколко свои братовчеди от Кармоди, където сполучи да прекара доста добре; Марила се залови яростно с ненужна работа и се занимава с нея през целия ден с непоносима душевна болка — болка, която гори и терзае, и не може да се измие с готови да бликнат сълзи. Но тази нощ, когато си легна с острото и отчаяно съзнание, че в таванската стаичка в края на коридора няма живо младо същество и не се долавя нищо леко дишане, тя зарови лице във възглавницата си и неудържимо зариде за своето момиче с хълцане, което я ужаси, когато се успокои достатъчно, за да си каже колко лошо е да се пристрастиш така към някого.

Анн и другите от Авонлий стигнаха в града тъкмо навреме и побързаха да отидат в Академията. Този ден мина достатъчно приятно във вихрушка от възбуда, запознанства с всички нови студенти, разпознаване на професорите от пръв поглед, разпределяне и подреждане на класовете. Анн имаше намерение да следва второгодишния курс, както я посъветва госпожица Стейси; Гилбърт Блайт беше решил същото. Това значеше да получат права на първокласни учители за една година, вместо за две, ако завършат успешно, но значеше също много повече и по-усилена работа. Джейн, Руби, Джоузи, Чарли и Муди Спърджън, които не бяха разтревожени от надигащи се амбиции, се задоволиха с програмата за втори клас. Анн усети сърцето ѝ да се свива от самота, когато се намери в една стая с петдесет други студенти, нито един, от които не познаваше, с изключение на високото момче с кестенява коса в другия край на стаята; а както го познаваше, това нямаше да ѝ помогне много, помисли си песимистично тя. И все пак, несъмнено се радваше, че са в един и същи клас: старото съперничество можеше да продължи, а Анн едва ли щеше да знае какво да прави, ако то ѝ липсваше.

„Нямаше да се чувствам толкова спокойно без него — мислеше си тя. — Гилбърт изглежда страхотно решителен. Каква прекрасна брадичка има! Никога не съм забелязала досега. Колко ми се иска Джейн и Руби да се бяха записали също за първи клас. Но мисля, че няма да се чувствам като котка на чужд таван, когато се запозная с

другите. Интересно, кои от момичетата тук ще станат мои приятелки. Това е наистина интересно размишление. Разбира се, обещах на Дайана, че никое момиче от Академията, колкото и много да го харесвам, не ще ми стане толкова скъпа, колкото ми е тя, но мога да подаря още толкова много симпатии на второ място. Харесва ми това момиче с кафявите очи и тъмночервената рокля. Изглежда живо и червено-розово; ами това бледо, русо, дете гледа през прозореца? Тя има чудесна коса и й личи, че разбира едно-друго от мечти. Бих искала да се запозная с двете, да се запозная отблизо, достатъчно добре, за да ходя, прихванала ги през кръста, и да ги наричам по прякор. Но точно сега не ги познавам и те не ме познават и може да нямат особено желание да ме познават. О, колко е самотно!“

Още по-самотно беше, когато Анн се намери тази вечер по здрач сама в своята стаичка — преградения край на коридора. Тя нямаше да живее с другите момичета, които имаха смилили се над тях роднини в града. Госпожица Джоузефина Бари би искала да я прибере, обаче „Буките“ бяха толкова далече от Академията, че за това не можеше и да се мисли: ето защо госпожица Бари бе намерила един пансион, като увери Матю и Марила, че това жилище е много подходящо за Анн.

— Дамата, която държи пансиона, е изпаднала жена от обществото — обясни госпожица Бари. — Нейният мъж е бил английски офицер и тя много внимателно подбира хората, които взима на пансион. В нейния дом Анн няма да се събере с никакви нежелани личности. Кухнята е добра и къщата е близо до Академията, в тих квартал.

Всичко това можеше да е свършено вярно и наистина се оказва така, но в действителност не помогна на Анн при обзелия я първи пристъп на носталгия. Тя огледа печално тясната си стаичка с избелелите тапети и без нито една картина по стените, малкия железен креват и празната библиотека; ужасна топка я задави в гърлото, като си помисли за бялата стая в „Грийн Гейбълс“, където щеше приятно да усеща притихналият свят навън, цветята в градината и лунната светлинка, озарили овощните дървета, поточето долу под склона и смърчовите клони, клатени от вятъра отвън, безкрайното звездно небе и светлината от прозореца на Дайана, лееща се през пролука между дърветата. Тук нямаше нищо такова: Анн знаеше, че пред прозореца ѝ се е проснала постлана с камъни улица с мрежа от телефонни жици,

закрила и небето, тропот от чужди крака и хиляди светлини, блещукащи по непознати лица. Знаеше, че ще заплаче и се мъчеше да се сдържи.

„Няма да заплача. Глупаво е... и малодушно... ето трета сълза се търкаля надолу по носа ми. Още сълзи! Трябва да помисля за нещо смешно, за да ги спра. Но няма нищо смешно, освен неща, свързани с Авонлий, а това прави всичко още по-лошо... четири... пет... Ще отида у дома идущия петък, но ми се струва, че дотогава има сто години. О, Матю вече приближава «Грийн Гейбълс»... а Марила е на портата и го причаква... шест... седем... осем... о, няма смисъл да ги броя! Потекоха като река. Не мога да се утеша... не искам да се утеша... По-хубаво е да съм нещастна!“

Потокът сълзи нямаше да спре, без съмнение, ако в този миг не се беше появила Джоузи Пай. От радост да види познато лице Анн забрави, че никога не са се обичали кой знае колко с Джоузи. Като частица от живота в Авонлий, дори и една Пай беше добре дошла.

— Така се радвам, че дойде — искрено каза Анн.

— Ти си плакала — забеляза Джоузи с обидно съжаление. — Сигурно ти е мъчно за дома, някои хора толкова малко се владеят в това отношение. Аз нямам намерение да страдам от носталгия, мога да те уверя. Градът е много приятен след тоя отегчителен Авонлий. Чудно ми е как съм могла да съществувам там досега. Не бива да плачеш, Анн, не ти прилича: носът и очите ти се зачервяват и изглеждаш цялата червена. Днес прекарах великолепно в Академията. Нашият професор по френски е направо сладур. От неговите мустачки сърцето ти се обръща. Имаш ли тука нещо за хапване, Анн? Буквално умирам от глад. Според мен, Марила трябва да те е натоварила с кейк. Затова се отбих при тебе. Иначе щях да отида в парка да послушам оркестъра с Франк Стокли. Той е на пансион на същото място, където съм и аз, и е добър за компания. Той те е забелязал днес на лекциите и ме попита кое е това червенокосо момиче. Казах му, че си сираче, което са отгледали сестрата и братът Кътбърт и никой не знае почти нищо каква си била преди това.

Анн вече се чудеше дали в края на краищата самотността и сълзите не бяха нещо по-приятно, отколкото компанията на Джоузи Пай, когато се появиха Джейн и Руби, и двете с лентички в цветовете на Кралската академия, мораво и алено, гордо забодени на гърдите.

Понеже Джоузи „не приказваше“ с Джейн, трябваше да се помири с относителна безобидност.

— Да — каза с въздишка Джейн, — чувствам се като че ли съм преживяла много месеци от тази сутрин насам. Би трябвало да съм си у дома и да уча моя Виргилий. Тоя ужасен дърт професор ни даде за начало двайсет стиха за утре. Но просто не можах да седна да уча тази вечер. Анн, струва ми се, че виждам следи от сълзи. Ако си плакала, хайде, признай си. Това ще възстанови моето самоуважение, защото ронех сълзи, преди да дойде Руби. Нямам нищо против да бъда глупачка, щом и някой друг е глупав. Кейк ли? Ще почерпиш с едно мъничко парченце, нали? Благодаря. Има истински Авонлийски вкус.

Руби забеляза останалия на масата календар на Академията и поиска да знае дали Анн има намерение да си опита силите за златен медал.

Анн се изчерви и призна, че е мислила за това.

— О, това ме подсеца — обади се Джоузи. — Най-сетне на Кралската академия са отделили една от стипендиите в Ейвъри. Съобщението е дошло днес. Каза ми го Франк Стокли, негов вуйчо е в управителния съвет, нали знаете. В Академията ще го обявят утре.

Стипендия в Ейвъри! Анн усети как сърцето ѝ заби по-бързо и хоризонтът на нейните амбиции като по чудо се промени и разшири. Преди Джоузи да съобщи новината, най-високата точка в стремежите на Анн беше диплома с права на учителка първа класа в провинцията в края на първата година и, може би, медалът. Но сега, в този миг, Анн се видя да спечелва стипендията в Ейвъри, да следва в историко-филологическия факултет в колежа Редмънд и да завършва с професорска тога и академична шапка — всичко това, преди да заглъхне ехото от думите на Джоузи. Защото стипендията в Ейвъри беше по английски език, а Анн усещаше, че тук стъпва на своята родна английска почва.

Беше умрял богат фабрикант от Ню Брънсуик и оставил част от състоянието си като дарение за голям брой стипендии, които да се разпределят между различни висши училища и академии в крайморските провинции според извоюваното от тях положение. Бе имало много съмнения дали една от тях ще бъде отредена на Кралската академия, но въпросът най-сетне бил уреден и в края на годината студентът, който завърши с най-висока бележка по английски и

английска литература, ще спечели стипендията — двеста и петдесет долара годишно за четири години в колежа Редмънд. Нищо чудно, че тази нощ Анна си легна с пламнали бузи!

„Ще спечеля тази стипендия, ако това зависи от усиленото учене — реши тя. — Няма ли Матю да бъде горд, ако получа научна степен? О, прекрасно е да имаш амбиции. Радвам се, че ги имам толкова много. И те като че ли никога няма да имат край. Тъкмо постигнеш една цел, и виждаш друга, блеснала още по-високо. Това прави живота толкова интересен.“

ТРИДЕСЕТ И ПЕТА ГЛАВА

ЗИМАТА В КРАЛСКАТА АКАДЕМИЯ

Носталгията на Анн поотслабна, което до голяма степен се дължеше на връщането у дома в края на всяка седмица. Докато времето го позволяваше, в петък вечер студентите отиваха с влака по новата линия до Кармоди. Дайана и неколцина други младежи обикновено ги посрещаха там и всички заедно се връщаха във весела компания в Авонлий. Анн смяташе, че тези петъчни вечери и минаването през есенните ридове в свежия златен въздух със светлинките на Авонлий, мигащи отвъд, бяха най-хубавите и най-скъпите часове на цялата седмица.

Гилбърт Блайт почти винаги вървеше с Руби Гилис и носеше нейната чанта. Руби беше много хубава млада госпожичка, мислеше се за съвсем пораснала, каквато всъщност беше; тя носеше поли, дълги толкова, колкото ѝ позволяваше майка ѝ, в града си решише косата нагоре, макар да трябваше да я пуска надолу, когато се връщаше у дома. Тя имаше големи лъчисти очи, чисто бяло лице и привлекателна закръглена фигура, много се смееше, беше добродушна и открито се радваше на приятните неща в живота.

— Но не ми се вярва да е от тези момичета, каквито харесват на Гилбърт — пошепна Джейн на Анн. Анн също не вярваше, обаче не би казала такова нещо за стипендията в Ейвъри. Неволно си мислеше и това, че би било много приятно да има приятел като Гилбърт, да се шегува и да бърбори с него, да разменя мисли за книги, за следването, за стремежите. Гилбърт имаше стремежи, тя го знаеше, а Руби Гилис не изглеждаше да е от тези, с които може да се говори сериозно за такива неща.

В мислите на Анн за Гилбърт нямаше глупава сантименталност. Момчетата, когато изобщо помислеше за тях, бяха за нея само възможни добри другари. Ако бяха приятели с Гилбърт, за нея нямаше да има значение колко други приятелки има, нито с кого върви. Тя имаше дарба да започва нови приятелства; приятелки имаше

предостатъчно, но някак смътно съзнаваше, че мъжко приятелство би могло да бъде също добро нещо, което да закръгли схващанията за общуване и да изгради по-широки гледища в преценките и сравненията. Не че Анн би могла да изложи чувствата си по този въпрос в точно такава ясна дефиниция. Но си мислеше, че ако Гилбърт тръгваше с нея от влака за вкъщи през свежите полета и по обраслите с папрат преки пътеки, те биха водили много весели и интересни разговори за новия свят, който се разкрива около тях, и за надеждите си с вложените в тях амбиции. Гилбърт беше умен младеж със свои собствени схващания за нещата и твърдо решение да вземе най-доброто от живота и да вложи в него най-доброто от себе си. Руби Гилис беше казала на Джейн Андрюс, че не разбира и наполовина това, което казва Гилбърт Блайт; той говори също като Анн Шърли, когато се впуска в размишления, и колкото за самата нея, не смята за удоволствие да си хаби времето за книги и такива неща, щом не ти се налага. Франк Стокли има много повече замах и устрем, но не е и наполовина хубав като Гилбърт, и тя наистина не може да реши кого харесва повече!

В Академията Анн постепенно привлече около себе си малък кръг приятелки — мислещи, амбициозни, с богато въображение. С „розово-червеното“ момиче Стела Мейнард, и „замечтаното момиче“ Пришила Грант тя скоро стана близка и откри, че втората — бледата девойка с одухотворен вид — прелива от пакостничество, лудории и закачки, докато сърцето на живата, черноока Стела е пълно с тъжни мечти и фантазии, въздушни и слънчеви, като на самата Анн.

След коледните празници студентите от Авонлий престанаха да се връщат в петък у дома и се заеха с усилена работа. По това време всичките студенти бяха намерили своето място в Академията и различните курсове бяха придобили ясно определени и улегнали характеристики. Известни факти станаха общоприети. Разбра се, че броят на състезаващите се за медала се е свел до трима — Гилбърт Блайт, Анн Шърли и Луис Уилсън; стипендията в Ейвъри беше по-съмнителна — за нея имаше шест възможни победители. Бронзовият медал за математика се смяташе кажи-речи за спечелен от дебело смешно момченце от вътрешността на страната с чело на буци и с кърпки на палтото.

Руби Гилис беше най-хубавото момиче на годината; във вторите курсове Стела Мейнард спечели палмата на първенството за красота с малобройно, но критично малцинство в полза на Анн Шърли. Етъл Мар бе призната от всички знаещи съдии да се отличава с най-елегантните фризури, а Джейн Андрюс — простичката, трудолюбива, добросъвестна Джейн — спечели почестите в курса по домакински науки. Дори и Джоузи Пай се отличи с известност като студентката с най-остър език в Академията. Така може справедливо да се отбележи, че бившите ученици на госпожица Стейси се проявиха достатъчно добре във всички поприща, предлагани от академическия курс.

Анн се занимаваше усилено и непоколебимо. Съперничеството ѝ с Гилбърт беше тъй напрегнато, както е било винаги и в Авонлий, макар и да не беше широко известно в курса, но беше някак изгубило ожесточението си. Анн не искаше вече да надвие, за да победи Гилбърт; правеше го по-скоро поради гордото съзнание за добре спечелена победа над достоен противник. Тя заслужаваше да се спечели, обаче Анн вече не мислеше, че животът ще бъде непоносим, ако загуби.

Въпреки учението, студентите намираха време и за приятни забавления. Анн прекарваше много от свободните си часове в „Буките“ и обикновено в неделя обядваше там и ходеше на черква с госпожица Бари, която казваше, че остарява, ала черните ѝ очи не се премрежваха, не намаляваше и остротата на езика ѝ. Но тя никога не беше рязка спрямо Анн, която все тъй оставаше най-голямата любимка на критичната стара дама.

— Това мое момиче Анн става все по-добро — каза тя. — Другите момичета ми додяват: има в тях нещо предизвикващо и вечно едно и също. Анн има толкова много оттенъци, като слънчева дъга, и всеки оттенък е най-хубав, докато трае. Не зная дали е тъй забавна, колкото е била като дете, но ме кара да я обичам, а аз харесвам хората, които ме карат да ги обичам. Това ми спестява толкова затруднения да накарам себе си да ги обикна.

После, почти преди някой да го разбере, дойде пролетта; вън, в Авонлий, иглики надничаха по голите пустоти, където още имаше преспи, и „зелена мъгла“ покриваше горите и долините. Но в Шарлоттаун подплашени студенти мислеха и говореха само за изпити.

— Вижда ми се невъзможно семестърът да е към края — каза Анн. — Нали миналата есен той ни изглеждаше толкова дълъг, докато свърши — цяла зима учене и лекции. А ето че изпитите се задават идущата седмица. Момичета, понякога ми се струва, че тези изпити значат всичко, ала като погледна големите пъпки, които се издуват по клоните на кестените, и мъглявия син въздух в края на улиците, вече не ми се виждат и наполовина толкова важни.

Джейн, Руби и Джоузи, които се бяха отбили при нея, не смятаха така. За тях приближаващите изпити постоянно бяха важно нещо — далеч по-важни от пъпките по кестените и майските мъгли. Лесно ѝ беше на Анн, която беше сигурна, че поне ще ги издържи, да си позволява моменти, когато да ги омаловажава, но когато цялото ти бъдеще зависи от тях — както момичетата с право мислеха за себе си — не можеха да гледат на тях философски.

— Отслабнах със седем фунта през последните две седмици — въздъхна Джейн. — Няма смисъл да казваш „Не се тревожи“. Аз *ще* се тревожа! Тревоженето мъничко помага: все ти се струва, че правиш нещо, когато се тревожиш. Ще бъде ужасно, ако ме скъсат и не получа свидетелството за учителка, след като съм ходила в Академията цяла зима и съм похарчила толкова много пари.

— Пет пари не давам — намеси се Джоузи Пай. — Ако не мина тази година, ще дойда пак идущата. Баща ми може да си позволи да ме изпрати. Анн, Франк Стокли казва, че професор Тримейн казал, че Гилбърт Блайт положително щял да получи медала, а Емили Клей вероятно ще спечели стипендията в Ейвъри.

— Това може да ме разстрои утре, Джоузи — изсмя се Анн, — но точно сега, честно казано, като знаей, че теменужките разцъфтяват виолетови в долчинката под фермата „Грийн Гейбълс“ и малките папрати подават главички нагоре по Пътеката на влюбените, чувствам, че няма кой знае каква разлика дали ще спечеля Ейвъри или не. Направила съм всичко каквото мога и започвам да разбирам какво значи „сладостта на борбата“. Най-доброто нещо след това да се опиташ и победиш, е да се опиташ и да не успееш. Момичета, стига сте говорили за изпитите! Погледнете този бледозелен небесен свод на къщите и си представете как ли трябва да изглежда той над мораво тъмните букаци там в Авонлий.

— Какво ще си сложиш на годишния акт, Джейн? — попита практичната Руби.

Джейн и Джоузи отговориха в един глас и приказките им се отклониха към модата. Но Анн, облакътिला се на прозореца, опряла нежната си буза на сключените ръце и с очи, изпълнени с видения, продължаваше да гледа разсеяно над градските покриви и комини този великолепен, огрян от залеза свод на небето и да изплита в своите мечти възможното бъдеще от златните нишки на младежкия оптимизъм. Цялото Отвъд беше нейно, със спотайващи се в него розови възможности в идните години — всяка година многообещаваща роза в един безсмъртен венец.

ТРИДЕСЕТ И ШЕСТА ГЛАВА

ТРИУМФЪТ НА МЕЧТАТА

Сутринта, когато окончателните резултати на всички изпити трябваше да бъдат обявени на дъската за съобщенията в Кралския университет, Анн и Джейн вървяха заедно по улицата. Джейн беше усмихната и щастлива: изпитите бяха минали и тя беше доволна и сигурна, че ако не друго, поне е издържала; други съображения съвсем не я тревожеха; тя нямаше възвишени стремежи и затова не изпитваше никакво безпокойство. Защото ние плащаме известна цена за всичко, което получаваме или взимаме на този свят, и при все че амбициите са нещо, което напълно заслужава да го имаш, те не се постигат евтино, а изискват да се заплатят с работа и себеотрицание, тревоги и обезсърчение. Анн беше бледа и спокойна. След десет минути щеше да узнае кой е спечелил медала и кой стипендията в Ейвъри. Извън тези десет минути тъкмо сега като че ли нямаше нищо, което заслужаваше да се нарече време.

— Разбира се, така или иначе ти ще бъдеш едната от тях — каза Джейн, която не можеше да разбере как преподавателският съвет би могъл да бъде толкова несправедлив, за да отсъди иначе.

— Аз съвсем не се надявам на Ейвъри — отговори ѝ Анн. — Всички казват, че ще я спечели Емили Клей. И няма да бързам при тая дъска с обяви, за да погледна преди всички други. Липсва ми тази смелост. Отивам направо в тоалетната за момичета. Ти трябва да прочетеш съобщенията и да ми кажеш, Джейн. Умолявам те в името на старата дружба да го направиш колкото може по-бързо. Ако не съм спечелила, ще ми го кажеш направо, без да се мъчиш да го смекчиш, и каквото и да правиш, няма да ми изказваш съчувствието си. Обещай ми, Джейн.

Джейн тържествено обеща, но случи се така, че такова обещание не бе нужно. Щом се качиха по стъпалата на входа в университета, видяха преддверието, пълно с момчета, които носеха Гилбърт Блайт на ръце и крещяха колкото им глас държи „Ура за Блайт медалиста!“.

За миг Анн усети, че ѝ прилошава от чувството на поражение и разочарование. Значи тя се е провалила и Гилбърт е победил! Е, Матю щеше да съжалява — той беше толкова сигурен, че тя ще спечели.

А после!

Някой извика:

— Три пъти ура за госпожица Шърли, спечелила стипендията!

— О, Анн! — хлъцна Джейн и двете се затичаха към тоалетната на момичетата сред сърдечни поздравления. — О, Анн, толкова съм горда! Не е ли това великолепно?

А после момичетата ги заобиколиха и Анн се оказа в центъра на засмяна, честитяща група. Тупаха я по раменете, буйно ѝ стискаха ръце. Бутаха я, дърпаха я, прегръщаха я и сред всичко това тя успя да пошепне на Джейн:

— О, колко ли ще се зарадват Матю и Марила! Трябва да им пиша новината още сега, веднага!

Годишният акт бе следващото важно събитие. Тържеството се проведе в голямата обща зала на Академията. Поднасяха се приветствия, четяха се съчинения, пееха се песни, публично се раздадоха дипломи, награди и медали.

Матю и Марила бяха там със зрение и слух само за една студентка на подиума — високо момиче с бледозелена рокля, леко порозовели бузи и светнали очи, което прочете най-хубавото съчинение и което всички сочеха и шепнеха, че е спечелило Ейвъри.

— Сигурно се радваш, че я задържахме, Марила — пошепна Матю, когато Анн дочете съчинението си; това бяха първите му думи, откакто бе влязъл в залата.

— Не ми е за първи път да се радвам — отвърна му сопнато Марила. — Много обичаш да натякваш, Матю Кътбърт.

Госпожица Бари, която седеше зад тях, се наведе и побутна Марила в гърба с чадъра си:

— Не се ли гордеете с туй мое момиче Анн? Аз се гордея — пророни тя.

Анн се върна у дома с Матю и Марила същата вечер. Не беше се прибираща от април и ѝ се струваше, че не може да чака нито ден повече. Ябълките бяха нацъфтели и светът бе свеж и млад. Дайана я чакаше в „Грийн Гейбълс“. Когато влезе в своята бяла стая, където

Марила бе сложила на прозореца цъфнала роза, Анн се огледа и с щастлив вид пое дълбоко дъх.

— О, Дайана, толкова е хубаво да се върнеш! Толкова е хубаво да видиш тези смърчове, забили остриите си върхари в розовото небе... и бялата от цвят овощна градина и старата Снежна царица. Не е ли възхитителен дъхът на ментата? А тази чаена роза — ами че тя е и песен, и надежда, и молитва, всичко сляло се в едно! И е толкова хубаво да те видя отново, Дайана!

— Аз си мислех, че ти харесваш тая Стела Мейнард — рече с упрек Дайана. — Джоузи Пай ми го каза. Джоузи каза, че ти направо лудееш по нея.

Анн се засмя и я плесна с повехналия си букет.

— Стела Мейнард е най-милото момиче в света, освен едно, и това си ти, Дайана — каза тя. — Аз те обичам все повече и имам да ти разправам толкова много неща. Но в момента ми се струва, че е достатъчна радостта да седя тук и да те гледам. Уморена съм от прилежание и амбиции. Имам намерение утре поне два часа да лежа на тревата в овощната градина и за нищичко да не мисля.

— Ти завърши великолепно, Анн. И предполагам, че няма сега да станеш учителка, след като си спечелила стипендията в Ейвъри?

— Не. През септември отивам в Редмънд. Не ти ли се вижда чудесно? Ще имам куп съвсем нови амбиции, насъбрали се дотогава след три прекрасни месеца златна ваканция. Джейн и Руби ще стават учителки. Не е ли чудесно, като си помислиш, че ние всички завършихме, дори и Муди Спърджън и Джоузи Пай?

— Училищните настоятели в Нюбридж вече предложили училището си на Джейн — каза Дайана. — Гилбърт Блайт също ще става учител. Налага му се. Баща му, в края на краищата, няма средства да го изпрати в колеж идущата година и той има намерение да си печели сам прехраната. Предполагам, че ще вземе тукашното училище, ако госпожица Еймс реши да напусне.

Анн изпита леко чувство на удивление и изненада; беше очаквала, че и Гилбърт ще отиде в Редмънд — или дори в по-малък колеж, но с изгледи за научна степен. Какво ще прави без тяхното вдъхновяващо съперничество? Ще ѝ бъде съвсем безинтересно без нейния приятел-враг!

Следващата сутрин на закуска на Анн неочаквано ѝ се видя, че Матю не изглежда добре. Беше и много побелял в сравнение с предишната година.

— Марила — каза тя нерешително, когато той излезе, — има ли му нещо на Матю?

— Да, не е добре — отговори Марила разтревожено. — Имаше няколко много лоши сърдечни пристъпи тази пролет и не иска изобщо да се пази. Много се тревожех за него, но е малко по-добре напоследък — и сега имаме добър ратай, та се надявам, че ще се пооправи и закрепи. Може и да успее сега, като си тука, у дома. Ти винаги го ободряваш.

Анн се наведе през масата и стисна лицето на Марила с ръце.

— Самата ти не изглеждаш толкова добре, колкото бих искала да те виждам, Марила. Изглеждаш уморена. Боя се, че си работила твърде много. Трябва да си починеш сега, като съм у дома. Ще си позволя само този един ден да обиколя всичките скъпи стари места и да си спомня старите мечти, а след това ще бъде твоят ред да помързелуваш, пък аз ще върша работата.

Марила се усмихна нежно на своето момиче.

— Не е виновна работата, виновна е главата ми. Сега имам толкова често болки... зад очите. Доктор Спенсър се опитваше и тъй, и инак с очилата, но те не ми помагат. В края на юни на острова щял да идва прочут учен лекар и докторът казва, че трябва да отида да ме види. Сега не ми върви нито четенето, нито шиенето. Е, Анн, добра работа свърши ти тая година в Академията, да ти кажа. Да вземеш първокласна диплома за една година и да спечелиш стипендия в Ейвъри... така, така, госпожа Линд казва, че отвисоко се падало на дълбоко, и тя съвсем не вярва във висшето образование на жените, тя казва, че то ги прави негодни за истинските женски задължения. Аз не ѝ вярвам нито на една дума. Като заговорих за Рейчъл, спомних си... чула ли си напоследък нещо за банката на Аби?

— Чух, че отивала към пропадане — отговори Анн. — Защо?

— Точно това казва и Рейчъл. Беше тука при нас един ден миналата седмица и каза, че се говорело нещо такова. Матю много се разтревожи. Всичко, каквото сме спестили, е в тая банка, до сетната пара. Аз исках да ги вложим в спестовната каса, обаче старият Аби

беше голям приятел на татко, а той винаги е работил с него. Матю каза, че коя да е банка с Аби начело е достатъчно сигурна за всекиго.

— Аз мисля, че той от дълги години е бил само на име собственик — забеляза Анн. — Той е много стар; в действителност начело на банката са неговите племенници.

— Така, когато Рейчъл ни разказа това, аз поисках Матю веднага да изтегли нашите пари и той отговори, че ще си помисли за това. Обаче господин Ръсъл му казал вчера, че банката била добре.

Анн прекара своя хубав ден, заобиколена от външния свят. Тя го запомни завинаги: беше тъй ярък, и златен, и свеж, без никакви сенки и тъй разточителен с цветя. Анн прекара няколко от щедрите му часове в овощната градина, отиде до Бълболенето на дриада, до Ракитака и до Теменужния дол; отби се в дома на свещеника и води приятен разговор с госпожа Алан, накрая, вечерта, отиде с Матю да прибере кравите по Пътеката на влюбените от задното пасбище. Горите тънеха в сиянието на залеза и топлото му великолепие струеше през пролуките между ридовете на запад. Матю вървеше бавно, с наведена глава, Анн, висока и изправена, беше нагодила леките си крачки към неговия ход.

— Ти си работил твърде много днес, Матю — каза тя с упрек. — Защо не влагаш във всичко по-малко усилия?

— Ами... май не мога — отговори Матю и отвори портата към двора, за да пусне кравите да влязат. — Работата е само там, че остарявам, Анн, и все го забравям. Е да, да, винаги съм работил доста усилено и бих предпочел да свърша, запретнат в хомота.

— Ако аз бях онова момченце, което бяхте поръчали да ви вземат — каза Анн тъжно, — сега щях да мога да ти помагам толкова много и да щадя твоите сили по сто начина. Само заради това, в сърцето си бих намерила желанието да съм се родила момче.

— Ами, аз бих те предпочел теб пред десет момчета, Анн. Ами, струва ми се, че не е било момче, дето е спечелило стипендията Ейвъри, нали? То беше момиче, моето момиче, с което се гордея.

Той се усмихна със свенливата си усмивка и влезе в двора. Анн отнесе със себе си спомена за тази усмивка, когато се прибра в стаята си тази вечер и дълго седя на отворения прозорец, мисли за миналото и мечта за бъдещето. Вън Снежната царица стоеше мъгливо бяла в лунната светлина, жабите пееха отвъд градинския склон. Анн винаги си спомняше сребристата, мирна красота и благоуханното спокойствие

на тази нощ. Това беше последната нощ преди скръбта да засегне нейния живот; а никой живот никога вече не е пак същият, щом веднъж е усетил това студено, пречистващо докосване.

ТРИДЕСЕТ И СЕДМА ГЛАВА

ЖЕТВАРЯТ, ЧИЕТО ИМЕ Е СМЪРТ

— Матю... Матю... какво ти е? Матю, лошо ли ти е? Това беше Марила, която говореше със страх, проникнал във всяка откъслечна дума. Анн влезе през коридора, стиснала в ръце бели нарциси (много време трябваше да мине, преди Анн да обикне пак вида или дъха на бели нарциси), навреме, за да я чуе и да види Матю на входната врата със сгънат вестник в ръка и странно измъчено и посивяло лице. Анн захвърли цветята и се завтече през кухнята при него едновременно с Марила. И двете бяха закъснели: преди да успеят да стигнат при него, Матю беше паднал през прага.

— Припадна! — изохка Марила. — Анн, тичай да повикаш Мартин... бързо... бързо! Той е при хамбара.

Мартин, ратаят, който току-що беше пристигнал от пощата, тръгна незабавно да повика доктора, като се отби по пътя в Градинския склон да изпрати у дома господин и госпожа Бари. Госпожа Линд, която беше дошла по работа, тръгна също с тях. Те завариха Анн и Марила да се мъчат, объркани, да го свестят.

Госпожа Линд леко ги отстрани, провери пулса и сложи ухо на сърцето му. Тя погледна скръбно уплашените им лица и очите ѝ се насълзиха.

— О, Марила — промълви тя печално. — Не вярвам, че можем да направим нещо за него.

— Госпожа Линд, вие не мислите... вие не можете да мислите... че Матю е... е... — Анн не можа да изговори ужасната дума: тя пребледня и ѝ стана лошо.

— Дете мое, да, боя се, че е така. Погледни лицето му. Ако си виждала този поглед толкова често, колкото аз, ще знаеш какво значи той.

Анн погледна неподвижното лице и видя там печата на Великото Начало.

Когато лекарят пристигна, той каза, че смъртта е настъпила мигновено и вероятно безболезнено, причинена по всички белези от някакъв внезапен шок. Тайната на този шок откриха във вестника, който Матю бе държал в ръка и който Мартин бе донесъл от пощата сутринта. Там се съобщаваше за фалита на банката Аби.

Новината скоро се ширна из Авонлий и целият ден приятели и съседи се изреждаха в „Грийн Гейбълс“ — идваха и си отиваха, изказали съчувствието си. За първи път стеснителният, тих Матю Кътбърт бе в центъра на вниманието: бялото величие на смъртта бе го споходило и прибрало между увенчаните.

Когато спокойната нощ се спусна беззвучно над фермата „Грийн Гейбълс“, старата къща остана смълчана и смирена. В гостната Матю Кътбърт лежеше в ковчега си с дългите прошарени коси, обрамчили кроткото лице с лека добродушна усмивка, и сякаш само спеше и сънуваше приятни сънища. Около него имаше цветя — нежни старовремски цветя, които майка му бе насадила в градината на стопанството, когато бе млада булка, към които Матю винаги бе хранил тайна безмълвна любов. Анна ги беше набрала и донесла на Матю; изпълнените ѝ с мъка сухи очи горяха на бялото лице. Това беше последното нещо, което можеше да направи за него.

Семейство Бари и госпожа Линд останаха с тях тази нощ. Дайана отиде в източната таванска стая, където Анна стоеше на прозореца, и предложи:

— Анна, скъпа, искаш ли да остана да спя при тебе тази нощ?

— Благодаря ти, Дайана! — Анна настойчиво погледна приятелката си направо в очите. — Мисля, че няма да ме разбереш криво, ако ти кажа, че искам да бъда сама. Не ме е страх. Не съм била сама нито една минута, откакто това стана, а искам да бъда. Искам да мълча, да се успокоя и да се помъча да го осъзная. Не мога да го осъзная. През половината от времето ми се струва, че Матю не може да е починал; през другата половина ми се струва сякаш е починал отдавна и аз съм усещала тази ужасна тъпа болка непрекъснато оттогава.

Дайана не можа съвсем да я разбере. Необузданата горест на Марила, прехвърлила в буйния си изблик всички граници на присъщата ѝ сдържаност и навика на цял живот, ѝ беше по-понятна, отколкото терзанието без сълзи на Анна.

Анн се надяваше, че сълзите ще бликнат в самотата. Ужасно ѝ се струваше това, че не може да пролее нито една сълза за Матю, когото бе обичала толкова много и който е бил толкова добър към нея — Матю, който тази вечер беше вървял с нея, а сега лежеше в полутъмната стая долу с това страшно спокойствие на лицето! Ала нито сълза не идваше засега. Дори когато тя коленичи в мрака при прозореца и започна да се моли, вдигнала очи към звездите отвъд ридовете, — нито една сълза, само същата страшна тъпа болка от мъката, която продължаваше да я гнети докато заспа, изтощена от страданието и възбудата на деня.

През нощта се събуди в обгърналите я безмълвие и мрак и споменът за деня я заля като вълна от скръб. Тя виждаше лицето на Матю да ѝ се усмихва, както беше ѝ се усмихнал вечерта... чуваше гласът му да казва „Моето момиче... моето момиче, с което се гордея“. Тогава рукнаха сълзите и Анн сърцераздирателно зариде. Марила я чу и тихичко дойде да я утешава.

— Недей... недей... не плачи така, скъпото ми! Това не може да го върне. Не бива... не бива... не бива да плачеш така. Аз знаех това днес, но не можах да се сдържа тогава. Той винаги е бил толкова добър, толкова мил брат... но Господ знае най-добре.

— О, остави ме да плача, Марила — хлипаше Анн. — От сълзите не ме боли така, както ме болеше преди. Остани тука за малко с мене и дръж ме прегърнатата... така. Не можех да се съглася Дайана да остане, тя е добричка и мила... но това не е нейна скръб... тя си остава настрана от нея и не би могла да бъде достатъчно близко до сърцето ми и да ми помогне. Тази скръб е наша — твоя и моя. О, Марила, какво ще правим без него?

— Ние се имаме двете с тебе, Анн. Не зная какво щях да правя, ако ти не беше тука... ако изобщо не беше дошла при нас. О, Анн, зная, че може да съм била такава една, строга и рязка с тебе, но недей мисли, че въпреки това не съм те обичала така, както те обичаше Матю. Искам да го кажа сега, когато мога да го кажа. Никога не ми е било лесно да си отворя сърцето, но в моменти като този е по-лесно. Обичам те толкова много, като че си моя плът и кръв, и ти си била моя радост и утеха, откакто дойде в „Грийн Гейбълс“.

Два дена след това изнесоха Матю Кътбърт през прага на неговия дом и далече от нивите, които бе орал, и овощните градини,

които бе обичал, и дърветата, които бе насадил. Авонлий потъна пак в обичайния си покой и дори в „Грийн Гейбълс“ всичко тръгна по утъпкания път: работата си вървеше, задълженията се изпълняваха редовно, както и преди, макар и винаги с болезненото усещане на „загуба във всички познати неща“. На Анн, за която скръбта бе нещо ново, ѝ се струваше жалко, че може да бъде така — че всичко може да върви постарому без Матю. Изпитваше нещо като срам и угризение, когато откриваше, че изгревът зад смърчовите и бледорозовите пъпки, разтварящи се в градината, будят у нея стария прилив на радост, когато ги види; че посещенията на Дайана са ѝ приятни и че веселите думи и постъпки на приятелката я карат да се смее и усмихва; накъсо казано, прекрасният свят на цветята, любовта и приятелството не е загубил нищо от своята сила, за да радва нейното въображение и вълнува сърцето, че животът все още я зове с множество настойчиви гласове.

— Струва ми се някак като предателство спрямо Матю да ми правят удоволствие тези неща сега, когато ни е напуснал — тъжно каза тя една вечер на госпожа Алан, когато двете бяха в градината на свещеническата къща. — Той ми липсва толкова много... през цялото време. И все пак, госпожо Алан, светът и животът ми се виждат много хубави и интересни във всичко. Днес Дайана каза нещо смешно и аз току се засмях. Мислех, когато нещастieto се случи, че никога вече не ще мога да се смея. И ми се струва някак, като че не би трябвало.

— Когато беше тук, Матю обичаше да те чува да се смееш и обичаше да знае, че ти доставят удоволствие приятните неща наоколо — каза меко госпожа Алан. — Той просто не е тук сега, но въпреки това му е приятно да го знае. Сигурна съм, че не би трябвало да затваряме сърцата си за лековете, които ни предлага природата. Но аз разбирам какво чувстваш. Мисля, че ние всички изпитваме едно и също нещо. Мисълта, че нещо може да ни достави удоволствие, когато някой обичан от нас не е вече тук, за да го споделя с нас, тази мисъл ни отблъсква и почти ни се струва, че изневеряваме на скръбта си, когато открием, че интересът ни към живота отново се връща.

— Днес следобед бях долу на гробището да посадя розов храст на Матювия гроб — заговори замечтано Анн. — Занесох издънка от малкия бял шотландски розов храст, който майка му много отдавна донесла от Шотландия; Матю винаги обичаше тези рози най-много — те бяха такива едни мънички и сладки на трънливите си стъбълца.

Много се радвах, че мога да я насадя до гроба — сякаш правех нещо, което трябва да го зарадва, като я занесох там, тъй близо до него. Дано той има такива рози на небето. Може би душите на всички тези бели розички, които е обичал толкова лета, да са били всичките там да го посрещнат. Сега трябва да си вървя. Марила е съвсем сама и ѝ става самотно в здрача.

— Боя се, че ще ѝ стане още по-самотно, когато заминеш пак в колежа — рече госпожа Алан.

Анн не отговори; тя каза „лека нощ“ и бавно се върна в „Грийн Гейбълс“. Марила седеше на стъпалата пред входа и тя седна до нея. Вратата зад тях беше отворена, подпряна с голяма розова раковина с отсенки на морски залези по гладките вътрешни извивки.

Анн набра няколко стръка от бледожълтите орлови нокти и ги забодде в косата си. Тя обичаше прелестния лек дъх, като от някакво ефирно ухание над нея, щом се помръднеше.

— Доктор Спенсър идва, докато те нямаше — рече Марила. — Каза, че специалистът ще бъде в града утре и настоява да отида да ми прегледа очите. Сигурно ще е добре да отида и да свърша тази работа. Ще му бъда повече от благодарна, ако може да ми даде очила, дето ще ми станат за очите. Нали няма да имаш нищо против да останеш сама докато ме няма. Мартин ще трябва да ме закара, а тука има за гладене и за печене.

— Аз ще се справя. Дайана ще дойде да ми прави компания. И гладенето, и печенето ще станат както трябва: няма защо да те е страх, че ще колосам носните кърпи или ще сложа на кейка от лекарството.

Марила се засмя.

— Какво момиче беше с твоите грешки в ония дни, Анн. Все правеше бели. Аз наистина мислех, че си побъркана. Помниш ли, когато си боядиса косата?

— Да, вярно! Никога няма да го забравя — усмихна се Анн и докосна тежката плитка коса, навита около изящната ѝ глава. — Понякога се смея по малко, когато се сетя колко ме тревожеше моята коса, но не се смея много, защото тя беше истинска беда за мене тогава. Аз наистина страдах ужасно заради косата и луничките. Луничките наистина са изчезнали, а хората са достатъчно любезни да ми казват, че косата ми е кестенява... всички, освен Джоузи Пай. Тя ме осведоми вчера, че според нея тя е по-червена от всеки друг път или

поне черната ми рокля я прави да изглежда по-червена, и ме попита дали червенокосите свикват някога с косата си. Марила, аз почти съм решила да се откажа да харесам Джоузи Пай. Направих това, което едно време щях да нарека героично усилие да я харесам, но Джоузи Пай не може да бъде харесвана.

— Джоузи е от семейството Пай — рязко каза Марила, — тъй че не може да не бъде неприятна. Вероятно хора от този род служат за някаква полезна цел в обществото, но трябва да кажа, че не зная каква е тя, както не зная каква е ползата от бодлите. Учителка ли ще става Джоузи?

— Не, ще се върне в Академията идущата година. Също и Муди Спърджън и Чарли Слоун. Джейн и Руби ще бъдат учителки и вече и двете си имат училища: Джейн в Нюбридж, а Руби някъде горе на запад.

— Гилбърт Блайт също ще бъде учител, нали?

— Да — отвърна тя едносрично.

— Какъв хубав младеж е той — разсеяно рече Марила. — Видях го на черква миналата неделя и ми се видя толкова висок и мъжествен. Много прилича на баща си, когато беше на същата възраст. Джон Блайт беше добро момче. Ние бяхме истински добри приятели, той и аз. Хората го смятаха за мой обожател.

Анн с интерес бързо вдигна глава.

— О, Марила... и какво стана?... Защо вие не...

— Ние се скарахме. Не исках да му простя, когато той ми поиска прошка. Щях да му простя, след малко... но се цупех и се държах ядно, исках първо да го накажа. Той не се върна вече... тия Блайт бяха всички страшно самонадеяни. Но аз винаги доста... доста съжалявах. Винаги толкова ми се е искало да му бях простила, когато още можех.

— Значи и ти си имала малко романтика в живота си — тихичко промълви Анн.

— Да, предполагам, че е могло да се нарече така. Не би помислила така като ме гледаш, нали? Но никога не може да се съди за хората по тяхната външност. Всички са забравили за мен и Джон. Аз също бях забравила. Но си спомних всичко, когато видях Гилбърт в неделя.

ТРИДЕСЕТ И ОСМА ГЛАВА

ЗАВОЯТ НА ПЪТЯ

На другия ден Марила отиде в града и се върна вечерта. Анн беше отишла на Градинския склон с Дайана и като се върна, завари Марила да седи на масата, подпряла глава на ръката си. Нещо в унилата ѝ поза накара Анн да усети студена тръпка в сърцето. Никога не беше виждала Марила да седи така отпуснато и бездейно.

— Много ли се умори, Марила?

— Да... не... Не зная — отговори Марила отпаднало и я погледна. — Сигурно съм уморена, но не съм мислила за това. Не е това.

— Ходи ли при доктора? Какво ти каза? — уплашено попита Анн.

— Да. Бях при него. Прегледа ми очите. Каза ми, че ако се откажа съвсем от всякакво четене и шиене, и ако се пазя да не плача, и ако нося очилата, които ми е предписал, мисли, че очите ми може да не се влошат и главоболията ще минат. Но ако не се пазя, каза, че положително съвсем ще ослепея след шест месеца. Ще ослепея, Анн! Само си го помисли!

След изтръгналото се несдържано възклицание на ужас, Анн помълча минута. Стори ѝ се, че не ще може да заговори. След това каза смело, но с пресекуващ глас:

— Марила, не мисли за това. Нали той ти е дал надежда. Ако се пазиш, няма да загубиш зрението си съвсем, пък ако неговите очила излекуват главоболията ти, това ще бъде много нещо.

— За мен това не е голяма надежда — каза горестно Марила. — За какво ще живея, ако не мога да чета и да шия, или да правя нещо друго такова? Все едно ще е дали съм спяща или мъртва. А колкото за плаченето, не мога да се сдържа, когато ми е самотно. Както и да е, няма смисъл да говорим за това. Ако ми направиш чаша чай, ще ти бъда благодарна. Аз съм горе-долу капнала. Все пак недей разправя

нищо за това известно време. Няма да понеса хората да идват тука да разпитват, да съчувстват и да приказват.

Когато Марила се навечеря, Анн я придума да си легне. Тогава Анн отиде в източната стая, седна пред своя прозорец на тъмно сама със сълзите си и с натежало сърце. Колко тъжно се беше обърнало всичко от вечерта, когато се беше върнала у дома! Тогава бе изпълнена с надежда и радост и бъдещето изглеждаше розово и обещаващо. На Анн се струваше, че оттогава са минали години, но преди да си легне, на устните ѝ заигра усмивка и в сърцето настъпи мир. Беше погледнала своя дълг смело в лицето и открила в него приятел — какъвто дългът е винаги, когато го посрещнем открито.

Един следобед подир няколко дена Марила влезе бавно от двора, където беше говорила с един посетител — човек, когото Анн знаеше само по име като Джон Садлър от Кармоди. Анн се зачуди какво ли е наприказвал, та да предизвика това изражение върху лицето на Марила.

— Какво искаше господин Садлър, Марила?

Марила седна до прозореца и погледна Анн. В очите ѝ имаше сълзи, въпреки забраната на доктора, и гласът ѝ се пресече, когато отговори:

— Чул, че ще продавам фермата „Грийн Гейбълс“ и иска да я купи.

— Да я купи! Да купи „Грийн Гейбълс“? — Анн се чудеше дали е чула правилно. — О, Марила, да не се каниш да продадеш „Грийн Гейбълс“?

— Анн, не знам какво друго може да се направи. Премислих всичко. Ако очите ми бяха здрави, бих могла да остана тука, да наглеждам всичко и да се справям с един добър ратай. Но както е сега, не мога. Може съвсем да загубя зрението си и въобще няма да мога да се справям с нещата. О, никога не съм помисляла, че ще доживея деня, когато ще трябва да продам своя дом. Но всичко само ще изостава все повече и повече, докато никой няма да иска да ги купи. Всеки цент от нашите пари е отивал в тази банка, а има и няколко полици, които Матю е дал през есента за изплащане. Госпожа Линд ме съветва да продам стопанството и да отида да живея някъде на пансион... предполагам, при нея. Парите няма да са много — то е малко и сградите са стари, но смятам, ще са достатъчно за мене да

преживявам. Аз съм благодарна, че ти си осигурена с тази стипендия, Анн. Съжалявам, че няма да имаш дом, където да се връщаш за ваканция, това е всичко, но вярвам, че все някак ще се справиш.

Марила не издържа и се разплака горчиво.

— Ти не бива да продаваш „Грийн Гейбълс“ — решително каза Анн.

— О, Анн, бих искала да не ми се налага. Но можеш сама да отсъдиш. Не мога да живея тука сама. Ще полудея от тревоги и самота. И зрението си ще загубя... сигурна съм, че ще го загубя.

— Няма да ти се наложи да останеш тука сама, Марила. Аз ще бъда при теб. Аз няма да отида в Редмънд.

— Няма да отидеш в Редмънд! — Марила вдигна повехналото си лице от ръцете и погледна Анн. — Как, какво искаш да кажеш?

— Точно каквото казвам. Няма да взема стипендията. Реших го през нощта, когато ти се върна от града. Ти положително не вярваш, че бих могла да те оставя сама в своята беда, Марила, след всичко, каквото си направила за мен. Аз мислих и правих планове. Господин Бари иска да вземе стопанството под наем идущата година. Така няма да имаш никаква грижа за това. Аз ще стана учителка. Подадох заявление за тукашното училище... обаче не вярвам да ми го дадат, защото, доколкото разбрах, настоятелите са го обещали на Гилбърт Блайт. Но мога да взема училището в Кармоди: господин Блер ми го каза снощи в дюкяна. Разбира се, това няма да е чак толкова удобно, както ако имах училището в Авонлий. Но мога да си живея и да се храня у дома и да отивам с колата до Кармоди и обратно, поне при топло време. А дори и през зимата може да си идвам всеки петък. За това нещо ще държим кон. О, аз всичко съм обмислила, Марила. И ще ти чета и няма да те оставя да тъжиш. Няма да ти е скучно, нито самотно. И ще си живеем тука така уютно и щастливо двечките, ти и аз.

Марила я слушаше като насън.

— О, Анн, аз бих могла да си живея истински хубаво, ако ти беше тука, зная. Но не мога да те оставя да се пожертваш така зарад мене. Това би било ужасно.

— Глупости! — Анн весело се изсмя. — Няма никаква жертва. Не би имало нищо по-лошо, отколкото да се откажем от „Грийн Гейбълс“ — нищо не би ме наскърбило повече. Трябва да запазим

скъпата стара къща. Аз окончателно съм решила, Марила. Няма да отида в Редмънд, ще остана тук и ще бъда учителка. Не се тревожи за мен ни най-малко.

— Но твоите амбиции... и...

— Оставам си амбициозна, както и преди. Само съм променила целта на амбициите си. Ще бъда добра учителка... и ще спася твоето зрение. Освен това смятам да уча у дома, тука, и да мина малкия колежански курс сама. О, аз имам десетки планове, Марила. Обмисляла съм ги цяла седмица. Ще дам на живота тук най-хубавото, което имам, и вярвам, че той ще ми даде най-хубавото в замяна. Когато свърших с Академията, бъдещето ми се виждаше открито се пред мене като прав път. Струваше ми се, че мога да го видя не знам колко напред. Сега то прави завой. Не зная какво ме чака зад завоя, но вярвам, че е най-доброто. Той си има свое очарование, този завой, Марила. Чудя се как върви пътят оттатък завоя: има ли зелена прелест и петна от светлина и сянка... какви нови гледки... какви нови красоти... какви извивки, и ридове, и долини по-нататък.

— Не мисля, че би трябвало да ти позволя да се откажеш от нея — каза Марила, като мислеше за стипендията.

— Но ти не можеш да ми попречиш. Аз съм на шестнайсет и половина години и „упорита като муле“, както веднъж ми каза госпожа Линд — изсмя се Анн. — О, Марила, няма защо да ме съжбяваш. Не обичам да ме съжбяват, пък и няма нужда от такова нещо. От сърце се радвам за самото хрумване да остана в „Грийн Гейбълс“. Никой не би могъл да ги обича, както ти и аз, и затова трябва да ги запазим.

— Скъпото ми момиче! — предаде се Марила. — Сякаш си ми подарила нов живот. Мисля, че би трябвало да настоявам и да те накарам да отидеш в колежа, но зная, че не мога, затова няма и да се опитвам. Но аз ще ти се отплатя, Анн.

Когато в Авонлий се разчу, че Анн Шърли се е отказала да отиде в колежа и възнамерява да остане у дома и да бъде учителка, това предизвика много разисквания. Повечето от добрите хорица, без да знаят за очите на Марила, смятаха, че е глупачка. Госпожа Алан не мислеше така. Тя го каза на Анн с одобрителни думи, които накараха очите на момичето да се просълзят от удоволствие. Не беше съгласна с тях и добрата госпожа Линд. Тя дойде една вечер и завари Анн и Марила да седят на входната врата в топлия дъхав летен здрач. Те

обичаха да седят там. Когато се спуснеше полумрак, белите пеперудки се разхвърчаваха из градината и уханието на мента изпълваше влажния въздух.

Госпожа Рейчъл настани обемистата си особа на каменната пейка до вратата, зад която растеше редица високи розови и жълти ружи, с продължителна въздишка на умора и облекчение.

— Да ви кажа, че се радвам да седна. Цял ден съм била на крак, а двеста фунта са доста много за един чифт крака да ги разнасят. Голяма благословия е да не си дебела, Марила. Надявам се, че оценяваш това. Е, Анн, чувам, че си се отказала от прищявката си да отидеш в колежа. Искрено се зарадвах да го чуя. Сега си стигнала в образованието дотам, докъдето е достатъчно за една жена. Аз не вярвам в това момичетата да ходят в колеж наред с мъжете и да си тъпчат главите с латински, гръцки и всички тия глупости.

— Но аз ще уча латински и гръцки въпреки това, госпожо Линд — отвърна със смях Анн. — Ще си изкарам курса по хуманитарните науки тук, във фермата „Грийн Гейбълс“, и ще уча всичко, което щях да уча в колежа.

Госпожа Линд вдигна ръце от изумление.

— Анн Шърли, че ти ще се вкараш в гроба!

— Нищо подобно. С това ще преуспея. О, няма да прекалявам. Както има една приказка, „ще си зная мярката“. Но ще имам сума свободно време през дългите зимни вечери и нямам никакво влечение към ръкоделието. Ще бъда учителка в Кармоди, нали знаете.

— Това не зная! Но мисля, че ще бъдеш учителка тука, в Авонлий. Училищното настоятелство е решило да даде училището на теб.

— Госпожо Линд! — възкликна Анн и скочи на крака от изненада. — Ами че аз мисля, че са го обещали на Гилбърт Блайт!

— Точно така. Но щом Гилбърт чул, че ти си кандидатствала за него (те са имали, знаеш ли, делово съвещание в училището снощи), отишъл при тях и им казал, че оттегля своето заявление и ги посъветвал да приемат твоето. Казал, че ще бъде учител в Белите пясъци. Разбира се, той се отказал от училището само за да послужи на теб, защото е знаел колко много искаш да останеш с Марила, и трябва да ти кажа, че според мен е било много грижовно и мило от негова страна, това е то. А и истинска саможертва, защото ще трябва да си

плаща жилището и храната в Белите пясъци, и всички знаят, че ще трябва да се издържа сам, докато учи в колежа. Така настоятелите решили да те вземат теб. Малко остана да заскачам от радост, когато Томас се върна у дома и ми го каза.

— Мисля, че не би трябвало да приема — промърмори Анн. — Искам да кажа, струва ми се, че Гилбърт не би трябвало да приема да направи такава жертва заради... заради мен.

— Смятам, че не можеш вече да му попречиш. Той е подписал документите на настоятелите в Белите пясъци. Тъй че с нищо не можеш да му помогнеш сега, ако откажеш. Разбира се, ще вземеш училището. Ти ще се оправяш добре, като няма вече никой от семейство Пай. Джоузи беше последната, а тя беше една стока!... Това е то. Последните двацет години все е имало един или друг от тия Пай в училището на Авонлий и ми се струва, че тяхната задача в живота е била да карат учителите да не забравят, че не им е мястото на земята. Божичко! Какво значи цялото това мигане и намигване от тавана на Бари?

— Дайана ми сигнализира да отида у тях — засмя се Анн. — Знаете, ние спазваме стария си обичай. Извинете ме, докато изтичам дотам и видя какво иска.

Анн се затича надолу по обраслия с детелина склон като кошута и изчезна в смърчовите сенки на Омагьосаната гора. Госпожа Линд я проследи с благ поглед.

— Има още доста много детинско в нея в известни отношения.

— Има много повече женски черти в други отношения — отвърна Марила с прозвучала за миг стара нейна рязкост.

Но резкостта не беше отличителен белег на Марила. Както госпожица Линд каза на своя Томас тази вечер:

— Марила Кътбърт е омекнала. Това е то.

Анн отиде следващата вечер на малкото гробище на Авонлий да занесе свежи цветя на гроба на Матю и да полее шотландския розов храст. Тя остана там до смрачаване — харесваше й спокойствието и тишината, тополите, шумоленето, на които приличаше на нисък приятелски говор, и шепнещите треви, които растяха на свобода между гробовете. Когато най-после си тръгна и слезе надолу по дългия рид, който се спускаше към Езерото на бляскавите води, слънцето тъкмо беше залязло и цялото Авонлий лежеше пред нея в призрачен

полумрак — „убежище на древния мир“. Във въздуха се усещаше свежест, като от вятър, преминал над ливади с медено-сладка детелина. Светлинки от домашни огнища премигваха тук-там между дърветата по дворовете. Отвъд лежеше морето, мъгливо и мораво, с неговия неуморен, несекващ плиск. Западът беше пищна смесица от меки преливащи багри, а езерото ги отразяваше в още по-меки отсенки. Цялата тази красота вълнуваше сърцето на Анн и тя радостно отвори душата си пред нея.

— Скъпи мой стар свят — рече тя полугласно, — ти си много хубав и се радвам да живея в теб.

На половината път надолу по хълма висок момък излезе с подсвиркване през портата на семейство Блайт. Беше Гилбърт и свирката замря на устните му, когато позна Анн. Той учтиво свали шапка, но щеше да отмине мълком, ако Анн не беше спряла и не беше му протегнала ръка.

— Гилбърт — заговори тя е пламнали бузи, — искам да ти благодаря, че отстъпи училището на мен. Беше много мило от твоя страна... и искам да знаеш, че много ценя постъпката ти.

Гилбърт сърдечно стисна протегнатата му ръка.

— Не беше кой знае какво от моя страна, Анн. Зарадвах се, че можех да ти направя малка услуга. Наистина ли си простила старата ми грешка?

— Аз ти простих онзи ден край пристана на езерото, макар че не съзнавах това. Какво упорито глупаче съм била! Още оттогава — нека ти призная всичко докрай, — досега съжалявам.

— Ще бъдем най-добри приятели! — с ликуване каза Гилбърт. — Ние сме били родени да бъдем добри приятели, Анн. Ти си се противила на providението достатъчно дълго. Зная, че можем да си помагаме взаимно по много начини. Ти ще продължаваш да учиш, нали? Аз също. Хайде ела, ще те изпратя до вас.

Марила с любопитство изгледа Анн, когато тя влезе в кухнята.

— Кой беше този, който се качи по пътя с тебе, Анн?

— Гилбърт Блайт — отговори Анн, ядосана на себе си, че се е изчервила. — Срецнах го по хълма на Бари.

— Не съм мислила, че сте толкова добри приятели с Гилбърт, та да приказваш половин час с него на портата — забеляза Марила с иронична усмивка.

— Не сме били, били сме добри неприятели. Но решихме, че много по-разумно ще е да бъдем добри приятели занапред. Наистина ли сме стояли там половин час? На мен ми се сториха само няколко минути. Но виждаш ли, ние сме загубили пет години приказки, които трябва да наваксаме, Марила.

Тази вечер Анн седя дълго на прозореца с чувство на радост и щастие. Вятърът шушнеше тихо във вишневите клони и до нея се издигаше уханието на мента. Звездите блещукаха над островърхите смърчове в долината и лампата на Дайана светеше през старата пролука.

Хоризонтът на Анн се беше стеснил от вечерта, когато бе седяла там, след завръщането си от Академията; но ако пътеката пред нейните крака щеше да се стесни, тя знаеше, че покрай нея ще цъфнат цветя на щастие. Очакваха я радости на усърдна работа, честни стремежи и сърдечно приятелство, и нищо нямаше да я лиши от рожденото ѝ право на въображение или от непостижимия свят на мечтите. А винаги имаше и завои в пътя!

— Господ е на небето, всичко се нарежда в света — тихичко си пошепна Анн.

Издание:

Луси М. Монтгомъри. Анн от фермата „Грийн Гейбълс“

ИК „ПАН’96“, София, 1996

Редактор: Цанко Лалев

ISBN: 954-657-110-5

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.